

แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร

นางวราภรณ์ นาคคง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF LEARNING CENTERS IN ACCORDANCE
WITH BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION STRATEGY

Mrs. Waraporn Narkkong

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Development Education
Department of Educational Policy Management and Leadership
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2014
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของ กรุงเทพมหานคร
โดย	นางวราภรณ์ นาคคง
สาขาวิชา	พัฒนศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร. ชนิตา รักษ์พลเมือง
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ดร. อมรวิชัย นาครทรรพ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ สัจกุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชนิตา รักษ์พลเมือง)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ดร. อมรวิชัย นาครทรรพ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ททัยรัตน์ ทับพร)

.....กรรมการ
(ดร. อุบลวรรณ หงษ์วิทยากร)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร. วัลลภ สุวรรณดี)

วารสารณ์ นาคคอง : แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร (GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF LEARNING CENTERS IN ACCORDANCE WITH BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION STRATEGY) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร. ชนิตา รักษ์พลเมือง, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: ดร. อมรวิชัย นาครทรพ, 341 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศ 2) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้การวิจัยเอกสารเพื่อวิเคราะห์เมืองแห่งการเรียนรู้ 16 เมือง ในสหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย แคนาดา สาธารณรัฐฟินแลนด์ และสาธารณรัฐเกาหลี สำหรับข้อมูลในกรุงเทพมหานครใช้การวิจัยเชิงสำรวจโดยส่งแบบสอบถาม ได้ข้อมูลคืนจากผู้ให้บริการแหล่งเรียนรู้จำนวน 248 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86.71 ส่วนผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ได้รับข้อมูลคืนจำนวน 709 ชุด คิดเป็นร้อยละ 78.77 นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษาภาคสนามในชุมชน 5 ประเภท คือ เคหะชุมชน ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ชุมชนชานเมือง ชุมชนเมือง และชุมชนแออัด โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยนำแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ยกร่างขึ้นจากข้อมูลข้างต้นไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อสรุปแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่าเมืองในต่างประเทศที่ศึกษาได้กำหนดนโยบายเมืองแห่งการเรียนรู้โดยมีการพัฒนานวัตกรรมด้านยุทธศาสตร์ที่จะเอื้อให้บุคคลทุกคนได้เรียนรู้ทักษะและพัฒนาความสามารถได้ตลอดชีวิต และการจัดแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในชุมชนจึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ได้แก่ความมุ่งมั่นในการดำเนินการ ความร่วมมือระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็น เมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศส่วนใหญ่มีการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้อย่างกว้างขวาง มีการจัดโครงการและกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้มารับบริการ และเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชน ส่วนผลการสำรวจผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในกรุงเทพมหานคร และผลการศึกษาภาคสนาม พบว่ากรุงเทพมหานครและชุมชนมีการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ โครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเมืองแห่งการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ แต่น่าสังเกตว่าชุมชนยังไม่ค่อยมีความเข้าใจยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร การดำเนินการมีปัญหาในระดับมากในด้านเจ้าหน้าที่ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนรู้ และโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ส่วนกิจกรรมที่จัดให้ก็ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานครจึงจำเป็นต้องมีการทำให้ผู้เกี่ยวข้องรวมทั้งภาครัฐและชุมชนเกิดความเข้าใจเป้าหมายร่วมกันและมีเจตจำนงเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้กรุงเทพมหานครยังต้องมีการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานที่พอเพียง พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง พัฒนานวัตกรรมในแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ที่กำหนดไว้ และตรงตามความต้องการของชุมชน

ภาควิชา	นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทาง	ลายมือชื่อนิสิต .....
	การศึกษา	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....
สาขาวิชา	พัฒนศึกษา	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม .....
ปีการศึกษา	2557	

5184498227 : MAJOR DEVELOPMENT EDUCATION

KEYWORDS: LEARNING CENTER / BANGKOK METROPOLIAN ADMINISTRATION

WARAPORN NARKKONG: GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF LEARNING CENTERS IN ACCORDANCE WITH BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION STRATEGY. ADVISOR: ASSOC. PROF. CHANITA RUKSPOLLMUANG, Ph.D., CO-ADVISOR: AMORNWICH NAKORNTHAP, Ph.D., 341 pp.

This research aimed to (1) analyze guidelines for developing learning centers in the learning cities in foreign countries; (2) analyze the present state, problems, and needs relating to learning centers in Bangkok metropolis; and (3) propose guidelines for the development of learning centers in accordance with the strategy of Bangkok Metropolitan Administration (BMA). Document research was used to analyze 16 learning cities in the United Kingdom, Australia, Canada, Republic of Finland, and Republic of Korea. A survey research was administered in Bangkok metropolis, using questionnaires for providers and users of learning centers. Data was then collected from 248 providers (86.71%) and 709 users (78.77%). Field researches, by means of in-depth interview and focus group discussion, were also employed in 5 types of community; namely, community housing, housing project community, suburban community, urban community, and slum areas. Proposed guidelines for the development of learning centers in accordance with the strategy of BMA were examined by experts.

It was found that communities in selected countries had announced policies which envisioned their cities to become learning cities and encouraged innovative strategies that allowed their citizens to learn new skills and competencies throughout life. Efficient administration of such centers were thus imperatives for achieving that goal. Important factors included strong political will and commitment; participation of all stakeholders either from government, private sector, or community; as well as utilization of necessary resources. It was also found that information technology (IT) was widely used in most of the learning cities. Variety of innovative projects and activities were carefully designed in order to attract different target groups. In addition, participation from community members was encouraged. Findings from survey research and field study showed that even though BMA had launched their policy and strategies relating to learning cities and learning centers, community members still did not quite have a clear understanding about them. Both providers and users of learning centers agreed that there were highly problematic issues and obstructions regarding personnel, learning media, and other infrastructure. Moreover, most of the provided activities were not relevant to the needs of community members. In order to develop learning centers, BMA should seek ways to build mutual understanding and strong commitment among government sector, community, and related stakeholders; provide sufficient investment for infrastructure; support personnel development; and facilitate innovations in learning centers and activities that would attract various target groups and relevant to the needs of the communities.

Department:	Educational Policy Management and Leadership	Student's Signature .....
Field of Study:	Development Education	Advisor's Signature .....
Academic Year:	2014	Co-Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.อมรวิรัช นาครทรรพ ที่ได้ให้แนวทางในการศึกษาค้นคว้า พร้อมกับให้คำแนะนำที่มีคุณค่า ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาของท่านทั้งสองเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน โดยเฉพาะ ดร.วัลลภ สุวรรณดี ผู้มีความรู้และประสบการณ์ยาวนานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ท่านได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างมาก ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้สละเวลาและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการชี้แนะ ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

งานวิจัยนี้จะสำเร็จมิได้ หากมิได้รับความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้นำชุมชน กรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชนทั้งหลาย จึงขอขอบคุณทุกท่าน ณ ที่นี้

นอกจากนั้น ขอขอบพระคุณคณาจารย์พัฒนศึกษาทุกท่านที่ให้คำแนะนำในการค้นคว้า ข้อมูลต่างๆ และให้ความอนุเคราะห์สถานที่เป็นอย่างดี รวมทั้งกัลยาณมิตรพัฒนศึกษา ซึ่งมีอาจเอ่ยนามได้ทั้งหมดทุกท่านได้ให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา เป็นที่ซาบซึ้งใจแก่ผู้วิจัยอย่างยิ่ง

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณครอบครัว ผู้เป็นกำลังใจ ให้การดูแลช่วยเหลือและสนับสนุนทุกด้านมาโดยตลอด

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
1. แนวคิดเกี่ยวกับเมืองแห่งการเรียนรู้.....	12
1.1 ความหมายของเมืองแห่งการเรียนรู้.....	12
1.2 ความเป็นมาของแนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้.....	12
1.3 องค์ประกอบของการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้.....	13
1.4 แนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	16
1.5 สังคมไทยกับการพัฒนาสู่เมืองแห่งการเรียนรู้	16
1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเมืองแห่งการเรียนรู้.....	18

2. แหล่งเรียนรู้(Learning Resource).....	23
2.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้.....	23
2.2 ประเภทของแหล่งเรียนรู้.....	24
2.3 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้.....	26
2.4 บทบาทหน้าที่ของแหล่งการเรียนรู้.....	27
2.5 ความรู้ด้านต่างๆ ที่จะได้รับจากแหล่งการเรียนรู้.....	27
2.6 ข้อควรคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมในแหล่งการเรียนรู้.....	28
2.7 ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	29
2.8 แหล่งเรียนรู้ในประเทศไทย.....	30
2.9 การกำหนดนโยบายจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้.....	34
2.10 ปัญหาเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน.....	34
2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้.....	37
3. แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร.....	39
3.1 แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 12 ปี (พ.ศ. 2552-2563).....	39
3.2 แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 12 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2556-2559).....	44
4. แนวคิดทฤษฎีการก่อตัวของโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม (Structuration Theory).....	48
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	54
ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ใน ต่างประเทศ.....	54
ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร.....	55
ขั้นตอนที่ 3 การนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของ กรุงเทพมหานคร.....	67
บทที่ 4 แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศ.....	71

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศ..	71
1. เมืองแห่งการเรียนรู้ในสหราชอาณาจักร.....	71
1. เมืองเธิทฟอร์ด (Thetford) สหราชอาณาจักร	72
2. เมืองนอริช (Norwich) สหราชอาณาจักร	75
3. เมืองเซฟฟิลด์ (Sheffield) สหราชอาณาจักร.....	79
4. เมืองฮัลล์ (Hull) สหราชอาณาจักร.....	83
5. เมืองนอตทิงแฮม (Nottingham) สหราชอาณาจักร	85
6. เมืองลิเวอร์พูล (Liverpool) สหราชอาณาจักร	88
7. เมืองเซาแธมป์ตัน (Southampton) สหราชอาณาจักร	93
8. เมืองเอดินบะระ (Edinburgh) ประเทศสกอตแลนด์	96
9. เมืองมิลตัน คีนส์ (Milton Keynes) สหราชอาณาจักร	99
10. เมืองซันเดอร์แลนด์ (Sunderland) สหราชอาณาจักร.....	101
2. เมืองแห่งการเรียนรู้ในออสเตรเลีย	103
1. เมืองอัลเบอร์รี-วูดองกา (Albury-Wodonga) ประเทศออสเตรเลีย.....	103
2. เมืองฮูม (Hume) ประเทศออสเตรเลีย	106
3. เมืองเมลตัน ไชร์ (Shire of Melton) ประเทศออสเตรเลีย.....	108
3. เมืองแห่งการเรียนรู้ในแคนาดา.....	109
เมืองวิกตอเรีย (Victoria) ประเทศแคนาดา.....	109
4. เมืองแห่งการเรียนรู้ในประเทศฟินแลนด์.....	111
เมืองเอสโป (Espoo) ประเทศฟินแลนด์	111
5. เมืองแห่งการเรียนรู้ในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี.....	113
เมืองกักนัค-กู (Gwanak – Gu) ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี.....	113
ตอนที่ 2 สรุปสาระสำคัญที่ได้จากกรณีศึกษาเมืองแห่งการเรียนรู้.....	115

บทที่ 5 สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร	143
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร	143
1.1 สถานภาพทั่วไปของผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการและการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร	143
1.2 สภาพปัจจุบันในการให้บริการและการใช้บริการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร.....	160
1.3 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร	168
1.4 ความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร	173
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งการ เรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนที่เป็นกรณีศึกษา	178
2.1 กรณีศึกษาที่ 1 เคหะชุมชน ก.....	178
2.2 ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข.....	199
2.3 ชุมชนชานเมือง ค.....	222
2.4 ชุมชนเมือง ง.....	241
2.5 ชุมชนแออัด จ.....	266
ตอนที่ 3 ผลการนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร	294
บทที่ 6 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	297
สรุปผลการวิจัย.....	298
อภิปรายผล.....	309
ข้อเสนอแนะ	317
รายการอ้างอิง	319

ภาคผนวก..... 326

ภาคผนวก ก แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ สำหรับผู้เกี่ยวข้องในการ
ให้บริการแหล่งเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร..... 327

ภาคผนวก ข แบบสอบถามสำหรับผู้ให้บริการแหล่งการเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ
กรุงเทพมหานคร 333

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์ 341

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนประชากรผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรม	56
ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกตามตำแหน่งและกลุ่มเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร.....	57
ตารางที่ 3 จำนวนประชากรผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนก ..	58
ตารางที่ 4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	61
ตารางที่ 5 สรุปรวิธิดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์	69
ตารางที่ 6 สรุปผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้... ..	116
ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพทั่วไป	144
ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของการวิเคราะห์การจัดแหล่งเรียนรู้ จำแนกตามการเลือกตอบ	146
ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของการให้บริการแหล่งเรียนรู้ จำแนกตามลำดับการเลือกตอบ	148
ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่ร่วมจัดบริการแหล่งเรียนรู้หรือกิจกรรมต่างๆ ในบริเวณชุมชนที่รับผิดชอบ จำแนกตามลำดับการเลือกตอบ.....	149
ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่คำนึงถึงในการจัดบริการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมต่างๆ ในบริเวณชุมชนที่รับผิดชอบ จำแนกตามลำดับการเลือกตอบ.....	151
ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของการประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือการให้บริการแหล่งเรียนรู้.....	152
ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพทั่วไป.....	154
ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร.....	156
ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการทราบข่าวการจัดกิจกรรม	158
ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่จัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน	159

ตารางที่ 17 สภาพปัจจุบันของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร	162
ตารางที่ 18 สภาพปัจจุบันของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร	165
ตารางที่ 19 ปัญหาของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร	169
ตารางที่ 20 ปัญหาของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร	171
ตารางที่ 21 ความต้องการในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร	174
ตารางที่ 22 ความต้องการในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร	176
ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ เคหะชุมชน ก	181
ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ของเคหะชุมชน ก.....	183
ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการทราบข่าวการจัดกิจกรรม	185
ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่จัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน	186
ตารางที่ 27 สภาพปัจจุบันของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเคหะ ชุมชน ก	188
ตารางที่ 28 ปัญหาของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเคหะชุมชน ก	191
ตารางที่ 29 ความต้องการในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเคหะ ชุมชน ก	193
ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข จำแนกตามสถานภาพทั่วไป	202

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข	204
ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการทราบข่าวการจัดกิจกรรม	207
ตารางที่ 33 จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่จัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน	208
ตารางที่ 34 สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข.....	209
ตารางที่ 35 ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน หมู่บ้านจัดสรร ข.....	213
ตารางที่ 36 ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน หมู่บ้านจัดสรร ข.....	215
ตารางที่ 37 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน ชาน เมือง ค จำแนกตามสถานภาพทั่วไป.....	224
ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ของชุมชนชานเมือง ค	226
ตารางที่ 39 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการทราบข่าวการจัดกิจกรรม	228
ตารางที่ 40 จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่จัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน	229
ตารางที่ 41 สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ ชุมชนชานเมือง ค.....	230
ตารางที่ 42 ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน ชานเมือง ค	234
ตารางที่ 43 ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน ชานเมือง ค	236
ตารางที่ 44 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการกิจกรรมการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของ	247
ตารางที่ 45 จำนวนและร้อยละของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการจัด การศึกษาตลอดชีวิตของกรุงเทพมหานคร	249

ตารางที่ 46 สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ ชุมชนเมือง ง	252
ตารางที่ 47 ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน เมือง ง.....	255
ตารางที่ 48 ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน เมือง ง.....	257
ตารางที่ 49 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ ชุมชนแออัด จ	271
ตารางที่ 50 จำนวนและร้อยละของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ของชุมชนแออัด จ.....	273
ตารางที่ 51 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการทราบข่าวการจัดกิจกรรม 275	275
ตารางที่ 52 จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่จัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน	276
ตารางที่ 53 สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ ชุมชนแออัด จ	278
ตารางที่ 54 ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ	280
ตารางที่ 55 ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ ชุมชน แออัด จ.....	283
ตารางที่ 56 รูปแบบการเรียนรู้และกลไกการขับเคลื่อนการเรียนรู้ในชุมชน.....	290

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย 9

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพการณ์ของโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ส่งผลให้ประเทศไทยต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลง โดยการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ทั้งการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ การค้าการลงทุนและการศึกษาซึ่งล้วนเป็นพลังขับเคลื่อนให้ประเทศเจริญก้าวหน้าท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์และจากการที่กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีลักษณะของการบริหารจัดการปกครองรูปแบบพิเศษและเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย มีบทบาทสำคัญในการให้บริการต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมสุขอนามัยการศึกษา ฯลฯ ให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงได้จัดทำแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 12 ปี (พ.ศ. 2552–2563) โดยกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนากรุงเทพฯ ในระยะยาว 12 ปี ใน พ.ศ. 2563 ให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครน่าอยู่อย่างยั่งยืน (Sustainable Metropolis) มุ่งให้กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเจริญก้าวหน้าทัดเทียมเมืองชั้นนำมีสิ่งแวดล้อมที่ดีและเป็นมหานครน่าอยู่อย่างยั่งยืนโดยมีเป้าหมาย 3 ระดับ ดังนี้ 1) ระดับมหานครหรือ Gateway จากการที่กรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางรวมและกระจายส่งผ่านบุคคล สินค้า บริการ ตลอดจนวัฒนธรรมและองค์ความรู้ไปสู่ตลาด ก่อเกิดเป็นพลวัตการเชื่อมโยงที่คล่องตัว ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับโลก ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงมีวิสัยทัศน์ส่งเสริมและผลักดันนโยบายหลายมาตรการเพื่อให้กรุงเทพฯ เป็นมหานครศูนย์กลางภูมิภาค หรือ Gateway ในหลากหลายมิติ ได้แก่ ศูนย์กลางการขนส่งและการสื่อสารศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้สุขภาพและวัฒนธรรมศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจ วิชาการธุรกิจการเงินการท่องเที่ยวและบริการศูนย์กลางการจัดการและบริการมหานครเพื่อประชาชน 2) ระดับเมือง หรือ Green กรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองภายใต้หลักการเมืองน่าอยู่เช่นเดียวกับมหานครอื่นๆ ทั่วโลก ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงมุ่งมั่นพัฒนากรุงเทพฯ ให้เป็นเมืองพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้แก่ เมืองแห่งสิ่งแวดล้อมเมืองแห่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเมืองแห่งวิถีชีวิตพอเพียงเมืองแห่งการบริหารจัดการที่ดี และ 3) ระดับชุมชนหรือ Good Life มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี จากการได้อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สวยงามและมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทุกช่วงเวลาสามารถเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมในทุกชุมชนรวมทั้งเป็นสังคมที่มีความสุขบนพื้นฐานของการเรียนรู้และเปิดโอกาส

ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองบนรากฐานของความน่าอยู่โดยมุ่งพัฒนาให้กรุงเทพฯมีลักษณะเป็นชุมชนแห่งความรื่นรมย์และมีชีวิตชีวาชุมชนแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตชุมชนแห่งโอกาสทางเศรษฐกิจที่เปิดกว้างและหลากหลาย และชุมชนที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร, 2552)

ในการบริหารจัดการของกรุงเทพมหานครเพื่อตอบสนองการพัฒนา 3 ระดับทั้ง Gateway Green และ Good Life ให้กรุงเทพฯ เป็นมหานครที่น่าอยู่อย่างยั่งยืนเป็นศูนย์กลางภูมิภาคที่เจริญก้าวหน้าเทียบเท่ามหานครชั้นนำอื่นๆ ของโลก เป็นเมืองทันสมัยที่คล่องตัว มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ประชาชนมีความสุขจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อให้ดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม 5 ยุทธศาสตร์ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแบบบูรณาการเพื่อมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางภูมิภาค 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพกรุงเทพมหานครเพื่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นมหานครแห่งสิ่งแวดล้อม 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นมหานครแห่งคุณภาพชีวิตที่ดีและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และ 5) ยุทธศาสตร์พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อเป็นต้นแบบด้านการบริหารมหานคร อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ทั้ง 5 นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของคนในกรุงเทพมหานครทุกคน เนื่องจากมนุษย์เป็นทรัพยากรพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้ากรุงเทพมหานครจึงต้องพัฒนาและเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร ให้สามารถตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ในระบบโรงเรียน นอกกระบบโรงเรียน และตามอัธยาศัย (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2552)

กรุงเทพมหานครจึงมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้บริการการศึกษาที่หลากหลายเหมาะสมและเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มครอบคลุมตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระบบและนอกระบบให้ทั่วถึง เท่าเทียมและได้มาตรฐานด้วยโรงเรียนในสังกัด 437 แห่ง ที่ให้บริการเรียนฟรีและได้รับการศึกษาที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง เด็กร้อยละ 90 ที่จบการศึกษาสามารถศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นได้รวมถึงมีสถาบันพัฒนาอาชีพกว่า 10 แห่ง ที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพให้แก่บุคคลทั่วไปประชาชนที่จบหลักสูตรสามารถเป็นเจ้าของธุรกิจได้อย่างมั่นใจถึงร้อยละ 95 ตลอดจนเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตด้วยแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ได้แก่ หอศิลป์วัฒนธรรม ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ บ้านหนังสือศูนย์เยาวชนและพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นส่งเสริมพัฒนาการศึกษาขั้นสูงเฉพาะทางมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการพัฒนาเมืองโดยจัดตั้งมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครระดับอุดมศึกษาและบัณฑิตศึกษาที่เป็นศูนย์รวมการศึกษา ค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับภาคมหานครโดยเฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาทุกคนมีงานทำตลอดจนพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและทันต่อการเปลี่ยนแปลง และสร้าง

เครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนทั้งสถาบันการศึกษาของกรุงเทพมหานคร รัฐบาลและเอกชน

จากการที่กรุงเทพมหานครมีนโยบายและให้ความสำคัญด้านการจัดการศึกษาเป็นสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนการให้บริการการศึกษาทุกระดับและกลุ่มเป้าหมายให้บริการการศึกษาในหลายรูปแบบและหลายระดับทำให้กรุงเทพฯเป็นศูนย์รวมความหลากหลายของการให้บริการการศึกษา มีเครือข่ายการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียนที่มีชื่อเสียงของภาครัฐเอกชนและโรงเรียนต้นแบบของกรุงเทพมหานคร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมิงงบประมาณสนับสนุนการให้บริการการศึกษาเพิ่มเติมจากรัฐบาลมีสถานศึกษากระจายทั่วพื้นที่ 50 เขตโดยเฉพาะสาขาการแพทย์และการสาธารณสุขเนื่องจากกรุงเทพมหานครมีโรงพยาบาลในสังกัด 9 แห่งในจำนวนนี้เป็นวิทยาลัยแพทยศาสตร์ 1 แห่ง (วชิรพยาบาล) มีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเกือบทุกสาขา มีการฝึกอบรมแพทย์ซึ่งมีส่วนช่วยในการบริการและจัดการเรียนการสอนนักศึกษาแพทย์อีกทั้งยังมีแผนการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทุกระดับ และสนับสนุนการขยายเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ โดยกรุงเทพมหานครได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ ตั้งแต่ระดับอุดมศึกษาและบัณฑิตศึกษาเฉพาะทาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอนุบาล การศึกษานอกระบบที่มุ่งเน้นการศึกษาในสาขาอาชีพเพื่อไปประกอบกิจการต่างๆ ในชีวิตประจำวัน การศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสศึกษาจากแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมต่างๆ ตามความต้องการ

กรุงเทพมหานครจึงจัดบริการด้านการศึกษาให้แก่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครหลายรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และหลายระดับ ตั้งแต่ระดับอนุบาล ขั้นพื้นฐาน จนถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับตามความสามารถของท้องถิ่น โดยกรุงเทพมหานครได้รับความร่วมมือทางด้านวิชาการจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งชุมชนในเขตกรุงเทพมหานครก็ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ทำให้กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางความหลากหลายทางการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอนุบาลที่มีสถานศึกษากระจายทั่วพื้นที่กรุงเทพมหานครทั้ง 50 เขต รวม 438 แห่ง ได้รับการสนับสนุนงบประมาณการให้บริการการศึกษา ทั้งในส่วนของกรุงเทพมหานครและจากรัฐบาล ทำให้การจัดบริการการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอนุบาลมีประสิทธิภาพจนได้รับการยอมรับ

ด้านการบริหารและจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษานั้น ปัจจุบันกรุงเทพมหานครยังไม่มีกรดำเนินการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านกฎหมาย มีเพียงโรงเรียนฝึกอาชีพ

กรุงเทพมหานครที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมอาชีพพระยะสั้นให้แก่ประชาชนซึ่งอยู่ในความดูแลและรับผิดชอบของสำนักพัฒนาสังคมเท่านั้น กรุงเทพมหานครไม่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาในระบบระดับอาชีวศึกษา ประกอบกับความไม่พร้อมในด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่และด้านบุคลากร ที่ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาในระบบระดับอาชีวศึกษา

ในส่วนของการบริหารจัดการศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิต กรุงเทพมหานครได้ดำเนินการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 25 ที่กำหนดว่ารัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบและการเรียนรู้อื่นๆอย่างพอเพียง โดยปัจจุบันกรุงเทพมหานครได้จัดตั้งแหล่งเรียนรู้ต่างๆได้แก่ ห้องสมุดประชาชน หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร บ้านหนังสือ ศูนย์เยาวชน พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อบริการประชาชน แต่การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ดังกล่าวยังไม่ทั่วถึงและครอบคลุมทุกพื้นที่เขต อีกทั้งยังขาดการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องให้เป็นระบบและทันสมัย เพื่อตอบสนองความต้องการใช้บริการของประชาชนในพื้นที่ต่างๆ ทั่วกรุงเทพฯ ตลอดจนขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทำให้แหล่งเรียนรู้ต่างๆของกรุงเทพมหานครไม่เกิดประโยชน์ต่อคนกรุงเทพมหานครเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับตัวชี้วัดความสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกรุงเทพมหานคร (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร, 2552)

จากประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ที่ผ่านมากกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญต่อการจัดบริการการศึกษาที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาในระบบในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาปฐมวัยแต่ผลการสำรวจของ Economist Intelligence Unit (EIU) กลับพบว่าแม้กรุงเทพมหานครจะมีความพร้อมในด้านการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครยังคงเป็นรองเมืองอื่นๆ ในเอเชียอีก 9 เมืองโดยกรุงเทพมหานครมีจุดอ่อนในด้านการศึกษาภาครัฐ เนื่องจากมีอัตราการเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาต่ำกว่าประเทศอื่นๆในทวีปเอเชียกว่าครึ่งหนึ่งของผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษาและเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาต้องออกจากโรงเรียนกลางคันทำให้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีอัตราการศึกษาระดับมัธยมศึกษาต่ำที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้การพัฒนาด้านคุณภาพและผลิตภาพของทรัพยากรมนุษย์สำหรับกรุงเทพมหานครจะต้องให้ความสำคัญกับการให้การศึกษาของภาครัฐทั่วไปซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานครเป็นหลัก ทั้งนี้จะช่วยเพิ่มระดับค่าคะแนนให้มีค่าไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 เทียบเคียงได้กับฮ่องกงไต้หวันและโตเกียว (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร, 2552)

ผลการสำรวจข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของสนธยา พูนไธสง (2549) เรื่องการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครโดยใช้เทคนิคดีไอเอ ที่กล่าวถึง

ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโดยภาพรวมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครว่า จำนวนโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารและงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านสภาพแวดล้อม มีเพียงร้อยละ 4.86 ของโรงเรียนทั้งหมด ส่วนการศึกษานอกระบบมีการจัดบริการหลักสูตรระยะสั้นของโรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพมหานครเท่านั้น และการจัดศึกษาตามอัธยาศัยได้จัดบริการแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน บ้านหนังสือ ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงต้องทบทวนแนวทางการจัดการศึกษาที่จัดบริการให้แก่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยตั้งเป้าหมายให้กรุงเทพมหานครก้าวสู่การเป็นมหานครแห่งการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาคนให้ปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ทั้งในปัจจุบันและอนาคตเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งความรู้สู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ให้คนได้รับโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเรียนรู้ ฝึกอบรมได้ตลอดชีวิต และมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานสร้างรายได้ พาประเทศให้รอดพ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

เมื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศ พบว่า ต่างให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ขณะที่การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นการบริหารจัดการ จัดสรรงบประมาณและกำลังคนโดยกรุงเทพมหานคร เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้บริการในการค้นคว้าหาความรู้ตามความสนใจที่หลากหลาย แต่ปรากฏว่าแหล่งเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ยังไม่มีผู้เข้าไปใช้บริการเท่าที่ควร ซึ่งผลการวิจัยหลายฉบับสะท้อนให้เห็นถึงการไม่มีส่วนร่วมของชุมชน อีกทั้งรูปแบบของแหล่งเรียนรู้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้รับบริการได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547ก; มิ่งขวัญ คงเจริญ, 2553; ระวี สัจโสภณ, 2556)

จากความต้องการการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายดังกล่าว ทำให้แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์กรุงเทพมหานครอาจต้องทบทวนถึงโครงสร้างทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นระบบการบริหารจัดการ การจัดสรรงบประมาณ เครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร รวมทั้งต้องศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการของผู้กระทำการในพื้นที่ทุกภาคส่วนทั้งกรุงเทพมหานคร สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ว่าการกระทำดังกล่าวมีผลต่อโครงสร้างอย่างไร โดยวิเคราะห์แนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้ในเมืองแห่งการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จในต่างประเทศ สภาวะสภาพปัญหา รวมทั้งนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เป็นสถานที่สำคัญในการเปิดโอกาสให้ประชาชนของกรุงเทพมหานครได้เรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การเป็นมหานครน่าอยู่อย่างยั่งยืนโดยเฉพาะการก้าวสู่การเป็นมหานครแห่งการเรียนรู้ซึ่ง

ต้องมีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับประชาชนแต่ละกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจนจึงมีความสำคัญ และจะส่งผลให้กรุงเทพมหานครสามารถดำเนินการตามนโยบายและยุทธศาสตร์จนเกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายที่กำหนด

คำถามการวิจัย

1. แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศเป็นอย่างไร
2. สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร
3. แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานครควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศ
2. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศ จำนวน 5 ประเทศ โดยคัดเลือกจากประเทศที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ในทวีปต่างๆ ได้แก่ สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย แคนาดา สาธารณรัฐฟินแลนด์ และสาธารณรัฐเกาหลี
2. จากแนวคิดเรื่องความต้องการการเรียนรู้ที่หลากหลาย การเก็บข้อมูลจึงมีลักษณะการกระจายพื้นที่ ทั้งในส่วนของการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม ที่มีการแจกแบบสอบถามโดยการสุ่มจากประชาชนใน 6 กลุ่มเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และในส่วนของการวิจัยภาคสนามที่มีการคัดเลือกชุมชน 5 ประเภท ได้แก่ 1) เคหะชุมชน 2) ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร 3) ชุมชนชานเมือง 4) ชุมชนเมืองและ 5) ชุมชนแออัด

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

แหล่งเรียนรู้ หมายถึงพื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่เสมือนที่สามารถตอบสนองการเรียนรู้ของคนกรุงเทพมหานคร ทั้งด้านข้อมูลและข่าวสารต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์กรุงเทพมหานคร

แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การนำเสนอวิธีการจัดการสภาพแวดล้อมและกิจกรรมการเรียนรู้ กลไกขับเคลื่อนการพัฒนา รวมทั้งกิจกรรมหรือรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพ บริบทและเป้าหมายความต้องการของประชาชน โดยพิจารณาทั้งในเชิงโครงสร้างได้แก่ ระบบบริหารจัดการ การจัดสรรงบประมาณ เครือข่ายความร่วมมือ และยุทธศาสตร์ รวมทั้งพิจารณาในเชิงผู้กระทำการใน 4 กลุ่ม ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชน

กรุงเทพมหานคร หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนที่มีความหลากหลาย

ยุทธศาสตร์กรุงเทพมหานคร หมายถึง ยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 12 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2556–2559) ที่มีเป้าหมายในการส่งเสริมให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครแห่งการเรียนรู้

ชุมชน หมายถึง ขอบเขตบริเวณของพื้นที่ที่มีประชาชนจำนวนหนึ่งอาศัยอยู่ร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารและเรียนรู้ร่วมกัน

เคหะชุมชน หมายถึงชุมชนที่มีสภาพเป็นแฟลตเคยอยู่ในความดูแลและยังคงดูแลโดยการเคหะแห่งชาติแต่ได้ให้ความยินยอมในการจัดตั้งเป็นชุมชนได้

ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร หมายถึงชุมชนที่มีบ้านจัดสรรที่เป็นบ้านที่อยู่อาศัยและดำเนินการในภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครโดยมีลักษณะบ้านเป็นบ้านเดี่ยวที่มีบริเวณทาว์นเฮ้าส์ตึกแถวหรือบ้านแฝด

ชุมชนชานเมือง หมายถึงชุมชนที่กรุงเทพมหานครได้จัดทำเป็นประกาศกำหนดชุมชนโดยมีพื้นที่ดำเนินการด้านเกษตรกรรมในเขตกรุงเทพมหานครรอบนอกเป็นส่วนใหญ่มีบ้านเรือนไม่แออัด

ชุมชนเมือง หมายถึงชุมชนที่มีความหนาแน่นของบ้านเรือนน้อยกว่าชุมชนแออัดกล่าวคือน้อยกว่า 15 หลังคาเรือนต่อ 1 ไร่ แต่มีความหนาแน่นของจำนวนบ้านมากกว่าชุมชนชานเมืองและกรุงเทพมหานครได้จัดทำประกาศกำหนดเป็นชุมชนโดยที่ชุมชนดังกล่าวไม่เป็นชุมชนตามที่กล่าวมาในข้ออื่นๆ

ชุมชนแออัด หมายถึง ชุมชนส่วนใหญ่ที่มีอาคารหนาแน่นไร้ระเบียบและชำรุดทรุดโทรม ประชาชนอยู่อย่างแออัดมีสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมอันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและ

ความปลอดภัยของผู้อยู่อาศัยโดยให้ถือเกณฑ์ความหนาแน่นของบ้านเรือนอย่างน้อย 15 หลังคาเรือน ต่อพื้นที่ 1 ไร่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดหลักที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนากรุงเทพมหานคร ตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 12 ปี (พ.ศ. 2552 – 2563)

กรุงเทพมหานครได้จัดทำแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 12 ปี (พ.ศ. 2552-2563) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากรุงเทพมหานคร ปัจจุบันอยู่ในระยะที่ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2556–2559 ทั้งนี้กรุงเทพมหานครได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนการจัดการให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชนทุกคน จึงกำหนดให้มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้บริการการศึกษาที่หลากหลายเหมาะสมและเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม ครอบคลุมตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระบบและนอกระบบให้ทั่วถึง เท่าเทียมและได้มาตรฐาน โดยจัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตด้วยแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ โดยประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ประชาชน ชุมชน องค์กร หน่วยงาน สถาบันต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงเข้าใจหลักการของการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้

2. แนวคิดเกี่ยวกับเมืองแห่งการเรียนรู้

แนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้ เป็นเมืองที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ประชาชนสามารถพัฒนาตนเองและสังคมของตนเองได้อย่างเหมาะสมท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบัน และเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของแต่ละชุมชน/เมือง โดยกำหนดเป้าหมายและแนวดำเนินการในการพัฒนาที่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายด้วยการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาให้เป็นชุมชน/เมืองแห่งการเรียนรู้

3. ทฤษฎีการก่อตัวของโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม (Structuration Theory) ของแอนโทนี กิดเดนส์ (Anthony Giddens)

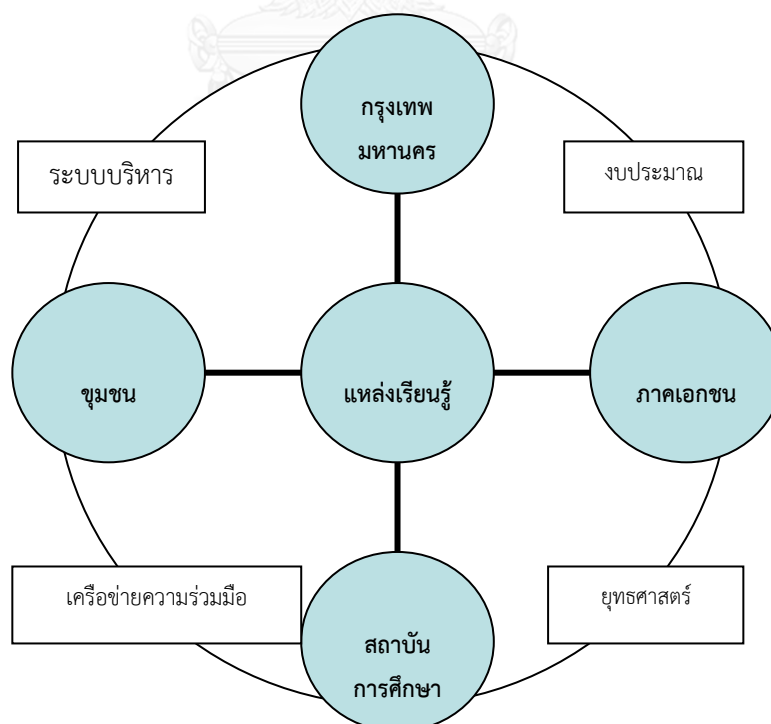
ทฤษฎีการก่อตัวของโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม เชื่อว่า แม้โครงสร้าง (structure) จะเป็นตัวกำหนดชีวิตทางสังคมและพฤติกรรมของมนุษย์ แต่ปัจเจกบุคคลมีอำนาจและเสรีภาพที่จะ

แสดงตัวตนออกมาภายใต้โครงสร้างของสังคมโดยบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมให้ดีขึ้นได้ด้วยไม่มีโครงสร้างหรือปัจเจกเพียงฝ่ายเดียวที่ทรงอำนาจแต่ทั้งสองส่วนต้องดำรงอยู่ร่วมกัน สถาบันครอบครัว ชุมชน ชีวิต การงานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างเกิดขึ้นได้เพราะการกระทำของมนุษย์ (human action) หรือ ผู้กระทำ (agency) ที่เป็นปัจเจก ในขณะที่เดียวกันโครงสร้างก็มีอิทธิพลต่อปัจเจกนั้นด้วย ดังนั้น ทั้งโครงสร้างและผู้กระทำที่เป็นปัจเจกจึงต้องพึ่งพาและเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน ในรูปแบบทวิลักษณ์ของโครงสร้าง (duality of structure) นั่นคือโครงสร้างเป็นทั้งวิถีและผลลัพธ์ของการกระทำ

แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์กรุงเทพมหานครก็มีลักษณะในทางเดียวกับทฤษฎีที่ว่าแม้ว่าจะมีโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ การบริหารจัดการของหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ระบบงบประมาณ แผนหรือยุทธศาสตร์ แต่ผู้กระทำทั้งในภาคส่วนต่างๆ หรือคนในชุมชน ล้วนแล้วแต่มีส่วนกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างให้เปลี่ยนรูปไปด้วย โดยเฉพาะยุทธศาสตร์กรุงเทพมหานครด้านการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับชุมชนต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร ที่ควรตอบสนองความต้องการของปัจเจกหรือคนในชุมชนที่มีความต้องการหรือเป้าหมายในการเรียนรู้ที่หลากหลาย

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. กรุงเทพมหานครได้แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ที่หลากหลายของคนกรุงเทพมหานคร
2. สถาบันการศึกษาและชุมชนได้ทราบและเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์กรุงเทพมหานคร
3. ชุมชนสามารถเข้าถึงและเข้าใจถึงการเป็นผู้กระทำการที่นำมาซึ่งการกำหนดและเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอเนื้อหาแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับเมืองแห่งการเรียนรู้
  - 1.1 ความหมายของเมืองแห่งการเรียนรู้
  - 1.2 ความเป็นมาของแนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้
  - 1.3 องค์ประกอบการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้
  - 1.4 แนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
  - 1.5 สังคมไทยกับการพัฒนาสู่เมืองแห่งการเรียนรู้
  - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเมืองแห่งการเรียนรู้
2. แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้
  - 2.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้
  - 2.2 ประเภทของแหล่งเรียนรู้
  - 2.3 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้
  - 2.4 บทบาทหน้าที่ของแหล่งเรียนรู้
  - 2.5 ความรู้ด้านต่างๆ ที่จะได้รับจากแหล่งเรียนรู้
  - 2.6 ข้อควรคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมในแหล่งการเรียนรู้
  - 2.7 ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
  - 2.8 แหล่งเรียนรู้ในประเทศไทย
  - 2.9 การกำหนดนโยบายจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้
  - 2.10 ปัญหาเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน
  - 2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้
3. แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร
  - 3.1 แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 12 ปี (พ.ศ. 2552–2563)
  - 3.2 แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 12 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2556–2559)
4. ทฤษฎีการก่อตัวของโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม (Structuration Theory)

1. แนวคิดเกี่ยวกับเมืองแห่งการเรียนรู้

1.1 ความหมายของเมืองแห่งการเรียนรู้

เมืองแห่งการเรียนรู้ หมายถึง คน และ/หรือ ชุมชน เล็งเห็นและให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเรียนรู้จากทั้งประสบการณ์ภายในและภายนอกชุมชน ผ่านกระบวนการวิเคราะห์สภาพปัญหาจากความร่วมมือของทุกคนหรือภาคีในชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมได้ รวมถึงสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสภาพแวดล้อมและทรัพยากรภายในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.2 ความเป็นมาของแนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้

แนวคิดเรื่อง “นครแห่งการเรียนรู้” หรือ “เมืองแห่งการศึกษา” เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2513 ซึ่งต้องการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ของคนไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งฝังไปกับการดำรงชีวิต กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จากนั้นได้มีการพัฒนามาเป็นแนวคิด “เมืองแห่งการศึกษา” เป็นการจั้ดประชุมครั้งที่ 1 ณ ประเทศเวเนซุเอลา ในปี พ.ศ. 2533 มุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการศึกษาและวัฒนธรรม ขจัดความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษาและเน้นการศึกษาตลอดชีวิต ครั้นถึงพ.ศ. 2535 ได้มีการจั้ดประชุมเมืองแห่งการเรียนรู้ ครั้งที่ 2 ณ เมืองกูเทนเบิร์ก ประเทศสวีเดน การประชุมครั้งนี้ได้ส่งผลให้สหราชอาณาจักรพัฒนาแนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้และกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และหลังจากการประชุมนานาชาติ ครั้งที่ 1 ขององค์การการริเริ่มการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยุโรป (ELLI) ณ กรุงโรม สาธารณรัฐอิตาลี ทำให้เมืองแห่งการเรียนรู้แห่งสหราชอาณาจักรขึ้น ช่วงปลายเดือนมีนาคม 2540 องค์การการริเริ่มการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยุโรปได้มีการจั้ดประชุมนานาชาติครั้งที่ 2 ณ เมืองออตตาวา ประเทศแคนาดา มุ่ง “ยุทธศาสตร์ในการเลือก: การลงทุนเพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์” ซึ่งได้ถูกนำไปเป็นยุทธศาสตร์ของ 3 ประเทศ ได้แก่ การรู้หนังสือของแคนาดา การเรียนรู้แห่งเคนท์ของสหราชอาณาจักร และประเทศแห่งการเรียนรู้ของสโลเวเนีย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547ก) ซึ่งการก่อตั้งเมืองแห่งการเรียนรู้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเพื่อใช้การเรียนรู้ในการปฏิรูป/พัฒนาสังคมและเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ (Department for Education and Skills, 2004; สุมาลี สังข์ศรี, 2547) เนื่องจากความเป็นพลวัตทางสังคมและเศรษฐกิจโลก ทำให้จำเป็นต้องยกระดับความรู้และทักษะที่สามารถตอบโจทยตลาดแรงงานในยุคที่มีการแข่งขันสูงได้ ซึ่งสังคม/เมืองแห่งการเรียนรู้นี้จะช่วยได้เพื่อการวางแผนพัฒนาความรู้และทักษะของคนให้เหมาะสม เพื่อช่วยกันพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ได้ เช่น สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ทั้งนี้จะต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาชุมชนของตนเองด้วย

ปัจจุบัน หลายประเทศในยุโรปได้ประยุกต์ใช้แนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้ภายในท้องถิ่นของตน เช่น เมืองต่างๆ ในสหราชอาณาจักร ได้แก่ เมือง Sheffield เมือง Norwich เมือง Darlington เมือง Edinburgh เมือง Liverpool เมือง Stockton เมือง Hull เมือง Derby เมือง Greenwich และเมือง Southampton) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กรีซหรือสาธารณรัฐเฮลเลนิก เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา รัฐวิกตอเรีย ประเทศออสเตรเลีย เมือง Kakegawa ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี จังหวัด Western Cape ประเทศแอฟริกาใต้ และเมืองปักกิ่ง ประเทศจีน เป็นต้น (Jin Yang, 2010) รวมทั้งกรุงเทพมหานคร ประเทศไทยก็มีแนวคิดที่จะพัฒนาเป็นมหานครแห่งการเรียนรู้เช่นเดียวกัน

1.3 องค์ประกอบของการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้

เมื่อก้าวถึงเมืองแห่งการเรียนรู้ย่อมต้องพิจารณาคุณสมบัติและองค์ประกอบของการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนหรือเมืองแห่งการเรียนรู้ของประเทศสหราชอาณาจักรจากงานวิจัยของสุมาลี สังข์ศรี (2547) และนฤมล ตันธสุเรศรชุนนทบุรี (2533) สามารถสรุปองค์ประกอบของการเป็นชุมชนหรือเมืองแห่งการเรียนรู้ได้ ดังนี้

1.3.1 ลักษณะชุมชน

ชุมชนที่สามารถเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้นั้นไม่จำเป็นว่าจะต้องมีขนาดใหญ่เท่านั้น สามารถเริ่มได้ตั้งแต่ระดับหมู่บ้านขึ้นไปจนถึงระดับประเทศ

1.3.2 ลักษณะ/คุณสมบัติของคนในชุมชน

1) ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการควบคุมและพัฒนาความสามารถและศักยภาพของคนในชุมชนให้สอดคล้อง พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้น

2) สนใจเรียนรู้การพัฒนาชุมชนจากประสบการณ์ภายในและภายนอกชุมชน ต้องสามารถวิเคราะห์และเปรียบเทียบสภาพของชุมชนของตนกับชุมชนภายนอก อันนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนา เพื่อนำไปสู่การสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

3) ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โดยทุกภาคส่วนทุกฝ่าย ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะภาคี/หุ้นส่วน (partnership) ที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน และไม่จำเป็นจะต้องเป็นระดับองค์กรเท่านั้น แต่ต้องเริ่มต้นจากระดับบุคคล องค์กรท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน/ภาคธุรกิจ สภาหอการค้า หน่วยงานทางการศึกษา องค์กรเพื่อการพัฒนา เป็นต้น เพื่อนำไปสู่วัตถุประสงค์ของชุมชนในภาพรวม

4) มุ่งเน้นการพัฒนาประชาชนและชุมชนผ่านการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถรับมือและหาแนวทางแก้ไขจากสถานการณ์/สภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้

1.3.3 ลักษณะของนโยบายเพื่อส่งเสริมให้เกิดเมืองแห่งการเรียนรู้

นโยบายควรมุ่งส่งเสริมการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอันมีค่าอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งนอกจากการสนับสนุนภายในชุมชน/ท้องถิ่นแล้ว ภาครัฐต้องกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานในการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้เช่นกัน โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547ก) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย ดังนี้

- 1) กำหนดนโยบายชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ชัดเจน โดยต้องครอบคลุมทั้งหลักการและแนวปฏิบัติที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปดำเนินการได้
- 2) รณรงค์สร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนทุกกลุ่มในความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิตและชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการตระหนักถึงความจำเป็นในการศึกษา
- 3) หากจุดเริ่มต้นในแต่ละชุมชน โดยอาจเริ่มตั้งแต่ปัจเจกบุคคลผู้นำทางความคิดองค์กรหรือหน่วยงานหลักในชุมชน เพื่อริเริ่มช่วยขยายแนวคิดและสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในวงกว้างขึ้น
- 4) จัดตั้งกรรมการหรือองค์กรดำเนินงาน เพื่อเป็นกลุ่มแกนกลางในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งอาจประกอบด้วยผู้แทนขององค์กรหน่วยงาน สถานประกอบการ สถาบันต่างๆ และสถานศึกษา เป็นต้น และอาจมีการปรับขยายเมื่อกลุ่มมีขนาดใหญ่ขึ้น
- 5) สร้างและขยายแนวความคิดให้เป็นที่ยอมรับและสนใจในวงกว้าง มุ่งให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าใจ สนใจและร่วมมือ ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ
- 6) พัฒนาบุคลากรผู้ดำเนินการให้มีความรู้ ความเข้าใจถึงหลักการ วิธีการและขั้นตอนในการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ โดยผ่านการฝึกอบรม การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การศึกษาดูงานชุมชนตัวอย่าง เป็นต้น
- 7) วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ (ตามความเป็นจริง) มาใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน อาจดำเนินการทั้งรูปแบบการจัดทำเวทีชาวบ้านกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย
- 8) จัดทำแผนชุมชนและกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
- 9) วิเคราะห์ศักยภาพของหุ้นส่วน/ภาคีเครือข่าย เพื่อนำจุดเด่นของแต่ละภาคส่วนมาประยุกต์ใช้หรือช่วยสนับสนุนในการดำเนินการ

10) ดำเนินการจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยยึดหลักความร่วมมือแบบหุ้นส่วน (ร่วมลงทุน ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน และร่วมรับผลจากการดำเนินงาน) หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนและยึดหลักความหลากหลาย ยืดหยุ่น เพื่อให้เกิดความเสมอภาค/เท่าเทียมในการเข้าถึงและต่อเนื่อง เน้นส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามความต้องการและความสนใจจากประชาชน มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตสามารถเข้าถึงได้ง่าย ส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และแรงจูงใจในการเรียนรู้โดยอาจผ่านรูปแบบการประชาสัมพันธ์ต่างๆ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในชุมชน เช่น การณรงค์ การจัดนิทรรศการ การแข่งขัน การให้รางวัล การแสดงตัวอย่าง เป็นต้น ทั้งนี้ กิจกรรมต้องขึ้นกับสภาพปัญหาและความต้องการของเมือง/ชุมชนนั้นๆ แต่ต้องครอบคลุมในเรื่อง (1) การศึกษาพื้นฐาน ได้แก่ การอ่านออก เขียนได้ การศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกระบบ (2) อาชีพและทักษะในการประกอบอาชีพ/วิชาชีพ (3) ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น ภาษาต่างประเทศ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การเมืองการปกครอง กีฬา ศาสนา สุขภาพอนามัย และอาหาร เป็นต้น

11) การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อเรียนรู้และพัฒนาปรับปรุง

12) ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มได้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และได้เห็นผลของการดำเนินงาน ซึ่งเท่ากับเป็นการกระตุ้นความสนใจและการมีส่วนร่วมมากขึ้น

13) สร้างเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ในพื้นที่ต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดเครือข่ายสนับสนุนการดำเนินงาน และยังเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

14) หามาตรการในการระดมทุนจากแหล่งต่างๆ เช่น หน่วยงานองค์กร สถานประกอบการจากทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้นั้นไม่จำกัดขนาดหรือที่ตั้ง เป็นชุมชนที่ตระหนักถึงความจำเป็นของการเรียนรู้ โดยพยายามวิเคราะห์สภาพโดยรวมของชุมชน เพื่อทำความเข้าใจ ศึกษาและวางแผนเพื่อแก้ปัญหา เตรียมตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งภายในและภายนอกชุมชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกัน ด้วยการพัฒนาการเรียนรู้จนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน รวมทั้งประสบการณ์ภายในและภายนอกชุมชนเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนในภาพรวม ดังนั้น ลักษณะสำคัญของเมืองแห่งการเรียนรู้คือความสามารถในการพัฒนาตนเองภายใต้สภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะก่อให้เกิดเมืองแห่งการเรียนรู้คือการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ในการเรียนรู้ร่วมกัน

1.4 แนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน ให้เกิดการคิดวิเคราะห์และตระหนักถึงปัญหาร่วมกัน เพื่อการเรียนรู้ร่วมกันภายในชุมชน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สอดคล้องกับหลักการศึกษาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มุ่งเน้นการสร้างโอกาสให้ทุกคนในชุมชนหรือสังคมได้พัฒนาการศึกษาและเรียนรู้ตรงตามความต้องการของตนเอง รูปแบบของการศึกษาตลอดชีวิตจะครอบคลุมถึงการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อสนองตอบความต้องการศึกษาเรียนรู้ของคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกเวลาและทุกโอกาส เป็นการกระตุ้นให้การศึกษาย้ายไปเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง เพื่อพิจารณาหาแนวทางพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข หลายประเทศต่างตระหนักถึงความจำเป็นของการศึกษาตลอดชีวิตและมุ่งปฏิรูปการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยพยายามกำหนดนโยบายและแสวงหาวิธีการต่างๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เมืองแห่งการเรียนรู้เป็นเมืองที่ประชาชนตระหนักถึงความจำเป็นของการเรียนรู้ว่าปัจจัยหลักในยุคปัจจุบันที่จะช่วยสร้างความพร้อม สร้างพลังให้แก่ประชาชนในการเผชิญกับสภาพสังคมสิ่งแวดล้อม วิทยาการและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนจะช่วยในการพัฒนาตนเองและสังคมของตนได้อย่างเหมาะสมและทันเหตุการณ์ ประชาชนในเมืองแห่งการเรียนรู้จะพยายามสร้างความเข้าใจในสถานการณ์ของชุมชนของตน ร่วมกันพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสภาพแวดล้อม เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางปรับปรุง/ปรับเปลี่ยนตนเองและสังคมของตนได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้มาพัฒนาคนในชุมชนให้มีความสามารถสอดคล้องกับความต้องการต่างๆ ในสังคมปัจจุบัน ดังที่ OECD (1993 อ้างถึงใน Jin Yang, 2010) ได้กล่าวไว้ในรายงาน City Strategies for Lifelong Learning

1.5 สังคมไทยกับการพัฒนาสู่เมืองแห่งการเรียนรู้

จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการและเทคโนโลยีทำให้หลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทยต้องเตรียมตัวพร้อมเผชิญหน้าและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคแห่งความก้าวหน้าที่เกิดขึ้น โดยหลายประเทศทั่วโลกต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงนับว่าเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะพัฒนาคุณภาพของประชาชนไปสู่เป้าหมายดังกล่าวได้

การเป็นชุมชนหรือเมืองแห่งการเรียนรู้จำเป็นต้องใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายในการกระตุ้นและผลักดันให้ทุกคนเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าความสำคัญของการศึกษาเรียนรู้ ดังนั้น การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงมีความจำเป็นต่อสังคมไทย ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นการศึกษาในระบบเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยด้วย การศึกษาดังกล่าวจะทำให้

บุคคลได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกช่วงชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ทั้งนี้ต้องอยู่บนฐานการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน เริ่มด้วยการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน โดยทุกคนมีส่วนร่วม แล้ววางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อจะตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรของชุมชนเป็นหลัก ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่ผู้วางแผน ผู้บริหารจัดการ ผู้จัดกิจกรรม ผู้ประเมินกิจกรรม และผู้รับผลประโยชน์จากกิจกรรม และกิจกรรมนั้นต้องผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตสังคมและวัฒนธรรมชุมชน/สังคมนั้นๆ จึงกล่าวได้ว่า เมืองหรือชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ประชาชนทุกกลุ่มในสังคมไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ (สุมาลี สังข์ศรี, 2548)

จากการศึกษาวิเคราะห์หลักการและแนวปฏิบัติของเมืองแห่งการเรียนรู้ประกอบกับการศึกษาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตในประเทศไทย พร้อมทั้งปัญหาอุปสรรคที่พบสามารถนำไปสู่แนวทางการพัฒนาเมืองหรือชุมชนแห่งการเรียนรู้สำหรับประเทศไทยได้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547b) กล่าวคือ ลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้สำหรับสังคมไทย อาจเป็นชุมชนใหญ่หรือชุมชนเล็กและอาจอยู่ในเมืองหรือชนบทก็ได้ แต่ต้องเป็นชุมชนที่ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายประเภทและมีความต่อเนื่องโดยใช้ชุมชนหรือความต้องการของชุมชนเป็นฐาน มีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพ Strategies for Lifelong Learning ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน ใช้ทรัพยากรในชุมชนโดยความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชน

นอกจากนี้ เป้าหมายของเมืองแห่งการเรียนรู้ มุ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตขึ้นในชุมชน ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นต้องมาจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ส่งเสริมความร่วมมือและสามัคคีของคนในชุมชนในลักษณะการเป็นหุ้นส่วนโดยร่วมเป็น ผู้จัดกิจกรรมและเป็นผู้รับบริการใช้ทรัพยากรในชุมชน โดยนำจุดเด่นขององค์กรต่างๆ มาส่งเสริมซึ่งกันและกัน มุ่งให้การเรียนรู้ช่วยพัฒนาชุมชนในทุกด้านและทุกคนจะต้องเข้าถึงได้ง่าย ให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ในทุกสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ นั้น จะพัฒนาต่อไปไม่ได้เลยถ้าขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของทุกภาคส่วน เพื่อช่วยพัฒนาการศึกษาของไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นบนฐานของชุมชนแต่ละแห่ง อันจะก่อให้เกิดความหวงแหนและมีจิตสำนึกต่อพื้นที่ชุมชนของตน ควบคู่ไปกับการพัฒนาผ่านแนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้ ทั้งนี้แนวคิดนี้จะสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณิ ไทยานันท์ (2540) และพิบูล กันทะวัง (2547) ที่เน้นความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเมืองแห่งการเรียนรู้

นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม (2548) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดชลบุรี โดยได้ศึกษาลักษณะสำคัญของความร่วมมือแบบหุ้นส่วนการมีส่วนร่วมและความสามารถในการดำเนินงานของการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ของพื้นที่ที่ศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะร่วมความแตกต่างอุปสรรคและปัจจัยในการสนับสนุนในการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า เมืองที่มีปัจจัยสนับสนุนทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองมากกว่า เช่น ภาคอุตสาหกรรม การศึกษา สาธารณสุข วัฒนธรรมและประเพณี มีแนวโน้มที่จะพัฒนาไปสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ได้มากกว่า ในขณะที่เดียวกันการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ได้นั้นย่อมต้องให้ความสำคัญกับทักษะต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อีกทั้งรูปแบบของเมืองแห่งการเรียนรู้ยังจะต้องมีองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบ การแสวงหาความร่วมมือ การบริหารงาน และการประเมินผลสำเร็จ

อดุลย์ วงศ์ศรีคุณ (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง: การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาภิमान มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งโดยวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยในประเด็นต่อไปนี้ 1) ลำดับขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเข้มแข็ง 2) องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง และ 3) ปัจจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ผลการวิจัย พบว่า ลำดับขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ ชุมชนรับรู้และตระหนักในปัญหา สมาชิกชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา สมาชิกชุมชนร่วมกันแสวงหาและเลือกแนวทางแก้ปัญหา สมาชิกชุมชนร่วมกันดำเนินการ สมาชิกชุมชนร่วมกันประเมินผลการดำเนินงาน และสมาชิกชุมชนร่วมกันปรับปรุงหากดำเนินการไม่สำเร็จ

ในด้านองค์ประกอบของการเรียนรู้ของชุมชนประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้จากการศึกษาดูงานหรือประสบการณ์ภายนอกชุมชน ฐานการเรียนรู้และเนื้อหาองค์ความรู้ที่เน้นเรื่องการทำมาหากิน สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้เพื่อชุมชนเข้มแข็งประกอบด้วยปัจจัยภายใน เช่น ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน การมีคุณธรรมจริยธรรม การร่วมกันแก้ปัญหา ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนจากองค์กรและแหล่งทรัพยากรภายนอก และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม เช่น กิจกรรมบนฐานประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

สิวรี พิศุทธิ์สินธพ (2553) ได้วิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ในสถาบันอุดมศึกษาคาทอลิก พบว่า รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุนและแบบมีส่วนร่วม กล่าวคือ มีการแบ่งปันอำนาจ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีการส่งเสริมพัฒนาภาวะผู้นำ 2) ค่านิยมและ

วิสัยทัศน์ร่วม ทั้งการเรียนรู้ของผู้เรียนและการทำงานร่วมกันของบุคลากร 3) การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์การเรียนรู้เพื่อประโยชน์ของผู้เรียน 4) สภาพการณ์ที่สนับสนุน ทั้งโครงสร้างทางกายภาพและโครงสร้างทางทรัพยากรบุคคล 5) แนวปฏิบัติที่ตีร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดีและมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ และ 6) ความเป็นเลิศแห่งความเป็นมนุษย์ คือ มีการพัฒนามิติบุคคลและมิติทางสังคม

มิ่งขวัญ คงเจริญ (2553) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชนเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนของชุมชนแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า การเสริมสร้างความยั่งยืนของชุมชนแห่งการเรียนรู้นั้นประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติในชุมชน ระบบคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และกระบวนการถ่ายทอดเรียนรู้ของชุมชน การพัฒนาระบบเศรษฐกิจเพื่อการพึ่งพาตนเอง ระบบการเรียนรู้โดยมีภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแกนกลาง การพัฒนา อนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อวิถีชีวิต ระบบทุนของชุมชนที่มีรูปแบบและวิธีการทางวัฒนธรรม ความเสมอภาค ความยุติธรรมในการจัดการของชุมชน และการสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตร่วมกัน

ในด้านเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชนนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ระดับบุคคลเน้นการมีปฏิสัมพันธ์เน้นด้านพฤติกรรม ส่วนในระดับชุมชนต้องมียุทธศาสตร์ประกอบโครงสร้างทางสังคมเป็นสำคัญ ในประเด็นรูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชนแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบได้แก่รูปแบบของชุมชนเมืองและรูปแบบของชุมชนชนบท ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้การเสริมสร้างพลังอำนาจนั้นต้องเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน การทำประชาคมเพื่อหาสาเหตุของปัญหา การจัดเวทีชาวบ้านให้ความรู้ ความเข้าใจ การบันทึกการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ คณะกรรมการบุคคลหรือแกนนำในการสร้างชุมชนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน มีการติดตามผลการดำเนินงานและมีการสร้างความสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกหรือกลุ่มชุมชนอื่นๆ

ระวี สัจจโสภณ (2556) ได้ศึกษาเรื่องอนาคตภาพรูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาภาวะพลัมพลังของผู้สูงอายุไทยผลการวิจัยพบว่าอนาคตภาพรูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาภาวะพลัมพลังของผู้สูงอายุไทยในอีก 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2556-2565) จะเป็นรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการใช้ชุมชนเป็นฐาน (ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ) ในการส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาและกระตุ้นผู้สูงอายุเกิดศักยภาพภายในตนเองด้านสุขภาพด้านการมีส่วนร่วมและด้านหลักประกันและความมั่นคงของชีวิตผ่านกิจกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ผสมผสานอยู่ในวิถีชีวิตในลักษณะเป็นหน่วย ซึ่งการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ได้นั้นต้องประกอบด้วย 1) องค์ประกอบภายใน คือ ผู้เรียนรู้ ผู้จัดการเรียนรู้ องค์ความรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ บรรยายภาคการเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ การจัดการความรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้ และ 2) องค์กรประกอบภายนอก คือ ยุทธศาสตร์ นโยบายสาธารณะและเป้าหมายการพัฒนา กรรมการกลางบริหารทรัพยากร และเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิตระดับชาติ และจะต้องเป็นการบูรณาการการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีการกำหนดวัตถุประสงค์การแสวงหาความร่วมมือการดำเนินกิจกรรมและการประเมินผล ในด้านยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนต้องมีการกำหนดนโยบายสาธารณะ การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาภาวะพหุคูณพลังของผู้สูงอายุไทยการบริหารจัดการและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระดับชาติและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาภาวะพหุคูณพลังของผู้สูงอายุไทยเพื่อให้เกิดบุคคลแห่งการเรียนรู้ชุมชนแห่งการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับชาติ

สุวิธิตา จรุงเกียรติกุล (2555) ได้ศึกษาเรื่องอนาคตภาพรูปแบบสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เชิงบวกสำหรับชุมชน โดยกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของสังคมโลกในมิติต่างๆ สำหรับประเทศไทยเอง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2549-2553) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่มีการกำหนดกรอบนโยบายในการปฏิรูปการศึกษาตลอดชีวิต โดยการสร้างสังคมไทยสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการศึกษาหรือการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในลักษณะของหุ้นส่วน (partnership) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต อันจะส่งผลให้เกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งชุมชนเองต้องมีความพร้อมในการจัดกิจกรรม มีแผนและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีความพร้อมในคณะทำงาน (ทั้งกลุ่มแกนกลางที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักและฝ่ายสนับสนุน) รวมถึงต้องได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชน มีการนำความรู้ท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานการพัฒนา และสร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้

นอกจากนี้ ในระดับประเทศต้องกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบายและทิศทางการพัฒนาบุคคล ชุมชนสังคม และการพัฒนาประเทศในอนาคต ที่มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เปิดโอกาสทางการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการในทุกภาคส่วนของสังคม รวมถึงการมีระบบสาธารณูปโภคที่ครบครัน มีวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ดี มีการออกแบบเมือง/ชุมชนที่เหมาะสม มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เอื้อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

สุมาลี สังข์ศรี (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุมชนเมืองแห่งการเรียนรู้สำหรับสังคมไทย ผลการวิจัยสามารถสรุปออกมาเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้สำหรับสังคมไทย อันประกอบด้วย 1) ลักษณะของชุมชน/เมืองแห่งการเรียนรู้สำหรับสังคมไทย 2) เป้าหมายของชุมชน

เมืองแห่งการเรียนรู้ 3) หลักการในการสร้างหรือพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ 4) ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชนเมืองแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย การกำหนดนโยบายสังคมแห่งการเรียนรู้ให้ชัดเจน รมรงค์สร้างความเข้าใจแก่ประชาชนทุกกลุ่มในเรื่องการศึกษาตลอดชีวิตและเรื่องสังคมแห่งการเรียนรู้ การหาจุดเริ่มในแต่ละชุมชน การจัดตั้งกรรมการดำเนินงานเพื่อเป็นกลุ่มหลักในการดำเนินงานขั้นต้น การสร้างความสนใจในวงกว้าง หาวิธีที่จะขยายความคิดให้ประชาชนทุกกลุ่มในสังคมได้เข้าใจ การพัฒนาบุคลากรที่จะเป็นผู้ดำเนินงานสังคมแห่งการเรียนรู้การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของสังคม การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงาน การวิเคราะห์ศักยภาพของหุ้นส่วนโดยคำนึงถึงจุดเด่นของหุ้นส่วนในด้านทรัพยากรต่างๆ การดำเนินการจัดสังคมแห่งการเรียนรู้ การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ เพื่อให้ประชาชนในทุกภาคส่วนเกิดความรู้ ความเข้าใจ การสร้างเครือข่ายสังคมแห่งการเรียนรู้ดำเนินการประสานงานเชื่อมโยงชุมชนหรือสังคมต่างๆ เข้าด้วยกัน (โดยอาจจัดตั้งเป็นกลุ่มประสานงานเครือข่าย) และการหามาตรการในการระดมทุนจากแหล่งต่างๆ

ทั้งนี้ องค์ประกอบของรูปแบบการเสริมสร้างความยั่งยืนของชุมชนแห่งการเรียนรู้ของ (2553) สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวจนัง (2545); อดุลย์ วังศรีคุณ (2543) และสิริวิ พิศุทธิ์สินธพ (2553) ที่กล่าวถึงกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันภายในชุมชนจะก่อให้เกิดการตระหนักถึงปัญหาร่วมกันของชุมชน นำไปสู่ชุมชนเข้มแข็งส่งผลต่อการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในอนาคตด้วย โดยมีรากฐานปัญหาและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน (community based) ดังที่ระวี สัจจโสภณ (2556) ได้เน้นย้ำไว้

อย่างไรก็ตาม นอกจากงานวิจัยภายในประเทศแล้ว ยังมีนักวิชาการต่างประเทศจำนวนมากที่ให้ความสำคัญกับการเป็นชุมชนหรือเมืองแห่งการเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

Cooper (2007) ได้กล่าวถึงเรื่องชุมชนแห่งการเรียนรู้ช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาของครูว่าในการจัดการเรียนการสอนของครูจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในสาระการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี การเรียนรู้ในสังคมหรือชุมชนจะสามารถเป็นประโยชน์ทำให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวางขึ้น คล้ายกับการนำชุมชนหรือหมู่บ้านของตนเองเป็นฐานในการเรียนรู้การวิเคราะห์ชุมชนผ่านการสัมภาษณ์และการสังเกตโดยครูจะเป็นผู้คอยให้คำแนะนำเท่านั้น

McCullough (2003) ได้อธิบายการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ Victorian Learning Town Program ประเทศออสเตรเลีย เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จและได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหลากหลายองค์กร อาทิ The Adult, Community and Further Education Board (ACFEB) และ The Department of Education and Training (DET) เน้นกระบวนการการทำงานของภาคีเครือข่ายเรียกว่า Victorian Learning Communities Network (VLCN) และการดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและ

ภาคเอกชน โดยมีขั้นตอนดำเนินการพัฒนาดังนี้ 1) การจัดตั้งคณะกรรมการด้านการพัฒนาชุมชนแห่ง การเรียนรู้ 2) การกำหนดทีมงานเพื่อการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ขึ้นโดยชุมชน 3) การสรรหาและ กำหนดทรัพยากรการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ 4) การแสวงหาความร่วมมือจาก องค์กรท้องถิ่นและร่วมกันกำหนดปฏิญญาความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ 5) การ พัฒนาโครงการและนวัตกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 6) การสร้างเครือข่าย 7) การสร้าง การมีส่วนร่วมในกิจกรรม 8) การดำเนินงานที่มีความยืดหยุ่นและเปิดรับฟังความคิดเห็น 9) บรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตร 10) สร้างความตระหนักต่อคุณค่าของการเรียนรู้ตลอดชีวิต 11) การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการดำเนินงานของชุมชนแห่งการเรียนรู้ 12) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตัวอย่างที่ดีของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนอื่นๆ กิจกรรม การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของเมืองต่างๆ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การเรียนรู้โครงการพัฒนาภาวะ ผู้นำ โครงการพัฒนาสื่อสารสนเทศ โครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนโครงการพัฒนาสภาพแวดล้อม เมือง โครงการวางแผนและพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นต้น

Chatzkel (2006) ได้อธิบายกระบวนการพัฒนาประเทศโดยอาศัยความรู้เป็นฐานการพัฒนา ว่าประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ การพัฒนาโดยเน้นการดำเนินโครงการทั่วองค์กร (enterprise-wide) และการพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมที่มีลักษณะเฉพาะ (project-specific) โดยยกตัวอย่างประเทศ สิงคโปร์และเมืองฟินิกส์ รัฐอริโซนา ซึ่งมีลักษณะการพัฒนาที่คล้ายคลึงกัน เน้นการพัฒนาคุณภาพคน และคุณภาพสังคมโดยการใช้ความรู้เป็นฐาน การพัฒนาระดับการศึกษาตลอดชีวิตการวิจัยและ พัฒนา ทั้งนี้การดำเนินกิจกรรมจะต้องมีการกำหนดกรอบการดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ชัดเจน เน้นการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ การสร้างบรรยากาศการค้าและการลงทุน การ พัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ระบบคมนาคมขนส่ง การพัฒนาแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ จำเป็นและโครงสร้างสังคม การส่งเสริมการจัดการความรู้และกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่าง สม่าเสมอของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

Kirkwood (1996) ได้วิจัยเรื่อง Scotland as a Learning Society: Identity, Difference and Relatedness โดยศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาผู้ใหญ่ เช่น การเปลี่ยนบทบาทของ ผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ Cooper (2007) เปลี่ยนวิธีการ เรียนรู้จากหนังสือมาเป็นการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ที่เน้นประสบการณ์การเรียนรู้ของ บุคคลซึ่งเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ตนเองและชุมชนของตนในเรื่องวัฒนธรรมการสื่อสาร การเห็นคุณค่าและการมีส่วนร่วมกับผู้อื่น

Gorard (1997) ได้วิจัยเรื่อง The Learning Society: Patterns of Participation in Adult Education and Training โดยศึกษาลักษณะสังคมแห่งการเรียนรู้ของเมืองอุตสาหกรรมทาง ตอนใต้ของ Wales ในประเด็นการมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมทางการศึกษาต่อเนื่องและการ

ฝึกอบรม รวมทั้งกระบวนการเปลี่ยนแปลงของประเด็นดังกล่าวในปัจจุบันผ่านการศึกษาจากมุมมองของคน 4 กลุ่ม คือ กลุ่มนักการเมือง นักเศรษฐศาสตร์ กลุ่มผู้บริหารที่กำหนดนโยบาย และกลุ่มนักการศึกษา ผลการวิจัยพบว่าสังคมอังกฤษยังคงเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

จากการทบทวนเอกสาร แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน/เมืองแห่งการเรียนรู้ ทั้งหมดข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้มีจุดเริ่มต้นที่คล้ายคลึงกัน โดยผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก คือ ส่วนจุลภาค หมายถึง องค์ประกอบของรูปแบบการเสริมสร้างความยั่งยืน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของงานวิจัยข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้เกิดการคิดวิเคราะห์ของปัญหาร่วมกัน เน้นการใช้ชุมชนเป็นฐาน เปรียบเสมือนการกระตุ้นให้เกิดการตระหนักต่อความสำคัญของท้องถิ่น ซึ่งจะเกี่ยวโยงไปถึงสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีการดำรงชีวิต การสาธารณสุข ฯลฯ ที่ต้องแปรเปลี่ยนและปรับตัวไปตามกระแสโลก โดยการดำเนินงานนั้นไม่ใช่เป็นเพียงภาระหน้าที่ของคนใดคนหนึ่ง หากแต่ชุมชนต้องร่วมกันพัฒนาในลักษณะของเครือข่ายภาคีที่ได้รับการกระจายอำนาจแล้ว

ส่วนมหภาค ซึ่งในที่นี้หมายถึง ระดับประเทศ รัฐบาล/ภาครัฐส่วนกลางต้องให้ความสนใจและออกมาตรการเชิงรุกหรือสร้างกลไกสนับสนุนและขับเคลื่อนให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ สิ่งที่สำคัญนั้นต้องมาจากทัศนคติของผู้นำที่ให้ความสำคัญและมุ่งมั่นที่จะก้าวไปสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และให้อำนาจทุกฝ่ายในการดำเนินการร่วมกัน โดยไม่ละเลยเสียงของประชาชน

สรุปได้ว่า สิ่งที่สำคัญยิ่งของการเป็นชุมชน/เมือง/สังคมแห่งการเรียนรู้ ไม่ใช่อยู่ที่เนื้อหาตำราหรืออยู่แค่ในรั้วโรงเรียน หากแต่เป็นสภาวะแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ซึ่งการสร้างให้เกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้จำเป็นที่จะต้องสอดแทรกและปลูกฝังให้เกิดทัศนคติในความต้องการที่จะเรียนรู้จนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน ผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ภายนอก รู้จักสังเกต คิด วิเคราะห์ แยกแยะถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่รอบตัว และต้องสร้างจิตสำนึกต่อการตระหนักถึงปัญหาให้แก่ทุกคนในชุมชน ซึ่งเมื่อทุกคนมองเห็นปัญหาร่วมกันแล้ว ก็จะเกิดพลังขับเคลื่อนจากภายใน อันนำไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น สังคม และประเทศได้อย่างยั่งยืนต่อไป

2. แหล่งเรียนรู้(Learning Resource)

2.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

UNESCO (1972) อธิบายว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ทรัพยากรทุกอย่าง ทั้งที่เป็นข้อมูล บุคคล สิ่งของต่าง ๆ ที่ผู้เรียนใช้แล้วช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ได้แก่ ข้อมูล ข่าวสาร บุคคล วัสดุ อุปกรณ์ เทคนิค และอาคารสถานที่ต่าง ๆ

สุมาลี สังข์ศรี (2548) ให้ความหมายแหล่งการเรียนรู้หมายถึง บุคคล กิจกรรมที่มีอยู่ในชุมชนซึ่งให้ประสบการณ์แก่ประชาชนได้ ดังนั้น แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนอาจจะเป็นศาสนสถาน โรงเรียน พิพิธภัณฑ์ สวนสมุนไพร ภูมิปัญญาท้องถิ่น พิธีกรรมทางศาสนา ประเพณี ศูนย์การศึกษาในชุมชน ห้องสมุด สถานประกอบการ หน่วยงานต่างๆ ที่มีสาขาอยู่ในชุมชน

บุญเลิศ มาแสง (2532) ให้ความหมายแหล่งการเรียนรู้ว่า เป็นแหล่งรวมกิจกรรมที่กระตุ้นเตือนให้เกิดความสำนึก และตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา แหล่งความรู้จะเป็นแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับสภาพความจำเป็นและความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น

อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ (2548b) ให้ความหมายแหล่งการเรียนรู้ว่า เป็นสิ่งที่มีอยู่ในสังคมรอบตัวเราที่เป็นทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ที่ทำให้คนในสังคมเกิดการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ให้ความหมายว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งหรือที่รวมสาระความรู้ อาจเป็นสถานที่ศูนย์รวมข้อมูล ข่าวสาร หรือบุคคลที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ดารี บุญชู (2548) อธิบายว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลและประสบการณ์ทั้งหลายที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จากการได้คิดเองปฏิบัติเองและสร้างความรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยและต่อเนื่อง เกิดกระบวนการเรียนรู้ และสุดท้ายก็จะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ (2554) อธิบายว่า แหล่งการเรียนรู้หมายถึง เป็นแหล่งที่บุคคลสามารถเรียนรู้ได้ตามความสนใจ ตามศักยภาพและโอกาสตามความสามารถ โดยจะเรียนรู้ได้อย่างไม่เป็นการทางแหล่งการเรียนรู้จึงเป็นที่เรียนของการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งมีอยู่ทั่วไปในสังคม

มนัญญา นวลศรี (2552) อธิบายว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ สถาบัน หน่วยงาน และวัตถุสิ่งของที่มนุษย์สร้างขึ้น เทคโนโลยี สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ กิจกรรม ประเพณีหรือการดำรงชีวิตในชุมชน ในท้องถิ่นที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเพราะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

สรุปได้ว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง พื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่เสมือนที่สามารถตอบสนองการเรียนรู้และกระตุ้นการใฝ่รู้ใฝ่เรียน โดยอาจเป็นทั้งแหล่งข้อมูลผ่านกิจกรรมของชุมชนและสังคม ซึ่งจัดการให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2.2 ประเภทของแหล่งเรียนรู้

นักการศึกษา นักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ได้จำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้ดังนี้ UNESCO (1972) ได้จำแนกแหล่งเรียนรู้ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ประเภทนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นมาโดยเฉพาะ เพื่อใช้ประกอบจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

2. แหล่งเรียนรู้ที่ไม่ได้ออกแบบมาเพื่อการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ประเภทนี้เป็นสิ่งที่มีอยู่แล้ว หรือพบเห็นได้ทั่วไป สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดได้

สุมณ อมรวิวัฒน์ (อ้างถึงใน อาชญญา รัตนอุบล และคณะ (2548a) แบ่งแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่รัฐและประชาชนจัดขึ้น เช่น อุทยานการศึกษาในวัด ชุมชนในประวัติศาสตร์ อุทยานแห่งชาติทางทะเล อุทยานแห่งชาติในท้องถิ่นแถบภูเขา ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์เยาวชน ศูนย์หัตถกรรมชุมชน ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ ฯลฯ

2) สถาบันของชุมชนที่มีอยู่แล้วในวิถีชีวิตและการทำมาหากินในชุมชน เช่น โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญในวัด ตลาด ร้านขายของชำ ลานนวดข้าว โรงงานขนาดเล็กในหมู่บ้าน

3) ประเพณี พิธีกรรมต่างๆ ที่สืบทอดกันมาแต่ละชุมชน

4) ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ป่า ห้วย หนอง คลอง บึง ที่ชาวบ้านมาหาอาหาร

สุมาลี สังข์ศรี (2548) แบ่งประเภทการเรียนรู้ในชุมชนออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1) แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ในบริเวณชุมชน เช่น ภูเขา ป่าไม้ ฯลฯ

2) แหล่งการเรียนรู้ชุมชนที่เกิดขึ้นตามวิถีการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชนในชุมชน เช่น อาชีพของคนในชุมชนตลาด ฯลฯ

3) แหล่งการเรียนรู้ชุมชนประเภทศาสนา ประเพณี เช่น ศาสนสถาน ประเพณีทางศาสนา ฯลฯ

4) แหล่งการเรียนรู้ชุมชนประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ในแต่ละท้องถิ่นอาจจะมีภูมิปัญญาหลายด้าน เช่น ด้านการเกษตร ด้านช่างฝีมือ ด้านดนตรีไทย ฯลฯ

5) แหล่งการเรียนรู้ชุมชนประเภทหน่วยงาน องค์กรของรัฐและเอกชน เช่น หน่วยงานที่มีเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติงานในชุมชน เกษตรตำบล ครูอาสาการศึกษาออกโรงเรียนเจ้าหน้าที่เหล่านี้สามารถเป็นแหล่งความรู้ในด้านต่าง ๆ ตามที่หน่วยงานนั้นให้ประชาชนในชุมชนได้

6) แหล่งการเรียนรู้ประเภทสื่อต่าง ๆ ที่ประชาชนในชุมชนได้รับชม รับฟัง เช่น หนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ

7) แหล่งการเรียนรู้ที่รัฐและชุมชนสร้างขึ้นเพื่อการศึกษา เพื่อการเรียนรู้โดยตรง ได้แก่ โรงเรียนหรือสถานศึกษาประเภทต่าง ๆ ห้องสมุด ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ฯลฯ แหล่งการเรียนรู้ประเภทนี้มุ่งให้การศึกษาแก่ประชาชนโดยตรง

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (อ้างถึงในอาชัญญา รัตนอุบล และคณะ (2548ข) กล่าวถึงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในลักษณะของการจัดการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ ว่าเป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิต เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จากการทำงาน จากครอบครัว จากสื่อ จากแหล่งความรู้ต่างๆ ในชุมชน เรียนรู้ได้ตลอดเวลา โดยแบ่งแหล่งที่จะให้ประชาชนได้เรียนรู้ตามอรรถศาสตร์ออกเป็น 6 ประเภท คือ

1) ห้องสมุดต่างๆ เช่น ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดวิทยาลัย ห้องสมุดหน่วยงานเอกชน ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดวัด ฯลฯ

2) เครือข่ายการเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สถานีอนามัยตำบล สำนักเกษตรตำบล สำนักวิชาการต่างๆ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน แหล่งความรู้ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ หรือตามวิถีชีวิตของชาวบ้าน ฯลฯ

3) สื่อสารมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วารสาร นิตยสาร จุลสาร ไปสเตอร์ ฯลฯ

4) ภูมิปัญญาชาวบ้าน ได้แก่ ภูมิปัญญาของผู้รู้ วัฒนธรรมและความอยากรู้ของชุมชน ฯลฯ

5) สื่อพื้นบ้าน ได้แก่ เพลง ลิเก หมอลำ หนังตะลุง มโนราห์ ลำตัด ฯลฯ

6) ครอบครัว ได้แก่ การอบรมสั่งสอน การให้ความรู้การดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพจากพ่อแม่ ฯลฯ

2.3 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 25 กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

นฤมล ตันธสุรเศรษฐนนทบุรี (2533) กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ว่า

1) เป็นแหล่งการศึกษาตลอดชีวิตที่ประชาชนจะมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อหาความรู้ต่างๆได้ด้วยตนเองตลอดเวลา โดยไม่จำกัดเพศและวัย

2) เป็นแหล่งที่ประชาชนจะไปปฏิสัมพันธ์เพื่อหาความรู้จากแหล่งกำเนิดได้

- 3) เป็นแหล่งที่ประชาชนจะเข้าไปปฏิสัมพันธ์เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงหรือลงมือปฏิบัติจริงได้
- 4) เป็นแหล่งที่ประชาชนจะเข้าไปปฏิสัมพันธ์เพื่อให้ได้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ๆ ที่มีการคิดค้นขึ้นและยังไม่มีของจริงให้เห็น เช่น ศึกษาสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ จากงานนิทรรศการ
- 5) เป็นการให้ข่าวสารและเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม เพื่อเกิดการยอมรับสิ่งใหม่ แนวคิดใหม่ๆ หรือมีมุมมองใหม่ๆ ได้

2.4 บทบาทหน้าที่ของแหล่งการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (อ้างถึงใน ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวังนัง (2545) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของแหล่งการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

- 1) จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในทุกระดับและทุกกลุ่มเป้าหมาย และเหมาะสมกับสภาวะความพร้อมของแหล่งการเรียนรู้ในแต่ละบท
- 2) สร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องสภาพสังคม วิถีชีวิต และสภาพเศรษฐกิจ การเมืองของแต่ละสังคม
- 3) จัดความร่วมมือ โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตัวผู้เรียน เพื่อจัดทำหลักสูตรที่ยืดหยุ่น ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความสนใจและความถนัด
- 4) จัดทำหลักสูตรให้เป็นที่ยอมรับ สามารถเทียบโอนความรู้จากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าสู่ระบบการศึกษาในระบบโรงเรียน
- 5) จัดทำสื่อ จัดทำสื่อที่ใช้ในการนำเสนอและการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย ได้แก่ สื่อเสริม แบบเรียน สื่อวิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนรวมทั้งสื่อบุคคล
- 6) ประสานเชื่อมโยงกับองค์กรต่างๆ เพื่อให้ทุกส่วนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 7) อบรมผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้จัดการศึกษาในแหล่งการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 8) สนับสนุนด้านทรัพยากรและจัดทำมาตรฐาน/ตัวชี้วัด และประเมินผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

2.5 ความรู้ด้านต่างๆ ที่จะได้รับจากแหล่งการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547b) อธิบายถึงความรู้ด้านต่าง ๆ ที่จะได้รับจากแหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า

- 1) ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคม รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในเรื่องการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญา และการประยุกต์ภูมิปัญญา

4) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

5) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

2.6 ข้อควรคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมในแหล่งการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมในแหล่งการเรียนรู้เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมในแหล่งฯ ได้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการจัดแหล่งการเรียนรู้ประเภทนั้นๆ ซึ่งการจัดกิจกรรมในแหล่งการเรียนรู้มีองค์ประกอบอยู่หลายประการ ดังที่ สมชาย จิตติรัตนอัคร์ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

- 1) เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ของแหล่งการเรียนรู้หรือความรู้ที่มีอยู่ในแหล่งเรียนรู้
- 2) เหมาะสมกับระดับ วัย และความสามารถของผู้เรียน
- 3) มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย คำชี้แจงหรือคำสั่งต้องกะทัดรัด
- 4) ใช้เวลาเหมาะสมคือ ไม่เร็วหรือช้าเกินไป
- 5) เป็นที่สนใจและท้าทายผู้เรียนในให้อยากแสดงความสามารถ ปลูกความสนใจหรือปลูกจินตนาการ และเกิดความคิดสร้างสรรค์
- 6) มีการใช้หลักจิตวิทยาในการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
- 7) มีหลากหลายรูปแบบซึ่งอาจมีทั้งแบบกำหนดคำตอบให้เลือกหรือให้ตอบแบบเสรี และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเองเพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย
- 8) ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 9) สามารถสร้างความสนใจของผู้เรียนตั้งแต่ต้นจนจบ
- 10) สามารถประเมินและจำแนกความเจริญงอกงามของผู้เรียน
- 11) กิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นเป็นกิจกรรมที่มีความหมายกับผู้เรียนที่สามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

นอกจากนี้ ยังมีข้อควรคำนึงในการจัดกิจกรรมในแหล่งการเรียนรู้ประเภทต่างๆ เช่น

อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ (2548) กล่าวถึงแหล่งเรียนรู้สวนสาธารณะว่า ต้องมีข้อคำนึงในการจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ 3 ประเด็น คือ

1) มุ่งจัดกิจกรรมเพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อการศึกษา เพื่อพัฒนามนุษย์ตามเอกภาพของแต่ละบุคคลเนื่องจากประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในสวนสาธารณะมีความหลากหลายในอาชีพ พื้นฐานทางเศรษฐกิจและสถานะในสังคมที่แตกต่างกัน สวนสาธารณะจะต้องคำนึงเสมอว่า การจัดการศึกษาของสวนสาธารณะเป็นการจัดการศึกษามวลชนในรูปแบบการศึกษาตลอดชีวิตที่ต้องตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

2) มุ่งจัดกิจกรรมศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการศึกษานอกระบบ เพื่อสนองต่อการพัฒนากำลังคนหรือพัฒนาบุคลากรตามความต้องการของผู้เรียนเอง รวมทั้งชุมชนสังคม

3) มุ่งให้ผู้ใช้บริการสวนสาธารณะได้รับการศึกษาที่รื่นรมย์โดยจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับพฤติกรรมที่เหมาะสมกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับประสบการณ์ 2 ประการคือ

(1) ได้รับการศึกษา ฝึกอบรมด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองได้มีความสำเร็จเป็นระยะจากการเข้าร่วมกิจกรรมหลักสูตรระยะสั้น

(2) ช่วงวัย 60 ปีขึ้นไป (วัยสูงอายุ) แหล่งการเรียนรู้ของคนวัยนี้ควรเป็นสถานที่ที่มีกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น กีฬาเบาๆ ดนตรี ศิลปะ หัตถกรรม ฯลฯ รวมทั้งการกระทำตัวเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่าสำหรับบุตรหลานและคนรุ่นใหม่ๆ ต่อไป

2.7 ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แหล่งความรู้หรือแหล่งวิทยาการในชุมชนมีความสำคัญดังนี้

1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิต ที่ประชาชนจะมีปฏิสัมพันธ์เพื่อหาความรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา ไม่จำกัดเพศ และวัย

2) เป็นแหล่งที่ช่วยเสริมการเรียนการสอนการศึกษาในระบบ

3) เป็นแหล่งที่ประชาชนเข้าไปปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาความรู้จากแหล่งกำเนิดได้ เช่น การศึกษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือศาสนสถาน พันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ สภาพชีวิตความเป็นอยู่ตามธรรมชาติของสัตว์ชนิดต่างๆ ถึงแหล่งที่อยู่อาศัยในป่า เป็นต้น

4) เป็นแหล่งที่ประชาชนเข้าไปปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้ได้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการ ใหม่ ๆ ที่มีการคิดค้นขึ้นและได้ของจริง เช่น การศึกษาประดิษฐ์กรรมใหม่ โดยดูจากวิดิทัศน์ ภาพยนตร์ นิทรรศการ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งวิทยาการประเภทนี้ จะเป็นสื่อที่มีความสำคัญในหลายด้านเช่น เป็นแหล่งให้ข่าวสาร เปิดโลกทัศน์ของผู้ศึกษาให้กว้างไกลกว่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ช่วยให้เกิดความสนใจในเรื่องสำคัญ ช่วยยกระดับความมุ่งมั่นโดยการเสนอภาพในอุดมคติเสนอผลสำเร็จและความก้าวหน้าของงานและบุคคลต่าง ๆ

5) เป็นสิ่งช่วยเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมเพื่อให้เกิดการยอมรับสิ่งใหม่ แนวความคิดใหม่ เกิดมุมมองใหม่ขึ้น

6) เป็นสื่อการสอนสมัยใหม่ที่ให้ความรู้ ก่อให้เกิดทักษะช่วยให้การเรียนรู้เร็วขึ้น

แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงมีความสำคัญกับบุคคลเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นสถานที่ที่ช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถตามความต้องการและความพร้อมของตนเองเพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (มนัญญา นวลศรี, 2552)

2.8 แหล่งเรียนรู้ในประเทศไทย

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (สอสร.) (Office of Knowledge Management and Development - OKMD) มีหน่วยงานภายใน 3 หน่วยงาน ทำหน้าที่เป็นตัวขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านต่างๆ ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย

2.8.1 สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ หรือ Thailand Knowledge Park (TK Park)

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักการแสวงหาความรู้และการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ในบรรยากาศที่ทันสมัยภายใต้รูปแบบ “ห้องสมุดมีชีวิต” พร้อมทั้งส่งเสริมให้เยาวชนมีโอกาสพัฒนาแลกเปลี่ยน และแสดงผลงานที่มีความคิดสร้างสรรค์

1. อุทยานการเรียนรู้ต้นแบบและบริการ (TK park) เปิดให้บริการแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป เพื่อเผยแพร่ผลงานสำคัญที่ผ่านมาของ สอสร. ตลอดจนมีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้ต่าง ๆ ควบคู่กัน

2. อุทยานการเรียนรู้เสมือน (เว็บไซต์ Digital TK) หรือ www.tkpark.or.th สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ได้พัฒนาเว็บไซต์ Digital TK ภายใต้แนวคิด “อุทยานการเรียนรู้เสมือน” ให้คงมีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจและทันสมัยอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนได้ริเริ่มโครงการอินเทอร์เน็ตทีวี (Internet TV) เพื่อเพิ่มความหลากหลายในการนำเสนอเนื้อหาสาระให้มีความน่าสนใจและตอบสนองต่อพฤติกรรมแสวงหาความรู้ของกลุ่มเป้าหมายให้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมทั้งได้จัดทำนิตยสาร Online ชื่อ “Read Me e-gazine” เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ Digital TK โดยนิตยสาร Online ดังกล่าวจัดทำขึ้นเป็นราย 2 เดือน โดยฝีมือของเยาวชนที่ผ่านการอบรมด้านงานเขียนของ สอสร. ภายใต้โครงการ TK แฉ่งเกิด มาทำงานร่วมกับบรรณาธิการมืออาชีพ นอกจากนั้น สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ได้ดำเนินการจัดทำและเผยแพร่เนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ภายในเว็บไซต์ Digital TK เชื่อมโยง ผ่านเว็บไซต์สังคมออนไลน์ (social network) ได้แก่ Facebook, Twitter, Youtube เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ในภาพรวมมีผู้เข้ามาใช้บริการผ่าน Digital TK จำนวน 13,990,082 ครั้ง มี

สมาชิกของเว็บไซต์ 52,949 คน มีจำนวน Unique IP ของผู้เข้าใช้บริการรวมทั้งสิ้น 285,484 IP เฉลี่ย 782 IP/วัน

3. อุทยานการเรียนรู้ภูมิภาคยะลาเป็นอุทยานการเรียนรู้ภูมิภาคต้นแบบ ซึ่งสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ได้ร่วมกับเทศบาลนครยะลาจัดตั้งขึ้นภายใต้รูปแบบของ ห้องสมุดมีชีวิต ได้ดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานของอุทยานการเรียนรู้ภูมิภาคยะลาในด้านต่างๆ เช่น การสนับสนุนสื่อการเรียนรู้สำหรับให้บริการ การจัดทำ และพัฒนาเนื้อหาสาระท้องถิ่น การอบรมพัฒนาศักยภาพให้แก่ บุคลากรของอุทยานการเรียนรู้ภูมิภาคยะลา เป็นต้น

4. โครงการหนังสือเดินเท้าเรื่องเล่าเดินทาง (TK Mobile Library) สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ได้พัฒนาต้นแบบห้องสมุด เคลื่อนที่ โดยได้ดำเนินการภายใต้ “โครงการหนังสือเดินเท้า เรื่องเล่าเดินทาง” (TK Mobile Library) เพื่อเป็นต้นแบบของห้องสมุดเคลื่อนที่ที่มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้ เช่นเดียวกับอุทยานการเรียนรู้ ฯ และเพื่อขยายโอกาสในการเข้าถึงหนังสือและสื่อการเรียนรู้ที่ดีมีประโยชน์ให้กับเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปในพื้นที่ชุมชนทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พร้อมกันนี้ ได้ถอดบท เรียนและประสบการณ์จากการดำเนินการโครงการดังกล่าวมาเป็นชุดคู่มือ เพื่อนำไปเผยแพร่ขยายผลให้กับหน่วยงานภาคีเครือข่ายของหน่วยงานได้นำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่อง

5. โครงการ Mini TK จัดทำขึ้นภายใต้แนวคิด “Mini TK...Size doesn't Matter” เพื่อใช้เป็นพื้นที่ให้บริการส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้ให้แก่เด็ก เยาวชน สมาชิกและประชาชนทั่วไป

2.8.2 ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (ศสบ.) หรือ Thailand Creative and Design Center (TCDC) เป็นแหล่งทรัพยากรข้อมูลการเรียนรู้ด้านการออกแบบที่สร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้คนไทยปลดปล่อยพลังสร้างสรรค์เพื่อสร้างสินค้าใหม่หรือผลงานที่เป็นต้นฉบับของตนเอง

2.8.3 สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ (สพร.) หรือ National Discovery Museum Institute (NDMI) ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้สาขาต่างๆ ผ่านนิทรรศการ ซึ่งสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรมใหม่ในการเล่าเรื่องราวของชนชาติ วิถีชีวิต ภูมิปัญญาและเศรษฐกิจไทยในรูปแบบมีชีวิต ที่สามารถจุดประกายความอยากรู้ การตั้งคำถามและปฏิสัมพันธ์ระหว่างนิทรรศการกับผู้ชม เพื่อเกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจและพัฒนาประเทศ

จะเห็นได้ว่า แหล่งการเรียนรู้ที่ได้กล่าวข้างต้นนับเป็นตัวอย่างที่ดี สำหรับผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ในประเทศไทยนั้นพบว่า มีทั้งในส่วนของภาครัฐและประชาชนโดยกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นผู้จัดในส่วนของภาครัฐนั้น มีการจัดแหล่งการเรียนรู้ดังต่อไปนี้ (เลขาธิการสภาการศึกษา, 2547b)

สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาออกระบบโรงเรียน

- (1) ห้องสมุดประชาชน 801 แห่ง แบ่งเป็น
  - ห้องสมุดประชาชนจังหวัด 73 แห่ง
  - ห้องสมุดประชาชนอำเภอ 656 แห่ง
  - ห้องสมุดเฉลิมราชกุมารี 71 แห่ง
  - หอสมุดรัชมังคลาภิเษก 1 แห่ง
  - ห้องสมุดเคลื่อนที่อีกจำนวนหนึ่ง
- (2) ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 35,289 แห่ง
- (3) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวนละ 1 แห่ง (ปัจจุบันประมาณ 5,870 แห่ง)
- (4) ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาและเครือข่าย 16 แห่ง
- (5) ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาและศูนย์ผลิตสื่อประจำภาค 6 แห่ง
- (6) สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชมราชชนนี 11 แห่ง

สังกัดกรมศิลปากร ได้แก่

- (1) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติและประจำจังหวัด (จดทะเบียน 220 แห่ง)
- (2) หอสมุดแห่งชาติและหอจดหมายเหตุ
- (3) ศูนย์ศึกษาแหล่งและอุทยานประวัติศาสตร์

สังกัดกรมศาสนา ได้แก่ วัดและศาสนสถานทั่วประเทศ ประมาณ 8,000 แห่ง

นอกจากนี้แหล่งเรียนรู้ในประเทศไทยยังจำแนกออกเป็น 2 แหล่ง ดังนี้

1) แหล่งการเรียนรู้ในกรุงเทพมหานคร เช่น

- (1) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร ตั้งอยู่ที่ ถนนหน้าพระธาตุ แขวง พระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
- (2) พิพิธภัณฑ์เด็กแห่งกรุงเทพ ตั้งอยู่ที่ สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ถนนกำแพงเพชร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
- (3) สวนรมณีนาถ ตั้งอยู่ที่ ถนนศิริพงษ์ แขวงสำราญราษฎร์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
- (4) สวนสราญรมย์ ตั้งอยู่ระหว่างถนนเจริญกรุงตัดกับถนนราชินี แขวง พระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
- (5) สวนสาธารณะสันติชัยปราการ ตั้งอยู่ที่ถนนพระอาทิตย์ แขวงบางลำภู เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
- (6) สวนหลวง ร. 9 ตั้งอยู่ที่ ถนนสุขุมวิท 103 แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

- (7) สวนสัตว์ดุสิต ตั้งอยู่ที่ ถนนพระราม 5 แขวงจตุจักร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
- (8) ศูนย์กีฬาหัวหมาก ตั้งอยู่ที่ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
- (9) สวนพฤกษชาติการเคหะแห่งชาติ ตั้งอยู่ที่ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
- (10) ห้องสมุดตำราโบราณภาพ ตั้งอยู่ที่ วังวรดิษฐ์ ถนนหลานหลวง เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร
- (11) ห้องสมุดแห่งชาติ ตั้งอยู่ที่ ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
- (12) หอศิลป์ตาดู ตั้งอยู่ที่ ชั้น 2 อาคารพาวิเตียน วานโรยล์ซีทีอะเวนิว ซอยศูนย์วิจัย ถนนพระราม 1 เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร
- (13) หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตั้งอยู่ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
- 2) แหล่งการเรียนรู้ในพื้นที่อื่น ๆ
- (1) พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ ตั้งอยู่ที่ ถนนรังสิต-นครนายก ตำบลคลองข่อย 5 อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
- (2) อุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ณ หว้ากอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หมู่ 4 ตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- (3) สวนสัตว์เชียงใหม่ ตั้งอยู่ที่ ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- (4) สวนสัตว์เปิดเขาเขียว ตั้งอยู่ที่ ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
- (5) สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ หลักกิโลเมตรที่ 2 สายสะเมิง ถนนแม่ริม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
- (6) สวนพฤกษศาสตร์ 100 ปี กรมป่าไม้ (อ่างฤๅไน) สนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา
- (7) หอศิลป์วัฒนธรรม เมืองเชียงใหม่ ตั้งอยู่ที่ ถนนพระปกเกล้า ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

สรุปได้ว่า รอบๆ ตัวคนเรานั้นมีแหล่งการเรียนรู้มากมาย ที่รอให้บุคคลเข้าไปศึกษาหาความรู้ และพัฒนาตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนาอาชีพการงาน พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตัวเองให้ดียิ่งขึ้น และการศึกษาที่บุคคลจะพัฒนาตนเองได้นั้นจะต้องมีลักษณะนิสัยที่รักการแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ซึ่งหากบุคคลมีการเรียนรู้ หมั่นศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม และรู้จักแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา บุคคลผู้นั้นก็จะเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต และสามารถนำความรู้ต่างๆ ที่ได้รับไปพัฒนาศักยภาพของตนเองต่อไป

2.9 การกำหนดนโยบายจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้

ในการกำหนดนโยบายจัดตั้งแหล่งเรียนรู้มีการวิจัยเรื่องการศึกษาพิพิธภัณฑน์ในฐานะแหล่งการเรียนรู้: กรณีศึกษาประเทศอังกฤษ ได้สรุปผลเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายในการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วม
- 2) การให้ผู้ชมเข้าถึงข้อมูลให้มากที่สุด
- 3) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อเอื้อประโยชน์ในการทำงาน
- 4) การนำเสนอข้อมูลแบบรายการและเอกสารสำคัญโดยใช้ระบบเชื่อมต่อตรง
- 5) การให้บริการเสริมในทุกพื้นที่
- 6) การให้บริการแก่ทุกกลุ่มบุคคลเท่าเทียมกัน
- 7) การจัดแสดงสะท้อนให้เห็นความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- 8) การมีบทบาทเป็นสถานที่สำหรับการเรียนรู้ในชุมชน
- 9) การเป็นศูนย์กลางความร่วมมือขององค์กรต่าง ๆ

2.10 ปัญหาเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

- 1) ปัญหาในการสร้างหรือพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนมีดังนี้
  - (1) ไม่มีการสร้างหรือพัฒนาเพิ่มเติม แหล่งการเรียนรู้ประเภทนี้ส่วนใหญ่ไม่มีการสร้างเพิ่มเติมมาเป็นเวลานานแล้ว
  - (2) แหล่งการเรียนรู้ไม่มีความหลากหลาย ที่ผ่านมามีการสร้างหรือพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ขึ้นมาในชุมชน ทำให้ไม่มีจุดเด่นหรือมีความหลากหลายเท่าที่ควร
  - (3) เจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติยังไม่มีส่วนร่วมเท่าที่ควร แนวความคิดในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ส่วนใหญ่มาจากส่วนกลางเป็นผู้คิด ผู้กำหนดและผู้จัดสรรงบประมาณ เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติยังไม่มีโอกาสได้นำเสนอแนวความคิดเท่าที่ควร
  - (4) ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยในการสร้างแหล่งความรู้ประเภทต่างๆ เท่าที่ผ่านมาหน่วยงานเป็นผู้คิดวางแผนและดำเนินการสร้างเอง โดยไม่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมเสนอความคิดเห็นมากนัก
  - (5) ไม่มีนโยบายหรือแผนงานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการสร้างหรือการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ไม่มีการให้แนวทางว่า จะมีการสนับสนุนให้สร้างแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนอย่างไร ดังนั้นเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติจึงไม่รู้ว่าควรจะเสนอความคิดเห็นอย่างไร

(6) เจ้าหน้าที่ผู้จัดการศึกษาเชิงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งจะมีผลอย่างมากต่อการสร้างและการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

แนวทางการแก้ปัญหา มีดังนี้

(1) สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนให้เจ้าหน้าที่และบุคลากรทุกระดับรู้ว่า คืออะไร มีลักษณะอย่างไร มีความสำคัญอย่างไร

(2) มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน หน่วยงานส่วนกลางควรมีการกำหนดนโยบายให้ชัดเจนว่าจะมีการรณรงค์เพื่อพัฒนาแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลายขึ้นในชุมชน เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต และน่านโยบายไปสู่การปฏิบัติในทุกพื้นที่

(3) มีการจัดทำแผนในระดับพื้นที่ในการน่านโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง จึงควรให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในระดับพื้นที่ทำการสำรวจ และจัดทำแผนที่ในชุมชนที่รับผิดชอบควรจะมีการสร้างหรือพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนใดขึ้นบ้าง

(4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแผนในการสร้างหรือพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในแต่ละชุมชน ควรส่งเสริมให้ประชาชน ผู้ซึ่งรู้สภาพปัญหาในชุมชนของตนเป็นอย่างดี ได้ร่วมให้ข้อเสนอแนะเพื่อจะได้สร้างแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและตอบสนองความต้องการของชุมชน

(5) หน่วยงานส่วนกลางสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร ในการจัดสร้างหรือพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนบางชนิด อาจจะต้องมีการใช้งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ นอกจากที่จะขอความร่วมมือ จากหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่ หน่วยงานส่วนกลางควรให้การสนับสนุนด้วย

2) ปัญหาด้านการบริหารและการดูแลรักษาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งเรียนรู้ยังไม่จัดบริการที่เอื้อต่อการเรียนรู้เท่าที่ควร โดยทำกิจกรรมไปตามบทบาทที่มีอยู่ โดยไม่ทราบว่างานที่ทำเป็นกิจกรรมที่ประชาชนสามารถมาหาความรู้ได้ ดังนั้น การบริหารยังไม่เป็นไปเพื่อการบริหารเพื่อมุ่งการเรียนรู้ ดังนั้นต้องเพิ่มการประชาสัมพันธ์ ปรับบริการปรับกิจกรรมให้มาสู่การให้การศึกษาเรียนรู้มากขึ้น

แนวทางการแก้ปัญหา มีดังนี้

(1) ควรชี้แจงให้กรรมการและผู้เกี่ยวข้องในการบริหารและดูแลแหล่งเรียนรู้เหล่านี้ให้เข้าใจถึงบทบาทและความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ดังกล่าว

(2) ควรพิจารณาหาวิธีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายในแหล่งเรียนรู้ให้เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ และจูงใจให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

(3) ให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม รับผิดชอบการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ เช่น ให้ประชาชนหมุนเวียนเข้ามาเป็นกรรมการ

(4) ควรมีการติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมของแหล่งการเรียนรู้เป็นระยะ เพื่อนำผลมาเป็นแนวทางในการพัฒนา

(5) หน่วยงานควรประกาศเกียรติคุณแก่คณะกรรมการบริหารที่บริหารและดูแลแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น ๆ

(6) สร้างเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ โดยให้แต่ละแหล่งการเรียนรู้ ช่วยเหลือสนับสนุนกันในการจัดกิจกรรม

(7) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมหาทุนช่วยเหลือสนับสนุน กิจกรรมของแหล่งการเรียนรู้ เพราะถือได้ว่าเป็นแหล่งที่จะให้ความรู้แก่ประชาชนได้

(8) ควรมีการประสานงานระหว่างกรรมการผู้รับผิดชอบของแหล่งการเรียนรู้ ให้ความเข้าใจว่า สถานที่ดังกล่าวสามารถเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่จะให้ความรู้แก่ประชาชนได้ และแนะแนวทางว่าควรเตรียมตัวในส่วนใด จัดอย่างไร จัดกิจกรรมอะไร เพื่อที่จะได้เผยแพร่กิจกรรมให้เป็นความรู้แก่ประชาชนต่อไป

3) ปัญหาการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีดังนี้

(1) ใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนน้อย เมื่อเทียบสัดส่วนกับกิจกรรมที่จัด

(2) บุคลากรของหน่วยงานไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งความรู้ในชุมชน เช่น ความสำคัญ ประโยชน์ ลักษณะการใช้ เป็นต้น

(3) ไม่เห็นความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ ไม่มีตัวอย่างให้เห็นว่าสามารถนำแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนมาช่วยในการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบได้อย่างไร

(4) ไม่มีแหล่งข้อมูลว่ามีแหล่งการเรียนรู้ใดบ้างอยู่ในชุมชน

(5) ไม่มีนโยบายชัดเจนจากหน่วยงานกลางว่าควรจะใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

(6) ไม่มีการวางแผนการใช้ การจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบ บุคลากรผู้จัดกิจกรรมมิได้กำหนดในแผนกิจกรรมว่าจะใช้แหล่งการเรียนรู้ของชุมชนในกิจกรรมใด ขั้นตอนใด

(7) การใช้แหล่งการเรียนรู้ยังขาดความต่อเนื่อง ใช้เพียงครั้งสองครั้งก็ไม่ใช้อีก

(8) การติดตามประเมินผลการใช้มีน้อย ทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ถึงผลดี และผลเสียในการนำมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมต่อไป

แนวทางการแก้ปัญหา มีดังนี้

(1) จัดทำบัญชีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ทราบว่าในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ใดบ้าง

(2) ประชาสัมพันธ์แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้เป็นที่รู้จักของประชาชน

(3) สร้างความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากรผู้จัดการศึกษา เพื่อให้เป็นประโยชน์ของแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

(4) นำเสนอผลการใช้ให้เห็นตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานหรือผู้จัดที่ไม่เคยใช้ประโยชน์

(5) จัดให้มีหน่วยประสานงานกลางระหว่างแหล่งการเรียนรู้ชุมชนกับหน่วยงานผู้จัดการศึกษานอกระบบ เพื่อให้เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้มากขึ้น

(6) มีการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างหน่วยงานผู้จัดการศึกษานอกระบบเป็นระยะ ทำให้แต่ละหน่วยงานได้รู้สภาพการจัดกิจกรรมของกันและกัน ได้รู้ถึงผลของการใช้แหล่งการเรียนรู้ได้เห็นตัวอย่างการใช้ ได้หารือกันเพื่อแก้ปัญหาอุปสรรคเพื่อพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

(7) มีนโยบายสนับสนุน หน่วยงานในส่วนกลางควรกำหนดเป็นนโยบายเกี่ยวกับการให้หน่วยงานในพื้นที่ได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนในการจัดกิจกรรม อีกทั้งให้หน่วยงานในพื้นที่สนับสนุนให้ประชาชนมาใช้บริการจากแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนอย่างเต็มที่

8) ปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนของประชาชนพบว่า ประชาชนมาใช้ประโยชน์ค่อนข้างน้อย ทำให้ขาดโอกาสในการร่วมกันพัฒนา ร่วมกันดูแลรักษา ร่วมสนับสนุนและส่งเสริมในด้านต่างๆ เพราะไม่เห็นความสำคัญ

2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้

2.11.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ในประเทศ

สุภามาศ อ่ำดวง (2554) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการจัดแหล่งการเรียนรู้ในวัดเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการวิจัยพบว่า การจัดแหล่งเรียนรู้ในวัดเพื่อเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่ในระดับมากทุกด้านประกอบด้วย ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบาย ด้านการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ในวัด ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมที่วัดจัดเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการสร้างภาคีเครือข่ายกับแหล่งการเรียนรู้ และด้านการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แนวทางการจัดแหล่งการเรียนรู้ในวัดเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตประกอบด้วย 7 ด้าน คือ ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบาย เน้นให้ผู้ใช้บริการทุกคนได้เข้ามาศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรม ด้านการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ในวัด เป็นการจัดการทำงานอย่างมีระบบโดยกำหนดระเบียบแบบแผนการทำงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดแหล่งการเรียนรู้ เน้นให้บุคลากรเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ รวมไปถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อีกทั้งมีจิตอาสาในงานการพัฒนาอีกด้วย ด้านกิจกรรมที่วัดจัดเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ กิจกรรมทัศนศึกษาในวัด กิจกรรมการอบรมระยะสั้น รวมไปถึง

กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบระยะยาว ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนควรเป็นผู้ใช้บริการที่ดีให้การสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และควรเป็นผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ โดยเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในแหล่งการเรียนรู้ ด้านการสร้างภาคีเครือข่ายกับแหล่งการเรียนรู้ ควรให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการจัดแหล่งการเรียนรู้ ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาระบบการจัดการให้แก่แหล่งการเรียนรู้ในวัด

พรณี เสี่ยงบุญ ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสงและศักดิ์พงศ์ หอมหวล (2553) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาคู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความสามารถ ดำเนินการตามแผนดำเนินการพัฒนา เกิดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น 4 ฐาน คือ ฐานห้องสมุด ฐานห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ฐานสวนป่านานาพันธุ์ และฐานสวนเกษตรพอเพียง และมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีขึ้นเป็นที่ชื่นชมของผู้มาเยี่ยมชม ครู นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ จากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 ระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56

ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง สมชัย วงษ์นายะ และทวนทอง เขาวงกิตพิงศ์ (2556) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 พบว่า สถานศึกษามีการนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก มีหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง มีการนำแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ มีการตรวจสอบประเมินผล มีการปรับปรุงและการพัฒนา มีการติดตาม แก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน ส่วนปัญหาได้แก่ ครูผู้สอนให้ความสำคัญในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ค่อนข้างน้อย การดำเนินงานโครงสร้างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน การติดตามและประเมินผล มีการจัดระบบการเก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบ ผลการประเมินไม่มีประสิทธิภาพ การปรับปรุงและการพัฒนาไม่ได้นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนา 2) การพัฒนากลยุทธ์

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ดังนี้ (2.1) ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมพบว่า มีจุด แข็ง 13 ข้อ จุดอ่อน 15 ข้อ โอกาส 14 ข้อ และภาวะคุกคาม 12 ข้อ (2.2) กลยุทธ์ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย 4 วิสัยทัศน์ 4 พันธกิจ 4 ประเด็นกลยุทธ์ 4 เป้าประสงค์ 10 กลยุทธ์ 33 มาตรฐาน และ 41 ตัวชี้วัด 3) ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ในด้านความ สอดคล้องของวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นกลยุทธ์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ มาตรฐาน และตัวชี้วัด พบว่า มีความสอดคล้องกันในระดับมากและมากที่สุด และด้านความเหมาะสมความเป็นไปได้ และการใช้ ประโยชน์ของกลยุทธ์ มาตรฐานและตัวชี้วัดมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากและมากที่สุด

2.11.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ในต่างประเทศ

Indriyanto (1993) วิจัยเรื่องการศึกษาอิทธิพลของแหล่งเรียนรู้ในบ้านกับแหล่ง เรียนรู้ในชุมชน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศอินโดนีเซีย ผลการวิจัยพบว่า ในระหว่างตัวแปรบ้านและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ผู้ปกครองและชุมชนมีอิทธิพลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงขึ้น เมื่อเทียบกับแหล่งชุมชนใดก็ตาม ที่ได้รับความร่วมมือจากบ้าน และแหล่งชุมชนน้อยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็มีแนวโน้มต่ำลง

Rachel (2006) วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตหลังจากจบ การศึกษา โดยการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ในประเทศอังกฤษ จำแนกตามความแตกต่าง ของการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า บุคคลที่จะเรียนในระดับอุดมศึกษา จะมีความสนใจในการเรียนรู้ ตลอดชีวิตมากกว่ากลุ่มอื่น โดยเฉพาะเนื้อหาและหัวข้อที่ตนเองสนใจ การเรียนรู้จากกิจกรรมที่ไม่ เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในการดำเนินชีวิต จะไม่ได้รับการสนใจ ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียน เพื่อตอบสนองต่อความสนใจ ความพึงพอใจ เป็นตัวเลือกที่ ดีในการตัดสินใจ ซึ่งวิธีการดำเนินชีวิตและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลมีผลต่อแรงจูงใจในการ เรียนรู้หลังจบการศึกษา

3. แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร

3.1 แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 12 ปี (พ.ศ. 2552-2563)

กรุงเทพมหานครในฐานะองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษมีภาระหน้าที่ในการบริหาร จัดการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ตลอดจนกฎหมาย อื่นๆที่เกี่ยวข้องในการให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่กรุงเทพฯทั้งด้านกายภาพเศรษฐกิจสังคม

สื่อนามัยการศึกษาฯ ดังนั้นตลอดระยะเวลา 3 ทศวรรษที่ผ่านมา กรุงเทพมหานครได้จัดทำแผน เพื่อให้การบริหารและพัฒนากรุงเทพมหานครมีทิศทางดำเนินงานที่ชัดเจนกรุงเทพมหานครได้ จัดทำแผนพัฒนากรุงเทพมหานครฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2520-2524) ถึงฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2545-2549) ซึ่ง แต่ละฉบับนั้นมีเป้าหมายของการพัฒนาที่แตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ต่อมา รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐให้รัฐบาลที่เข้ามาบริหารงานต้อง ดำเนินการประกอบกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยรัฐบาลได้จัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548-2551 ขึ้นและกำหนดให้ ส่วนราชการต่างๆทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดินดังกล่าว

ต่อมากรุงเทพมหานครเห็นว่าควรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากกรุงเทพมหานครระยะยาว กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการพัฒนาในระยะยาวเพื่อเป็นกรอบแนวทางหลักในการพัฒนา กรุงเทพมหานครให้เป็นมหานครน่าอยู่อย่างยั่งยืนจึงได้จัดทำแผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ 12 ปี (พ.ศ. 2552-2563) โดยจะแบ่งช่วงการพัฒนาเป็น 3 ระยะๆ ละ 4 ปีตามวาระของผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร เพื่อประโยชน์ของกรุงเทพมหานครในระยะยาวต่อไป

ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 12 ปี (พ.ศ. 2552-2563) ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนากรุงเทพมหานครในระยะยาว 12 ปี ใน พ.ศ. 2563 ให้กรุงเทพฯเป็นมหานครน่าอยู่อย่างยั่งยืน (Sustainable Metropolis) มุ่งให้กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเจริญก้าวหน้าทัดเทียม เมืองชั้นนำ มีสิ่งแวดล้อมที่ดีและเป็นมหานครน่าอยู่อย่างยั่งยืนโดยมีเป้าหมาย 3 ระดับดังนี้ (สำนัก ยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร, 2552)

1) ระดับมหานครหรือ Gateway จากการที่กรุงเทพฯเป็นศูนย์กลางและกระจายส่งผ่าน บุคคล สินค้า บริการ ตลอดจนวัฒนธรรมและองค์ความรู้ไปสู่ตลาด ก่อเกิดเป็นพลวัตการเชื่อมโยงที่ คล่องตัว ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับโลก ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงมีวิสัยทัศน์ส่งเสริมและ ผลักดันนโยบายหลายมาตรการเพื่อให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครศูนย์กลางภูมิภาค หรือ Gateway ในหลากหลายมิติ ได้แก่ศูนย์กลางการขนส่งและการสื่อสารศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ สุขภาพและวัฒนธรรมศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจวิทยาการธุรกิจการเงินการท่องเที่ยวและบริการ ศูนย์กลางการจัดการและบริการมหานครเพื่อประชาชน

2) ระดับเมือง หรือ Green กรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองภายใต้หลัก การเมืองน่าอยู่เช่นเดียวกับมหานครอื่นๆ ทั่วโลก ดังนั้นกรุงเทพมหานครจึงมุ่งมั่นพัฒนา กรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้แก่ เมืองแห่งสิ่งแวดล้อมเมืองแห่งเอกลักษณ์ทาง วัฒนธรรมเมืองแห่งวิถีชีวิตพอเพียงเมืองแห่งการบริหารจัดการที่ดี

3) ระดับชุมชนหรือ Good Life มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี จากการได้อยู่ อาศัยในสภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดสวยงามและมีความปลอดภัยในชีวิตและ

ทรัพย์สิน ทุกช่วงเวลาสามารถเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมในทุกชุมชนรวมทั้งเป็นสังคมที่มีความสุขบนพื้นฐานของการเรียนรู้และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองบนรากฐานของความน่าอยู่โดยมุ่งพัฒนาให้กรุงเทพมหานครมีลักษณะเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้และมีชีวิตชีวาชุมชนแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตชุมชนแห่งโอกาสทางเศรษฐกิจที่เปิดกว้างและหลากหลาย และชุมชนที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ดังนั้น เพื่อตอบสนองการพัฒนาใน 3 มิติใหญ่ทั้ง Gateway Green และ Good Life ให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครที่น่าอยู่อย่างยั่งยืนเป็นศูนย์กลางภูมิภาคที่เจริญก้าวหน้าเทียบเท่ามหานครชั้นนำอื่นๆ ของโลก เป็นเมืองทันสมัยที่คล่องตัว มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ประชาชนมีความสุข กรุงเทพมหานครจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาให้สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม 5 ยุทธศาสตร์ดังนี้ (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร, 2552)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแบบบูรณาการเพื่อมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางภูมิภาคเพื่อสร้างความเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งด้านการพัฒนาที่ดินและการจราจรขนส่งทั้งภายในมหานครและปริมณฑลโดยรอบ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพเมืองเพื่อก้าวทันการแข่งขันทางเศรษฐกิจและเป็นมหานครแห่งการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศให้กรุงเทพฯสามารถพัฒนาเมืองให้มีศักยภาพพร้อมสำหรับการแข่งขันทางเศรษฐกิจวิชาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนากรุงเทพฯให้เป็นมหานครแห่งสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุขให้แก่ประชาชนและส่งเสริมให้ดำเนินวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนากรุงเทพฯให้เป็นมหานครแห่งคุณภาพชีวิตที่ดีและมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของเมืองครอบครัวและชุมชนอยู่ดีมีสุขและปลอดภัยพร้อมเชิดชูคุณค่าเสน่ห์กรุงเทพมหานครแห่งความรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมที่สามารถดำรงเอกลักษณ์ความเป็นไทยในสากลได้อย่างน่าภาคภูมิใจ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อเป็นต้นแบบด้านการบริหารมหานครเพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการของกรุงเทพมหานครให้สามารถเป็นองค์กรต้นแบบของการบริหารมหานคร และเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนอย่างเป็นเลิศ

ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศักยภาพเมืองเพื่อก้าวทันการแข่งขันทางเศรษฐกิจและเป็นมหานครแห่งการเรียนรู้ (developing strong economy and knowledge-based society) กรุงเทพมหานครได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาในระดับต่างๆ ดังนี้ (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร, 2552)

1) ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับอุดมศึกษาและบัณฑิตศึกษาเฉพาะทางสู่ความเป็นเลิศในการพัฒนาเมืองโดยจัดตั้งมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครเพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาค้นคว้าและวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมหานครโดยมีกลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ได้แก่

1.1) จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการกรุงเทพมหานครโดยให้มือน้อย 8 หลักสูตรเพื่อให้เป็นศูนย์กลางการศึกษเพื่อสนับสนุนการพัฒนามหานครอย่างยั่งยืน

1.2) บริหารจัดการการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้มีรูปแบบและวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

1.3) ปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ของสถาบันการศึกษา

2) ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอนุบาลซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดให้มีบริการอย่างทั่วถึงเท่าเทียมและได้มาตรฐานเพื่อเป็นการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพเข้าสู่ตลาดงานหรือศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสมโดยมีกลยุทธ์หลัก 5 กลยุทธ์ได้แก่

2.1) พัฒนาคุณภาพด้านการศึกษาของโรงเรียนให้ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงเพื่อให้มีบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นมาตรฐานเดียวกันและจะนำไปสู่การเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานในระยะใกล้บ้านส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามไปด้วย

2.2) พัฒนาศักยภาพของครูบุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและอนุบาลเพื่อให้มีบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพเพียงพอที่จะให้บริการพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3) ส่งเสริมให้ผู้อยู่ในวัยเรียนมีโอกาสเข้าถึงการบริการการศึกษาภาคบังคับเพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง

2.4) ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้นเพื่อให้นักเรียนมีทางเลือกในการศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาที่อยู่ในระยะการเดินทางที่เหมาะสมเพิ่มมากขึ้น

2.5) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนทั้งสถาบันการศึกษาของกรุงเทพมหานคร รัฐบาลและเอกชน โดยวางแผนให้มีการกระจายตัวอย่างทั่วถึงและมีขอบเขตการให้บริการที่ไม่ซ้อนทับกัน

3) ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบเป็นการจัดการศึกษานอกภาคบังคับมุ่งเน้นการศึกษาในสาขาอาชีพเพื่อไปประกอบกิจการต่างๆ ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเพื่อให้ผู้เข้าศึกษาสามารถนำไปพัฒนางานหรือใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ต้องผ่านระเบียบ

แบบการศึกษาภาคบังคับที่มีวิธีการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับวิธีการประกอบอาชีพของกลุ่มเป้าหมาย โดยมีกลยุทธ์หลัก 2 กลยุทธ์ ได้แก่

3.1) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอาชีพและการศึกษาวิชาชีพให้กับประชาชนในกรุงเทพฯ เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสพัฒนาความรู้และเทคนิคต่างๆที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยได้อย่างเหมาะสม

3.2) พัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านอาชีพของชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงสถานศึกษาในระยะใกล้และมีรูปแบบการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง

4) ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการจัดการศึกษานอกภาคบังคับเพื่อให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยได้มีโอกาสศึกษาในสาขาหรือประเด็นที่ตนเองมีความต้องการใช้ประกอบการดำรงชีวิต โดยมีกลยุทธ์หลัก 2 กลยุทธ์ ได้แก่

4.1) ส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกเขตพื้นที่กรุงเทพฯ ซึ่งเป็น การกระจายบริการด้านการเรียนรู้ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก

4.2) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อการศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายตามกระแสของสังคมพหุนิยม

จากประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศักยภาพเมืองเพื่อก้าวทันการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และเป็นมหานครแห่งการเรียนรู้กรุงเทพมหานครได้ส่งเสริมและพัฒนาระบบการจัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอนุบาล จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยกำหนดกลยุทธ์หลักในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมให้ผู้อยู่ในวัยเรียนได้เข้าถึงโอกาสทางการศึกษาโดยเฉพาะ การศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึง และส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาของ กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับอุดมศึกษาและบัณฑิตศึกษาเฉพาะทาง โดยจัดตั้งมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น มหาวิทยาลัยนวัตกรรมรัตนราชู จัดบริการการศึกษาด้านการแพทย์และพยาบาล

ในส่วนของการจัดการศึกษานอกระบบ ได้กำหนดกลยุทธ์ในการส่งเสริมและสนับสนุน การพัฒนาอาชีพและการศึกษาวิชาชีพให้แก่ประชาชนในกรุงเทพมหานคร โดยการจัดบริการหลักสูตร วิชาชีพระยะสั้นเพื่อให้ประชาชนได้นำความรู้เชิงวิชาชีพไปใช้ประกอบอาชีพได้ รวมทั้งได้กำหนดกลยุทธ์ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยที่มุ่งส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกจัดกิจกรรมเพื่อการศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายตามกระแสสังคม

3.2 แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 12 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2556-2559)

กรุงเทพมหานครได้จัดทำแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 12 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ.2556-2559) เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาวะแวดล้อมของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้ประเทศไทยและกรุงเทพมหานครประสบปัญหาทั้งเรื่องสภาพแวดล้อมความเหลื่อมล้ำในสังคมโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้สูงอายุที่มีมากกว่าวัยทำงานสังคมครอบครัวขาดความเอื้ออาทรต่อกันผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยวพ่อแม่ใช้เวลาทั้งหมดไปกับการทำงานเพื่อหารายได้ไม่มีเวลาใกล้ชิดและอบรมบุตรหลาน เยาวชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการอ่านและการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อย่างสร้างสรรค์และแหล่งการเรียนรู้มีจำนวนไม่เพียงพอส่งผลต่อคุณภาพของเยาวชนไทย นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ด้านสังคมส่งผลกระทบต่อความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรมรวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมที่ดั้งเดิมส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้นโดยให้ความสำคัญกับหน้าที่และศีลธรรมทั้งต่อตนเองครอบครัวและสังคมลดลง

ดังนั้นกรุงเทพมหานครจึงมุ่งเน้นการวางกรอบการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืนและการสร้างความพร้อมในการเป็นสังคมผู้สูงอายุรวมทั้งมุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะทำให้การเข้าถึงบริการสาธารณะบริการทางการศึกษาและการพัฒนาเยาวชนของกรุงเทพมหานครเป็นไปอย่างทั่วถึงเท่าเทียมและเป็นธรรมโดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนากรุงเทพมหานคร ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแบบบูรณาการเพื่อมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางภูมิภาค

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพกรุงเทพมหานครเพื่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นมหานครแห่งสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นมหานครแห่งคุณภาพชีวิตที่ดีและมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อเป็นต้นแบบด้านการบริหารมหานคร

พันธกิจ

- 1) พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของประชาชนในทุกระดับการศึกษา
- 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย
- 3) สร้างเสริมสุขภาพคนกรุงเทพมหานครให้สมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ
- 4) สร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- 5) เสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มทางสังคม
- 6) อนุรักษ์ฟื้นฟูและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้ประชาชนในกรุงเทพมหานครได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและมีโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 2) พัฒนาศักยภาพ/คุณภาพชีวิตของประชาชนเพื่อการแข่งขันในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- 3) เพื่อให้ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ
- 4) เพื่อให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีความปลอดภัย
- 5) เพื่อให้กลุ่มทางสังคมมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้
- 6) เพื่อให้ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของกรุงเทพมหานครดำรงคงอยู่สืบไป

เป้าหมาย

- 1) ประชาชนในกรุงเทพมหานครได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและมีโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 2) ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุขในการดำรงชีวิตตามมาตรฐานสากล
- 3) ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีวัฒนธรรมรักการอ่านเพิ่มขึ้น
- 4) ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น
- 5) กลุ่มทางสังคมมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้เพิ่มขึ้น
- 6) ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของกรุงเทพมหานครได้รับการฟื้นฟูและพัฒนา ทั้งเชิงอนุรักษ์และสร้างมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัด

- 1) ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระบบการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ
- 2) อัตราการอ่านหนังสือของคนกรุงเทพมหานครเฉลี่ย (นาที่/วัน) เพิ่มขึ้น
- 3) อัตราการตายของผู้ป่วยด้วยโรคสำคัญที่ป้องกันได้ลดลง (ต่อประชากรแสนคน)
- 4) ร้อยละ 100 ของโรงเรียนมีเครือข่ายเฝ้าระวังป้องกันปัญหา/สารเสพติดทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
- 5) ร้อยละของประชาชนที่ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา
- 6) อัตราการเกิดอาชญากรรมลดลง
- 7) ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพิ่มขึ้น

8) ผลสัมฤทธิ์ของชุมชนที่มีการรวมกลุ่มทางสังคมอย่างน้อย 1 กลุ่มและกลุ่มทางสังคมร่วมกันจัดกิจกรรมหรือชุมชนร่วมกันจัดกิจกรรม

9) ศิลปวัฒนธรรมศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่นของกรุงเทพมหานครได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟูและเผยแพร่

จากยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นมหานครแห่งคุณภาพชีวิตที่ดีและมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาไว้ดังนี้

แนวทางการพัฒนา

1) พัฒนาคุณภาพการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและสร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพประชากรลดความเหลื่อมล้ำในสังคมด้วยมาตรการ/กลยุทธ์ดังนี้

1.1) พัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัยเพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานที่แข็งแรงมั่นคงเพียงพอต่อการดำรงชีวิตที่ดีในวันข้างหน้าอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดีมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขสามารถประกอบงานอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้และสามารถพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าตลอดจนมีส่วนร่วมร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาชุมชนสังคมและประเทศชาติด้วยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนให้มีมาตรฐานเดียวกันอย่างทั่วถึงและการเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอรวมทั้งพัฒนาศักยภาพของครูบุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

1.2) พัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาและบัณฑิตศึกษาเฉพาะทางสู่ความเป็นเลิศเพื่อเป็นศูนย์การศึกษาคึกคักและวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมหานครด้วยการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการกรุงเทพมหานครโดยมีรูปแบบและวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

1.3) พัฒนาคุณภาพการศึกษานอกระบบเพื่อจัดการศึกษาในสาขาอาชีพต่างๆโดยผู้เรียนสามารถนำไปพัฒนางานหรือนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอาชีพและการศึกษาวิชาชีพให้แก่ประชาชนในกรุงเทพมหานครการพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านอาชีพของชุมชนการส่งเสริมโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงสถานศึกษาในระยะใกล้และมีรูปแบบการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง

1.4) พัฒนาการศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับบริการและเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นโดยการเพิ่มและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มีความทันสมัยส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน

รู้จักแหล่งการเรียนรู้ต่างๆของกรุงเทพมหานครมากขึ้นให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมการอ่านที่หลากหลาย สร้างวัฒนธรรมรักการอ่านในสังคมไทยส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านบริการแหล่งการเรียนรู้และพัฒนาการบริหารจัดการการให้บริการแหล่งการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพรวมทั้งผลักดันให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครแห่งการอ่านและการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

1.5) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาและสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจากทุกภาคส่วนทั้งสถาบันการศึกษาของกรุงเทพมหานครรัฐบาลและเอกชนโดยเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาเช่นครูผู้ปกครองสถาบันศาสนาและชุมชนให้มีการประสานงานกันเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาในระดับต่างๆ

ทั้งนี้การจัดการศึกษาในทุกกระดับและประเภทข้างต้นกรุงเทพมหานครจะมุ่งสนับสนุนให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเข้าถึงและพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงโดยการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่4สู่เป้าหมายตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่1พัฒนาคุณภาพการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและสร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตามกลยุทธ์หลัก 5 ข้อ ดังนี้

- 1) พัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย
  - 1.1) ร้อยละของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนด
  - 1.2) ร้อยละของครูบุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัยได้รับการพัฒนาศักยภาพ
- 2) พัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาและบัณฑิตศึกษาเฉพาะทางสู่ความเป็นเลิศ
  - 2.1) หลักสูตรที่เปิดสอนผ่านมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: HED Thai Qualifications Framework for Higher Education)
  - 2.2) ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยจากสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.)
  - 2.3) ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกกรอบสามจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) – สมศ.
  - 2.4) บัณฑิตปริญญาตรีมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ
  - 2.5) บัณฑิตปริญญาตรีที่ได้ออกมาหรือประกอบอาชีพอิสระภายใน 1 ปี
- 3) พัฒนาคุณภาพการศึกษานอกระบบ
  - 3.1) ร้อยละของผู้จบการอบรมอาชีพและวิชาชีพจากโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานครสามารถนำไปพัฒนางานหรือนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 4) พัฒนาการศึกษิตตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
  - 4.1) จำนวนแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกรุงเทพมหานครได้รับการพัฒนาต่อไป

- 4.2) จำนวนกิจกรรมซึ่งกรุงเทพมหานครจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน
- 4.3) ร้อยละของประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ใช้บริการแหล่งการเรียนรู้กรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นต่อปี
- 4.4) ร้อยละของผู้ปฏิบัติงานด้านห้องสมุดได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

5) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วน

5.1) จำนวนเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

จะเห็นได้ว่า แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 12 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2556-2559) ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานครทั้ง 6 รูปแบบทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อพัฒนาคุณภาพประชากรและสร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุป จากแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 12 ปี (พ.ศ. 2552-2563) และแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2556-2559) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ต่อเนื่องเกี่ยวกับการเป็นมหานครแห่งการเรียนรู้โดยกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการจัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ ทุกระดับการศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยทุกภาคส่วนร่วมมือกันในการจัดการศึกษา และมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพประชากรกรุงเทพมหานครในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. แนวคิดทฤษฎีการก่อตัวของโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม (Structuration Theory)

ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการก่อตัวของโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของ Anthony Giddens มาใช้ในการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นทฤษฎีที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายการกระทำ (action) อย่างตระหนักรู้ของผู้กระทำการ (agency) หรือการผลิตซ้ำของรูปแบบที่จะก่อให้เกิดกฎเกณฑ์ (rules) การปฏิบัติเหนือกาลเวลาและพื้นที่ที่สร้างขึ้น

Giddens นำเสนอแนวคิด Structuration เพื่อต้องการนำเสนอชุดความคิดในการอธิบายหรือวิเคราะห์สังคมในบางเรื่องหรือบางประเด็น แต่ครอบคลุมเรื่องของปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน พัฒนาการของโครงสร้างองค์กร ระบบบริหารจัดการ การจัดสรรงบประมาณ และเครือข่ายความร่วมมือ โดยให้ความสำคัญกับมนุษย์ที่มีกิจกรรมในการผลิตรูปแบบต่างๆ ในสังคม การวิเคราะห์ชีวิตทางสังคมจึงต้องอาศัยการตีความพฤติกรรมและกฎเกณฑ์ทางสังคมที่ครอบคลุมส่วนต่างๆ ของโลกทางสังคมที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น โรงเรียน ชนชั้น ซึ่งสถาบันสังคมได้มีบทบาทในการกำหนด

ความหมายให้กับปัจเจกบุคคล (เชษฐา พวงหัตถ์, 2548) โดยพฤติกรรมของมนุษย์จะเปลี่ยนแปลงไปตามเจตนารมณ์ ซึ่ง Giddens ให้ความสำคัญในระดับปัจเจกบุคคลเป็นศูนย์กลางของการวิเคราะห์ที่มาจากประสบการณ์ของปัจเจก และการตีความหมายของกิจกรรม/การกระทำทำให้เป้าหมายและความหมายเปลี่ยนแปลงไปตามประวัติศาสตร์/บริบท โดยจะต้องพิจารณาเงื่อนไข ที่ประกอบไปด้วย เวลา (time) และพื้นที่/สถานที่ (place) และสภาวะการณ์เฉพาะ และต้องคำนึงถึงทวิลักษณ์ของโครงสร้าง (Duality of structure) นั้น (Giddens, 1984) ซึ่งทวิลักษณ์ของโครงสร้างคือโครงสร้างเป็นทั้งวิถีและผลลัพธ์ของการกระทำ

การวิเคราะห์ผลการวิจัยครั้งนี้ตามทฤษฎี Structuration จำเป็นต้องทำความเข้าใจความหมายขององค์ประกอบที่ Giddens ให้ความสำคัญประกอบด้วย

1) ผู้กระทำการ (agency) คือ ความสามารถที่จะกระทำให้เกิดความแตกต่างหรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งต้องเกิดจากการกระทำ (action) ของผู้กระทำการที่มีความสามารถที่จะรู้ว่าจะตนเองควรจะทำอย่างไร (capacity to know how to act) ผู้กระทำการมีหน้าที่ที่จะเปลี่ยนแปลงสถานะ โดยจะไม่อยู่นิ่งแต่จะเป็นผู้กระตุ้นวัฒนธรรมของสถาบันหรือทำให้เกิดโครงสร้าง มนุษย์อยู่ในฐานะของผู้กระทำการที่มีเสรีภาพในการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์ ซึ่งการกระทำของมนุษย์และโครงสร้างทางสังคมแต่ละแบบเป็นเงื่อนไขของการกระทำอื่นๆ ต่อไป โดย Giddens ได้สร้างตัวแบบมนุษย์ในฐานะผู้กระทำการที่จะต้องเป็นผู้ตระหนักรู้หรือมีสำนึกในระดับที่แตกต่างกัน ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีทางที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมหรือดำเนินกิจกรรม มีขั้นตอนเกี่ยวกับสำนึก (Consciousness) ตามลำดับในความคิดของผู้กระทำการคือ (สุภางค์ จันทวานิช (2552)

(1) สำนึกครุ่นคิด เป็นการหาวิธีแก้ปัญหาหรือสถานการณ์หนึ่งๆ และคำนึงถึงการกระทำในอดีตและอนาคต

(2) สำนึกทั่วไป เป็นความรู้เกี่ยวกับการกระทำในสถานการณ์ทั่วไป

(3) สำนึกของจิตไร้สำนึก เป็นตัวกำหนดแรงจูงใจและความต้องการของผู้กระทำที่แสวงหาความมั่นคงและการอยู่รอดเหมือนกันทุกคน จิตไร้สำนึกจะกำหนดการกระทำในสถานการณ์ฉุกเฉิน เมื่อโครงสร้างสังคมตามปกติล่มสลายหรือขัดข้อง

2) โครงสร้าง (Structure) Giddens ได้ให้ความหมายถึงกฎเกณฑ์ (rules) และทรัพยากร (resources) ที่ผู้กระทำใช้ในการผลิตและการผลิตซ้ำทางสังคมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยโครงสร้างมองในแง่ของกฎเกณฑ์ ซึ่งเป็นบรรทัดฐานและการกำหนดความหมาย และโครงสร้างยังเป็นผลจากความทรงจำ ที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการตระหนักรู้ของมนุษย์และเป็นตัวอย่างของการกระทำ นอกจากนี้ Giddens มองว่า โครงสร้างเป็นสิ่งที่อยู่ภายในตัวของการกระทำหรือกิจกรรมของมนุษย์ คือ โครงสร้างไม่ได้อยู่นอกการกระทำ/ผู้กระทำ หรืออยู่นอกเหนือออกไปจากสถานการณ์ที่มนุษย์กำลังมีการกระทำร่วมกันอยู่ ในแง่นี้โครงสร้างไม่ได้มีการดำรงอยู่ต่อเนื่องและเป็น

จริงในตัวของมันเองแต่อย่างใด แต่ดำรงอยู่ในลักษณะ “เสมือนจริง” (virtual existence) ซึ่งสามารถเข้าใจได้จากความทรงจำที่เกิดจากการที่มนุษย์ใช้ทรัพยากรต่างๆ เป็นสิ่งแรก หลังจากนั้นโครงสร้างจะดำรงอยู่เฉพาะในกรณีที่กฎเกณฑ์และทรัพยากรได้ถูกนำมาใช้อย่างจริงจังในการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ (เชษฐา พวงหัตถ์, 2548)

การจะสร้างให้เกิดความสมดุลของการกระทำและโครงสร้าง ไม่ให้มองโมโนทัศน์ทั้งสอง (agency/action-structure) แยกออกจากกัน ในส่วนของโครงสร้าง อย่างสถาบันครอบครัว ชุมชน ชีวิต การงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างเกิดขึ้นได้เพราะปัจเจกบุคคล ได้แก่ การกระทำของมนุษย์หรือผู้กระทำ ในขณะที่เดียวกันโครงสร้างก็เป็นตัวกำหนดชีวิตทางสังคมและพฤติกรรมของมนุษย์ ดังนั้นทั้งสองสิ่งนี้จึงต้องพึ่งพาและเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน Giddens เรียกสิ่งนี้ว่า “ทวิภาวะของโครงสร้าง” คือโครงสร้างเป็นทั้งวิถีทางและผลลัพธ์ของการกระทำ

การที่กฎเกณฑ์และรูปแบบต่างๆ ของทรัพยากรช่วยให้มนุษย์มีความสามารถในการกระทำสิ่งต่างๆ และสร้างความรู้ขึ้นมาในโลกทางสังคม ตามการการอธิบายของ Giddens

กฎ (rules) เป็นข้อเท็จจริงทางสังคมที่ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าซึ่งคนเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการผลิตรูปแบบต่างๆ ของสังคมโดยผ่านการทำกิจกรรม จึงทำให้ความสำคัญกับการตีความพฤติกรรมและกฎเกณฑ์ทางสังคม (วัด, โรงเรียน, ครอบครัว) ซึ่งอาจเป็นกฎที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการที่กำหนดหรือคาดหวังพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นอย่างนี้ให้เป็นอย่างนั้นอาจเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ได้เขียนไว้ก็ได้

ทรัพยากร (resources) หมายถึง วัตถุและวิธีการที่มนุษย์ผลิตสินค้าและบริการต่างๆ ทักษะที่ใช้ในวิธีการดังกล่าวตลอดจนอำนาจในกระบวนการผลิต ทรัพยากรแบ่งเป็น

(1) ทรัพยากรที่ใช้ในการแบ่งสรร (allocative resources) เกิดจากการควบคุมการผลิตเครื่องมือหรือเกิดจากธรรมชาติ ได้แก่ เครื่องไม้เครื่องมือ หรือสิ่งที่เป็นวัตถุทั้งหลาย ช่วยให้ผู้กระทำกรทำการสิ่งต่างๆ ได้ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดอำนาจ

(2) ทรัพยากรที่เกี่ยวกับสิทธิอำนาจ (authoritative resources) เป็นสิ่งที่ไม่ใช่ทรัพยากรที่เป็นเครื่องมือไม้เครื่องมือ แต่เกิดจากความร่วมมือในการทำกิจกรรมของผู้กระทำกร เป็นทรัพยากรที่ใช้คู่กับทรัพยากรที่ใช้ในการแบ่งสรร (allocative resources) ซึ่งช่วยให้มนุษย์มีพลังอำนาจอันนำไปสู่การสร้างผลกระทบในการเปลี่ยนแปลง ทรัพยากรดังกล่าวได้แก่ ปัจจัยที่ไม่ใช่วัตถุ เช่น สถานภาพหรือตำแหน่งลำดับชั้นในการบังคับบัญชา เป็นต้น ช่วยให้ผู้กระทำกรสามารถควบคุมเหนือมนุษย์ด้วยกัน ทรัพยากรทำให้เกิดอำนาจ (power) ซึ่งทำให้บุคคลมีขีดความสามารถในการสร้างผลกระทบในการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในสภาวะการณ์ทางสังคม ได้แก่ ปัจจัยอื่นๆ ที่ไม่ใช่วัตถุและทำให้เกิดอำนาจที่นำไปสู่การสร้างผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

โครงสร้างทำให้เกิดพฤติกรรมด้วยการเป็นตัวกำหนดกฎเกณฑ์และทรัพยากรที่นำไปสู่การมีพฤติกรรม โครงสร้างทางสังคมเป็นคุณละเรื่องกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ อย่างเช่น แผ่นดินไหวหรือพายุซึ่งอาจจะทำลายล้างเมืองต่างๆและผู้คนที่อาศัยอยู่ในเมืองเหล่านั้น โดยที่พวกเขาไม่มีทางที่จะสามารถจัดการอะไรได้เลย (Giddens, 1984) โครงสร้างทางสังคมไม่ได้มีผลกระทบต่อมนุษย์เหมือนกับพลังธรรมชาติที่คอยบีบบังคับให้มนุษย์ต้องมีพฤติกรรมในลักษณะที่เฉพาะเจาะจงลงไปอย่างใดอย่างหนึ่ง กล่าวโดยสรุปข้อจำกัดเชิงโครงสร้างไม่สามารถทำงานได้อย่างเป็นอิสระจากแรงจูงใจและเหตุผลที่มนุษย์ในฐานะผู้กระทำกรใช้ในการกระทำกรสิ่งต่างๆ มนุษย์มักจะมีทางเลือกบางอย่างเสมอ พวกเขาไม่เคยถูกบีบบังคับโดยสภาวะการณ์ทางสังคมอย่างสมบูรณ์โดยสิ้นเชิง ในส่วนที่เกี่ยวกับวิชาวิธีของการควบคุม (the dialectic of control) นั้น Giddens เชื่อว่ามีทรัพยากรบางอย่างใช้ในการตอบโต้กับแรงกดดันทางสังคมอยู่เสมอ

อย่างไรก็ตามแนวคิด Structuration ให้ความสำคัญกับการอธิบายปฏิบัติการทางสังคม (social practices) ช่วงระยะเวลา (time) และพื้นที่ต่างๆ (space) ซึ่งในแง่ของเวลาที่แตกต่างกันมีความสำคัญและเกี่ยวโยงกันในการดำเนินชีวิตประจำวัน เวลาเชิงชีวประวัติ (biographical time) มีความเกี่ยวข้องกับตัวเราในแง่ของการมีอายุเพิ่มขึ้น และช่วงชีวิตของแต่ละคน ในแง่เกี่ยวกับวัฏจักรของกิจกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำและซ้ำอีกในการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เวลาอีกรูปแบบหนึ่งคือเวลาเชิงสถาบันหรือองค์การ (institution or organizational time) ซึ่งพวกเราทุกคนมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ ทางสังคมที่ดำรงอยู่ก่อน ซึ่งแง่มุมของเวลาที่แตกต่างกันได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตประจำวันและรูปแบบเชิงพื้นที่ซึ่งเป็นตัวแทนของชีวิตทางสังคม โดยผ่านมุมมองทางการกระทำและโครงสร้างทางสังคมที่เชื่อมโยงกันอย่างพึ่งพาอาศัย (interdependency) หรืออาจกล่าวได้ว่า ช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกันมีความสำคัญและเกี่ยวโยงในการดำรงชีวิต ซึ่งมีผลต่อปรากฏการณ์ปฏิบัติการของผู้กระทำกร และGiddensได้อธิบายว่า พื้นที่คือสถานที่ที่เกิดปรากฏการณ์ (locale) ซึ่งหมายถึงการใช้พื้นที่ในการกำหนดเงื่อนไขให้การกระทำร่วมกัน กล่าวคือ พื้นที่ต่างๆ ไม่ใช่เป็นเพียงแค่พื้นที่ทางกายภาพเท่านั้นทว่าพื้นที่ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ของการดำเนินการที่เป็นรูปแบบเฉพาะ รูปแบบต่างๆ ของการยอมรับ และสิทธิอำนาจปัจเจกบุคคลกับสถาบันทางสังคม หรือผู้กระทำกรกับโครงสร้าง โดยเน้นการให้ความสำคัญกับการกระทำของปัจเจกบุคคลเป็นหลัก เพราะเชื่อว่าปัจเจกบุคคลมีอำนาจและเสรีภาพที่จะแสดงตัวตนภายใต้โครงสร้างของสังคม โดยทั้งโครงสร้างและปัจเจกบุคคลไม่สามารถทรงอำนาจอยู่เพียงฝ่ายเดียวได้ ต้องดำรงอยู่ร่วมกัน อาจกล่าวได้ว่า พื้นที่เป็นสถานที่เกิดปรากฏการณ์ การใช้พื้นที่ในการกำหนดเงื่อนไขให้การกระทำร่วมกัน เช่น ห้องในบ้าน ร้านอาหาร เป็นต้น พื้นที่ทางกายภาพเป็นพื้นที่ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ของการดำเนินการที่เป็นรูปแบบเฉพาะ โดยมีการยืดขยายตัวของความสัมพันธ์ทางสังคมในแง่ของเวลาและพื้นที่ โดยเฉพาะในสังคมสมัยใหม่

นอกจากนี้ Giddens ได้ให้ความสำคัญกับแนวคิดทวิภาวะของโครงสร้าง (Duality of structure) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของทฤษฎี Structuration โดยอธิบายว่า ทวิภาวะ (duality) หรือทวิภาวะของโครงสร้าง (duality of structure) คือ การมองมโนทัศน์เพียงอันเดียวกันที่มีสองลักษณะ อยู่ภายใน (structure-agency/action) ในมโนทัศน์อันใหม่ที่ถูกสร้างขึ้นมา Structure มีความสัมพันธ์อย่างกับการกระทำ กล่าวคือ สิ่งต่างๆ ที่มนุษย์กระทำอย่างสม่ำเสมอและทำให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของสายใยทางสังคมในการดำเนินชีวิตของพวกเรา Giddens มองว่าเป็นจุดเน้นที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์สังคม ปฏิบัติการเป็นส่วนหนึ่งของทวิภาวะของโครงสร้าง ในลักษณะที่ประกอบด้วยทั้งการกระทำ/ผู้กระทำและโครงสร้าง ในแง่นี้โครงสร้างอยู่ภายในของการกระทำหรือผู้กระทำ ที่เป็นส่วนประกอบหลักของการกระทำที่เราศึกษาอยู่ วิธีการเช่นนี้ช่วยทำให้เราสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นควบคู่กัน คือ การผลิตทางสังคม (social production) และการผลิตซ้ำทางสังคม (social reproduction) (เชษฐา พวงหัตถ์, 2548)

3) การผลิตทางสังคม (social production) จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิธีการที่มีชีวิตทางสังคมถูกผลิต เมื่อมนุษย์ได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับปฏิบัติการทางสังคม (practice) ซึ่งเป็นสาระของชีวิตและประสบการณ์ทางสังคมของมนุษย์ ซึ่ง Giddens มองว่ามนุษย์สร้างความหมายและความเป็นจริงทางสังคมจากภายในสถานการณ์ทางสังคม ซึ่งการปฏิบัติการ (practices) เป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้น และสัมพันธ์กับมนุษย์ มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ได้ด้วยการเอาทรัพยากรที่มีทั้งทักษะและความรู้มารวบรวมสะสมผ่านวิถีทางไม่เป็นทางการถูกนำมาใช้ ได้แก่ ทักษะการพูด การอ่าน ความรู้เกี่ยวกับสภาวะแวดล้อม และสถานการณ์เฉพาะท้องถิ่นหรือการติดต่อกับคนอื่นๆ การปฏิบัติการทางสังคมสะท้อนให้เห็นความสามารถของมนุษย์ในการปรับเปลี่ยนสภาวะการณ์ที่มนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้อง พร้อมๆ กับสร้างซ้ำเงื่อนไขทางสังคม ได้แก่ ปฏิบัติการ ความรู้ ทรัพยากร ที่ได้รับมาจากอดีต ซึ่งการสร้างซ้ำเงื่อนไขทางสังคมนี้ จะทำให้กลายเป็นกฎเกณฑ์ (rules) ภายในโครงสร้างทางสังคมต่อไป โดยโครงสร้างทางสังคมนั้นจะมีโครงสร้างและการกระทำมีความเกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออก สังคมชุมชนหรือกลุ่มต่างๆ จะมีโครงสร้างปรากฏให้เห็นได้ก็ต่อเมื่อผู้คนมีการกระทำหรือมีพฤติกรรมในลักษณะที่สม่ำเสมอคาดการณ์ได้ คือ การกระทำจะเกิดขึ้นได้เฉพาะต่อเมื่อพวกเราแต่ละคนในฐานะปัจเจกบุคคลมีความรู้ที่ถูกกำหนดโครงสร้างโดยสังคมจำนวนหนึ่ง (เชษฐา พวงหัตถ์, 2548) อีกทั้งเป็นทฤษฎีที่มุ่งนำความคิดทางสังคมวิทยาหลายแนวคิดมารวมเข้าด้วยกันเพื่อให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคม และมุ่งปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น ในสังคมสมัยใหม่ที่มนุษย์จะสูญเสียความสามารถในการควบคุมสังคม Giddens เสนอว่ามนุษย์มีขีดความสามารถที่จะกระทำร่วมกันเพื่อควบคุมและเปลี่ยนทิศทางการสังคมได้หากมนุษย์ปรารถนาจะกระทำเมื่อเรานำแนวคิดผู้กระทำ-โครงสร้าง (agency-structure) มาใช้อธิบายการกระทำของมนุษย์ เราได้ให้ความสำคัญกับ

วิธีการที่มนุษย์เป็นผู้กำหนดชีวิตทางสังคมพร้อมกับที่ได้รับอิทธิพลและถูกกำหนดโดยการจัดระเบียบทางสังคมที่มีอยู่ในโครงสร้างนั่นเอง (สุภางค์ จันทวานิช, 2552)

จากแนวคิด Structuration ของ Giddens ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบที่สำคัญของแนวคิดมาอธิบายผลการวิจัยที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์กรุงเทพมหานคร โดยกำหนดให้เป็นปัจจัย/เงื่อนไขสำคัญของการอธิบายคนกรุงเทพมหานครจากทุกภาคส่วน ทั้งจากกรุงเทพมหานคร ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชน ในฐานะที่เป็นผู้กระทำการ (agency) ที่มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนโครงสร้างในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ระบบบริหารจัดการ การจัดสรรงบประมาณ การกำหนดยุทธศาสตร์ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยมีปัจจัย/เงื่อนไข คือ ช่วงระยะเวลาและพื้นที่เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการเป็นผู้กระทำการเชิงรุก (active agency) เพื่อให้การพัฒนาแหล่งเรียนรู้สามารถตอบสนองความต้องการของปัจเจกหรือคนในชุมชนที่มีความต้องการหรือเป้าหมายในการเรียนรู้ที่หลากหลาย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศ 2) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร และ 3) เพื่อนำเสนอ แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศ

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเอกสาร โดยมีวิธีการดังนี้

1. เอกสารที่ศึกษา ประกอบด้วย

1.1 เอกสารในประเทศไทย ศึกษานโยบาย ยุทธศาสตร์ โครงการและกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดแหล่งเรียนรู้ในกรุงเทพมหานคร ได้แก่

- แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 12 ปี (พ.ศ. 2552-2563) สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร
- แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 12 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2555-2559) สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร
- แผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2557 สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
- รายงานประจำปี พ.ศ. 2556 สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
- แผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2557 สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร
- แผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2557 สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร

นอกจากนี้ได้ศึกษาแผนพัฒนาชุมชนที่จัดทำโดยคณะกรรมการชุมชน และเอกสารรายงานกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งข้อมูลจากบทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และวารสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 เอกสารต่างประเทศ ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเมืองแห่งการเรียนรู้ ที่ได้รับการเผยแพร่จากหน่วยงานที่รับผิดชอบในประเทศที่คัดเลือกมาศึกษา ทั้งนี้เกณฑ์การพิจารณาเมืองแห่งการเรียนรู้

ในต่างประเทศ พิจารณาจากเมืองที่มีการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และ/หรือแนวทางการดำเนินงานจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเมืองแห่งการเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จ เป็นที่ยอมรับ สามารถนำมาเป็นต้นแบบทั้งด้านแนวคิด หลักการและการนำไปปฏิบัติได้ โดยคัดเลือกเมืองแห่งการเรียนรู้ได้ 16 เมือง ใน 5 ประเทศ คือสหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย แคนาดา สาธารณรัฐฟินแลนด์ และสาธารณรัฐเกาหลี

2. แหล่งข้อมูล ได้แก่

2.1 หน่วยงานระดับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย สำนักงานการศึกษา สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล สำนักพัฒนาสังคม สำนักผังเมือง สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร

2.2 ที่ทำการชุมชน

2.3 ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่างๆ เช่น ศูนย์วิทยุวิทยุทยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักหอสมุดแห่งชาติ ฯลฯ

2.4 การสืบค้นผ่านระบบอินเทอร์เน็ต

3. การคัดเลือกเอกสาร พิจารณาความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของเอกสาร โดยใช้กรอบแนวคิดของ B. Deobold Van Dalen (1962: 163-173) มีเกณฑ์การพิจารณา 2 เกณฑ์ คือ เกณฑ์การพิจารณาภายนอก (external criteria) โดยพิจารณาจากความน่าเชื่อถือ 4 ประเด็น ได้แก่ แหล่งที่มาของเอกสาร ผู้เขียนเอกสาร วัตถุประสงค์และเนื้อหาข้อมูลของเอกสาร และเกณฑ์การพิจารณาภายใน (internal criteria) พิจารณาจาก 4 ประเด็น ได้แก่ ความเชี่ยวชาญของผู้เขียน แหล่งอ้างอิง ข้อเท็จจริงของเนื้อหาสาระ และเนื้อหาสาระสื่อความชัดเจน มีความหมายตรงประเด็น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารนำมาวิเคราะห์โดยการจำแนกประเภทข้อมูล (typological analysis) การเปรียบเทียบข้อมูล (comparison) และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (analytic induction)

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงสำรวจและการศึกษาภาคสนาม ดังนี้

1. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาจำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ให้บริการ และกลุ่มผู้ใช้บริการ แหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

ประชากรกลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครในชุมชน 50 เขตจาก 6 กลุ่มเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผู้อำนวยการเขต ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนฝึกอาชีพ หัวหน้าห้องสมุดประชาชน หัวหน้าพิพิธภัณฑ์ หัวหน้าศูนย์เยาวชน เจ้าหน้าที่ห้องสมุด เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ เจ้าหน้าที่ศูนย์เยาวชน และเจ้าหน้าที่บ้านหนังสือ มีจำนวนทั้งสิ้น 784 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำแนกตามตำแหน่งและกลุ่มเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ตำแหน่งของ ผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการ	กลุ่มเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร						รวม
	กรุงเทพ กลาง	กรุงเทพ ใต้	กรุงเทพ เหนือ	กรุงเทพ ตะวันออก	กรุงธน เหนือ	กรุงธน ใต้	
1. ผู้อำนวยการเขต	9	10	7	9	8	7	50
2. ผู้บริหารโรงเรียน	41	59	46	131	90	69	436
3. ผู้บริหารโรงเรียนฝึกอาชีพ	2	3	1	1	1	2	10
4. หัวหน้าห้องสมุด	5	3	7	8	6	5	34
5. หัวหน้าศูนย์เยาวชน	6	8	7	6	8	4	39
6. เจ้าหน้าที่ห้องสมุด	5	3	7	8	6	5	34
7. เจ้าหน้าที่ศูนย์เยาวชน	6	8	7	6	8	4	39
8. เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์	7	5	3	3	6	3	27
9. เจ้าหน้าที่บ้านหนังสือ	11	21	29	29	9	16	115
รวม	92	120	114	201	142	115	784

ที่มา: สรุปลจากข้อมูลสถิติของสำนักการศึกษา สำนักพัฒนาสังคม สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane, 1960) ที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 ค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 286 คน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกตามตำแหน่งและกลุ่มเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้							
ตำแหน่งของ ผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการ	กลุ่มเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร						รวม
	กรุงเทพ กลาง	กรุงเทพ ใต้	กรุงเทพ เหนือ	กรุงเทพ ตะวันออก	กรุงธน เหนือ	กรุงธน ใต้	
1. ผู้อำนวยการเขต	3	3	3	3	3	3	18
2. ผู้บริหารโรงเรียน	24	24	26	30	29	26	159
3. ผู้บริหารโรงเรียนฝักอาชีพ	-	1	1	1	1	1	5
4. หัวหน้าห้องสมุด	2	2	2	3	2	2	13
5. หัวหน้าศูนย์เยาวชน	2	3	2	2	3	1	13
6. เจ้าหน้าที่ห้องสมุด	2	2	2	3	2	2	13
7. เจ้าหน้าที่ศูนย์เยาวชน	2	3	2	2	3	1	13
8. เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์	2	2	1	2	2	1	10
9. เจ้าหน้าที่บ้านหนังสือ	5	10	10	8	5	4	42
รวม	42	50	49	54	50	41	286

ประชากรกลุ่มที่ 2 ได้แก่ ผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่กรุงเทพมหานครจัดบริการในชุมชน 50 เขต จาก 6 กลุ่มเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งแต่ละกลุ่มเขตพื้นที่แบ่งเป็น 5 ประเภทชุมชน ได้แก่ 1) เคหะชุมชน 2) ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร 3) ชุมชนชานเมือง 4) ชุมชนเมือง และ 5) ชุมชนแออัด มีประชากรรวมทั้งสิ้น 1,972,526 คน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกตามสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานครและประเภทชุมชน

ที่	สำนักงานเขต	ประเภทชุมชน/จำนวนผู้ใช้บริการ										
		เคหะชุมชน	จำนวนคน	จัดสรร	จำนวนคน	ชานเมือง	จำนวนคน	เมือง	จำนวนคน	แออัด	จำนวนคน	รวม
1. กลุ่มกรุงเทพมหานครกลาง												
1	ดินแดง	2	8,700	3	1,768	-	-	12	12,629	5	2,730	25,827
2	ดุสิต	5	3,040	-	-	-	-	25	19,004	15	15,159	37,203
3	ป้อมปราบฯ	-	-	-	-	-	-	6	4,161	9	4,870	9,031
4	พญาไท	7	13,690	3	1,738	-	-	5	4,124	14	11,452	31,274
5	พระนคร	-	-	-	-	-	-	14	20,668	7	5,307	25,975
6	ราชเทวี	6	5,350	-	-	-	-	-	-	19	17,672	23,022
7	วังทองหลาง	-	-	3	2,952	-	-	-	-	17	17,962	20,914
8	สัมพันธวงศ์	-	-	-	-	-	-	19	8,408	-	-	8,408
9	ห้วยขวาง	-	-	3	1,911	-	-	1	232	21	16,622	18,765
	รวม	20	30,780	12	8,369	-	-	82	69,226	107	91,774	200,419
2. กลุ่มกรุงเทพใต้												
1	คลองเตย	6	24,188	2	551	-	-	5	12,651	28	56,127	93,517
2	บางคอแหลม	-	-	-	-	-	-	3	2,147	26	37,117	39,264
3	บางนา	1	2,106	6	11,873	-	-	17	18,750	16	10,219	42,948
4	บางรัก	1	387	-	-	-	-	14	16,404	1	412	17,203
5	ปทุมวัน	2	732	-	-	-	-	2	983	12	26,964	28,679
6	พระโขนง	-	-	16	11,604	-	-	1	321	28	15,323	27,248
7	ยานนาวา	-	-	-	-	-	-	5	2,561	17	11,288	13,849
8	วัฒนา	-	-	2	1,183	-	-	-	-	15	14,545	15,728
9	สวนหลวง	-	-	7	10,585	3	1,672	7	4,347	29	27,427	44,031
10	สาทร	-	-	6	13,351	-	-	3	1,920	16	18,350	33,621
	รวม	10	27,413	39	49,147	3	1,672	57	60,084	188	217,772	356,088

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกตามสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานครและประเภทชุมชน (ต่อ)

สำนักงานเขต	ประเภทชุมชน/จำนวนประชากร											
	เคหะชุมชน	จำนวนคน	จัดสรร	จำนวนคน	ชานเมือง	จำนวนคน	เมือง	จำนวนคน	แออัด	จำนวนคน	รวม	
3. กลุ่มกรุงเทพเหนือ												
1	จตุจักร	5	4,233	7	4,684	-	-	5	10,397	24	14,516	33,830
2	ดอนเมือง	-	-	57	70,254	1	858	2	1,596	21	14,735	87,443
3	บางเขน	10	13,479	34	39,269	8	8,804	10	8,711	12	8,912	79,175
4	บางซื่อ	-	-	2	1,920	-	-	2	1,384	46	39,556	42,860
5	ลาดพร้าว	2	1,224	23	29,330	2	1,756	1	598	4	2,507	34,415
6	สายไหม	3	6,486	39	57,808	6	2,337	16	10,695	5	9,625	86,591
7	หลักสี่	32	23,145	11	21,566	-	-	11	8,064	19	10,982	63,757
	รวม	52	48,567	173	224,831	17	13,755	47	41,445	131	100,833	429,431
4. กลุ่มกรุงเทพตะวันออก												
1	คลองสามวา	1	1,163	18	14,773	54	31,718	-	-	-	-	47,654
2	คันนายาว	2	986	17	17,022	5	2,263	2	1,068	14	8,988	30,327
3	บางกะปิ	2	1,568	10	9,836	6	3,210	3	1,799	7	10,738	27,151
4	บึงกุ่ม	-	-	20	21,071	1	230	1	138	17	12,253	33,692
5	ประเวศ	2	2,937	8	9,159	26	23,384	2	490	3	1,112	37,082
6	มีนบุรี	1	1,098	21	25,282	38	34,545	2	1,134	-	-	62,059
7	ลาดกระบัง	16	26,550	3	3,589	40	35,762	-	-	1	545	66,446
8	สะพานสูง	1	15,870	1	11,860	19	7,956	1	180	6	3,743	39,609
9	หนองจอก	-	-	12	9,780	74	44,289	1	279	-	-	54,348
	รวม	25	50,172	110	122,372	263	183,357	12	5,088	48	37,379	398,368
5. กลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือ												
1	คลองสาน	-	-	-	-	-	-	11	14,852	33	26,932	41,784
2	จอมทอง	1	1,860	4	5,764	6	3,419	38	28,555	4	4,459	44,057
3	ตลิ่งชัน	-	-	1	451	32	17,234	4	2,919	6	2,656	23,260
4	ทวีวัฒนา	-	-	7	5,896	6	4,628	-	-	-	-	10,524
5	ธนบุรี	-	-	-	-	-	-	1	1,978	44	56,164	58,142
6	บางกอกน้อย	1	995	1	324	1	525	7	9,101	33	91,339	102,284
7	บางกอกใหญ่	-	-	1	315	-	-	1	648	32	16,034	16,997
8	บางพลัด	2	1,131	1	433	-	-	2	1,324	41	48,176	51,064
	รวม	4	3,986	15	13,183	45	25,806	64	59,377	193	245,760	348,112

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
จำแนกตามสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานครและประเภทชุมชน (ต่อ)

ที่	สำนักงานเขต	ประเภทชุมชน/จำนวนประชากร										
		เคหะชุมชน	จำนวนคน	จัดสรร	จำนวนคน	ชานเมือง	จำนวนคน	เมือง	จำนวนคน	แออัด	จำนวนคน	รวม
6. กลุ่มกรุงธนใต้												
1	ทุ่งครุ	2	2,443	-	-	8	6,492	3	1,170	17	13,258	23,363
2	บางขุนเทียน	5	11,590	10	17,322	24	12,623	4	2,932	6	3,167	47,634
3	บางแค	-	-	8	5,908	11	11,254	2	1,890	26	18,767	37,819
4	บางบอน	-	-	3	2,734	7	5,699	-	-	1	407	8,840
5	ภาษีเจริญ	-	-	5	8,375	5	5,208	4	2,091	40	37,071	52,745
6	ราษฎร์บูรณะ	-	-	1	230	-	-	-	-	27	19,560	19,790
7	หนองแขม	1	806	17	17,654	44	27,841	-	-	9	3,616	49,917
รวม		8	14,839	44	52,223	99	69,117	13	8,083	126	95,846	240,108
รวมทั้งหมด		119	176,027	393	407,125	427	293,707	275	243,303	793	789,364	1,972,526

ที่มา: กองการพัฒนารัฐบาลท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane, 1960) ที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 ค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 900 คน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
จำแนกตามสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานครและประเภทชุมชน

ที่	สำนักงานเขต	ประเภทชุมชน/จำนวนตัวอย่างผู้ใช้บริการ (กลุ่มที่ 2)										
		เคหะชุมชน	จำนวนคน	จัดสรร	จำนวนคน	خانเมือง	จำนวนคน	เมือง	จำนวนคน	แออัด	จำนวนคน	รวม
1. กลุ่มกรุงเทพมหานครกลาง												
1	ดินแดง	1	38	-	-	-	-	-	-	-	-	38
2	พระนคร	-	-	-	-	-	-	1	38	-	-	38
3	ราชเทวี	-	-	-	-	-	-	-	-	1	37	37
4	วังทองกลาง	-	-	1	37	-	-	-	-	-	-	37
	รวม	1	38	1	37	-	-	1	38	1	37	150
2. กลุ่มกรุงเทพใต้												
1	สาทร	-	-	-	-	-	-	-	-	1	30	30
2	บางรัก	-	-	-	-	-	-	1	30	-	-	30
3	ปทุมวัน	1	30	-	-	-	-	-	-	-	-	30
4	พระโขนง	-	-	1	30	-	-	-	-	-	-	30
5	บางนา	-	-	-	-	1	30	-	-	-	-	30
	รวม	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30	150
3. กลุ่มกรุงเทพเหนือ												
1	จตุจักร	-	-	1	30	-	-	-	-	-	-	30
2	ดอนเมือง	-	-	-	-	-	-	1	30	-	-	30
3	บางเขน	-	-	-	-	1	30	-	-	-	-	30
4	บางซื่อ	-	-	-	-	-	-	-	-	1	30	30
5	หลักสี่	1	30	-	-	-	-	-	-	-	-	30
	รวม	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30	150
4. กลุ่มกรุงเทพตะวันออก												
1	คันนายาว	-	-	-	-	-	-	-	-	1	30	30
2	บางกะปิ	-	-	-	-	-	-	1	30	-	-	30
3	บึงกุ่ม	-	-	1	30	-	-	-	-	-	-	30
4	ลาดกระบัง	1	30	-	-	-	-	-	-	-	-	30
5	หนองจอก	-	-	-	-	1	30	-	-	-	-	30
	รวม	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30	150

ตารางที่ 4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
จำแนกตามสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานครและประเภทชุมชน (ต่อ)

ที่	สำนักงาน เขต	ประเภทชุมชน/จำนวนประชากร										
		เคหะ ชุมชน	จำนวน คน	จัด สรร	จำนวน คน	ชาน เมือง	จำนวน คน	เมือง	จำนวน คน	แออัด	จำนวน คน	รวม
5. กลุ่มกรุงธนเหนือ												
1	ตลิ่งชัน	-	-	-	-	1	38	-	-	-	-	38
2	ทวีวัฒนา	-	-	1	38	-	-	-	-	-	-	38
3	ธนบุรี	-	-	-	-	-	-	-	-	1	37	30
4	บางกอก น้อย	-	-	-	-	-	-	1	37	-	-	30
	รวม	-	-	1	38	1	38	1	37	1	37	150
6. กลุ่มกรุงธนใต้												
1	บางบอน			1	30	-	-	-	-	-	-	30
2	บางขุน เทียน	1	30			-	-	-	-	-	-	30
3	บางแค	-	-	-	-	-	-	-	-	1	30	30
4	ภาษีเจริญ	-	-	-	-	-	-	1	30	-	-	30
5	หนองแขม	-	-	-	-	1	30	-	-	-	-	30
	รวม	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30	150
	รวมทั้งหมด	6	158	6	195	5	158	6	195	6	194	900

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม 2 ชุดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น คือ

แบบสอบถามชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครจำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของ Likert แบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับจากมากที่สุดจนถึงน้อยที่สุด และแทนค่าด้วยตัวเลข 5 4 3 2 และ 1 ตามลำดับ จำนวน 31 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม เป็นแบบปลายเปิด

แบบสอบถามชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ให้บริการแหล่งเรียนรู้หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
ของกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการใช้บริการแหล่ง
เรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating
scale) ของ Likert แบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับจากมากที่สุดจนถึงน้อยที่สุด และแทนค่าด้วย
ตัวเลข 5 4 3 2 และ 1 ตามลำดับ จำนวน 30 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม จำนวน 4 ข้อ เป็นแบบปลายเปิด

การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามแต่ละชุดมีขั้นตอนในการดำเนินการดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การสร้างเครื่องมือ นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารมาจัดทำเป็น
แบบสอบถาม

2) การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความ
ตรงด้านเนื้อหา ความเข้าใจ การใช้ภาษา และนำมาแก้ไขปรับปรุง ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

(1) นายปรีชา จันทร์มณี

ผู้อำนวยการการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย
เขตสัมพันธวงศ์

(2) นายชรินทร์ แก้วทะนง

ผู้อำนวยการการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่

(3) นางสาวพิมพ์ใจ ศิริสาคร

ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ นักการศึกษานอกระบบโรงเรียน
สำนักการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(4) ดร.สมบัติ เดชบำรุง

รองผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนวัดพรหมสุวรรณสามัคคี

(5) นางสาวจำเนียร นนทมิตร

รองผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนวัดบางพลัด

- หลังจากนั้นนำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา ความ
เข้าใจ การใช้ภาษาและแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (try out) กับผู้ที่อยู่

ในกลุ่มประชากร แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของข้อความและภาษาที่ใช้ จากนั้นตรวจสอบความเที่ยงโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach) และแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือเพื่อให้ได้ค่าความเที่ยงซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟาของครอนบาคใช้สูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ α	=	ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม
n	=	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
S_i^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
S_x^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด หรือกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ผลปรากฏว่า แบบสอบถามชุดที่ 1 มีค่าความเที่ยง .86 และแบบสอบถามชุดที่ 2 มีค่าความเที่ยง .85

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้จัดส่งแบบสอบถามชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 286 ชุด และ 900 ชุด ได้รับแบบสอบถามชุดที่ 1 คืนจำนวน 248 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86.71 และได้รับแบบสอบถามชุดที่ 2 คืนจำนวน 709 ชุด คิดเป็นร้อยละ 78.77

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งสองชุดมาวิเคราะห์โดยการหาค่าสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ตามรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลด้านการให้และการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดยแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดยหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สำหรับการแปลผลค่าเฉลี่ยแต่ละข้อของคำถามที่คำนวณได้จากแบบสอบถาม
มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

4.50 – 5.00 แปลว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 แปลว่า อยู่ในระดับมาก

2.50 – 3.49 แปลว่า อยู่ในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 แปลว่า อยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.49 แปลว่า อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 วิเคราะห์ข้อคิดเห็นที่ได้จากคำถามปลายเปิด โดยการวิเคราะห์เนื้อหา
(content analysis)

จากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความและมีตาราง
ประกอบ

2. การศึกษาภาคสนาม (Field research)

เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ของ
กรุงเทพมหานคร รวมทั้งแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 พื้นที่ที่ศึกษา พิจารณาคัดเลือกพื้นที่ที่ศึกษาจากชุมชน 5 ประเภท ได้แก่ เคหะ
ชุมชน ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ชุมชนชานเมือง ชุมชนเมือง และชุมชนแออัด โดยมีเกณฑ์คัดเลือก
พื้นที่ที่ศึกษา ดังนี้

1. มีแผน/แนวทางในการพัฒนาชุมชนที่ชัดเจน
2. มีการส่งเสริมและดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
3. มีภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้
4. มีผู้นำชุมชนที่ได้รับการยอมรับ หรือมีคณะกรรมการชุมชนที่เข้มแข็ง

ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์ดังกล่าวไปขอคำปรึกษาจากผู้บริหารเขตพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร
ผลการคัดเลือกพื้นที่ที่ศึกษาปรากฏว่าได้กรณีศึกษาดังต่อไปนี้

1. เคหะชุมชน ก เขตดินแดง
2. ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข เขตบึงกุ่ม
3. ชุมชนชานเมือง ค เขตตลิ่งชัน
4. ชุมชนเมือง ง เขตดอนเมือง
5. ชุมชนแออัด จ เขตสาทร

2.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม

2.2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่จะสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชน สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของชุมชน และแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนทั้ง 5 ประเภท โดยมีวิธีการดังนี้

การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยติดต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร เพื่อให้เสนอชื่อประธานชุมชนในชุมชนทั้ง 5 ประเภทๆ ละ 1 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ติดต่อประธานชุมชนเพื่อให้เสนอรายชื่อกรรมการชุมชน หัวหน้ากลุ่มที่ได้รับการจัดตั้งในชุมชน และสมาชิกชุมชนที่มีส่วนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน ภายหลังจากการติดต่อเพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ปรากฏว่ามีผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์รวม 20 คน จำแนกเป็นประธานชุมชน ชุมชนละ 1 คน รวม 5 คน กรรมการชุมชน ชุมชนละ 1-2 คน รวม 8 คน หัวหน้ากลุ่ม 2 คน และเยาวชนที่มีบทบาทในชุมชน 5 คน

ประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 4 ประเด็นหลัก คือ 1) สภาพบริบทของชุมชนแต่ละชุมชน 2) สภาพปัจจุบันของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 3) ปัญหาที่พบในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครและ 4) ปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนประสบความสำเร็จในจัดแหล่งการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาคสนามในชุมชนทั้ง 5 ประเภท รวมสองช่วง ช่วงแรก เก็บข้อมูลภาคสนามระหว่างเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 2556 ช่วงที่สอง เก็บข้อมูลภาคสนามระหว่างเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2557

2.2.2 การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่มในชุมชนแต่ละประเภท ชุมชนละ 1 ครั้ง รวม 5 ครั้ง เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ความต้องการแหล่งเรียนรู้ และความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร

ในการจัดการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยติดต่อกับประธานชุมชน กรรมการชุมชนผู้ให้บริการแหล่งเรียนรู้ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ที่จัดกิจกรรมเรียนรู้ในชุมชน และสมาชิกชุมชนซึ่งเป็นผู้ใช้บริการ อย่างไรก็ตามเมื่อถึงวันนัดหมายปรากฏว่ามีผู้ที่สามารถเข้าร่วมการสนทนากลุ่มในแต่ละชุมชนดังนี้

กลุ่มที่ 1 เคหะชุมชน จัดสนทนากลุ่มเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2557 มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม 7 คน ประกอบด้วยประธานชุมชน กรรมการชุมชน 3 คน สมาชิกชุมชน 3 คน

กลุ่มที่ 2 ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร จัดสนทนากลุ่มเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2557 มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม 5 คน คือ ประธานชุมชน กรรมการชุมชน 3 คน สมาชิกชุมชน 1 คน

กลุ่มที่ 3 ชุมชนชานเมือง จัดสนทนากลุ่มเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2557 มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม 6 คน ได้แก่ ประธานชุมชน กรรมการชุมชน 3 คน สมาชิกชุมชน 2 คน

กลุ่มที่ 4 ชุมชนเมือง จัดสนทนากลุ่มเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2557 มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม 5 คน ได้แก่ ประธานชุมชน กรรมการชุมชน 3 คน และเจ้าหน้าที่บ้านหนังสือ 1 คน

กลุ่มที่ 5 ชุมชนแออัด จัดสนทนากลุ่มเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2557 มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม 5 คน ได้แก่ ประธานชุมชน กรรมการชุมชน 3 คน สมาชิกชุมชน 1 คน

2.3 การตรวจสอบข้อมูล

ใช้การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (data triangulation) โดยตรวจสอบข้อมูลด้านเวลา สถานที่และบุคคล และใช้การตรวจสอบสามเส้าด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูล (methodology triangulation) คือ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีต่างๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ทั้งจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการศึกษาภาคสนาม มาวิเคราะห์ด้วยการจำแนกประเภทข้อมูล (typological analysis) การเปรียบเทียบข้อมูล (constant comparison) การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (analytic induction) จากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ มีตารางประกอบ

ขั้นตอนที่ 3 การนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยใช้การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ (expert Judgment) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ และการศึกษาภาคสนามมาสรุปประเด็นพร้อมทั้งยกแนวทางทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร หลังจากนั้นได้คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการจัดแหล่งเรียนรู้ในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบและเสนอแนะ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

1) ผู้ชำนาญการพิเศษ (specialist) เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษา การกำหนดและจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์การศึกษาและแหล่งเรียนรู้ โดยมีผลงานทางวิชาการ หรือผลงานวิจัยที่

เกี่ยวข้องเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ หรือมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้ การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้

2) ผู้ทรงคุณวุฒิ (expertise) เป็นผู้บริหารระดับสูงของกรุงเทพมหานครที่มี ประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ การบริหาร และการจัดการศึกษาและ แหล่งเรียนรู้

3) นักวิชาการที่มีความรู้ความชำนาญ (connoisseur) เกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้ มี ประสบการณ์ในการทำงานด้านวิชาการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและแหล่งเรียนรู้

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการคัดเลือกประกอบด้วย

1) นายปาน กิมปี

อาจารย์พิเศษภาคการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2) นายอุดมศักดิ์ นาดีผู้ตรวจราชการกรุงเทพมหานคร

3) นายไพรัช อรรถกามานนท์

ข้าราชการบำนาญ อดีตรองผู้อำนวยการสำนักการศึกษา

4) นายโกสิน เทศวงษ์

ข้าราชการบำนาญอดีตผู้อำนวยการสำนักการศึกษา

5) นางสาวมาศวิมล รักบ้านเกิด

ข้าราชการบำนาญอดีตผู้ตรวจราชการกรุงเทพมหานคร

6) นางสุภา เจริญภักดี

ข้าราชการบำนาญอดีตผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดบางพลัด

7) นายธงชัย โคระทัต

ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดมกุฏกษัตริยาราม

8) นายภูมิพัฒน์อินทรสอน

ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนไขศรีปราโมxonุสรณ์

ผู้วิจัยติดต่อบริษัทผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อสัมภาษณ์ หลังจากนั้นจึงนำข้อคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นตรงกันอย่างน้อย 5 ใน 8 คนมาสรุปเป็นแนวทางการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 5 สรุปวิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการวิจัย
<p>1. เพื่อวิเคราะห์ แนวทางการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ของ เมืองแห่งการเรียนรู้ ในต่างประเทศ</p>	<p>ใช้การวิจัยเอกสาร เอกสารที่ศึกษา ได้แก่</p> <p>1.1 เอกสารในประเทศไทย ได้แก่ เอกสารเกี่ยวกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ โครงการและกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การจัดแหล่งเรียนรู้ในกรุงเทพมหานคร</p> <p>1.2 เอกสารต่างประเทศ ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับแนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดของเมืองแห่งการเรียนรู้ที่ได้รับการเผยแพร่จาก หน่วยงานที่รับผิดชอบในประเทศที่คัดเลือกมาศึกษา 16 เมือง ใน 5 ประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย แคนาดา สาธารณรัฐ ฟินแลนด์ และสาธารณรัฐเกาหลี</p>
<p>2. เพื่อวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความ ต้องการที่เกี่ยวข้อง กับแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร</p>	<p>1. การวิจัยเชิงสำรวจ</p> <p>กลุ่มตัวอย่างที่ 1 เป็นผู้ให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร จำนวน 248 คน</p> <p>กลุ่มตัวอย่างที่ 2 เป็นผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร จำนวน 709 คน</p> <p>โดยใช้แบบสอบถาม 2 ชุด ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ Likert ได้แก่</p> <p>ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งเรียนรู้ หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่กรุงเทพมหานครจัดบริการใน ชุมชน</p> <p>ชุดที่ 2 แบบสอบถามผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้หรือมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนรู้ที่กรุงเทพมหานครจัดบริการในชุมชน</p> <p>2. การศึกษาภาคสนาม</p> <p>2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับบริบทชุมชน สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของชุมชน และแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนทั้ง 5 ประเภท ได้แก่ เคหะ ชุมชน ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ชุมชนชานเมือง ชุมชนเมือง และ ชุมชนแออัด</p>

วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการวิจัย
	<p>2.2 การสนทนากลุ่มจัดสนทนากลุ่มในชุมชนแต่ละประเภท ชุมชนละ 1 ครั้ง รวม 5 ครั้ง ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ได้แก่ ประธานชมชน กรรมการชมชน ผู้ให้บริการแหล่งเรียนรู้ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ที่จัดกิจกรรมเรียนรู้ในชุมชน และสมาชิกชุมชนซึ่งเป็นผู้ใช้บริการ</p>
<p>3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร</p>	<p>ใช้การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ โดย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ และการศึกษาภาคสนามมาสรุปประเด็นพร้อมทั้งยกร่างแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร 2. คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบร่างแนวทางฯ และเสนอแนะ 3. นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นตรงกันอย่างน้อย 5 คนใน 8 คน มาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร

บทที่ 4

แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศ

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 นั้น ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศ และตอนที่ 2 สรุปสาระสำคัญที่ได้จากกรณีศึกษาเมืองแห่งการเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศ

จากแนวคิดและความจำเป็นของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทำให้ประเทศต่างๆหันมาให้ความสนใจเกี่ยวกับการหาแนวทางและวิธีการที่จะทำให้ประชาชนได้รับการศึกษาหรือเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เช่น การปฏิรูปการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้คนได้มีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความจำเป็นของการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในภาพรวม และสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในสังคมทั้งในระดับชุมชน สังคมและประเทศ ยุทธศาสตร์หนึ่งที่ใช้ในการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ของประชาชน และทำให้การศึกษาตลอดชีวิตพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิดผลสำเร็จถึงปัจจุบัน ได้แก่ แนวคิดเรื่อง “เมืองแห่งการเรียนรู้” ซึ่งหลายประเทศได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ดังกรณีศึกษาต่อไปนี้

1. เมืองแห่งการเรียนรู้ในสหราชอาณาจักร

สหราชอาณาจักรได้ดำเนินการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้มาตั้งแต่ราว ปี พ.ศ. 2535 ปัจจุบันได้มีเมืองแห่งการเรียนรู้เกิดขึ้นมากกว่า 20 แห่ง เพื่อเป็นการศึกษาผลการดำเนินงานของเมืองแห่งการเรียนรู้เหล่านั้น และเพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับเมืองอื่นๆ ที่กำลังจะพัฒนาเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ สถาบันแห่งชาติด้านการศึกษาต่อเนื่องสำหรับผู้ใหญ่ (NIACE) สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และการจ้างงานจึงได้ทำโครงการศึกษาการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ในสหราชอาณาจักรขึ้น โดยเริ่มศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2539 ซึ่งสามารถนำมาเป็นตัวอย่างได้ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547ก)

1. เมืองธีทฟอร์ด (Thetford) สหราชอาณาจักร

เมืองธีทฟอร์ด เป็นชุมชนเมืองแห่งการค้าขาย มีพื้นที่อยู่ในเขต Breckland ของ Norfolk ประเทศอังกฤษ ตั้งอยู่บนถนน A11 ระหว่างเมืองนอริช (Norwich) และเมืองลอนดอน (London) ทางใต้ของเขตป่าธีทฟอร์ด เขตเมืองมีพื้นที่ 29.55 ตารางเมตร (11.41 ตารางไมล์) จำนวนประชากร 21,588 คน (ข้อมูลปี 2548) มีอากาศเย็นตลอดปี อุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ที่ 4.8 – 14.5 องศาเซลเซียส (ค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2524-2553) เป็นสถานที่เกิดของบุคคลสำคัญ อาทิ Thomas Paine นักคิดนักเขียนคนสำคัญของอังกฤษ

ในอดีต ธีทฟอร์ดเป็นที่อาศัยของกลุ่ม Boudica ชนเผ่า Celtic จากทางเหนือของ Cambridgeshire จึงมีสถานที่เก่าแก่ที่เกี่ยวกับราชวงศ์ในอดีตให้เห็นอยู่บ้าง ในปัจจุบันธีทฟอร์ดผลิตสินค้าเพื่อการบริโภคที่สำคัญ โดยเป็นเมืองต้นกำเนิดของ Tulip International โรงงานผลิตอาหารประเภทเนื้อสัตว์ อาทิ เบคอน เนื้อวัวและหมูขนาดใหญ่ เปิดทำการเมื่อปี พ.ศ. 2509 ซึ่งเป็นโรงงานผลิตอาหารประเภทเบคอนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศอังกฤษขณะนั้น ปัจจุบัน ได้ขยายกิจการเพื่อผลิตไส้กรอก และอาหารกระป๋องที่มีคุณภาพ ด้วยเนื้อคุณภาพจากฟาร์มในอังกฤษและเดนมาร์ก มีส่วนแบ่งทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์จากหมูถึง 10% โดยมีสาขาอีก 17 แห่งทั่วประเทศอังกฤษ พนักงานรวมราว 8 พันคน และยังสร้างงานให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์อีกกว่า 250 ครอบครัวในเขต Norfolk/Suffolk ใน Stradbroke และยังให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้มโนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Policy Statement) ซึ่งครอบคลุมเรื่องพลังงานสะอาด การหมุนเวียนของเสียจากโรงงาน การขนส่ง รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์อีกด้วย นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรขององค์กร เพราะเชื่อว่า คนคือหัวใจของการดำเนินกิจการ จึงจำเป็นต้องให้การดูแลการฝึกพัฒนาฝีมือ การเข้าร่วมอบรมทั้งในเรื่องระบบพัฒนาธุรกิจและสินค้า ฯลฯ เพื่อให้บุคลากรมีศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ จึงให้พนักงานทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ทั้งการดำเนินงานและคุณภาพชีวิต เพื่อให้มีความสุขในการทำงาน ริเริ่มให้มีโครงการพูดคุยกันในองค์กรโดยเฉพาะด้านสุขภาพ อนามัย ความปลอดภัยร่วมกัน ภายใต้แนวคิดที่ว่าโอกาสเป็นของทุกคน (An Opportunity for All) ทำให้ Tulip International ได้รับรางวัลด้านการพัฒนาโรงงานมากมาย (Tulip International, ม.ป.ป. : ออนไลน์)

นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาด้วยความร่วมมือของรัฐและชุมชนเอง โดยเกิดขึ้นกับการบริหารเมืองธีทฟอร์ดด้วย กล่าวคือ มีการจัดตั้งเว็บไซต์ เพื่อให้ประชาชนสามารถแบ่งปันข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาเมืองของตน อาทิ www.movingthetfordforward.com ซึ่งริเริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2552 ตามเป้าหมาย The Moving Thetford Forward (NTF) Partnership ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่

มุ่งเป็นศูนย์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการทำงานในท้องถิ่นของประชาชน มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นให้เจริญเติบโต และการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ย้ายเข้ามาอาศัยใหม่ รวมทั้งการลงทุนธุรกิจใหม่ในเมือง การพัฒนาการเดินทางสาธารณะ การขยายเมืองให้มีบ้านเรือนผู้ที่เข้ามาอยู่ใหม่เพิ่มขึ้น 5,000 หลังในปี พ.ศ. 2569 และงานเพิ่มขึ้นอีก 5,000 ตำแหน่งในปี พ.ศ. 2564 โดยสิ่งที่ชาวเธ็ทฟอร์ดจะได้รับคือจำนวนโรงเรียนระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้น 3 แห่ง และขยายพื้นที่ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เพิ่มสถานพยาบาล หมอพื้น สถานทีนันทนาการ ประเภทธุรกิจและอาชีพใหม่ ทุกคนมีงานทำ พัฒนาระบบขนส่งมวลชน ทางเดินเท้า เป็นต้น (Thetford Sustainable Extension, 2014: ออนไลน์) นอกจากนี้ ยังมีเว็บไซต์ให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ เช่น การวางแผนงานต่างๆ ของชุมชนที่เว็บไซต์ www.breckland.gov.uk เป็นต้น

คณะกรรมการบริหารงานของเมืองเธ็ทฟอร์ดสนับสนุนให้ประชาชนทำงานในท้องถิ่น หลากหลายสาขาอาชีพ โดยเปิดให้มีศูนย์ช่วยหางานสำหรับประชาชนทั่วไปและผู้สูงอายุ มีบทบาทที่จะช่วยเหลือการสมัครงาน การเลือกสรรงานที่เหมาะสมกับความรู้ ทักษะ รวมทั้งการฝึกทักษะอาชีพต่างๆ เพิ่มเติมให้ด้วย ปัจจุบันประชากรประกอบอาชีพหลากหลาย ทั้งในโรงงาน ธุรกิจห้างร้าน รวมทั้งการเป็นเจ้าของกิจการของตนเอง (ออนไลน์)

เยาวชนในเมืองเธ็ทฟอร์ดได้รับการศึกษาในเขตเมืองของตน ซึ่งมีโรงเรียน 4 แห่ง (โรงเรียนรัฐบาล 2 แห่งและเอกชน 2 แห่ง) เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงเกรด 12 โดยแบ่งเป็นระดับประถมศึกษา 2 แห่ง ระดับกลาง (Middle School) 3 แห่ง ระดับมัธยมตอนปลาย 1 แห่งและก่อนวัยเรียนอีก 1 แห่ง

เป้าหมายหลักของการศึกษาในเมืองเธ็ทฟอร์ด สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยดึงดูดความสนใจและเข้าถึงทุกคน ทั้งที่เป็นนายจ้าง ลูกจ้างและประชาชนทั่วไปของเธ็ทฟอร์ด เพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อพัฒนาการและความเจริญเติบโตทั้งในเชิงเศรษฐกิจและบุคลากร จึงดำเนินงานตามแนวทางปฏิบัติโครงการโค้งแห่งการเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความเป็นมาด้านการจัดการศึกษา

1) **ปัญหาของเธ็ทฟอร์ด** ได้แก่ ระดับทักษะการทำงานทั่วไปอยู่ในระดับต่ำ และความด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน ก่อนดำเนินการตามโครงการโค้งแห่งการเรียนรู้ องค์กรหลายแห่งได้ร่วมกันจัดทำข้อเสนอเพื่อขอรับการสนับสนุนจากกองทุนงบประมาณการปฏิรูปเฉพาะด้าน ข้อเสนอดังกล่าวเน้นโครงการด้านการศึกษาและฝึกอบรมเป็นส่วนใหญ่ เพื่อนำไปสู่แนวคิดเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตของเมืองเธ็ทฟอร์ด

2) **จุดเริ่มต้น** นายเทศมนตรีนครเธ็ทฟอร์ด เป็นผู้นำในการดำเนินโครงการโค้งแห่งการเรียนรู้ ตั้งแต่มีกฎหมาย พ.ศ. 2539 โดยเน้นเรื่องคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติเป็นประเด็นหลัก หลังจากนั้น หน่วยงานต่าง ๆ ได้นำส่งข้อเสนอใหม่ ๆ ภายใต้โครงการโค้งแห่งการเรียนรู้ ดังนี้

- การจัดกิจกรรมหลังโรงเรียนเลิกสำหรับเด็กอายุ 11- 14 ปี นำเสนอโดยองค์กรการกุศล Education Extra
- โครงการนำร่องเรื่องสารสนเทศเกี่ยวกับตลาดแรงงานสำหรับเยาวชน นำเสนอโดยกระทรวงศึกษาและทักษะ
- แผนพัฒนาพนักงานด้านการดูแลสุขภาพขั้นต้น นำเสนอโดยบริษัทที่ปรึกษาของโครงการนำร่องในข้อ 2
- โครงการติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์ในร้านค้าของท้องถิ่น ซึ่งนำเสนอโดยบริษัทเทสโกและไมโครซอฟท์ทำให้ลูกค้าได้ประสบการณ์ตรงในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อรับบริการขั้นพื้นฐานของร้านค้า โดยคาดหวังว่าประสบการณ์ดังกล่าวจะช่วยกระตุ้นให้ลูกค้าต้องการเรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์อย่างเป็นทางการมากขึ้นในอนาคต

ผู้แทนของกลุ่มแผนงานเป็นผู้แทนระดับอาวุโสจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนผู้แทนของกลุ่มแกนหลักเป็นเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติ ในขณะที่ผู้แทนของสมาชิกนายจ้างมาจากนายจ้างหลากหลายสาขาอาชีพ

เป้าหมายและแผนดำเนินงาน

กลุ่มแกนหลักรับผิดชอบในการกำหนดเป้าหมายโดยมีกลุ่มแผนงานสนับสนุนข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาเป้าหมายในการดำเนินงาน ได้แก่ (1) ประเภทของทักษะที่มีอยู่ในปัจจุบันและระดับของการมีส่วนร่วม และ (2) ทักษะที่จำเป็นสำหรับเรื่อพอร์ดในอนาคต ในทางปฏิบัติ การขาดข้อมูลพื้นฐานเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการจัดฝึกอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการด้านทักษะ อย่างไรก็ตามเรื่อพอร์ดเป็นนครเล็ก ผู้ให้บริการการศึกษาและการฝึกอบรมสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับอัตราการใช้บริการดังกล่าวได้อย่างแม่นยำ ข้อมูลพื้นฐานทำให้ทราบว่าปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไขคือ การขาดแคลนทักษะสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

กลุ่มให้บริการการศึกษาและการฝึกอบรมสำหรับผู้มีอายุสูงกว่า 16 ปี เป็นกลุ่มที่ก้าวหน้าสูง เป็นกลุ่มแรกที่กำหนดมาตรฐานและเป้าหมายการดำเนินงานในขั้นต่อไป สำหรับกิจกรรมที่ได้ดำเนินการแล้ว คือ การจัดทำกิจกรรมด้านการตลาด อาทิ การจัดแสดงกิจกรรมโครงการโค้งแห่งการเรียนรู้ ณ อาคารศูนย์ส่งเสริมอาชีพ การจัดทำบัตรแสดงข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมโครงการ การจัดทำใบแทรกในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และเข็มติดเสื้อเพื่อแสดงสัญลักษณ์การสนับสนุนโครงการ

ขณะเดียวกัน กลุ่มโรงเรียนดำเนินงานค่อนข้างล่าช้า โครงการที่กำลังดำเนินการ คือ โครงการพัฒนาการศึกษาของนครนอร์ฟอล์ค (Norfolk) ซึ่งกลุ่มโรงเรียนและองค์การบริหารการศึกษาส่วนท้องถิ่นของนอร์ฟอล์คร่วมกันกำหนดเป้าหมายและข้อกำหนดด้านสถิติระดับชาติเพื่อ

ใช้เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานของโรงเรียน โครงการดังกล่าวเป็นตัวอย่างของการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับสมาชิกอื่นของชุมชน

กลุ่มธุรกิจและกลุ่มอาสาสมัครมีปัญหาด้านการกำหนดเป้าหมายมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ มาตรการหนึ่งที่มีความเป็นไปได้ทางธุรกิจ คือ การลงทุนเพื่อพัฒนาคน ทั้งนี้ กลุ่มแกนหลักได้ให้กลุ่มต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการไค้แห่งการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การกำหนดเป้าหมายร่วมของกลุ่มต่าง ๆ เป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา

ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน

การดำเนินงานที่สำคัญใน 6 เดือนแรก ได้แก่

- 1) ความร่วมมือจากหน่วยงานหลัก ภาคธุรกิจ กลุ่มโรงเรียนและกลุ่มอาสาสมัคร
- 2) การสัมมนา การปรึกษาหารือที่ประสบผลสำเร็จ
- 3) การจัดตั้งกลุ่มแกนหลักเพื่อรับผิดชอบการกำหนดเป้าหมาย
- 4) ความร่วมมือจากกลุ่มให้บริการการศึกษาและการฝึกอบรม สำหรับผู้มีอายุสูงกว่า 16 ปี ในการกำหนดและเผยแพร่เป้าหมาย

5) การจัดสรรความรับผิดชอบระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในหุ้นส่วนความร่วมมือ

6) การจัดเตรียมแผนการดำเนินงานของกลุ่มแผนงาน

การพัฒนาการให้บริการการศึกษาและการฝึกอบรม ได้แก่

- 1) การขยายโอกาสด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 2) การพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับพ่อ-แม่ โดยร่วมมือกับโรงเรียนในเฮ็ทฟอร์ด
- 3) การเผยแพร่โครงการของเฮ็ทฟอร์ด โดยการส่งจดหมายเวียนถึงทุกบ้าน

ประโยชน์ในการจ้างงาน

โครงการไค้แห่งการเรียนรู้ได้ขยายโอกาสการจ้างงานของเฮ็ทฟอร์ด โดยเฉพาะโครงการที่กำลังหารือกันระหว่างสภาตำบลเบร์คแลนด์ สภาการฝึกอบรมและวิสาหกิจ และกลุ่มให้บริการการศึกษาและการฝึกอบรม เพื่อจัดฝึกอบรมให้ชาวเฮ็ทฟอร์ดมีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่งงานว่างที่เพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของเมือง

2. เมืองนอริช (Norwich) สหราชอาณาจักร

เมืองนอริช ตั้งอยู่บริเวณแม่น้ำ Wensum สหราชอาณาจักร ในลักษณะของเมืองชนบทของนครนอร์ฟอล์ค (Norfolk) ช่วงศตวรรษที่ 11 เมืองนี้มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 รองจากลอนดอน จนกระทั่งเกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม นอริชจึงเป็นที่รู้จักกันมากแห่งหนึ่งของอังกฤษ ในปี

พ.ศ. 2554 มีประชากรราว 213,166 คน บน พื้นที่ 8,993 ตารางไมล์ และยังมีขยายเมืองเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ประชากรส่วนมากอาศัยอยู่ชานเมืองและเดินทางเข้าเขตกลางเมืองเพื่อทำงาน ในปี พ.ศ. 2555 นอร์วิชได้รับเลือกให้เป็น UNESCO City of Literature แห่งแรกของอังกฤษ

ในอดีต ศูนย์กลางของชนชาว Icenic ได้เข้ามาตั้งรกรากอยู่บริเวณ The Village of Caistor St. Edmund ณ แม่น้ำ Tas ซึ่งห่างลงไปทางใต้จากนอร์วิชประมาณ 5 ไมล์ เป็นที่รู้จักกันในนามของตลาดแห่ง Icenic (The market place of the Icenic) นอร์วิชเป็นเมืองการค้าที่สำคัญจวบจนศตวรรษที่ 20 มีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นมากมายในเมืองนี้ ทั้งการผลิตรองเท้า เสื้อผ้า งานช่างไม้ งานวิศวกรรมต่างๆ เช่น การออกแบบเครื่องบิน บริษัทที่สำคัญ ได้แก่ Boulton & Paul (ผลิตเทคโนโลยีไร้สาย) และ Laurence Scott and Electromotors (ผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์) นอกจากนี้ยังมีโรงงานช็อคโกแลต ขนมปังกรอบ น้ำแร่บรรจุขวด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่างๆ ฯลฯ เมืองนอร์วิชได้รับผลกระทบรุนแรงในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมและสาธารณูปโภคต่างๆ ได้รับความเสียหาย ปัจจุบันยังมีสถานที่ที่ระลึกถึงเหตุการณ์ครั้งนั้นหลายแห่ง

อย่างไรก็ดี เศรษฐกิจของนอร์วิชในปัจจุบันยังให้ความสำคัญกับการลงทุนและการเงินจากการประเมินของ GVA (Gross value added) พบว่ามีรายได้ 7.4 ล้านปอนด์ในปี พ.ศ. 2555 จากการจ้างงานสูงสุดในด้านบริการธุรกิจ (31%) การบริการสาธารณะ (26%) การค้าปลีก (12%) อุตสาหกรรม (8%) และการท่องเที่ยว (7%) อัตราคนว่างงานของนอร์วิช 2.7% เฉพาะใน The Norwich City 3.7% ขณะที่ปี พ.ศ. 2557 ทั่วประเทศอังกฤษมีคนว่างงาน 3% ภายหลังมีแหล่งพัฒนาใหม่คือ Boulton and Paul ในรูปแบบของแหล่งบันเทิงกลางคืนและพักผ่อน นอกจากนี้ ยังมีสนามฟุตบอล และหนังสือพิมพ์ที่ได้รับความนิยม สินค้าที่สำคัญของนอร์วิช คือ Colman's ผู้ผลิตมันสดาดแหล่งใหญ่ เริ่มผลิตเมื่อปี พ.ศ. 2357 และในปัจจุบันยังให้ความสำคัญกับธุรกิจเกี่ยวกับการวิจัยอาหารและยาอีกด้วย

ในเขตเมืองนอร์วิช มีโรงเรียนประถมศึกษา 38 แห่งและโรงเรียนมัธยมศึกษา 13 แห่ง ซึ่งมีทั้งที่เป็นโรงเรียนสหศึกษาและโรงเรียนสำหรับเด็กหญิง มีสถานศึกษาที่เป็น Academy 4 แห่ง โรงเรียนที่เปิดสอนผู้มีความต้องการเป็นพิเศษ 5 แห่ง (Special school) นอกจากนี้ มีมหาวิทยาลัยอีก 2 แห่งซึ่งเปิดรับนักศึกษาต่างชาติจำนวนมาก อีกทั้งยังเปิดการศึกษาเฉพาะทางในระดับวิทยาลัยอีก 2 แห่ง

ความเป็นมาด้านการจัดการศึกษา

การเรียนรู้เพื่อชีวิตเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในนอร์วิช ที่เริ่มพัฒนาแนวคิดนครแห่งการเรียนรู้ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2538 โดยได้รับแรงกระตุ้นจากคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจของสภานคร แรงบันดาลใจอีกประการหนึ่งคือผลตอบแทนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเครื่องมือของกระทรวงการศึกษาและทักษะ ที่นำการเรียนรู้ตลอดชีวิตมาเชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยได้จัดประชุม

และอภิปรายหลายครั้งเพื่อพัฒนาแนวคิดและรายงานผลต่อคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้เน้นย้ำบทบาทของสภานครในฐานะเป็นนายหน้าและผู้ประสานงาน โดยเสนอแนะว่า ควรมีการศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ตลอดชีวิตกับความสามารถในการแข่งขัน

แนวคิดเรื่องนครแห่งการเรียนรู้ปรากฏในยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของนอริช ฉบับที่หนึ่ง โดยร่างยุทธศาสตร์นี้ได้รับการประสานจากสภานคร และได้รับความร่วมมืออย่างกว้างขวาง โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่างๆ เช่น นายจ้างและบุคคลอื่นๆ ที่ร่วมรับภารกิจในเรื่องนครแห่งการเรียนรู้และวางแผนการดำเนินงานในอนาคต หลังจากการจัดพิมพ์วาระการพัฒนาแห่งชาติของสภาการฝึกอบรมและวิสาหกิจแล้ว มีการเสนอของบประมาณสนับสนุน และรับการสนับสนุนการจัดทำใบปลิวของสำนักงานพัฒนาพื้นที่ของนอริช เพื่อดำเนินงานด้านการตลาดในการจัดการเรียนรู้ของท้องถิ่นกับผู้สนใจลงทุน สำนักงานพัฒนาพื้นที่ของนอริชเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น ทำหน้าที่เป็นตัวเร่งการพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งกระตุ้นการลงทุนและส่งเสริมการศึกษา การต่อรองแลกเปลี่ยนทักษะของสหภาพการค้า ได้รับการพัฒนาจากความร่วมมือของสภาการฝึกอบรมและวิสาหกิจและสหภาพการค้าในระดับท้องถิ่นเช่นเดียวกัน

เป้าหมายและแผนดำเนินงาน

หุ้นส่วนความร่วมมือของนอริชได้จัดพิมพ์แผนปฏิบัติการนครแห่งการเรียนรู้ ปีงบประมาณ 2540/41 โดยมีวาระการดำเนินงานซึ่งกำหนดขึ้นจากผลการประชุมและข้อคิดเห็นที่ได้รับจากการปรึกษาหารือ ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2541 ได้มีการปรึกษาหารือเพิ่มเติม ซึ่งทำให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2541/42 เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของนอริช

นครแห่งการเรียนรู้เป็นวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์หลักประการหนึ่งในยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจของนอริช สะท้อนให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องให้มีแนวคิดดังกล่าวในบริบทของนโยบายด้านเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง จัดเป็นเรื่องสำคัญที่ควรเน้นความเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการเรียนรู้โดยมีความเข้าใจเกี่ยวกับระดับทักษะและความต้องการของท้องถิ่นเป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้ ทำให้มีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานของโครงการ มีการกำหนดข้อมูลพื้นฐานและเป้าหมายไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งกำหนดเป้าหมายรายละเอียดสำหรับส่วนต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดในการเสนอของบประมาณการปฏิรูปเฉพาะด้าน

นอริชมีส่วนสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายนครแห่งการเรียนรู้ระดับชาติ กระทรวงศึกษาและทักษะมีแนวทางการปฏิบัติงานที่ดีเกี่ยวกับการประเมินชุมชนแห่งการเรียนรู้และได้ชะลอการจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานเทียบเคียงและเป้าหมาย จนกระทั่งได้ข้อเสนอนี้ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2541

ประเด็นที่มีความสำคัญมาก ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายและความรับผิดชอบสำหรับผู้จัดบริการภายในกลุ่ม และแนวทางประเมินวัดความก้าวหน้าในภาพรวมและเฉพาะกลุ่ม

ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน

นอริชมีความก้าวหน้ามากในการกำหนดวาระการดำเนินงานสำหรับนครแห่งการเรียนรู้ มีการมอบหมายภารกิจในระดับท้องถิ่น

ความสำเร็จที่สำคัญในปีแรก ได้แก่

- 1) สถาบันหลักกำหนดพันธกิจทำงานร่วมกันเพื่อให้ นอริช เป็นนครแห่งการเรียนรู้
- 2) การได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน 1,750,000 บาท
- 3) ผู้จัดบริการการศึกษาทำการตลาดร่วมกันโดยผ่านสำนักงานพัฒนาพื้นที่ของนอริช
- 4) การจัดการประชุมโครงการนครแห่งการเรียนรู้
- 5) การริเริ่มโครงการนครแห่งการเรียนรู้ให้เป็นส่วนหนึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของนอริช
- 6) การเผยแพร่ข่าวสารผ่านสื่อในท้องถิ่น รวมทั้งการรณรงค์เรื่องนครแห่งการเรียนรู้ในรายการข่าวภาคค่ำของท้องถิ่น
- 7) การจัดตั้งเครือข่ายตามความสนใจในท้องถิ่นจากผู้แทนที่เข้าร่วมประชุมและแหล่งอื่นๆ

นอกจากนี้ มีผลการดำเนินงานในช่วง 6 เดือนต่อมา ได้แก่ ร้านเพื่อการเรียนรู้ (learning shop) แผนปฏิบัติการ และเทศกาลการเรียนรู้ในสัปดาห์การศึกษาผู้ใหญ่ รวมทั้งความพยายามกระตุ้นให้เกิดความตระหนักและความสนใจเข้าร่วมในโครงการโดยอาศัยสำนักงานพัฒนาพื้นที่ของนอริชและสื่อมวลชน

โครงการสำคัญที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ร้านเพื่อการเรียนรู้ (learning shop) เป็นร้านเพื่อการเรียนรู้แบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (one-stop-shop) ที่ให้บริการด้านการให้คำปรึกษาแนะนำด้านการศึกษา ด้านความปลอดภัย และด้านการฝึกอบรม อาทิ คำแนะนำด้านทุนค่าใช้จ่ายเพื่อการเรียนรู้ คำแนะนำที่เกี่ยวกับนโยบายต่างๆ ในการดำรงชีวิต การช่วยเหลือผู้พิการ การกลับเข้าทำงาน การเรียนรู้ที่บ้าน การเรียนระดับอุดมศึกษา เป็นต้น การให้คำปรึกษาแนะนำแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ การให้คำปรึกษาแนะนำตลอดเวลาที่มีผู้มาเข้ารับบริการขอคำปรึกษา กับการจัดช่วงเวลาให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ได้แก่ องค์กรการศึกษาท้องถิ่น และองค์กรให้คำปรึกษาโดยเฉพาะจากการศึกษาผู้ใหญ่

ความสำเร็จในปีที่สอง ได้แก่

- 1) จำนวนผู้เข้าเยี่ยมชมร้านเพื่อการเรียนรู้ 20,000 ราย

- 2) โครงการสาธิตระดับชาติของกระทรวงการศึกษาและทักษะ เพื่อให้ชุมชนที่ยากลำบากในการเข้าถึงได้รับการแนะนำเรื่องการเรียนรู้
- 3) การจัดตั้งสมัชชานายจ้าง เป็นการเปิดโอกาสให้ภาคธุรกิจสนับสนุนความร่วมมือระหว่างอุตสาหกรรมและการศึกษาให้ดีขึ้น
- 4) การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ เป็นกลไกการจัดบริการการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ สำหรับนครนอฟอร์ดและเวฟเวอนี่
- 5) การเสนอของบประมาณกองทุนงบประมาณการปฏิรูปเฉพาะด้านสำหรับโครงการนครแห่งการเรียนรู้ จำนวน 83,160 ล้านบาท
- 6) ความสำเร็จตามแผนปฏิบัติการประจำปีของโครงการนครแห่งการเรียนรู้ ปีที่ 1 การปรึกษาหารือและดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ปีที่ 2
- 7) โครงการริเริ่มการศึกษาของรัฐ “งานเพื่ออนาคต” โดยการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนในข่าวภาคค่ำและนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประเภทของงานและทักษะที่นายจ้างในท้องถิ่นต้องการในช่วง 3 – 5 ปีข้างหน้า
- 8) งานเทศกาลการเรียนรู้ของนอร์ช ครั้งที่ 2

3. เมืองเซฟฟิลด์ (Sheffield) สหราชอาณาจักร

เซฟฟิลด์ เป็นเมืองในลักษณะของนครบาลทางตอนใต้ของ Yorkshire เป็นส่วนหนึ่งในประวัติศาสตร์ของ The West Riding of Yorkshire ซึ่งได้รับชื่อมาจากแม่น้ำ Sheaf ที่ไหลผ่านกลางเมือง เมืองนี้เติบโตขึ้นจากอุตสาหกรรมและเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญในอดีต มีประชากรในตัวเมืองประมาณ 551,800 คน (ข้อมูลเมืองปี พ.ศ. 2554) เป็น 1 ใน 8 หัวเมืองใหญ่ของอังกฤษ (Core Cities Group) โดยหากรวมทั้งนครบาลจะมีประชากรประมาณ 1,569,000 คน

ในศตวรรษที่ 19 เซฟฟิลด์มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติเรื่องการผลิตเหล็กกล้า รวมถึงกิจการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น Stainless Steel และน้ำมัน โดยเฉพาะในช่วงปฏิวัติอุตสาหกรรม และได้รับความนิยมลดลงในระยะเวลาดต่อมา ในช่วงศตวรรษที่ 21 GVA (Gross Value Added) ของเมืองเซฟฟิลด์เพิ่มขึ้น 60% จากในปี พ.ศ. 2540 จนกระทั่งไปอยู่ที่ 9.2 ล้านปอนด์ในปี พ.ศ. 2550 จากการเติบโตขึ้นราวร้อยละ 5 ในแต่ละปี อย่างไรก็ตาม เมืองเซฟฟิลด์ยังคงให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ด้วยมีพื้นที่อยู่ในหุบเขา มีแม่น้ำไหลผ่านถึง 4 สาย ได้แก่ The Loxley, The Porter Brook, The Rivelin และ The Sheaf ทำให้มีพื้นที่สีเขียวถึง 61% มีจำนวนสวนถึง 250 สวน ทั้งในลักษณะของป่าไม้และสวนสาธารณะ มีจำนวนต้นไม้ประมาณ 2 ล้านต้น ซึ่งทำให้เมืองเซฟฟิลด์เป็นเมืองที่มีสัดส่วนต้นไม้ต่อประชากรมากที่สุดในยุโรป

สำหรับเศรษฐกิจของเมืองเซฟฟีลด์เติบโตขึ้นอย่างมากในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2546 เป็นเมืองที่มีรายได้เพิ่มขึ้นในอัตราสูงที่สุดและเติบโตเร็วที่สุดนอกเหนือจากกรุงลอนดอน รายได้ต่อหัวมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้น 60,000 ปอนด์ต่อปี ถือเป็น 12% ใน UK Cities Monitor 2551 ได้จัดอันดับว่าเมืองเซฟฟีลด์เป็น 1 ใน 10 เมืองที่ดีสำหรับการดำเนินธุรกิจด้วยลักษณะของที่ตั้ง นอกจากนี้ ยังมีชื่อเสียงในการผลิตแร่และเหล็กกล้า มีโรงงานที่มีมาตรฐาน มหาวิทยาลัยในเมืองจึงเปิดการเรียนการสอนด้านนี้โดยเฉพาะ ต่อมาเป็นแหล่งผลิตส่วนประกอบของนิวเคลียร์ รวมถึงเรือรบ ประชาชนส่วนใหญ่ในเมืองนี้ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการผลิตแร่ ในมหาวิทยาลัยหรือในโรงพยาบาล

นอกจากนี้เมืองเซฟฟีลด์ยังเป็นแหล่งผลิตสินค้าเครื่องแต่งกาย มีแหล่งช้อปปิ้งและแหล่งบันเทิงเพิ่มมากขึ้น แต่ยังคงให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม มีการสร้างท่อส่งความร้อนและน้ำร้อนให้กับทุกอาคารบ้านเรือนซึ่งสามารถประหยัดพลังงานได้เป็นจำนวนมาก และในปี 2554 เมืองเซฟฟีลด์ประกาศว่าเป็นแหล่งลงทุนที่จะช่วยเหลือกิจการขนาดเล็กมากขึ้น เพื่อให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของเมืองสูงขึ้นด้วย

ในด้านการศึกษา เมืองเซฟฟีลด์มีมหาวิทยาลัย 2 แห่ง สามารถรับนักเรียนได้ราว 65,000 คนต่อปี ซึ่ง Sheffield Hallam University (SHU) ถือเป็นมหาวิทยาลัยที่ใหญ่เป็นอันดับ 3 ของสหราชอาณาจักร รับนักเรียนได้ 37,000 คน ในจำนวนนี้เป็นนักศึกษาต่างชาติ 4,000 คน มีบุคลากร 4,170 คน เปิดสอน 747 หลักสูตร มหาวิทยาลัยแห่งนี้เริ่มต้นจากการสอนการออกแบบ จากนั้นพัฒนาเป็นโรงเรียนช่างเทคนิคและมหาวิทยาลัยในเวลาต่อมา นอกจากนี้เมืองเซฟฟีลด์ยังเปิดวิทยาลัยเฉพาะทางและวิทยาลัยทั่วไปอีก 2 แห่ง สำหรับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเปิดสอนโรงเรียนประถมศึกษา 137 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา 26 แห่ง โรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการเป็นพิเศษอีก 12 แห่ง และยังมีสถานรับเลี้ยงเด็กอีกมากมาย

ความเป็นมาด้านการจัดการศึกษา

โครงการนครแห่งการเรียนรู้ของเซฟฟีลด์ เริ่มตั้งแต่ปีพ.ศ. 2535 หลังจากที่มีการจัดพิมพ์รายงานของ นายโดนัลด์ เอิร์ช เรื่อง นครแห่งการเรียนรู้ และการสัมมนาหลายครั้งในช่วงปี พ.ศ. 2535-2536 ความคิดริเริ่มในการจัดสัมมนามาจากกลุ่มก่อตั้งขึ้นอย่างไม่เป็นทางการส่วนใหญ่เป็นนักการศึกษาผู้ใหญ่จากองค์การบริหารการศึกษาส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัยวิทยาลัยเซฟฟีลด์ วิทยาลัยนอร์เทิร์น เป็นต้น การสัมมนาดังกล่าวทำให้มีการอภิปรายอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของแนวคิดเรื่องนครแห่งการเรียนรู้กับการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชุมชน อุตสาหกรรม วัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ และการเปิดช่องทางในการศึกษาและการฝึกอบรม ส่งผลให้เกิดโครงการริเริ่มใหม่ๆ รวมทั้งพันธกิจริเริ่มโครงการนครแห่งการเรียนรู้ในเซฟฟีลด์

โครงสร้าง

การจัดตั้งนครแห่งการเรียนรู้เริ่มขึ้นโดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์และโครงสร้าง ประกอบด้วยสมาชิกทั้งที่เป็นบุคคลและองค์กร โดยเลือกผู้บริหาร ตำแหน่งบริหารส่วนใหญ่สงวนไว้สำหรับหน่วยงานที่ร่วมเป็นผู้ก่อตั้ง ได้แก่ สภานคร วิทยาลัย สภาการฝึกอบรมและวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยนอร์เทิร์น โดยมีองค์กรท้องถิ่นกว่า 20 แห่ง เข้าร่วมโครงการ

เครือข่ายนครแห่งการเรียนรู้

โครงการริเริ่มของเมืองเซฟฟีลด์ ซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้งเครือข่ายนครแห่งการเรียนรู้ได้ส่งเสริมเครือข่ายตั้งแต่เริ่มต้น โดยสมาชิกของเซฟฟีลด์ได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานของเครือข่าย และผู้ดำเนินการประชุมของคณะกรรมการจัดการประชุม เครือข่ายได้รับการสนับสนุนเนื่องจากเครือข่ายเป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมในท้องถิ่น และเป็นการทำให้แนวคิดเกี่ยวกับนครแห่งการเรียนรู้เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ ซึ่งอำนวยความสะดวกในระดับท้องถิ่น ประโยชน์ที่สำคัญคือ เครือข่ายให้ตัวอย่างการดำเนินงานที่ดีแก่ นคร เมืองอื่นๆ และทำให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับคุณค่าของการเรียนรู้เพื่อการปฏิรูป

ความสำเร็จระดับท้องถิ่น

1) โครงการผู้ปกครองในฐานะหุ้นส่วน

การสัมมนาเรื่องนครแห่งการเรียนรู้ได้นำไปสู่ความร่วมมือระหว่าง มหาวิทยาลัยเซฟฟีลด์และฝ่ายการศึกษาของเมืองเซฟฟีลด์ ในโครงการสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็กในช่วงปีแรก ต่อมาได้มีการก่อตั้งโครงการผู้ปกครองในฐานะหุ้นส่วน โดยวิทยาลัยเซฟฟีลด์และมหาวิทยาลัยเซฟฟีลด์ ฮัลลัม เพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของบุตรหลานในระหว่างที่อยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

2) โครงการนครหลากหลายภาษา

การประชุมประจำปี ครั้งที่ 3 เกี่ยวกับนครที่มีหลากหลายภาษา เป็นสัญญาณให้มีการจัดตั้งโครงการหลากหลายภาษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาตลอดเวลา ทั้งที่อยู่ในโรงเรียนและหลังจากออกจากโรงเรียนไปแล้ว โดยมุ่งเน้นทั้งภาษาของชุมชนและของยุโรป แหล่งที่ให้การสนับสนุนประกอบด้วยคณะกรรมการยุโรป และรัฐบาลอิตาลีซึ่งสนับสนุนโครงการเรียนรู้ภาษาในโรงเรียนอนุบาลและประถมศึกษาของเซฟฟีลด์

3) โครงการปีแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยุโรป

นครแห่งการเรียนรู้ได้ใช้โครงการริเริ่มในการจัดตั้งกลุ่มประสานงานระดับท้องถิ่น สำหรับปีแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยุโรป กิจกรรมสำคัญของปีแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่

- การรณรงค์ด้วยป้ายโฆษณา เพื่อส่งเสริมให้เห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยติดตั้งป้ายโฆษณาในใจกลางเมืองและรถโดยสารประจำทางสายหลัก

- การประชุมระดับชาติเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- การจัดสัมมนาทางการเรียนรู้และวัฒนธรรมยุโรป โดยโรงเรียนประถมศึกษา

หลายแห่งเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดงาน

4) โครงการซิเซโร (Cicero)

ซิเซโร เป็นโครงการฝึกอบรมคนว่างงาน ดำเนินการนำร่องด้วยเงินสนับสนุนจากโครงการปีแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยุโรป ขณะนี้ได้ฝึกอบรมคนว่างงานทั้งชายและหญิง 50 คน ส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มน้อย

จุดเด่นของโครงการ คือ การศึกษาดูงานที่นครบรัสเซลส์ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจจากประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการทำงานในสหภาพยุโรป ผู้ที่จบหลักสูตรซิเซโรสามารถถ่ายทอดความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและกระบวนการให้เงินอุดหนุนของสหภาพแก่กลุ่มชุมชนในพื้นที่ด้อยโอกาส ทั้งนี้ได้มีการดำเนินงานเพื่อพัฒนาให้โครงการซิเซโรเป็นโครงการริเริ่มระหว่างชาติ

กองทุนงบประมาณการปฏิรูปเฉพาะด้าน

คำเสนอของงบประมาณ รอบที่ 4 เพื่อสนับสนุนนครแห่งการเรียนรู้ต่อกองทุนงบประมาณการปฏิรูปเฉพาะด้านในเซฟฟิลด์ สะท้อนให้เห็นพันธกิจของนครแห่งการเรียนรู้ที่มีมายาวนานต่อการเรียนรู้ในชุมชน การสัมมนาในท้องถิ่น 2 ครั้งเกี่ยวกับการสร้างศักยภาพ ได้ช่วยกำหนดองค์ประกอบหลักของศูนย์กลางการเรียนรู้ระดับท้องถิ่นในการเสนอของงบประมาณเพื่อสร้างศักยภาพสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

โครงการเครือข่าย

โครงการเครือข่ายนครแห่งการเรียนรู้ เป็นผลจากความคิดของนครแห่งการเรียนรู้ เป็นแผนการสร้างเครือข่ายสารสนเทศและศูนย์การเรียนรู้ในเมือง ซึ่งได้รับการสนับสนุนอย่างรวดเร็วและกว้างขวางจากรัฐบาลและองค์กรระดับท้องถิ่น

การรณรงค์เพื่อการเรียนรู้

นครแห่งการเรียนรู้เป็นผู้นำการริเริ่มก่อตั้งโครงการรณรงค์เพื่อการเรียนรู้โดยสานต่อประสบการณ์ของปีแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยุโรป โครงการรณรงค์ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการในระดับชาติเช่นเดียวกับที่ได้รับความสนับสนุนจากองค์กรท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง การรณรงค์มีการเชื่อมโยงกับโครงการริเริ่มที่สำคัญของรัฐบาลจำนวนหนึ่ง รวมทั้งมหาวิทยาลัยเพื่ออุตสาหกรรมและบัญชีการเรียนรู้ส่วนบุคคล นอกจากนี้ได้ดำเนินการจัดตั้งหุ้นส่วนความร่วมมือกับองค์กรที่อยู่ในชุมชนเพื่อรณรงค์ขยายการมีส่วนร่วมให้มากขึ้นในพื้นที่ที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ต่ำ

โครงการนำร่องที่มีมูลค่าเพิ่ม

เซฟฟิลด์เป็นนครแห่งการเรียนรู้ที่ให้การสนับสนุนการพัฒนากรอบการดำเนินงานโครงการที่มีมูลค่าเพิ่ม ได้รับมอบหมายจากเครือข่ายในนามของกระทรวงศึกษาและทักษะดำเนินการนำร่องตามกรอบการดำเนินงานดังกล่าว ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับโครงการรณรงค์เพื่อการเรียนรู้โดยทั่วไป กรอบดังกล่าวทำให้หุ้นส่วนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของเซฟฟิลด์มีแนวทางในการประเมินผลที่ใช้ประกอบการดำเนินงานตามเป้าหมายระดับชาติและมาตรการอื่น ๆ ในท้องถิ่นได้อย่างดี

สรุปได้ว่า เซฟฟิลด์ นครแห่งการเรียนรู้ได้ดำเนินการให้การเรียนรู้ตลอดชีวิตสนับสนุนส่งเสริมการปฏิรูปนครในฐานะเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในแนวความคิดของท้องถิ่น โดยจัดตั้งองค์กรอิสระต่าง ๆ แต่การพัฒนาขององค์กรดังกล่าวประสบปัญหาจากการมีหน่วยงานคู่ขนานคือ สมัชชาการศึกษาเชิงกลยุทธ์ และมีกระบวนการผนวกรวมหน่วยงานทั้งสอง ซึ่งส่งผลให้มีการดำเนินงานร่วมกันเพื่อขยายการมีส่วนร่วม และสร้างศักยภาพสนับสนุนการปฏิรูปเศรษฐกิจ

4. เมืองฮัลล์ (Hull) สหราชอาณาจักร

ฮัลล์ เป็นเมืองที่มีความเป็นเอกเทศบริเวณ The East Riding of Yorkshire ตั้งอยู่ระหว่างแม่น้ำ Hull จุดเชื่อมกับ Humver estuary ห่างจากชายฝั่ง 25 ไมล์ จากทะเลเหนือ มีประชากรประมาณ 256,100 คน (ข้อมูลปี พ.ศ. 2554)

เมืองฮัลล์ ได้รับความสำคัญตั้งแต่ช่วงศตวรรษที่ 12 โดยเป็นสถานที่ที่พระสงฆ์คือ Meaux Abbey นำเข้าขนแกะมาทางเรือ จึงได้สร้างท่าเรือขึ้น เมืองแห่งนี้จึงกลายเป็นเมืองท่าแห่งการค้า ศูนย์กลางอุปกรณ์ทางทหาร ศูนย์กลางการค้า การประมง ล่าปลาวาฬ รวมทั้งเมืองแห่งอุตสาหกรรม ในช่วงสงครามอังกฤษ ฮัลล์ยังเป็นเมืองแห่งการค้าทาส มีความเจริญอย่างมากในอดีต ถึงกับมีระบบโทรศัพท์สาธารณะเป็นของตนเอง ในปัจจุบันมีธุรกิจรูปแบบอื่นเพิ่มขึ้น ทั้งการค้าปลีก ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ รวมทั้งการบริการสาธารณะต่างๆ นอกจากนี้ฮัลล์ยังเป็นแหล่งศึกษาทางประวัติศาสตร์ โดยมีพิพิธภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย

เศรษฐกิจทั่วไปในปัจจุบันของฮัลล์ คือการค้าและการประมงในน่านน้ำระยะไกล มีท่าเรือมากมายบริเวณแม่น้ำฮัลล์ อุตสาหกรรมอีกอย่างที่สำคัญคือการสกัดน้ำมันจากพีช แม้ว่าอุตสาหกรรมประมงจะลดลงในช่วงปี พ.ศ. 2513 แต่ยังคงเป็นรายได้ทางเศรษฐกิจหลักของเมือง โดยสามารถผลิตสินค้าได้ถึง 13 ล้านตันต่อปี มีพนักงานในท่าเรือเหล่านี้กว่า 5,000 คน และผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงอีกกว่า 18,000 คน ด้วยความสามารถในเรื่องการเดินเรือ ฮัลล์จึงเพิ่มบทบาททางเศรษฐกิจในกิจการเดินเรือเพื่อการเดินทางและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งเปิดท่าเรือขนาดเล็กมากมาย

ในระยะหลังได้เปิดอุตสาหกรรมด้านเคมีภัณฑ์และสุขภาพ มีบริษัทผลิตสินค้าด้านการบำรุงสุขภาพมากมาย เช่น BP, Smith&Nephew, Seven Seas, Reckitt Benckiser ส่งผลให้ University of Hull, The Hull York Medical School ร่วมกันเปิดสอนหลักสูตรเกี่ยวกับการวิจัยและผลิตสินค้าเหล่านี้ เมื่ออุตสาหกรรมหนักและการประมงลดน้อยลง นักธุรกิจในท้องถิ่นจึงริเริ่มธุรกิจการค้าปลีก การท่องเที่ยว ศิลปะมากยิ่งขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2552 มีเงินหมุนเวียนในธุรกิจต่าง ๆ 8 ล้านปอนด์ มีนักท่องเที่ยวกว่า 5 ล้านคน ซึ่งสร้างรายได้เกือบ 210 ล้านปอนด์ให้แก่เศรษฐกิจของฮัลล์

การศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้รับความนิยมจากประชาชนในระดับหนึ่ง เนื่องจากมีหลายวิทยาเขต มีนักศึกษามากกว่า 20,000 คนจากทั่วประเทศ สาขาที่มีชื่อเสียงได้แก่การแพทย์ แต่มหาวิทยาลัยของฮัลล์ก็ผลิตนักการเมืองระดับประเทศมากมาย นอกจากนี้ บางมหาวิทยาลัย เช่น The University of Lincoln ซึ่งเติบโตมาจากโรงเรียนเทคนิค ก็มีการเปิดสอนในหลายวิทยาเขตทั่วเมือง

ในระดับโรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียน 100 แห่ง ทั้งของรัฐและเอกชน ทั้งแบบสหศึกษาและแบ่งชายหญิง รวมทั้งจัดการศึกษาเฉพาะทางในระดับวิทยาลัยและการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ ได้แก่ East Riding College ข้อมูลจากเว็บไซต์ www.hullcc.gov.uk ระบุว่าฮัลล์มีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 14 แห่ง ระดับประถมศึกษา 71 แห่ง และสถานดูแลเด็กก่อนวันเรียน 130 แห่ง อีกทั้งยังจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่และชุมชนที่มีคุณภาพ

ความเป็นมาด้านการจัดการศึกษา

การเริ่มดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเด็ก (Children's University) ปีพ.ศ. 2541 เป็นความสำเร็จอีกประการหนึ่งของโครงการนครแห่งการเรียนรู้ของนครคิงซตัน อัฟพอน ฮัลล์ (Kingston upon Hull) มหาวิทยาลัยเด็กมีภารกิจในการยกระดับมาตรฐานการเรียนรู้และปรับปรุงมาตรฐานการเรียนรู้หนังสือให้ดีขึ้น โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาคเอกชนและประสานงานโดยหน่วยธุรกิจ ในชุมชนและมหาวิทยาลัยฮัลล์ โครงการนี้ทำให้บริษัท ครูและสมาชิกอื่นๆ ในชุมชนสามารถทำงานร่วมกัน เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานในโรงเรียนประถมศึกษา

ในปี พ.ศ. 2537 หุ้นส่วนความร่วมมือการปฏิรูปเฉพาะด้านได้จัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปของนคร หุ้นส่วนความร่วมมือนี้เรียกว่า "City Vision" จัดเป็นบริษัทจำกัดที่รับผิดชอบการประสานงานและการบริหารโครงการ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพื่อการปฏิรูปเฉพาะด้าน โดยได้รับคำปรึกษาจากกลุ่มต่างๆ เช่น City Learning หุ้นส่วนความร่วมมือขององค์กรด้านวิชาการ ภาคเอกชน การค้า อาสาสมัคร และองค์กรตามกฎหมายที่รับผิดชอบการฝึกอบรมและการเรียนรู้ภายในนคร

ในเดือนกันยายน 2539 ได้มีการเผยแพร่เอกสาร ร่างบทบัญญัติการเรียนรู้ เพื่อ
 ปรัชญาหรือเรื่องการเรียนรู้ เอกสารดังกล่าวได้จัดทำกรอบการดำเนินงานที่บุคคล กลุ่มและองค์กร
 ต่างๆ สามารถดำเนินกิจกรรมทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อกระตุ้นให้เกิดการรวมพลังในการส่งเสริม
 การเรียนรู้ตลอดชีวิต หลังจากรับฟังข้อคิดเห็นแล้ว ได้มีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติการเรียนรู้และ
 จัดพิมพ์เผยแพร่ ซึ่งต่อมากลายเป็นพลังผลักดันสำคัญในการตัดสินใจของนครและส่งผลให้ได้รับ
 งบประมาณสมทบจำนวน 6 ล้านปอนด์ หรือประมาณ 420 ล้านบาท

เป้าหมายและแผนดำเนินงาน

บทบัญญัติการเรียนรู้ประกอบด้วยวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์และลำดับความสำคัญใน
 การดำเนินงานเพื่อให้ผู้จัดบริการจัดทำเป็นโครงการปฏิบัติได้ โดยไม่ได้กำหนดเป้าหมายความสำเร็จ
 ที่เป็นตัวเลข หรือจัดทำข้อมูลพื้นฐานไว้ให้

ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน

การดำเนินงานในช่วงเวลาสั้นที่ประสบผลสำเร็จ ได้แก่

- 1) หนุนส่วนความร่วมมือเข้าร่วมดำเนินงานตามพันธกิจในวงกว้างอย่างต่อเนื่อง
- 2) สมาชิกผู้ก่อตั้งเครือข่ายนครแห่งการเรียนรู้ระดับชาติ
- 3) การจัดประชุมใหญ่ 2 ครั้ง
- 4) การพิมพ์เผยแพร่บทบัญญัติการเรียนรู้
- 5) การจัดตั้งสมัชชาผู้ปกครองนครฮัลล์
- 6) มหาวิทยาลัยเด็กได้รับความสนับสนุนจากภาคเอกชน
- 7) การประชุมสมัชชานครแห่งการเรียนรู้
- 8) โครงการนครแห่งการเรียนรู้
- 9) การพัฒนาระเบียบข้อบังคับใหม่ของนครแห่งการเรียนรู้

5. เมืองนอตทิงแฮม (Nottingham) สหราชอาณาจักร

นอตทิงแฮม เป็นเมืองที่รู้จักกันดีตามตำนานของโรบิน ฮูด และการผลิตผ้าลูกไม้
 จักรยานและโรงงานยาสูบ ในปี พ.ศ. 2556 สํารวจได้ว่ามีประชากรประมาณ 310,837 คน อาศัยใน
 เขตเมือง หากรวมในเขตชานเมืองจะมีจำนวน 729,977 คน และหากรวมทั้งเขตจะมีจำนวนประมาณ
 1,543,000 คน

นอตทิงแฮม เป็นเมืองที่มีชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยว จากการสำรวจในปี พ.ศ. 2554
 มีรายได้จากการท่องเที่ยวถึง 1.5 ล้านล้านปอนด์ ถือว่าเป็นเมืองที่มีรายได้อันดับ 6 ของสหราชอาณาจักร
 เพราะประกอบไปด้วยพิพิธภัณฑ์ สถานที่จัดแสดงงานศิลปะ โรงหนัง โรงละคร เป็นแหล่ง

รวมศิลปินหลากหลายรูปแบบ นอตทิงแฮมยังมีชื่อเสียงในด้านการจัดการจราจรของตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นระบบโครงข่ายรถสาธารณะที่ใหญ่ที่สุดในของสหราชอาณาจักร รวมทั้งระบบรถไฟ รถรางและการบิน

เศรษฐกิจของนอตทิงแฮมขึ้นอยู่กับ Low Carbon Technology สื่อดิจิทัล วิทยาศาสตร์สำหรับชีวิต การเงิน การให้บริการทางธุรกิจ การค้าปลีก และการนันทนาการ บริษัทที่ทำธุรกิจสำคัญ ได้แก่ Boots and Chemist ที่ผลิตสินค้าด้านสุขภาพออกขายทั่วโลก และยังมีบริษัทยาสูบ พลังงาน โรงงานผลิตเครื่องเล่นการพนัน บริษัทวิศวกรรมเช่น Siemens เครื่องกีฬาเช่น Speedo อุปกรณ์เกี่ยวกับจักษุแพทย์ บริษัทผลิตเกมส์ Software สำหรับคอมพิวเตอร์ ระบบการสื่อสาร การก่อสร้าง เครื่องนุ่งห่ม และอีกหลากหลายสาขา ซึ่งได้บรรจุเนื้อหาวิชาต่างๆ ไว้ในระบบการศึกษาของเมืองด้วย เพื่อให้มีแนวทางการผลิตสินค้าที่ทันสมัย นอกจากนี้ยังเป็นเมืองที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม เมื่อไม่นานมานี้ได้ตั้งโรงงานผลิตจักรยานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน จะเห็นได้ว่า นอตทิงแฮมเป็นเมืองที่มีธุรกิจที่หลากหลาย การจัดการศึกษาให้แก่คนในท้องถิ่นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะผู้เรียนสามารถเลือกเรียนและทำงานได้ตามความต้องการ

ในนอตทิงแฮมมีมหาวิทยาลัยอยู่ 2 แห่ง คือ Nottingham Trent University และ University of Nottingham มีวิทยาเขตหลายแห่งในเมือง มีนักเรียนรวมกันราว 72,000 คน ซึ่งถือได้ว่าเป็นเมืองการศึกษาแห่งสำคัญของอังกฤษ อีกทั้งยังมีศูนย์ศึกษาทางการแพทย์ที่สำคัญอีกด้วย นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการศึกษาเฉพาะทางในรูปแบบของวิทยาลัยขนาดเล็กที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ

การศึกษาในนอตทิงแฮมมีความหลากหลายรูปแบบ ทั้งเพื่อชุมชนและนักศึกษาต่างชาติ อันเป็นรายได้ของเมือง รัฐจึงจัดให้มีคณะกรรมการดูแลการศึกษาของเมืองโดยเฉพาะ นอกเหนือจากการจัดการศึกษาสำหรับคนภายนอกแล้ว ยังมีองค์กรให้คำปรึกษาแนวทางการเรียนและการทำงานที่เหมาะสมกับชุมชนของตน ดังที่ Martin Suthers ผู้มีหน้าที่ดูแลเรื่องการศึกษาของคนในชุมชนจากคณะกรรมการ กล่าวไว้ว่า

...บทบาทวิถีใหม่ของยุทธศาสตร์การศึกษาจะสนับสนุนประชาชนชาวนอตทิงแฮมในการตัดสินใจจากพื้นที่ที่อาศัย ประเภทของงานที่เหมาะสมกับท้องถิ่น การทำงานร่วมกันและขยายผลการทำงานและการศึกษา ที่จะสร้างผลประโยชน์ให้แก่ประชาชนของนอตทิงแฮมเอง... (Nottinghamshire County Council, 2014: ออนไลน์)

การจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นในระดับใด ล้วนแล้วแต่คำนึงถึงลักษณะและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนและสังคมท้องถิ่น คณะกรรมการการจัดการศึกษาจึงมีบทบาทอย่างยิ่งที่ต้องทำงานร่วมกันกับชุมชน

ความเป็นมาด้านการจัดการศึกษา

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 นอตทิงแฮมเริ่มดำเนินการเรียนรู้อุตสาหกรรมชีวิตได้ดีที่สุด คณะที่ปรึกษาระดับท้องถิ่นได้พัฒนาแนวคิดและจัดให้มีการประชุมในเดือนมกราคม พ.ศ. 2540 ต่อมาคณะที่ปรึกษาได้จัดตั้งหุ้นส่วนความร่วมมือด้านการเรียนรู้ของนอตทิงแฮม โดยมีสภาฝึกอบรมและวิสาหกิจของนอตทิงแฮมเข้าร่วม และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนฝ่ายบริหาร ซึ่งได้จัดให้มีการประชุณาภิการณในเดืออนตุลาคมน พ.ศ. 2540 โดยได้กำหนดลำดับความสำคัญสำหรับแผนธุรกิจปี พ.ศ. 2541 ไว้

วัตถุประสงค์ของความร่วมมือพัฒนานอตทิงแฮมให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้บรรลุผลสำเร็จได้โดยการสรรสร้างวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้การศึกษาและการฝึกอบรมช่วยสนับสนุนส่งเสริมความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของบุคคลในชุมชนต้องอาศัยความร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วนระหว่างนักการศึกษา นายจ้าง รัฐบาล ธุรกิจและชุมชน

เป้าหมายและแผนดำเนินงาน

จุดมุ่งหมายโดยรวมของโครงการชุมชนเพื่อการเรียนรู้ของนอตทิงแฮม คือ สนับสนุนการพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ด้านการเรียนรู้ในการสร้างวัฒนธรรมการเปลี่ยนแปลง เพื่อส่งเสริม

- 1) วัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน
- 3) การเรียนรู้และการสร้างสรรค์เพื่อดำรงรักษาและสนับสนุนโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

จุดมุ่งหมายดังกล่าวนี้บรรลุผลสำเร็จได้โดยอาศัยหน่วยงานให้บริการของหุ้นส่วนความร่วมมือด้านการเรียนรู้ของนอตทิงแฮม ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้

- 1) การส่งเสริมและขยายโอกาสการเรียนรู้
- 2) การวางแผนและกำหนดนโยบายเพื่อปรับปรุงมาตรฐานการมีส่วนร่วม ผลสัมฤทธิ์และมูลค่าเพิ่มในการเรียนรู้
- 3) การเป็นเวทีสำหรับการประเมินเป้าหมาย แผน รายงาน และแลกเปลี่ยนข้อมูลการเรียนรู้

การประชุมในเดือนมกราคม 2540 ชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้กำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ดังนี้

- 1) การเพิ่มจำนวนนายจ้างที่ยอมรับบทบาทหน้าที่ในการฝึกทักษะ

- 2) การชักชวนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น
- 3) การกระตุ้นความต้องการและพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้สูงขึ้น
- 4) การยกระดับมาตรฐานความสำเร็จให้สูงขึ้น
- 5) การปรับปรุงการเปลี่ยนผ่านจากการเรียนไปสู่การทำงาน
- 6) การเพิ่มจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา โดยพัฒนาฐานความรู้และปรับปรุงการถ่ายโอนเทคโนโลยี

- 7) การจัดหางบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติม

วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์นี้ได้มีการปรึกษาหารือรับฟังความคิดเห็น โดยจัดลำดับความสำคัญไว้ในแผนการดำเนินงานปี 2541/2542 จำนวน 3 ประการ คือ การกระตุ้นให้เกิดความต้องการมากขึ้น การยกระดับมาตรฐานความสำเร็จให้สูงขึ้น และการจัดหางบประมาณ มีคณะทำงานดำเนินการให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว 3 คณะ คือ คณะทำงานการตลาด คณะทำงานสารสนเทศ และคณะทำงานการแนะแนวและการรู้หนังสือ

ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน

- 1) การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากยุโรป
- 2) การกำหนดยุทธศาสตร์การจ้างงานของผู้ที่มีอายุ 18 – 24 ปี
- 3) การจัดตั้งสมัชชากลยุทธ์ด้านตลาดแรงงาน
- 4) การจัดสัปดาห์ความร่วมมือการศึกษาผู้ใหญ่
- 5) การเป็นนายหน้าเชิงกลยุทธ์ – การสนับสนุนงบประมาณ เป้าหมาย การศึกษา และหุ้นส่วนความร่วมมืออื่น ๆ
- 6) จำนวนสมาชิกสมัชชาเพิ่มมากขึ้น
- 7) สมาชิกเครือข่ายนครแห่งการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง

6. เมืองลิเวอร์พูล (Liverpool) สหราชอาณาจักร

ลิเวอร์พูล เป็นเมืองหลวงของ Merseyside สหราชอาณาจักร เป็นเมืองที่มีประวัติความเป็นมายาวนานตั้งแต่เมื่อครั้งยังมีราชวงศ์ปกครองราวปี พ.ศ. 1750 จึงยังคงมีปราสาทหรืออาคารเก่าให้เห็นอยู่บ้างบริเวณใจกลางเมือง ปัจจุบันมีประชากร 466,415 คน (ข้อมูลปี พ.ศ. 2544) เคยมีจำนวนประชากรสูงสุดในราวปี พ.ศ. 2473 ประมาณ 846,101 คน ปัจจุบันลิเวอร์พูลมีประชากรวัยหนุ่มมากกว่าเมืองอื่นๆ ของอังกฤษ คิดเป็น 42.3% ของประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของอังกฤษคือ 37.4% ทำให้มีประชากรวัยทำงานในลิเวอร์พูลถึง 65.1% พื้นที่ของเมืองหลวงจึงยังคงขยายตัวออกเรื่อยๆ โดยเป็นเมืองท่าที่สำคัญสำหรับการค้ารวมทั้งการค้า

ทาสของแอตแลนติก และยังเป็นเมืองท่าสำหรับการเดินทางสู่ทวีปอื่นๆ อีกด้วย ผู้คน ศาสนาและวัฒนธรรมส่วนหนึ่งมาจากไอซ์แลนด์และเป็นชุมชนเก่าแก่ที่สุดของชาวผิวดำแอฟริกันและชาวจีนในยุโรป ชนพื้นเมืองเดิมเรียกว่า “Liverpudlians” จากข้อมูลเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2552 พบว่า 91% ของประชากรในลิเวอร์พูล เป็นชนผิวขาวชาวอังกฤษ 3% เป็นชาวเอเชียและลูกครึ่งอังกฤษ-เอเชีย 1.9% เป็นชนผิวดำ 2% เป็นกลุ่มผสมเชื้อชาติ และ 2.1% เป็นคนจีนและชาติอื่นๆ ชนผิวดำส่วนมากเข้ามาในฐานะของทาส แต่ภายหลังได้ส่งลูกหลานให้มีการศึกษาและหลุดพ้นจากการเป็นทาสในที่สุด สำหรับชาวจีนถือว่าเป็นชุมชนชาวจีนที่ใหญ่ที่สุดแห่งแรกนอกประเทศจีน นอกจากนี้ ยังมีชุมชนใหญ่ของชาติอื่นๆ ได้แก่ Arican-Caribbean, Ghanaian Indian, Latin American, Malaysian, Somali และ Yemeni ซึ่งมีจำนวนหลายพันคนในแต่ละชนชาติ

เศรษฐกิจในปัจจุบันของลิเวอร์พูลส่วนหนึ่งมาจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้รับการเฉลิมฉลองครบ 800 ปีไปเมื่อปี พ.ศ. 2551 ในฐานะเมืองหลวงแห่งวัฒนธรรมของยุโรป (European Capital of Culture) และยังมีฐานะเป็นเมืองหลวงแห่งเพลงป๊อปของโลก (World Capital of Pop) โดย Guinness World Records เนื่องจากเป็นแหล่งกำเนิดของวง The Beatles และ Merseybeat นอกจากนี้ บางพื้นที่ของเมืองที่เกี่ยวกับความสามารถในการเดินเรือยังได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลก โดยยูเนสโกในปี พ.ศ. 2547 ได้แก่ The Liverpool Maritime Mercantile City ประกอบด้วย Pier Head, Albert Dock และ William Brown Street และยังเป็นเมืองที่มีทีมฟุตบอลที่โด่งดังไปทั่วโลกถึง 2 ทีม คือ Liverpool และ Everton

ลิเวอร์พูลเป็นหนึ่งในเมืองที่มี 2 ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของอังกฤษ จากข้อมูลปี พ.ศ. 2549 เขตเมืองหลวงมี GVA อยู่ที่ 7,626 ล้านปอนด์ รายได้ต่อหัวอยู่ที่ 17,489 ปอนด์ เป็นผลมาจากการขยายตัวในช่วงปี พ.ศ. 2533 ที่ GVA เพิ่มขึ้น 71.8% ระหว่างปี พ.ศ.2538–2539 โดยมีอัตราการจ้างงานเพิ่มขึ้น 12% ระหว่างปี พ.ศ. 2541–2549 ในปัจจุบันลิเวอร์พูลให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเมือง การศึกษา สุขภาพ การเงิน การธนาคาร การประกัน และยังพยายามสร้างเศรษฐกิจให้เติบโต โดยมีศูนย์การเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์สำหรับชีวิต และยังเป็นเมืองแห่งภาพยนตร์ความบันเทิง นอกจากลอนดอน โดยจำลองซิกาโก ลอนดอน มอสโก นิวยอร์ก ปารีสและโรม องค์ประกอบทางธุรกิจที่สำคัญคือการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมความบันเทิง โดยเป็นเมืองที่มีนักท่องเที่ยวเป็นอันดับ 6 ของอังกฤษ คิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจรวม 188 ล้านปอนด์ต่อวัน คิดเป็น 1.3 ล้านล้านปอนด์ต่อปี เนื่องจากสามารถเดินทางได้ทั้งทางเครื่องบินและทางเรือ

ในอดีต ลิเวอร์พูลเป็นเมืองท่าและอุตสาหกรรมที่สำคัญ แต่ปัจจุบันนี้มีประชากรเพียงร้อยละ 10 ที่ทำงานในอุตสาหกรรมดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ลิเวอร์พูลยังเป็นเมืองท่าที่สำคัญในการกระจายสินค้าของยุโรปไปยังภูมิภาคอื่น และยังคงขยายตัวไปเรื่อยๆ เช่น การลงทุน 5.5 ล้านล้านปอนด์เกี่ยวกับระบบท่าเรือเพื่อผลตอบแทนในระยะยาว 50 ปี ซึ่งต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นราว 17,000 คน

นอกจากนี้ยังมีอุตสาหกรรมยานยนต์ที่ Halewood ซึ่งผลิต Jaguar X-Type และ Land Rover Freelander อีกด้วย

ด้านการศึกษา ลิเวอร์พูลมีโรงเรียนหลากหลายรูปแบบในระดับประถมศึกษา ทั้งโรงเรียนสำหรับคาทอลิก ชาวฮิว อิสลาม สำหรับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา หนึ่งในโรงเรียนที่สำคัญคือ The Liverpool Blue Coat School ก่อตั้งมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2251 เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนสอบวัดระดับชาติของอังกฤษ (GCSE) ได้ผลคะแนนดีเยี่ยมมาตลอด ส่วนในระดับวิทยาลัย (College) มีสถานศึกษาในลักษณะวิทยาลัยเฉพาะทางที่มีคุณภาพเป็นที่นิยมมากมาย เช่น ธุรกิจ การแสดง วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ การออกแบบเมือง สถาปัตยกรรม สัตวแพทย์ วิทยาศาสตร์ทางทะเล สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ ฯลฯ และยังมีมหาวิทยาลัยอีกหลายแห่ง

การศึกษาของลิเวอร์พูล ได้รับการบริหารโดย Liverpool City Council ซึ่งนอกจากจะดูแลและเรื่องการศึกษาทั่วไปแล้ว ยังจัดการศึกษาสำหรับชุมชน คือ Liverpool Community College บริเวณใจกลางเมือง นอกจากนี้ ยังดำเนินงานเรื่องการศึกษาผู้ใหญ่ในวิทยาลัยใกล้ Burton บริเวณ Wirral Peninsula

ความเป็นมาด้านการจัดการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับนครแห่งการเรียนรู้ของลิเวอร์พูลเริ่มต้นในปีพ.ศ. 2535 ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาและฝึกอบรมมีส่วนสนับสนุนโดยตรงต่อเศรษฐกิจของเขตเมอร์ซีย์ไซด์ (Merseyside) ในปีพ.ศ. 2535 มากกว่า 1 พันล้านปอนด์ หรือประมาณ 7 หมื่นล้านบาท ลิเวอร์พูลได้จัดให้มีการประชุมประจำปีขององค์การบริหารการศึกษาส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้ลิเวอร์พูลเป็นนครแห่งการเรียนรู้

องค์การการศึกษาและฝึกอบรมหลักในท้องถิ่นยอมรับภารกิจหน้าที่ตามโครงการริเริ่มดังกล่าว ทั้งการเป็นผู้แทนในคณะกรรมการและการสนับสนุนงบประมาณให้สำนักงานขนาดเล็ก นอกจากนี้ มีการสรรหาความช่วยเหลืออื่น ๆ เช่น บุคลากรในช่วงสุดท้ายมีการแต่งตั้งบุคลากรที่ไม่สังกัดภาคใดและมีความเป็นกลางมาเป็นผู้ดำเนินการดำเนินงาน

เหตุผลเบื้องต้นประการหนึ่ง ในการจัดตั้งหุ้นส่วนความร่วมมือด้านการเรียนรู้ของลิเวอร์พูล คือ เพื่อพัฒนาหน่วยงานโครงการตามวัตถุประสงค์ที่มีขอบข่ายกว้างขวาง โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการศึกษาในฐานะเป็นปัจจัยสนับสนุนการปฏิรูปหุ้นส่วนต่าง ๆ ได้ร่างกรอบการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1) ส่งเสริมและดำเนินการด้านการตลาดให้ลิเวอร์พูลและภูมิภาคเป็นศูนย์กลางแห่งความเป็นเลิศที่มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติด้านกิจกรรมการเรียนรู้

2) พัฒนาแนวคิดเมืองอิเล็กทรอนิกส์หรือเมืองไร้สายและโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงผลผลิตและการดำเนินงานด้านการศึกษาและฝึกอบรม รวมทั้งเพื่อประโยชน์ของภาคธุรกิจและชุมชนในวงกว้าง

การพัฒนาแนวคิดเมืองอิเล็กทรอนิกส์หรือเมืองไร้สายของลิเวอร์พูล มีจุดประสงค์ในระยะแรก เพื่อพัฒนาการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ทางไกล ริเริ่มโดยมหาวิทยาลัย John Moores เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ สร้างแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ตและการศึกษาตลอดชีวิต ระหว่างมหาวิทยาลัยและสถาบันต่างๆ จากนั้นมีการพัฒนานำไปใช้ในภาคธุรกิจอย่างแพร่หลาย

ตัวอย่างกลุ่มทำงานทางด้านการศึกษาดูชีวิต - เมืองไร้สายในลิเวอร์พูล:

กลุ่มกิจกรรม Wired City Reconnected (กิจกรรมเชื่อมต่อเมืองไร้สาย) จัดกิจกรรมขึ้นครั้งแรกในปี 2543 ที่ Liverpool City Centre Venue, Merseyside โดยได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย John Moores มีวัตถุประสงค์เพื่อประสานความร่วมมือกันระหว่างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สาย โดยมุ่งเป้าความสนใจที่การพัฒนาและออกแบบธุรกิจดิจิทัลและธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การรวมตัวกันจะทำให้เกิดความร่วมมือในเชิงธุรกิจและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ หน่วยงานองค์กรที่เข้าร่วมงานจะได้รับความรู้ใหม่ๆ เช่น ทางเลือกในการเพิ่มยอดขาย การเพิ่มความรวดเร็วในการนัดหมาย และข่าวสารกิจกรรมกลุ่มเครือข่ายอื่นๆ ผู้จัดคาดหวังที่จะมีภาคธุรกิจเข้าร่วมไม่ต่ำกว่า 50 องค์กร จากเมือง Liverpool และ Greater Merseyside และเมืองอื่นๆ ใกล้เคียง เช่น Manchester, Cheshire, Lancashire ตะวันออกและตะวันตก

ในขณะเดียวกัน เมืองใกล้เคียง เช่น แมนเชสเตอร์ (Manchester) มีการจัดกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน เช่นกันภายใต้ชื่องาน Manchester Wired City Reconnected Event: Business Collaborative

กลุ่ม Value : VALUE เป็นเครือข่ายเว็บไซต์ที่พัฒนาเพื่อให้เป็นแหล่งข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในเมืองลิเวอร์พูล ริเริ่มโดยมหาวิทยาลัยแห่งลิเวอร์พูล (The University of Liverpool) เพื่อเป็นการรวมกลุ่มนักวิชาการทางด้านการศึกษาดูชีวิต เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ทำงานและแนวคิดใหม่ๆ ข้อมูลใน VALUE เช่น รายชื่อผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาดูชีวิตของมหาวิทยาลัยต่างๆ และเครือข่ายอาสาสมัคร บรรณานุกรมข้อมูลเว็บไซต์เกี่ยวกับการศึกษาดูชีวิต กรณีศึกษา (Case Studies) และรายงานผลการทำงานของกลุ่มย่อยเครือข่ายของ VALUE นอกจากมหาวิทยาลัยแห่งลิเวอร์พูลแล้ว มีเช่น University of Graze, Social Guild Foundation, University of Primorska เป็นต้น

ในช่วงเดือนตุลาคม 2551 ถึงกันยายน 2554 VALUE มีการจัดกิจกรรมหลายครั้ง ประกอบด้วย การประชุมเครือข่าย 3 ครั้ง การสัมมนา 1 ครั้ง การประชุมบริหารกลุ่ม 7 ครั้ง และการประชุมกลุ่มย่อย 4 ครั้ง

ในช่วง เดือนตุลาคม 2551 ถึง กันยายน 2554 VALUE มีการจัดกิจกรรมหลายครั้ง ประกอบด้วย การประชุมเครือข่าย 3 ครั้ง การสัมมนา 1 ครั้ง การประชุมบริหารกลุ่ม 7 ครั้ง และการประชุมกลุ่มย่อย 4 ครั้ง

จากการจัดการประชุมและสัมมนาตลอด 3 ปีที่ผ่านมา VALUE ได้สรุปผลการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและกลุ่มองค์กรอาสาสมัคร ใน 2 ประเด็น ดังนี้

1. รายงานระดับชาติ (National Report) จำนวน 12 ฉบับ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันระหว่างทั้งสองมหาวิทยาลัยและกลุ่มองค์กรอาสาสมัคร ทางด้านการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาตลอดชีวิต (Adult Lifelong Learning) รายงานเหล่านี้ (ซึ่งนำเสนอ 12 ใน 13 ประเทศ ในเครือข่าย) รวมเนื้อหาเกี่ยวกับตัวอย่างวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) และอุปสรรคในการประสานงาน โดยตัวรายงานจะนำเสนอทั้งในรูปแบบฉบับเต็ม (รวมเนื้อหา 12 ฉบับ และฉบับย่อ) และฉบับเดี่ยว 12 ฉบับ

2. สรุปผลการทำงานของกลุ่มเครือข่ายย่อย 4 กลุ่ม ในการค้นหากิจกรรมทางด้านการศึกษาตลอดชีวิตของมหาวิทยาลัยต่างๆ ใน 4 หัวข้อหลัก คือ 1) การศึกษาตลอดชีวิตในยุโรป 2) ความสามารถในการเข้าทำงาน (employability) 3) ผู้เรียนสูงวัยในฐานะอาสาสมัคร (older learners as volunteers) และ 4) ความเป็นพลเมืองกับการสนทนาเกี่ยวกับวัฒนธรรมนานาชาติ (citizenship and intercultural dialogue)

นครแห่งการเรียนรู้ของลิเวอร์พูลได้รวมตัวกันเป็นบริษัทในปีพ.ศ. 2539 เป็นหน่วยงานการกุศล ซึ่งทำให้เป็นอิสระจากสถาบันที่เกี่ยวข้อง

ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน

การประเมินโครงการริเริ่มและทิศทางในอนาคตเริ่มในช่วงปลายปี พ.ศ. 2539 ไม่ได้จัดบริการโดยตรง แต่มีบทบาทในด้านอำนวยความสะดวกมากกว่าโดยเฉพาะการประสานงานระหว่างหุ้นส่วนด้วยกัน

งานที่ดำเนินการร่วมกัน

งานที่ดำเนินการร่วมกัน ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร การจัดการตลาด การวิจัย และการวางแผน เช่น จัดการสัมมนาเพื่อพัฒนาบุคลากร เรื่องค่าธรรมเนียมการศึกษา การขยายการมีส่วนร่วม การเผยแพร่ข่าว “ยุคแห่งการเรียนรู้” ซึ่งแสดงถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ในเชิงกลยุทธ์ วาระการปฏิรูปของลิเวอร์พูลมีวัตถุประสงค์หลายประการ รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุนส่วนความร่วมมือในเรื่องนครแห่งการเรียนรู้ของลิเวอร์พูล ทำให้วาระดังกล่าวได้รับการตอบสนองและดำเนินการก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วมากกว่าด้านอื่น ๆ

ลิเวอร์พูลได้รับการสนับสนุนเงินทุนของยุโรปในเรื่องความด้อยโอกาส นับเป็นประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับความร่วมมือด้านการปฏิรูป ซึ่งแสดงให้เห็นชุมชนที่เรียนรู้เพื่อการทำงานด้วยการมีส่วนร่วมในรูปแบบใหม่ โครงสร้างความร่วมมือแบบหุ้นส่วนทำให้ท้องถิ่นมีสิทธิ์ในการจัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาและการเรียนรู้ในพื้นที่ของตน

นครแห่งการเรียนรู้นี้ได้เปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษา 4 แห่งในเขตเมอร์ซีย์ไซด์ มีผู้แทนในคณะกรรมการมีส่วนร่วมของสภาจัดสรรงบประมาณเพื่อการอุดมศึกษาของเขตตะวันตกเฉียงเหนือ

7. เมืองเซาแธมป์ตัน (Southampton) สหราชอาณาจักร

เซาแธมป์ตัน เป็นเมืองที่มีประวัติยาวนานและมีขนาดใหญ่ที่สุด ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งทางใต้ของอังกฤษ ห่างจากลอนดอนประมาณ 19 ไมล์ และเป็นเมืองท่าหลักที่อยู่ใกล้เมืองหลวงมากที่สุด โดยมีแม่น้ำหลายสายมาบรรจบกันในเขตเมือง มีประชากรประมาณ 253,651 คนเรียกว่า Sotonian โดยส่วนมากทำงานในมหาวิทยาลัย สนามบิน งานด้านธุรกิจ สำนักงานข่าว ฯลฯ ซึ่งเมืองเซาแธมป์ตันเป็นเมืองที่มีเรือขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ซึ่งเป็นสถานที่ทำงานของคนส่วนหนึ่งของเมือง โดยในปี พ.ศ. 2559 คาดว่าจะมีคนทำงานที่นี่ราว 1,550 คน และอีกบทบาทหนึ่งของเมืองเซาแธมป์ตันคือเป็นเมืองของฟุตบอลที่มีชื่อเสียงของโลก

ตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2550 มีงานสำหรับประชากรประมาณ 120,305 งาน และอีก 3,570 คนขอคำปรึกษาเรื่องการหางานถือเป็น 2.4% ของประชากร ใกล้เคียงกับตัวเลขโดยรวมของอังกฤษที่ 2.5 % ประเภทของงานมากกว่า 1 ใน 4 คืองานด้านสุขภาพและการศึกษา และอีก 19% เป็นงานด้านธุรกิจ 16.2% ด้านการค้าปลีก ซึ่งระหว่างปีพ.ศ. 2538–2547 มีจำนวนงานเพิ่มขึ้น 18.5% ในเซาแธมป์ตัน รายได้ต่อหัวเฉลี่ยอยู่ที่ 22,267 ปอนด์ต่อปี ซึ่งต่ำกว่ามาตรฐานของประเทศที่ 1,700 ปอนด์ และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ South East ที่ 3,800 ปอนด์ ประชากรส่วนใหญ่ของเมืองทำงานที่ท่าเรือ ทั้งด้านการขนส่งสินค้าและการเดินทาง เพราะเป็นท่าเรือที่มีผู้คนสัญจรมากที่สุด อีกทั้งยังมีกิจการของทหารเรืออยู่ด้วย

ในช่วงหลังศตวรรษที่ 20 กิจการของเมืองได้ขยายไปสู่การทำเครื่องบิน รถยนต์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และพลังงาน นอกจากนี้ ยังเป็นศูนย์กลางด้านการรักษาพยาบาล โดยมีโรงพยาบาลสามารถรับคนไข้ได้ถึง 5 แสนคน เฉพาะทางต่างๆ แต่ละปีจะมีคนไข้จากทั่วอังกฤษราว 3

ล้านคนเดินทางมารักษาตัวที่นี่ อีกหน่วยงานหนึ่งที่มีพนักงานจำนวนมากคือ Ordnance Survey คือองค์กรที่จัดทำแผนที่ของประเทศซึ่งอาจจะย้ายไปลอนดอนในไม่ช้านี้ เขาแรมตันยังเป็นเมืองที่มีธุรกิจการค้าปลีกใหญ่ที่สุดในอังกฤษ บริเวณ The West Quay Shopping Center มีร้านค้ามากมาย ด้วยกิจกรรมทางธุรกิจที่มีมากมายนี้ ทำให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างรวดเร็ว หน่วยงานของรัฐจึงต้องเข้าให้การสนับสนุน ในราวปีพ.ศ. 2547 รัฐสนับสนุนด้วยงบประมาณเฉลี่ย 4.2 ล้านปอนด์ต่อปี ซึ่งถือเป็นตัวเลขที่สูงเกือบ 2 เท่าจากปี พ.ศ.2538

ด้านการศึกษา เขาแรมตันเป็นเมืองที่มีสถาบันทางการศึกษาระดับสูงเป็นจำนวนมากและเป็นที่ยอมรับ แค่เพียง The University of Southampton และ Southampton Solent University รวมกันมีจำนวนนักศึกษากว่า 40,000 คน ด้วยความเป็นมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพโดยถูกจัดอยู่ใน 80 มหาวิทยาลัยของโลกจาก THES – QS World University Ranking และเป็น 1 ใน 5 มหาวิทยาลัยด้านการวิจัยที่ดีที่สุดของอังกฤษ สาขาที่มีนักศึกษานิยมมาเรียนจากทั่วโลก ได้แก่ สาขาวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การวิจัยทะเล อุตสาหกรรมการเดินเรือ การขนส่ง ยา มะเร็ง การวิจัยเรื่องคลื่นและเสียง วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม และเป็นศูนย์กลางการวิจัยอีกหลายสาขา รวมทั้งยังเปิดสอนภาษาสำหรับชาวต่างประเทศอีกด้วย

สำหรับโรงเรียนในระดับพื้นฐาน ประกอบด้วย สถานรับเลี้ยงเด็กจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนมาก หากแต่นักเรียนร้อยละ 40 มักเป็นเหยื่อของการข่มขู่ในรูปแบบต่างๆ ทำให้มีผู้ที่เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีคุณภาพไม่มากนัก เพียง 1 ใน 3 จากค่าเฉลี่ย โดยประมาณ 1 ใน 14 คนเรียนไม่จบการศึกษา

การเรียนรู้ที่ดีสำหรับทุกคน

ภายในปี พ.ศ. 2543 ประชากรวัยทำงานของเขาแรมตัน ร้อยละ 15 มีคุณสมบัติด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งเป็นผลมาจากโครงการริเริ่มของนครแห่งการเรียนรู้ คือ “คอมพิวเตอร์สำหรับทุกคน”

เขาแรมตันมีประวัติความร่วมมือกับผู้จัดการศึกษาและหุ้นส่วนอื่น ๆ เป็นเวลานาน ซึ่งได้ตกทอดมาถึงนครแห่งการเรียนรู้ รวมถึง

- 1) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับบ้านพักอาศัย ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่าง City College และสภาเมือง
- 2) ศูนย์การพักผ่อนในชุมชนท้องถิ่น
- 3) ความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยและโรงเรียน
- 4) การฝึกอบรมลูกเรือท่องเที่ยวที่วิทยาลัยและภาคเอกชนมีส่วนร่วม

ในระหว่างปีแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยุโรป หุ้นส่วนต่าง ๆ ได้พบปะกันเพื่อพิจารณาวิธีการเชิงยุทธศาสตร์ต่อไป โดยมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนครอื่น ๆ ใน

อังกฤษและยุโรป ผู้แทนต่าง ๆ ได้สำรวจเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการเป็นนครแห่งการเรียนรู้ ซึ่งต่อมาหน่วยงานใหม่ที่รวมตัวกันเป็นองค์กรเดียวได้ประกาศสนับสนุนแนวคิดเรื่องนครแห่งการเรียนรู้ มีการจัดทัศนศึกษาไปยังนครดาร์บีเพื่อศึกษาประสบการณ์เกี่ยวกับนครแห่งการเรียนรู้

ศาสตราจารย์บ็อบ ฟรายเออร์ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตัวแทนของหุ้นส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพบกันสม่ำเสมอในฐานะคณะกรรมการอำนวยการ ซึ่งได้พัฒนาโครงการเกี่ยวกับร้านเพื่อการเรียนรู้ องค์กรการเรียนรู้ ผู้ลงทุนในการรับรองการเรียนรู้ บัตรการเรียนรู้ ผู้ปกครองในฐานะผู้เรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ โครงการริเริ่มต่างๆ เหล่านี้ได้รับการสนับสนุนจากสหพันธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตของเขาแธมตัน (Southampton Lifelong Learning Alliance)

(ร่าง) ข้อกำหนดลักษณะในการดำเนินงาน

ภารกิจ ภาครัฐและภาคเอกชนตระหนักถึงความสำคัญอย่างยิ่งของการศึกษาและฝึกอบรมในการสร้างความเจริญรุ่งเรืองด้านเศรษฐกิจของท้องถิ่นสหพันธ์ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของเขาแธมตันในการเป็นนครแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเสริมสร้างความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและศักยภาพของประชาชน

ข้อกำหนดลักษณะในการดำเนินงาน

เพื่อจัดทำกรอบการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์สำหรับการประสาน ส่งเสริมและให้บริการการเรียนรู้ตลอดชีวิต และโครงการริเริ่มความสามารถในการทำงานในเขตพื้นที่เขาแธมตัน โดย

- 1) สนับสนุน พัฒนา อุดหนุนและขยายขอบข่ายโครงการริเริ่มดำเนินการร่วมกันเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 2) จัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนข่าวสารเกี่ยวกับความต้องการและโอกาสสำหรับการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 3) เพิ่มความตระหนักของนายจ้างและกำลังแรงงานในโอกาสต่าง ๆ
- 4) เป็นศูนย์กลางดึงดูดทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตและโครงการริเริ่มเพื่อความสามารถในการทำงาน
- 5) แลกเปลี่ยนการปฏิบัติงานที่ดีที่สุด

เป้าหมายและแผนดำเนินงาน

มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนการเรียนรู้ทั้งในระบบและตามอัธยาศัยของผู้เรียนทุกวัย ส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ของทุกคนและสนับสนุนให้เขาแธมตันเป็นนครแห่งการเรียนรู้

กลยุทธ์เบื้องต้นของคณะกรรมการอำนวยการ ได้แก่

- 1) การเข้าใจความต้องการด้านการเรียนรู้
- 2) การประเมินการจัดบริการตามความต้องการด้านการเรียนรู้
- 3) การพัฒนาโครงการเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้
- 4) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้
- 5) การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 6) การส่งเสริมกิจกรรมที่มีระยะเวลา

ในปี พ.ศ. 2539 คณะกรรมการอำนวยการได้ดำเนินงานโครงการ “คอมพิวเตอร์สำหรับทุกคน” ขึ้น เพื่อให้ประชาชนวัยทำงานร้อยละ 15 สามารถใช้คอมพิวเตอร์เป็น และได้รับคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระดับ 1 ภายในปี พ.ศ. 2543

ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน

- 1) การประชุมใหญ่และแต่งตั้งให้เขาแถมตันเป็นคณะกรรมการอำนวยการของ นครแห่งการเรียนรู้ของยุโรป
- 2) การเปิดวิทยาลัยใหม่ มีภารกิจหลักด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 3) การแต่งตั้ง ศาสตราจารย์บ็อบ ฟรายเออร์ เป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยใหม่
- 4) การดำเนินโครงการร้านเพื่อการเรียนรู้ องค์กรการเรียนรู้ ผู้ลงทุนในการรับรองการเรียนรู้ และบัตรการเรียนรู้
- 5) การมีส่วนร่วมของสำนักงานทักษะขั้นพื้นฐานในการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเรียนรู้
- 6) การจัดตั้งเครือข่ายการเรียนรู้ในห้องสมุดต่าง ๆ
- 7) การจัดตั้งสหพันธ์การเรียนรู้ ประกอบด้วยวิทยาลัยการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัย สภาเมือง หอการค้า และนายจ้างชั้นนำของนคร 5 แห่ง
- 8) การจัดทำโครงการคอมพิวเตอร์สำหรับทุกคน
- 9) การจัดทำธรรมนูญแห่งการเรียนรู้

8. เมืองเอдинบะระ (Edinburgh) ประเทศสกอตแลนด์

เอдинบะระ เป็นเมืองหลวงของสกอตแลนด์ ได้รับความนิยมนับเป็นอันดับ 2 ของสกอตแลนด์ และอันดับ 7 ของสหราชอาณาจักร มีประชากรราว 487,500 คน (ข้อมูลปี พ.ศ. 2556) แต่หากรวมทั้งเขตเมืองแล้วจะมีประชากรทั้งหมด 778,000 คน และถือว่าเป็นเมืองที่มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจมากที่สุดในสหราชอาณาจักรนอกจากกรุงลอนดอน ประชาชนร้อยละ 43 ได้รับ

การศึกษาที่สามารถเรียนจบและมีประกาศนียบัตรหรือปริญญาเพื่อประกอบการทำงาน ทำให้เกิดการ แข่งขันสูงไปด้วย มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวสูงที่สุดนอกเหนือจากลอนดอนที่ 57,594 ปอนด์ ในปี พ.ศ. 2553 เป็นเมืองใหญ่ที่มีแนวโน้มเติบโตได้อีกมาก เศรษฐกิจส่วนมากมาจากการผลิตเครื่องดื่ม ธนาคาร การ ประกัน การพิมพ์ ปัจจุบันยังเพิ่มเติมด้านการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การศึกษาและการท่องเที่ยวที่มี นักท่องเที่ยวมากเป็นอันดับ 2 ของสหราชอาณาจักรนอกเหนือจากกรุงลอนดอน ในปีพ.ศ. 2553 ประชากรต่ำกว่าร้อยละ 3.6 ไม่มีงานทำ ซึ่งต่ำกว่าตัวเลขเฉลี่ยของสกอตแลนด์ที่ร้อยละ 4.5

การธนาคารมีบทบาททางธุรกิจของเอดิเนบะระมากกว่า 300 ปี ซึ่งปัจจุบันให้บริการ ด้านการประกันที่เข้มแข็ง การลงทุนอุตสาหกรรมต่างๆ และด้วยเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน จึงมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จำนวนมาก รวมทั้งมีงานฉลอง Edinburgh Festivals ที่ดึงดูด นักท่องเที่ยวได้มากกว่า 4.4 ล้านคน ทำรายได้มากกว่า 100 ล้านปอนด์

ด้านการศึกษา เอดิเนบะระมีมหาวิทยาลัย 4 แห่งและวิทยาลัยที่เปิดสอนหลายสาขา และแต่ละแห่งมีความเชี่ยวชาญต่างกัน เช่น การศึกษา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ การแพทย์ ฯลฯ การศึกษาของเอดิเนบะระได้รับการยอมรับเป็นอย่างมาก ได้แก่ University of Edinburgh อยู่ในอันดับที่ 17 ของ QS World University Ranking ปี พ.ศ. 2556

สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจำนวนสถานรับเลี้ยงก่อนวัยเรียน 18 แห่ง โรงเรียน ประถมศึกษา 94 แห่ง และโรงเรียนมัธยมศึกษา 23 แห่ง ที่ได้รับการบริหารงานโดย The City of Edinburgh Council นอกจากนี้ ยังเป็นสถานที่ตั้ง The Royal High School ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ เก่าแก่ที่สุดในโลก ประชาชนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเล่าเรียนในหลายโรงเรียน

ความเป็นมาด้านการจัดการศึกษา

สภานครเอดิเนบะระตัดสินใจพัฒนาเมืองหลวงของสกอตแลนด์ เป็นนครแห่งการ เรียนรู้เป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2536 หลังจากที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาการเศรษฐกิจคนหนึ่งได้ไปร่วม ประชุมเรื่องนครแห่งการเรียนรู้ของ OECD ความสนใจในแนวคิดดังกล่าวนี้เกิดขึ้น และจัดตั้ง คณะทำงานส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต คณะทำงานได้จัดทำแผนพัฒนาและมอบหมายให้ที่ปรึกษา 2 คนดำเนินการปรึกษาหารือ ผลตอบรับในเชิงบวกทำให้สภาท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยเอดิเนบะระ จัดสรรงบประมาณสนับสนุน โครงการนครแห่งการเรียนรู้เริ่มดำเนินการในเดือนพฤศจิกายน 2537 ผู้แทนหน่วยงานการศึกษาและฝึกอบรมรวมทั้งนายจ้างประมาณ 100 ราย ได้รับการกระตุ้นให้ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในองค์กรของตน

ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2538 ได้มีการจัดตั้งนครแห่งการเรียนรู้เอดิเนบะระขึ้น เป็น องค์กรการกุศลที่จดทะเบียนและเป็นบริษัทจำกัด หมายความว่า หุ้นส่วนรายได้รายหนึ่งไม่ได้เป็น เจ้าของ เปิดโอกาสให้ทำหน้าที่เป็น “นายหน้าผู้ซื้อสัตย์” ได้

แม้ว่าการทำงานร่วมกับผู้จัดการศึกษาจำนวนมากไม่ใช่เรื่องง่าย แต่โครงการนครแห่งการเรียนรู้เอตินบระประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน มีการจัดพิมพ์จดหมายข่าวรายไตรมาส โครงการ “ซื้อสินค้าและเรียนรู้” นำผู้จัดบริการมารวมกันที่ศูนย์กลางที่อยู่นอกเมืองและให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโอกาสการเรียนรู้แก่ผู้ซื้อ

สภาระดับภูมิภาคและสภาระดับเขตของเอตินบระ มีหน่วยงานที่เป็นองค์กรเดียวทำหน้าที่รับผิดชอบ แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านการเงิน องค์กรใหม่ดังกล่าวไม่เต็มใจสนับสนุนงบประมาณให้แก่นครแห่งการเรียนรู้ และมหาวิทยาลัยไม่สามารถหางบประมาณเพิ่มเติมได้ โครงการริเริ่มดังกล่าวถูกระงับไป แต่องค์กรใหม่ได้กำหนดแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนารองขององค์กร และหุ้นส่วนความร่วมมือด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตของเอตินบระได้เริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2540 โดยมีการลงนามในข้อตกลงความร่วมมือ

ยุทธศาสตร์

ถ้อยแถลงเกี่ยวกับความร่วมมือแบบหุ้นส่วนเป็นขั้นตอนแรกในการพัฒนายุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเอตินบระ

หุ้นส่วนความร่วมมือนี้ดำเนินการสานต่อความเข้มแข็งและความสำเร็จในด้านการจัดการศึกษาและฝึกอบรมในเอตินบระ หุ้นส่วนมีพันธกิจในการดำเนินยุทธศาสตร์เพื่อเปิดโอกาสด้านการศึกษาและฝึกอบรมให้แก่ทุกคนให้มากที่สุด ฝ่ายการศึกษาเป็นผู้นำในการพัฒนาในระยะแรก หุ้นส่วนต่าง ๆ มีบทบาทหลักในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล หุ้นส่วนความร่วมมือดังกล่าวนี้ได้สร้างพันธมิตร โดยมีเป้าหมายเพื่อ

- 1) การจัดทำกรอบการพัฒนายุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้
- 3) การพัฒนางานที่เป็นความร่วมมือระหว่างภาคและองค์กรต่าง ๆ
- 4) การปรับปรุงและเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ทำงาน
- 5) การเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานที่ดีและปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้สำหรับทุกคน
- 6) การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในองค์กรและภาคต่าง ๆ
- 7) การดึงดูดทรัพยากรใหม่ เพื่อส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ในเอตินบระ

วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ของหุ้นส่วนความร่วมมือ ประกอบด้วย

- 1) การลดปัญหาความยากจนและความด้อยโอกาส
- 2) การส่งเสริมให้ประชาชนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงขึ้นเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ

ต่อไป

- 3) การพัฒนาองค์กรและบุคลากรขององค์กร

แผนปฏิบัติการ มีการดำเนินการและวางแผนปฏิบัติการกิจ ดังนี้

- 1) การเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษาและฝึกอบรมทั้งในและนอกสถานที่ทำงาน
- 2) การพัฒนาเครือข่ายเพื่อปรับปรุงคุณภาพของข้อมูลและการแนะนำ
- 3) การจำแนกและพัฒนาบทบาทและสถานะของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในนครแห่งการเรียนรู้
- 4) การให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในโครงการริเริ่มการปฏิรูป
- 5) การปรับปรุงความเชื่อมโยงระหว่างสถานประกอบการขนาดกลางถึงขนาดย่อมและผู้จัดการศึกษาและฝึกอบรมระดับชาติบรรลุผลสำเร็จ
- 6) การส่งเสริมวิธีการที่ยืดหยุ่นซึ่งใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อขจัดอุปสรรคของกลุ่มที่ด้อยโอกาส

นับตั้งแต่เริ่มโครงการ หุ่นส่วนความร่วมมือได้ดำเนินงานก้าวหน้าจนกระทั่งก่อตั้งเป็นบริษัทจำกัด โดยมีคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วยหุ้นส่วนที่ก่อตั้งคณะกรรมการได้พิจารณาร่างแผนธุรกิจของบริษัทและจัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการเพื่อดำเนินงานของบริษัท

9. เมืองมิลตัน คินส์ (Milton Keynes) สหราชอาณาจักร

มิลตัน คินส์ เป็นเมืองใหญ่เมืองหนึ่งของ Buckinghamshire ประเทศอังกฤษ ห่างจากลอนดอนไปทางตะวันตกเฉียงเหนือ 45 ไมล์ มีขนาด 89 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยเมืองและการทำกิจกรรม ในปี พ.ศ. 2554 มีประชากรในเขตเมืองราว 229,941 คน เศรษฐกิจส่วนใหญ่มาจากธุรกิจอุตสาหกรรม และยังมีบริษัทแม่ของหลายบริษัท เช่น Argos, Domino's Pizza, Marshall Amplification, Mercedes-Benz, Suzuki, Volkswagen และ Yamaha Kemble

มิลตัน คินส์มีมหาวิทยาลัยเปิดในหลักสูตรเรียนทางไกล (Distance Education) มีนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเพียง 200 คนที่เรียนเต็มเวลา นอกจากนี้ยังมีวิทยาลัยและโรงเรียนเทคนิคที่เปิดสอนเฉพาะทางตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงประกอบวิชาชีพต่างๆ สำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี แม้จะมีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไม่มาก แต่ก็มีผลการเรียนที่อยู่เหนือกว่าค่ามาตรฐานของประเทศ อีกทั้งมีศูนย์การเรียนรู้ที่เป็นลักษณะ Interactive จัดแสดง มีองค์กรที่จัดการศึกษาหลายแห่ง โดยให้ความสำคัญกับความรู้เกี่ยวกับเมือง ท้องถิ่นและประวัติศาสตร์ของตน

วัฒนธรรมการเรียนรู้

มิลตัน คินส์ เป็นนครเดียวในสหราชอาณาจักรที่มีเครือข่ายการสื่อสารตามสาย ประชากรมีอายุน้อย และจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้มีความเป็นไปได้สูงสำหรับการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั่วทั้งชุมชนในมิลตัน คินส์และนอร์ทบัคกิงแฮมเชอร์

ด้วยเหตุนี้ ทำให้มีการก่อตั้งหุ้นส่วนความร่วมมือการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเดือนเมษายน พ.ศ. 2541 เพื่อเป็นเวทีสำหรับการศึกษาและฝึกอบรมในพื้นที่ดังกล่าวและปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดกับหุ้นส่วนความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของมิลตัน คินส์ สมาชิกของหุ้นส่วนประกอบด้วยผู้แทนจาก ภาคการศึกษา ธุรกิจ สภานครมิลตัน คินส์ สภาเขต มหาวิทยาลัยท้องถิ่น โรงเรียน วิทยาลัย หอการค้า องค์กรฝึกอบรมและวิสาหกิจ ผู้แทนเหล่านี้ได้รวมตัวกันเป็นประจำเพื่อดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตในมิลตัน คินส์

หุ้นส่วนความร่วมมือพิจารณาเห็นว่า ควรมีตัวแทนจากทุกส่วนในชุมชน ทำให้มีการจัดตั้งสมาชิกผู้มีส่วนได้เสียในวงกว้างมากขึ้น ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยกำหนดประชุมปีละ 2-3 ครั้ง

ภารกิจแรกของหุ้นส่วนความร่วมมือการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ พัฒนายุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นบทบาทของสมาชิกทุกคนในชุมชนในการพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยอาศัยแผนปฏิบัติการที่กำหนดเป้าหมายไว้

ผลการดำเนินงาน

เพื่อพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มิลตัน คินส์ และนอร์ทบัคกิงแฮมเชอร์ ได้มีการดำเนินกิจกรรมที่มีขอบข่ายครอบคลุม ดังนี้

- 1) การเป็นเจ้าภาพจัดประชุมระดับชาติ เรื่องเครือข่ายนครแห่งการเรียนรู้ครั้งที่ 1 ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2541 ก่อให้เกิดการประชาสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่น ช่วยให้ท้องถิ่นรับรู้ และเข้าใจการเรียนรู้ตลอดชีวิตและนครแห่งการเรียนรู้มากขึ้น
- 2) การเผยแพร่บทความประจำในหนังสือท้องถิ่นและสื่ออื่น ๆ รวมทั้งการใช้ข้อความ “มิลตัน คินส์ นครแห่งการเรียนรู้” เป็นเครื่องหมายในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
- 3) การพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของชุมชนท้องถิ่น เชื่อมโยงโรงเรียนเข้าสู่เครือข่ายภายในชุมชนเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้
- 4) การดำเนินงานร่วมกับโรงเรียนท้องถิ่นเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะที่ได้รับจากรายวิชาในหลักสูตรแห่งชาติ
- 5) การพัฒนาการแนะแนวผู้ใหญ่โดยการให้บริการส่งเสริม การจัดทำบันทึกบุคลิกภาพ การนำเสนอประวัติ คุณสมบัติส่วนบุคคลและเทคนิคการสัมภาษณ์
- 6) การพัฒนาทักษะการรู้หนังสือและการคิดคำนวณสำหรับผู้ใหญ่ที่ว่างงาน

7) การจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมเพื่อให้บริษัทในท้องถิ่นใช้จัดการฝึกอบรมให้ลูกจ้าง กิจกรรมดังกล่าวนี้จัดโดยคณะกรรมการอำนวยการพัฒนานครแห่งการเรียนรู้ ปัญหาท้าทายที่สำคัญและยังเป็นปัญหาต่อไป คือ การยอมรับพันธกิจของผู้จัดบริการ บุคคลและนายจ้างในการทำให้แนวคิดการพัฒนานครแห่งการเรียนรู้เป็นไปได้อย่างจริงจัง

เป้าหมายและแผนดำเนินงาน

ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สำคัญ คือ การวัดผลกระทบที่เกิดขึ้นและบทบาทของหุ้นส่วนความร่วมมือ การส่งเสริมสนับสนุนเป้าหมายการศึกษาและฝึกอบรมระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ซึ่งวัดระดับทักษะในท้องถิ่น การติดตามผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายของนครแห่งการเรียนรู้ ยุ่งยากในการวัดเชิงปริมาณ อย่างไรก็ตาม ได้มีการพิจารณาวิธีการดำเนินงานดังกล่าว ประกอบด้วยดัชนีชี้วัดด้านเศรษฐกิจ เช่น ระดับการมีงานทำ อัตราการเติบโตทางธุรกิจ อัตราการว่างงาน และดัชนีชี้วัดด้านสังคม เช่น ระดับการร้องขอความช่วยเหลือด้านรายได้ อัตราการเกิดอาชญากรรม เป็นต้น

10. เมืองซันเดอร์แลนด์ (Sunderland) สหราชอาณาจักร

เมืองซันเดอร์แลนด์ อยู่ในเขตเมืองทางตะวันออกเฉียงเหนือของอังกฤษ มีลักษณะเป็นนครบาล เริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2517 ในนามของ The Metropolitan Borough of Sunderland ส่วนหนึ่งของ The Local Government Act พ.ศ. 2515 มีประชากรรวม 275,300 คนในปีพ.ศ. 2554 ประชากรส่วนใหญ่ (174,286 คน) มีถิ่นกำเนิดอยู่ในเมืองซันเดอร์แลนด์ แต่หากรวมทั้งพื้นที่ของเขต จะมีประชากรประมาณ 335,000 คน

เศรษฐกิจของเมืองอยู่บริเวณ Sunniside ที่มีร้านอาหาร คาเฟ่ โรงหนัง คาสีโนและแหล่งบันเทิงมากมาย และยังมีแหล่งช้อปปิ้งคือ The Bridges Shopping Center ที่เปิดเมื่อปีพ.ศ. 2531 ซึ่งปัจจุบันบริหารโดย Land Securities Group สร้างรายได้ให้ราว 26 ล้านปอนด์ในแต่ละปี

ด้านการศึกษา ได้รับการดูแลโดย Sunderland City Council ประกอบด้วยการจัดการศึกษาสำหรับครอบครัว การศึกษาผู้ใหญ่ เช่น หลักสูตรคอมพิวเตอร์ การทำหนังสือ การตกแต่งหน้าเค้ก การเต้นรำ ฯลฯ การศึกษาสำหรับชุมชน การศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการเป็นพิเศษ และการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานทั่วไป ประชาชนสามารถรับบริการผ่านเว็บไซต์หรือรับบริการด้วยตนเอง (Sunderland City Council, 2013: ออนไลน์)

ความเป็นมาด้านการจัดการศึกษา

จุดมุ่งหมายของหุ้นส่วนความร่วมมือซันเดอร์แลนด์ อันเป็นภาคีของรัฐบาลท้องถิ่น ภาคธุรกิจและผู้จัดการศึกษา คือ การทำให้ซันเดอร์แลนด์เป็นศูนย์กลางการส่งข้อมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

ซันเดอร์แลนด์เป็นสมาชิกเครือข่ายนครแห่งการเรียนรู้ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2539 ยุทธศาสตร์การติดต่อด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นจุดเน้นสำคัญสำหรับโครงการริเริ่มการเรียนรู้และครอบคลุมโครงการทั้งหมดในชุมชน การก่อตั้งหอประชุมหมู่บ้านระบบอิเล็กทรอนิกส์และโครงการว่างงานมีการเชื่อมโยงการติดต่อด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์กับผู้จัดการศึกษาและฝึกอบรม การส่งเสริมสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาด้วยการเชื่อมโยงห้องสมุดของมหาวิทยาลัย เมือง และวิทยาลัยเข้าด้วยกัน นอกจากนี้มีการสำรวจข้อดีสำหรับภาคธุรกิจในการขยาย City of Sunderland Teleport และหาวิธีส่งเสริมการติดต่อด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม หุ้นส่วนความร่วมมือของซันเดอร์แลนด์มีบทบาทด้านอื่น ๆ เกี่ยวกับการปฏิรูปการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ซันเดอร์แลนด์เป็นพื้นที่นำร่องของโครงการมหาวิทยาลัยเพื่ออุตสาหกรรม ซึ่งส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ของทุกคน หุ้นส่วนความร่วมมือทำให้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการฝึกอบรมเป็นส่วนสำคัญของแผนช่วยเหลือการทำงานของประชาชน

หุ้นส่วนความร่วมมือ

หุ้นส่วนความร่วมมือของซันเดอร์แลนด์ ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หน่วยบริการสุขภาพ องค์กรธุรกิจ และหุ้นส่วนภาคอาชีวศึกษา

กิจกรรมที่ดำเนินงาน ได้แก่

- 1) การพัฒนาสถานีถ่ายทอดเป็นส่วนหนึ่งของภาคีสถานีถ่ายทอด
- 2) หอประชุมหมู่บ้านระบบอิเล็กทรอนิกส์
- 3) มหาวิทยาลัยเพื่ออุตสาหกรรมประสบความสำเร็จในโครงการนำร่องและขยายการดำเนินการในระดับชาติ
- 4) การฝึกอบรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีการจัดทำแผนเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ด้านการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 5) การเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดในเมือง องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการผนวกรวมห้องสมุดเข้าด้วยกันโดยให้บริการในระบบเชื่อมต่อตรง
- 6) การจัดซื้อฐานข้อมูลระบบเชื่อมต่อตรง ทำให้สามารถเข้าถึงวารสารที่มีเนื้อหาครบถ้วน 15,000 รายการ
- 7) ศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้ ซึ่งวิทยาลัยในเมืองได้พัฒนาและเปิดดำเนินการแล้ว 4 แห่ง
- 8) การร่วมพัฒนา smartcard ในระดับภูมิภาค
- 9) การเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน โรงเรียนทุกแห่งสามารถเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตด้วยงบประมาณของโครงข่ายเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ

2. เมืองแห่งการเรียนรู้ในออสเตรเลีย

ออสเตรเลีย เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ได้รับแนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้มาจากสหราชอาณาจักร โดยมีแนวคิดที่ว่า เมืองแห่งการเรียนรู้คือวิถีชีวิตที่รวมอุตสาหกรรม การศึกษา ธุรกิจและชุมชนเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน และเป็นสังคมที่บูรณาการการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน รัฐวิกตอเรีย (Victoria) เป็นเมืองการเรียนรู้ทางนวัตกรรมที่ทันสมัยที่สุดในโลก สังคมการเรียนรู้ของออสเตรเลียหลายแห่ง รวมถึงอัลเบอร์รี-วูดองกา เมืองแห่งการเรียนรู้แห่งแรกของออสเตรเลีย ในรัฐวิกตอเรียซึ่งตั้งอยู่ทางตอนใต้ของรัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) ก็ได้รับแรงบันดาลใจจากข้อกำหนดการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ของสหราชอาณาจักรจากผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ของสหราชอาณาจักรที่มาเยือนออสเตรเลีย รวมถึงการส่งคนไปศึกษาดูงานที่สหราชอาณาจักร

ในปี พ.ศ. 2543 รัฐบาลท้องถิ่นของรัฐวิกตอเรียได้กำหนดนโยบาย “เมืองแห่งการเรียนรู้” ซึ่งรวมเมืองเล็กๆ เข้าด้วยกัน จากการที่ได้ไปเยี่ยมชมเขียนสังคมแห่งการเรียนรู้ของ British Columbia ทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างแนวคิดและแนวปฏิบัติของ Australian-British Columbia ส่งผลให้ออสเตรเลียได้ริเริ่มแนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้ในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้กว่า 40 ชุมชนในรัฐวิกตอเรีย ดังกรณีตัวอย่างต่อไปนี้

1. เมืองอัลเบอร์รี-วูดองกา (Albury-Wodonga) ประเทศออสเตรเลีย

เมืองทั้งสองเป็นเสมือนเมืองฝาแฝดของออสเตรเลีย ที่แบ่งดินแดนโดยแม่น้ำ Murray ซึ่งอัลเบอร์รีอยู่ทางตอนเหนือและเป็นส่วนหนึ่งของรัฐนิวเซาท์เวลส์ ในขณะที่วูดองกาอยู่ทางใต้ของแม่น้ำในรัฐวิกตอเรีย แต่ทั้งสองเมืองรวมเป็นชุมชนเดียวกัน บริหารจัดการโดยรัฐบาลเดียวกัน มีประชากรรวม 104,609 คน ส่วนใหญ่ทำเกษตรกรรมที่ไม่พึ่งพิงกัน รายได้ของอัลเบอร์รีเฉลี่ย 36,000 ดอลลาร์ ต่ำกว่าของวูดองกาซึ่งอยู่ที่ 42,000 ดอลลาร์

อัลเบอร์รีเป็นเมืองหลักเมืองหนึ่งของรัฐนิวเซาท์เวลส์ ตั้งอยู่บริเวณทางหลวงชุม ทอนเหนือของแม่น้ำ Murray ห่างจากเมืองหลวงของรัฐคือเมลเบิร์นประมาณ 203 ไมล์ ประชากรประมาณ 45,627 คน เศรษฐกิจทั่วไปมาจากพื้นที่ทางการเกษตร การทำป่าไม้สวนทางตะวันออก อุตสาหกรรมรถยนต์ ศูนย์กลางเรื่องภาษีของออสเตรเลีย และโรงงานขนาดเล็กมากมาย องค์กรที่มีคนทำงานขนาดใหญ่คือ The Commercial Club Albury และธนาคารฮูม แต่ที่มากที่สุดคือด้านอุตสาหกรรมยานยนต์ คือ ION Automotive Group ในปีพ.ศ. 2547 มีพนักงานราว 1,100 คน ในสายงานการผลิต Ford Australia แต่ภายหลังมีการย้ายฐานผลิตไปแหล่งอื่นบริษัทอื่นบ้าง นอกจากนี้

ยังมีอีกหลายบริษัทที่ถือกำเนิดที่นี่ได้แก่ Eagle Boys Pizza และยังมีโรงงานผลิตพลังงานสะอาดอีกหลายรูปแบบ

อัลเบอร์รียังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ โดยเฉพาะการทัวร์ชิมไวน์ และท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บริเวณเหมืองทอง การตกปลา การเดินป่า การดูนก และการเล่นหิมะ ทำให้สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดปี สร้างรายได้ให้กับเมืองเป็นอย่างมาก

ด้านการศึกษา อัลเบอร์รีมีวิทยาเขตของมหาวิทยาลัย Charls Sturt เปิดสอนสาขา ภาษา ธุรกิจ การศึกษา และวิทยาศาสตร์ ที่มีนักศึกษาเดินทางมาจากทั่วประเทศ และยังเปิดสอนระดับประกาศนียบัตร เรียกว่า TAFE ที่เป็นวิทยาเขตในด้านการแพทย์ และมีโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ 9 แห่ง โรงเรียนมัธยมปลายของรัฐ 3 แห่ง และโรงเรียนที่ไม่ใช่ของรัฐอีกจำนวนหนึ่ง ทั้งหมดได้รับการดูแลโดย New South Wales Department of Education South West Riverina Regional Office

สำหรับอุตสาหกรรมเป็นเมืองหนึ่งของรัฐวิกตอเรียที่เติบโตเร็วที่สุด มีประชากรประมาณ 37,500 คน และหากรวมอัลเบอร์รี ด้วยจะมีประชากรราว 90,000 คน เศรษฐกิจของเมืองส่วนมากมาจากการขนส่ง (logistic) การเป็นตลาดสัตว์เลี้ยงแห่งใหญ่ โรงงานอาหารสัตว์ โรงงานอาหารกระป๋อง ทำกล่อง cardboard โรงงานผลิตพันธุ์พืช และโรงงานขนาดเล็กอีกมากมาย และยังเป็นศูนย์กลางของกองทัพออสเตรเลีย รวมทั้งมีสถานศึกษาทั้งระดับ TAFE ในสาขาการศึกษา วิทยาศาสตร์สุขภาพ ชีววิทยาและธุรกิจ และวิทยาเขตของมหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 อดองกา มีโรงเรียนระดับมัธยมปลายของรัฐ 3 แห่ง เอกชน 3 แห่ง โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 7 แห่ง นอกจากนี้ ยังมีโรงเรียน The Flying Fruit Circus School ที่สอนเกี่ยวกับการแสดงและการแสดงละครสัตว์

ความเป็นมาด้านการจัดการศึกษา

เมืองต้นแบบแห่งการเรียนรู้แห่งนี้ ได้รับแรงบันดาลใจจากประชาชนกลุ่มเล็ก ๆ ที่นำโดยผู้จัดการศึกษาท้องถิ่นที่เป็นผู้จุดประกายให้เกิดเครือข่ายสังคมการเรียนรู้ของออสเตรเลีย เมืองอดองกา ยืนยันการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ในปี พ.ศ. 2541 และต่อมาในปีพ.ศ. 2542 อัลเบอร์รี จึงได้ประกาศเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้

วิธีการ โครงสร้างและเงินทุน

เงินทุนและสิ่งของได้รับมาจากท้องถิ่น ส่วนเงินช่วยเหลือที่ได้มาจากรัฐวิกตอเรีย มีสภาที่ปรึกษา ประกอบด้วยสมาชิก 17 คน ที่มาจากภาคประชาชน ภาคเศรษฐกิจ ภาคการศึกษา และชุมชน การรายงานผล 5 กลุ่มต่อสภา ประกอบด้วย

- กลุ่มเทศกาลการเรียนรู้ขององค์การแห่งการเรียนรู้
- กลุ่มวิถีนวัตกรรม

- กลุ่มพัฒนาอนาคตส่วนภูมิภาค
- สหพันธ์เมืองแห่งการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ

Peter Senge

- กลุ่มผู้สนับสนุนจากตัวแทนของทุกส่วน

โดยการประสานความร่วมมือซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนแรกเพื่อการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ และส่วนที่ 2 เพื่อเป็นศูนย์บริการการเรียนรู้แบบเบ็ดเสร็จ

ตัวอย่างความคิดริเริ่ม

งานที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดของทั้งสองเมือง คือ เทศกาลการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งจัดนานถึง 2 สัปดาห์ ได้แก่ งานเทศกาลในช่วงกลางเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2548 ที่จัดโดย Wodonga High School Band, Wodonga Primary School Choir และ Flying Fruit Fly Circus ภายในงานมีการมอบรางวัล Festival of Learning Award และรางวัล Learning Champions Award ให้แก่ผู้ที่สามารถเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ของตนเองได้ เช่น ภูมิหลังที่ไม่ดี ปัญหาการไม่รู้หนังสือ และปัญหาด้านอายุหรือวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอผลงานที่ได้รับรางวัล Learning Innovators Awards และ Business Innovators Awards ด้วย ซึ่งภายในงานจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

- การนำเสนองานโดยสโมสรโรตารี
- เป็นเจ้าภาพจัดงาน “Breakfast to Celebrate Men and Fathers” ร่วมกับโค้ชทีมฟุตบอลที่มีชื่อเสียง

- จัดการประชุมตลาดเกษตรกร มหาวิทยาลัย
- เป็นตัวแทนเผยแพร่รายการการเรียนรู้ทางสถานีวิทยุ
- นำเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของ British Columbia
- จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการในห้องสมุดท้องถิ่น
- เป็นเจ้าภาพจัดงานเปิดประตูสู่รั้วมหาวิทยาลัยให้กับมหาวิทยาลัยและวิทยาเขตของวิทยาลัยต่างๆ

- บริการรถฟรีให้เข้าชมพื้นที่ประวัติศาสตร์ โรงงานอุตสาหกรรมท้องถิ่น และเมืองที่พัฒนาแล้ว

- การจัดแสดงศูนย์ทางชุมชนที่ชื่อว่า “Adult Learners Day”

ความพยายามที่จะเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ นั้น จึงได้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานการเรียนรู้ และเว็บไซต์ของโครงการที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

จากการดำเนินงานโครงการ The Way We Live Partnership Project ร่วมกับนักวางแผนท้องถิ่น สถาปนิก และนักนิเวศวิทยา ได้พัฒนาสิ่งต่างๆ ดังนี้

- พัฒนาบ้านให้ยั่งยืนตามระบบนิเวศน์
- ส่งเสริมให้เกิดการอภิปรายเรื่องออกแบบบ้านเพื่อการค้าที่มีราคาที่ย่อมเยา
- พัฒนาโครงการสำหรับเทศกาลการเรียนรู้

2. เมืองฮูม (Hume) ประเทศออสเตรเลีย

ฮูมเป็นเมืองที่มีประชากร 150,000 คน เป็นเมืองร่ำรวยวัฒนธรรมและมีความแตกต่างทางเชื้อชาติกว่า 130 เชื้อชาติ มีภาษาพูดมากกว่า 50 ภาษา ฮูมเป็นเมืองเล็กๆ ในนครเมลเบิร์น (Melbourne) ที่มีประชากรอายุน้อย (มีประชากรอายุต่ำกว่า 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 31 ของเมือง ซึ่งมากกว่าเมลเบิร์นที่มีประชากรอายุต่ำกว่า 18 ปี ร้อยละ 23) ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารมากที่สุด (ร้อยละ 60 ของพื้นที่และร้อยละ 69 ของเมลเบิร์น) ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิกร้อยละ 38 อิสลามร้อยละ 12 และอังกลิคันร้อยละ 10 (เมลเบิร์น คิดเป็นร้อยละ 29 ร้อยละ 2 และร้อยละ 13 ตามลำดับ) Broadmeadows คือ เมืองหลักของฮูม เป็นเมืองที่มีสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่ำเป็นอันดับ 3 ของออสเตรเลีย และถูกมองว่า เป็นพื้นที่ “ขาดแคลน” ในขณะที่พื้นที่นอกเมืองจะมีคนชั้นกลางอาศัยอยู่เป็นส่วนใหญ่

วิธีการ โครงสร้างและเงินทุน

ในปีพ.ศ. 2547 สภาเทศบาลเมืองฮูมสร้าง Hume Global Learning Village เพื่อให้เกิดความร่วมมือและเชื่อมโยงแหล่งความรู้ที่อยู่ต่างถิ่นเข้าด้วยกัน ได้แก่ ห้องสมุด 5 แห่ง ห้องสมุดเคลื่อนที่ โรงเรียนท้องถิ่น ศูนย์การเรียนรู้ 7 แห่ง กลุ่มเพื่อนบ้าน 6 หลัง วิทยาลัย Kangan Batman TAFE ธุรกิจท้องถิ่น และมหาวิทยาลัยวิกตอเรีย ผู้สนับสนุนเหล่านี้และอีกกว่า 300 สมาคมล้วนเป็นสมาชิกของ Learning Village (ศูนย์กลางที่จะสร้างเป็นห้องสมุดชุมชน หรือ The Hume Global Learning Centre)

สภาเทศบาลเมืองฮูมสนับสนุนและส่งเสริม Global Learning Village และกำหนดยุทธศาสตร์ชื่อว่า Learning Together (พ.ศ. 2547- 2551) มีการร่างยุทธศาสตร์ไว้มากกว่า 50 ยุทธศาสตร์ สรุปได้ 8 แนวคิดหลัก ดังนี้

- การสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- การเริ่มต้น เริ่มที่โรงเรียน (starting out: Starting school)
- การก้าวต่อไป โรงเรียนเพื่อการศึกษาที่สูงขึ้นและการประกอบอาชีพ
- การเรียนรู้ในองค์กรรวมของสังคม

- ทักษะทางด้านภาษา การรู้หนังสือและตัวเลข
- การเข้าใจเทคโนโลยีสารสนเทศและสังคมอย่างแท้จริง
- ข้อมูลเพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้
- การสนับสนุน Village Network

เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการอบรมและผู้จัดการทั่วไปขึ้นตรงต่อ Senior city executive ซึ่งเป็นผู้ผลักดันให้เกิดแนวคิดเหล่านี้

การประชุม Global Learning Village (Forum) ที่จัดโดยคณะกรรมการ Learning Village (Committee) ประกอบด้วยตัวแทนจากภาคส่วนที่สำคัญและมีครูใหญ่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นประธาน

ตัวอย่างความคิดริเริ่ม

A Hume of Festival Learning ที่จัดขึ้นโดย The Global Village ในปี พ.ศ. 2548 ได้จัดการเรียนรู้ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- อาหารกลางวันสำหรับชุมชนชาวเดอริกซ์ซึ่งจัดโดยสมาพันธ์ชุมชนชาวเดอริกซ์ออสเตรเลีย
- การเรียนเทควันโดและไทเก๊กโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
- การดูงานที่โรงงานฟอร์ดไม่คิดค่าใช้จ่าย
- โครงการเปิดรั้วสู่มหาวิทยาลัย
- งาน “Parents as First Teachers Literacy Expo” โดยกลุ่มหลากหลายทางวัฒนธรรม
- งานแสดงแสงสีเสียงโดยสมาคมประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
- นิทานของศรีลังกาและนิทานของตุรกี
- การเข้าสู่การศึกษาขั้นสูงโดยศูนย์บริการผู้พิการ
- งาน “Early Years Literacy Expo” ณ ศูนย์การเรียนรู้ของเมือง
- การแสดงเกี่ยวกับพลังงานที่สัมพันธ์กันโดย Alternative Technology Association

เทศกาลนี้จัดขึ้นโดยตัวแทนของ Australian National Opera’s “OZ Opera” (เป็นกลุ่มโอเปร่าสำหรับเด็ก)

สภาเทศบาลเมืองฮุมบร็อง The First Civic Social Justice Charter ในปีพ.ศ. 2544 และรับรอง Development of an Inaugural Citizens’ Bill of Rights ในปี พ.ศ. 2547

สภาเทศบาลเมืองเห็นว่า The Global Learning Village เป็นแนวทางสำคัญในการบรรลุจุดประสงค์ตามพระราชบัญญัติ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 จำนวนสมาชิกและยอดจำหน่ายหนังสือของห้องสมุด Hume เพิ่มขึ้นร้อยละ 23 ทุกปี สภาเทศบาลเมืองได้ขยายบทบาทของห้องสมุดจากการเป็นผู้ดูแลความรู้ให้กลายเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้

The Global Learning Village สนับสนุนให้เกิดโครงการที่ประสบความสำเร็จที่ชื่อว่า “คนธรรมดาทำสิ่งไม่ธรรมดา” ไม่ว่าจะเป็นศิลปะ กีฬา หรือธุรกิจ และมีการเสนอทุนเป็นจำนวน 1,500 - 5,000 เหรียญ ให้ครู ผู้สอนติวเตอร์ โค้ช ผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ ผู้ดูแลเด็ก เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

3. เมืองเมลตัน ไชร์ (Shire of Melton) ประเทศออสเตรเลีย

เมลตัน ไชร์ เป็นเมืองเล็กของเมลเบิร์น มีประชากรประมาณ 76,000 คน เป็นเมืองที่เติบโตเร็วที่สุดในรัฐวิกตอเรียด้วยอัตราการเติบโตมากกว่าร้อยละ 9 ชาวเมลตัน ไชร์ ประมาณร้อยละ 80 เดินทางไปทำงานนอกเมือง

เมลตัน ไชร์ อยู่ในเขตการปกครองของรัฐวิกตอเรีย ในลักษณะเมืองชนบททางตะวันตกของเมลเบิร์น ห่างออกไป 35 กิโลเมตร มีพื้นที่ 527.3 ตารางกิโลเมตร ประชากรราว 109,259 คน (ข้อมูลเมื่อปี พ.ศ. 2554) ปกครองโดย The Melton City Council มีประชากรในเขตเมืองประมาณ 45,642 คน ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เป็นเมืองที่เติบโตอย่างรวดเร็ว มีสิ่งอำนวยความสะดวก ร้านค้าและบริการมากมาย แต่เดิมเป็นเมืองที่มีความสำคัญต่อการชุดทองของรัฐ ปัจจุบันเป็นสถานที่แข่งขันกีฬาหลายอย่าง เช่น แข่งม้า แข่งเรือ ฮอกกี้ และมีสถานออกกำลังกายที่นิยม การคมนาคมสะดวกทั้งในเมืองและระหว่างเมือง เนื่องจากในอดีตจำเป็นต้องขนแร่ทอง จึงมีเส้นทางรถไฟของตนเอง ด้านการศึกษามีเพียงโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเท่านั้น

ความเป็นมาด้านการจัดการศึกษา

คณะกรรมการชุมชนแห่งการเรียนรู้เมลตัน (The Melton Community Learning Board) ที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2547 เป็นกุญแจสำคัญที่ตรวจสอบการพัฒนาของเมลตัน ไชร์ ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ คณะกรรมการประกอบด้วยผู้จัดการเรียนรู้ตั้งแต่ระดับทารกจนถึงผู้สูงอายุ และตัวแทนภาคอุตสาหกรรม และเยาวชน ประธานผู้ริเริ่มเมืองแห่งการเรียนรู้ดำรงตำแหน่งเป็น Executive Director of the Melton Local Learning and Employment Network Shire ได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยวิกตอเรีย (เกิดโครงการชื่อ The Melton Township Learning Precinct)

เพื่อร่วมมือกันจัดทำตามแผนยุทธศาสตร์ 3 ปีให้ลู่วง ศูนย์กลางการเรียนรู้ของเขตตั้งอยู่ที่ มหาวิทยาลัยวิกตอเรีย วิทยาเขตเมลตัน ซึ่งได้พัฒนาตนเองจนกลายเป็นวิทยาลัยชุมชน

การศึกษาแบบปกติและระบบการฝึกอบรมเป็นผลงานของ Learning Innovations West ซึ่งเป็นความร่วมมือทางการศึกษา การฝึกอบรม และการจ้างงานใน 3 เมืองแถบชนบทของ เมลเบิร์น

เงินทุนทั่วไปได้มาจากหุ้นส่วนของเครือข่ายการจ้างงานและการศึกษา ส่วนเงินทุนเพิ่มเติมได้รับมาจากรัฐวิกตอเรีย

ตัวอย่างความคิดริเริ่ม

โรงเรียนของรัฐ 3 แห่ง ได้ร่วมกันดำเนินนโยบาย ข้อมูล การฝึกอบรมระยะสั้น ห้องเรียน ที่เพิ่มจำนวนนักเรียน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและอัตราการเพิ่มของจำนวนนักเรียน รวมทั้งใน โรงเรียนมัธยมศึกษา อัตราเด็กที่จะศึกษาต่อก็เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งโดยรวมแล้วการสนับสนุนด้าน การศึกษาและการฝึกอบรมก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน

3. เมืองแห่งการเรียนรู้ในแคนาดา

เมืองวิกตอเรีย (Victoria) ประเทศแคนาดา

วิกตอเรีย เป็นเมืองหลวงของรัฐ British Columbia ประเทศแคนาดา อยู่ใกล้กับแวนคูเวอร์ มีประชากรประมาณ 80,017 คน แต่หากรวมทั้งนครบาล (The Metropolitan Area of Greater Victoria) จะมีประชากรราว 344,615 คน นับเป็นเมืองที่มีนิยมเป็นอันดับที่ 15 ของประเทศ วิกตอเรียอยู่ห่างจากแวนคูเวอร์ประมาณ 100 กิโลเมตร และห่างจากเมือง Seattle ของสหรัฐอเมริกาประมาณ 100 กิโลเมตรเช่นกัน บริเวณเมืองจะปรากฏอาคารบ้านเรือนโบราณเนื่องจาก เป็นเมืองที่มีชาวยุโรปเข้ามาในช่วงแรกๆ ราวปี พ.ศ. 2429 เมืองนี้ได้รับการขนานนามว่า เป็นเมืองแห่งสวน (The Garden City) ในฤดูหนาวยังมีหิมะที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังมีโรงงานอุตสาหกรรม และมีรายได้อีกทางหนึ่งคือการศึกษาจากนักศึกษาต่างชาติ เปิดสอน หลากหลายสาขา ที่นิยมคือสาขาเกี่ยวกับศิลปะ

จากที่กล่าวมาแล้วว่าเศรษฐกิจของเมืองนี้มาจากอุตสาหกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยี อาหาร การท่องเที่ยว การศึกษา และการบริการต่างๆ และยังเป็นเมืองของฐานทัพแคนาดา มีการลงทุนด้านการเงินการธนาคาร การพิมพ์ การสร้างระบบหนังสือออนไลน์ การบิน การแพทย์ การสื่อสาร การออกแบบ และสถาปัตยกรรม

รายได้จากอุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยีมีประมาณ 1.95 ล้านล้านดอลลาร์ต่อปี มีโรงงานกว่า 800 แห่ง ซึ่งมีพนักงานมากกว่า 13,000 คน และเป็นเมืองที่มีระบบการสื่อสารที่ติดกันได้เป็น

“Canada’s Smartest City” จากนิตยสาร Macleans Magazine นอกจากนี้ยังมีรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการท่าเรือมีมากกว่า 500,000 คนระหว่างวัน และยังมีบริการเรือดูปลาวาฬ และมีกิจกรรมด้านศิลปะ ได้แก่ Music Festival ประจำปี ธุรกิจร้อยละ 93 กว่า 22,000 ราย จ้างคนงานไม่ถึง 20 คน รายได้ส่วนใหญ่ของเขตมาจากการบริการของรัฐจำนวนร้อยละ 40 แต่การบริการส่งออกและอุตสาหกรรมฐานความรู้เป็นเศรษฐกิจพื้นฐานของเมือง คนงานจำนวนกว่าครึ่งทำงานอยู่ชานเมือง มีเพียงจำนวน 2 ใน 3 ของคนงานทั้งหมดที่เข้ามาทำงานภายในเขตเมือง

ด้านสังคม จากการศึกษาเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2548 พบว่ามีผู้ไร้บ้านประมาณ 700 คน และน่าจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องยาเสพติดอีกด้วย คนเหล่านี้หากมีสัญชาติแคนาดาจะได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาล

ด้านการศึกษา วิศตอเรียมีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 แห่ง ในเขตชานเมืองคือ Victoria High School ก่อตั้งเมื่อปีพ.ศ. 2419 เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เก่าแก่ที่สุดในอเมริกาเหนือ นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนระดับประถมศึกษาหลายแบบ ทั้งที่สอนภาษาอังกฤษ โรงเรียนของชุมชนฝรั่งเศส จีน หรือได้รับการสนับสนุนโดยศาสนา ในระดับอุดมศึกษามีสถาบันทางการศึกษาเพียง 3 สถาบัน ในรูปแบบของมหาวิทยาลัย วิทยาลัย อีกทั้งยังมีโรงเรียนสอนภาษาจำนวนมาก เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดแรงงาน พร้อมกับฝึกทักษะเพื่อการทำงานในองค์กรต่างๆ

วิธีการ โครงสร้างและเงินทุน

ในปีพ.ศ. 2547-2548 The Downtown Victoria Community Alliance ริเริ่มวิสัยทัศน์ ปีพ.ศ. 2563 ขึ้น รวมถึงการประชุมอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2547- 2548 และการสร้างคณะทำงาน “Downtown as a Place of Learning” ด้วย ซึ่งคณะทำงานได้จัดทำรายงานดังนี้

ในปี พ.ศ. 2563 รัฐวิศตอเรียจะเป็นที่รู้จักในฐานะผู้นำของชุมชนแห่งการเรียนรู้ รัฐวิศตอเรียจะเพิ่มสถานภาพทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและสังคมให้กลายเป็นสถานะยั่งยืน โดยให้การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นหลักในการบริหาร และใช้เป้าหมายทางวัฒนธรรมเป็นตัวระดมทรัพยากรมนุษย์ สังคมและเงินทุนให้เกิดขึ้นในภาคประชาชน เศรษฐกิจ การศึกษาและชุมชน

คณะทำงานได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปี พ.ศ. 2563 ไว้ดังนี้

- จัดการศึกษาและการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพให้แก่เด็กเล็กที่เป็นบุตรของลูกจ้างและประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมือง

- จัดแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคลให้แก่คนทำงานในเมืองอย่างน้อยร้อยละ 50

- การเพิ่มขึ้นของการเข้าเรียนของผู้ใหญ่ในเมืองจะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 50

- ความคิดริเริ่มสัมพันธ์ระหว่างศิลปะและการเรียนรู้จะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 50

- เพิ่มการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา การเยี่ยมชมทั้งระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว ส่งผลให้เกิดเป็นยุทธศาสตร์ของเมืองเพื่อการเป็น “ศูนย์กลางการบริการทางศิลปะและการเรียนรู้” และเพื่อหาแนวทางสนับสนุนให้เกิด “อุตสาหกรรมการเรียนรู้และการสร้างสรรค์” เช่น การพัฒนาให้เกิด Victoria Arts and Learning Trust และการปฏิบัติตาม Civic Place Management Strategy ส่วนการกระทำระยะสั้นไประยะกลาง รวมทั้งการพัฒนาหอสมุดกลางแห่งใหม่ให้เป็นเสาหลักของเมือง และกำหนดแนวทางการพัฒนาวิศตอเรียเพื่อเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ไว้ในกรอบนโยบายด้วย

ตัวอย่างความคิดริเริ่ม

นายกเทศมนตรีได้กำหนด “Learning Commons Task Force” ขึ้น ในปี พ.ศ. 2547 เพื่อเสนอต่อสภาเทศบาลเมืองในปี พ.ศ. 2548 ดังนี้

- ในเดือนพฤษภาคม ปี พ.ศ. 2548 รัฐจะประกาศว่าเป็น “Global Learning City”
- สภาได้ริเริ่มงานหลายประเภท ได้แก่ การสร้างสภาเยาวชน การพัฒนาการบริการการเรียนรู้ที่เรียกว่า “Citizen apprenticeship” โดยร่วมมือกับโรงเรียนในเขต และโครงการ “Restorative Justice Initiative”

รัฐวิศตอเรียได้สร้างแบบแผนเศรษฐกิจและสังคมที่รวม Neighbourhood Profile และ Community Resources Inventories ที่มีรายการแหล่งความรู้และบริการไว้ ได้แก่ ชุมชน การนันทนาการ การศึกษา การดูแลเด็กและคนชรา การดูแลสังคมและบ้าน

4. เมืองแห่งการเรียนรู้ในประเทศฟินแลนด์

การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นหลักการที่นำมาใช้กันมาก นอกจากในระดับบุคคลแล้วยังครอบคลุมถึงระดับสังคม โดยมีตัวแปรทางสังคมในการสร้างโอกาส ซึ่งนำมาสู่อาชีพของแต่ละบุคคล กิจกรรมในชุมชน และการกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ และสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นในสังคม ส่งผลให้เกิดกระบวนการการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ฟินแลนด์มีประเพณีด้านการศึกษาและการเรียนรู้มายาวนานเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ในแถบสแกนดิเนเวีย เข้าสู่การเป็นประเทศเศรษฐกิจฐานความรู้ โดยมี Nokia เป็นบริษัทใหญ่ของฟินแลนด์ที่สร้างงานและรายได้ให้กับฟินแลนด์เป็นจำนวนมาก หากขาดบริษัทนี้อาจทำให้ประเทศสูญเสียความมั่งคั่ง และเมืองเอสโป (Espoo) เป็นตัวอย่างเมืองหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ของฟินแลนด์

เมืองเอสโป (Espoo) ประเทศฟินแลนด์

เอสโปเป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของประเทศฟินแลนด์ มีประชากรประมาณ 264,464 คน อยู่ห่างฝั่งตะวันออกของกรุงเฮลซิงกิ บนอ่าวฟินแลนด์ มีพื้นที่ 528 ตารางกิโลเมตร ซึ่ง

มีเพียง 312 ตารางกิโลเมตรเป็นพื้นที่บนฝั่ง มีภาษาทางราชการ 2 ภาษา โดยประชากรร้อยละ 83.6 พูดภาษาฟินแลนด์ และร้อยละ 8.3 พูดภาษาสวีเดน นอกนั้นร้อยละ 8 พูดภาษาอื่นๆ ตามเชื้อชาติ

เมืองนี้มีการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ Aalto University ใน Otaniemi เปิดสอนในสาขาวิทยาศาสตร์สำหรับชุมชน และยังมีบริษัทแม่ของสินค้าผลิตภัณฑ์ต่างๆ อยู่ที่เมืองนี้ได้แก่ Nokia Solutions and Networks, Microsoft Mobile, KONE, Neste Oil, Fortum, Orion Corporation และ Outokumpu

ฟินแลนด์เป็นเมืองที่มีเทคโนโลยีสูง ในปี พ.ศ. 2539 มีแผนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสหภาพยุโรป เมืองเอสโปได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม “The Joy of Learning” ซึ่งแนวความคิดนี้ได้กลายเป็นชื่อยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตของฟินแลนด์ในภายหลัง จากการจัดการประชุมดังกล่าวเอสโปได้ทบทวนกิจกรรมการเรียนรู้และประเมินการเรียนรู้ตลอดชีวิตของตนเอง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน ในปี พ.ศ. 2540 เอสโปได้เข้าร่วมโครงการริเริ่มต่างๆ ของสหภาพยุโรป หลายโครงการ และยังเป็นสมาชิกของอีกหลายองค์กรด้วย นอกจากนั้นเอสโปยังเป็นสมาชิกของเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ของฟินแลนด์ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกอีก 14 เมือง

วิธีการ โครงสร้างและเงินทุน

โครงการเมืองแห่งการเรียนรู้ ซึ่งนำโดยทีมบริหารเป็นผู้นำของโครงการเมืองแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวแทนจากภาคส่วนต่างๆ ในสังคม ซึ่งดูแลโดย Deputy City Manager และ Deputy Mayor of Education and Culture สมาชิกกลุ่มทำงานและกลุ่มที่ปรึกษาเฉพาะกิจมาจากผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาและการบริหารเมือง คณะที่ปรึกษาของตัวแทนจากบริษัทและผู้จัดการเรียนรู้ได้ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานช่วงแรก

เงินทุนหลักได้มาจากเมืองและเงินทุนอื่นๆ รวมทั้งสิ่งของได้รับมาจากหุ้นส่วนระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และผู้แทนจากสหภาพยุโรป

ตัวอย่างการคิดริเริ่ม

ได้มีการดำเนินการตามวาระการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ของเอสโป ดังนี้

- สนับสนุนให้มีการเข้าถึงการเรียนรู้อย่างทั่วถึงในหน่วยงานบริหารเมืองโดยผ่านห้องสมุด การศึกษา นันทนาการ
- จัดตั้ง Youth Council และ Council for the Elderly เพื่อกำหนดนโยบายด้านประชากร
- พัฒนาเว็บไซต์เมืองแห่งการเรียนรู้ให้มีการเชื่อมต่อไปยังทุกหุ้นส่วน
- กำหนดให้มีการเข้าถึงการเรียนรู้แก่บริษัทแท็กซี่ที่มีบริการแก่คนพิการ
- จัดโครงการการศึกษาออกสถานที่

- จัดโครงการฝึกอบรมหัวหน้าส่วนต่างๆ และหัวหน้าครู
- ใช้ Neltlibris ในการเชื่อมต่อเพื่อให้นักเรียนเข้าถึงในการอภิปรายกลุ่ม และใช้อินเทอร์เน็ตในการประชุมทางไกล
- ริเริ่มโครงการ Osterinet ซึ่งมีการพัฒนาการเรียนรู้เสมือนจริงขึ้น หรือเครือข่ายทางการศึกษา ประชาชน ผู้ให้บริการเอกชน ซึ่งสร้างหลักสูตรระยะสั้นให้แก่มหาวิทยาลัย หรือโรงเรียน หรือชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่สถาบันทางการศึกษาสามารถแก้ไขได้

5. เมืองแห่งการเรียนรู้ในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีมีการจัดการศึกษาทั้งแบบรับและเอกชน โดยทั้งสองประเภทได้รับงบประมาณจากรัฐบาลซึ่งจะมีสัดส่วนแตกต่างกัน โรงเรียนเอกชนจะได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยกว่า ระบบการศึกษาของเกาหลีได้รับบทบาทที่สำคัญในการนำประเทศสู่การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ด้วยโครงสร้างของระบบสังคมจึงทำให้การแข่งขันยังมีความรุนแรงส่งผลให้มีคนฆ่าตัวตายจำนวนมาก รัฐบาลในการสนับสนุนการศึกษาในทุกรูปแบบทั้งในระบบการศึกษา นอก ระบบการศึกษาและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีพันธกิจ แนวทางการดำเนินงานและโครงการมากมาย อาทิ Lifelong Learning in Korea Issue 01: Lifelong Learning City Empowering Project จัดดำเนินงานโดย The National Institute for Lifelong Education (NILE) ซึ่งเป็นการแบ่งปันแนวคิดกับสถานศึกษาในต่างประเทศ สนับสนุนให้เกิดการทำงานในรูปแบบของเครือข่ายทั่วโลก โดยโครงการนี้เป็นการตอบสนองแนวทางของ OECD ที่แนะนำแนวทางเรื่องเมืองแห่งการเรียนรู้ เมื่อปี พ.ศ. 2535 ว่าประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษา การสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาที่บูรณาการเข้ากับสังคมและเศรษฐกิจกับประเทศต่างๆทั่วโลก เมือง Gwangmyeong เป็นเมืองแรกที่สมัครเข้าร่วมโครงการนี้ เมื่อปี พ.ศ. 2542 ในนามของ “Learning City” ต่อมากระทรวงศึกษาจึงได้ขยายผลไปยังชุมชนอื่นๆ และได้ประเมินผลตลอด 10 ปีที่ผ่านมา

ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2556 จำนวนเมืองที่เข้าร่วมโครงการนี้มีถึง 118 เมือง นับเป็นร้อยละ 52 จาก 227 เมืองที่ปกครองโดยรัฐบาลสาธารณรัฐเกาหลี

เมืองกักนัค-กู (Gwanak – Gu) ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

เมืองกักนัค-กูอยู่ทางตอนใต้บริเวณชายแดนระหว่างกรุงโซลและอันยางในจังหวัด เป็นส่วนหนึ่งของการขยายตัวของกรุงโซล ประชากรประมาณ 500,000 คน ที่ส่วนมากอาศัยในชนบทที่เติบโตเป็นเมืองอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชากรในเขตเมืองมีความหนาแน่นมากขึ้นเรื่อยๆ

อุตสาหกรรมที่สำคัญคือเครื่องนุ่งห่ม และยังเป็นเมืองที่คลาคล่ำไปด้วยนักเรียนนักศึกษาต่างชาติ เพราะมีแหล่งให้เลือกซื้อสินค้ามากมาย และเป็นที่ตั้งวิทยาเขตหลักของ Seoul National University (NSU) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีเครือข่ายความร่วมมือในเรื่องต่างๆอย่างมาก ในปัจจุบัน มีจำนวนตึกมากกว่า 200 หลังคาซึ่งกว่าครึ่งสร้างตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. 2533 สาขาที่เปิดสอนคือด้านการแพทย์ ทันตกรรม พยาบาล โดยมีโรงพยาบาลเปิดให้บริการ นอกจากนี้ NSU ยังเปิดสอนในสาขาอื่นๆ อีกหลายเมืองด้วย

ด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตนั้น มีหน่วยงานที่จัดทำโปรแกรมประเมินผลการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ ในกรณีหากเกิดความล้มเหลวของโปรแกรม ก็สามารถระบุได้ว่าเป็นเพราะการออกแบบโปรแกรม หรือการบังคับใช้นโยบาย บ่อยครั้งที่ไม่สามารถทราบว่าเป็นความล้มเหลวอยู่ตรงไหน หรือไม่ทราบความไม่พึงพอใจของนโยบาย เนื่องจากรูปแบบโปรแกรมที่เราใช้อย่างมีจุดบอด จากการประเมินผลโปรแกรมทั้งหมดอยู่ที่ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกิจกรรม และด้านผลลัพธ์ ถ้าหากไม่ได้ตั้งเป้าหมายของนโยบาย นั้นหมายความว่า จะมีปัญหาในส่วนผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม หากมีปัญหานั้นในส่วนปัจจัยนำเข้า ด้านกิจกรรม และด้านผลลัพธ์ที่ได้ ก็สามารถอธิบายได้ว่าเป็นความล้มเหลวในส่วนของการบังคับใช้นโยบาย

จากการศึกษาจะแสดงให้เห็นถึง การประเมินนโยบายได้อย่างไร หรือการใช้โปรแกรมตามวัตถุประสงค์ต่างๆ ได้อย่างไร การตั้งเป้าหมายของนโยบายได้กำหนดการประเมินในส่วนที่เหลือนโยบายของเมืองกักกันค-กูในการเรียนรู้ตลอดชีวิต อันดับแรก คือ กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและการเพิ่มขึ้นของการแข่งขันในท้องถิ่น และการออกแบบโปรแกรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย จากการศึกษาครั้งนี้ ยังแสดงให้เห็นถึงกระบวนการของการพัฒนา ตัวชี้วัดสำหรับการจัดการที่มุ่งเน้นผลลัพธ์และดำเนินการตรวจสอบ และการประเมินผลของโปรแกรมซึ่งจะช่วยให้มุมมองเป็นระบบได้มากขึ้น

อัตราการย่อละของความพึงพอใจเป็น 52% อัตราย่อละของผู้ใช้โปรแกรมเป็น 85% สัดส่วนการใช้โปรแกรมในเมืองกักกันค-กูมี 79%

ผลที่ได้มาจากการวิเคราะห์โปรแกรมคือผลในระยะสั้น ผลในระยะกลาง และผลในระยะยาว ผลในระยะสั้นจะมีการเพิ่มขึ้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนและการเพิ่มขึ้นของความจำเป็นของการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเมือง ผลในระยะกลาง มีการเพิ่มขึ้นด้านความรู้ของประชาชน และในด้านเทคโนโลยี และการเพิ่มขึ้นของร้อยละของการจ้างงานในส่วนภูมิภาค ส่วนผลในระยะยาวมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาค

ถึงแม้ว่าผลที่จากนโยบายของเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของเมืองกักกันค-กูยังน้อยอยู่ เพราะนำมาใช้ได้เพียง 2 ปี แต่ว่ามีจำนวนผู้ใช้ครอบคลุมเป็นตัวเลขที่สูงถึง 79% และความตั้งใจของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สูง จากความคาดหวังสำหรับความสำเร็จของ

นโยบายในการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเมืองนั้นคาดว่าจะสูงขึ้น นอกจากนี้แล้วเมืองกักกัน-กู่จะมุ่งเน้นการพัฒนา นโยบายใหม่ๆ จะเป็นเมืองที่น่าจดจำตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป มากกว่าจำนวนตัวเลขที่ปรากฏอยู่

ความเป็นมาด้านการจัดการศึกษา

มีนโยบายการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชีวิตของประชาชนและเพิ่มการแข่งขันในท้องถิ่น มุ่งเน้นการร่วมมือด้านงบประมาณกับภาคเอกชน ในด้านวัสดุอุปกรณ์ แหล่งทำงาน และทรัพยากรต่างๆ โดยได้ก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดหาทีมงานฝ่ายงบประมาณและการวางแผน ในปี พ.ศ. 2549 มีผู้สมัครเข้าร่วมโครงการประมาณ 4,500 คน และยังมีหน่วยงานอีก 45 หน่วยงานที่มีส่วนร่วมการจัดสวัสดิการของนโยบาย การการจัดชั้นเรียนประมาณ 80 ห้องในสาขาต่างๆ เช่น การเรียนภาษาเกาหลี ภาษาอังกฤษ โยคะ คอมพิวเตอร์ ศิลปะ กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็ก ศูนย์เรียนรู้ตลอดชีวิตหนึ่งแห่งจะมีเจ้าหน้าที่ดูแลอยู่ทั้งหมด 5 คน และงบประมาณเงินหมุนเวียนทั้งหมดสำหรับศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นเงิน 716,410,000 วอน ซึ่งรวมถึงเงินอุดหนุนของรัฐบาล (65,000,000 วอน) งบประมาณรายได้ของธุรกิจ (651,410,000 วอน) โดยมีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ คือ

1. ศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
2. ประชาชนเข้าถึงโปรแกรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ไม่ยาก
3. ฝ่ายการศึกษาให้แรงจูงใจและกฎระเบียบสำหรับการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 สรุปสาระสำคัญที่ได้จากกรณีศึกษาเมืองแห่งการเรียนรู้

จากกรณีศึกษาเมืองแห่งการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความเป็นมา ปัญหาเป้าหมายแนวทางการดำเนินงาน ความสำเร็จที่ได้รับหลังจากที่ได้ดำเนินการตามรูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้ของแต่ละแห่ง รวมถึงแนวคิดในการริเริ่มและดำเนินการ โดยยึดหลักการให้การศึกษาตลอดชีวิตแก่คนทุกระดับ ทุกช่วงวัย และสอดคล้องตรงตามความต้องการของคนในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแก้ปัญหาด้านการพัฒนาความรู้ ทักษะและฝีมือในการเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของเมืองได้อย่างมีศักยภาพ เป็นการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ของทุกคน และพัฒนาชุมชน/สังคมในภาพรวม ซึ่งสรุปสาระสำคัญที่ได้จากกรณีศึกษา ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 สรุปผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้

โครงสร้างพื้นฐาน	กลไกในการขับเคลื่อน	การขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย
1. สหราชอาณาจักร			
1.1 เมืองเร้ทฟอร์ด (Thetford) เป็นชุมชนการค้า โรงงานผลิตอาหาร การท่องเที่ยว มีความต้องการขยายเมืองในอนาคตเพื่อให้ทุกคนมีงานทำ ทั้งในด้านธุรกิจ โรงงานอุตสาหกรรมและภาคการเกษตร ผู้รับผิดชอบทางการศึกษา คือ สถาบันแห่งชาติด้านการศึกษาต่อเนื่องสำหรับผู้ใหญ่ (NIACE) สังกัดกระทรวงศึกษาธิการและการจ้างงาน			
1. จัดตั้งโรงเรียน ระดับประถมศึกษา เพิ่มขึ้น 3 แห่ง และ ขยายพื้นที่ของ โรงเรียนระดับ มัธยมศึกษา	หุ้นส่วนความร่วมมือ ได้แก่ 1. หน่วยงานหลัก ได้แก่ ภาครัฐ 2. ภาคธุรกิจ 3. กลุ่มโรงเรียน 4. กลุ่มอาสาสมัคร	1. โครงการโค้งแห่ง การเรียนรู้ เป็น กิจกรรมด้านการตลาด ได้แก่ -กิจกรรมหลังโรงเรียน เล็ก สำหรับเด็กอายุ 11-14 ปี -โครงการนำร่องเรื่อง สารสนเทศเกี่ยวกับ ตลาดแรงงานสำหรับ เยาวชน -แผนพัฒนาพนักงาน ด้านการดูแลสุขภาพ ขั้นต้น - จัดบริการ คอมพิวเตอร์ในร้านค้า ของท้องถิ่นเพื่อให้ ลูกค้ารับบริการ ขั้นพื้นฐานของร้านค้า 2. พัฒนาหลักสูตร ที่เหมาะสมกับ พ่อ-แม่ 3. จัดทำเว็บไซต์ให้ ประชาชนแสดงความ	1. เด็กอายุ 11-14 ปี 2. ผู้มีอายุสูงกว่า 16 ปี 3. กลุ่มพ่อ-แม่ 4. กลุ่มพนักงานและ แรงงาน 5. ประชาชนทั่วไป
2. จัดตั้ง สถานพยาบาล และเพิ่มจำนวน ทันตแพทย์			
3. จัดตั้งสถาน นันทนาการ ประเภท ธุรกิจและอาชีพใหม่ๆ			
4. พัฒนาระบบขนส่ง มวลชน ทางเดินเท้า			
5. ติดตั้งระบบ คอมพิวเตอร์ใน ร้านค้าของท้องถิ่น			

โครงสร้างพื้นฐาน	กลไกในการขับเคลื่อน	การขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย
		คิดเห็น และ แบ่งปัน ข้อมูล 4. จัดฝึกอบรมทักษะ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร 5. จัดนิทรรศการ 6. ส่งจดหมายเวียนถึง ทุกบ้าน	
1.2 เมืองนอริช (Norwich) เป็นลักษณะของเมืองชนบท ในอดีตเป็นเมืองที่มีความสำคัญทาง อุตสาหกรรม ยังมีความต้องการขยายเมือง ประชาชนส่วนใหญ่อาศัยแถบชานเมืองและเดินทางเข้า มาทำงานในเมือง สินค้าที่สำคัญคือรองเท้า เสื้อผ้า งานไม้ การออกแบบเครื่องบิน อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ อาหาร ยา ขนมอบ่งกรอบ น้ำแร่บรรจุขวด และการท่องเที่ยว บริหารงานด้าน การศึกษาโดยสำนักงานพัฒนาพื้นที่ของนอริชร่วมกับภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น			
1. จัดสรรงบประมาณ 2. จัดตั้งสมัชชา นายจ้าง 3. จัดตั้งเครือข่าย ตามความสนใจใน ท้องถิ่น	หนุนส่วนความร่วมมือ ได้แก่ 1. ภาครัฐ ได้แก่ สภา นคร ทำหน้าที่เป็น นายหน้าและ ผู้ประสานงาน 2. ภาคเอกชนใน ท้องถิ่น ได้แก่ นายจ้าง และบุคคลทั่วไป	1. ร้านเพื่อการเรียนรู้ 2. จัดงานเทศกาล การเรียนรู้ 3. เผยแพร่ข่าวสาร ผ่านสื่อท้องถิ่น	1. กลุ่มนักเรียน/ นักศึกษา 2. กลุ่มผู้ใหญ่ 3. ประชาชนทั่วไป
1.3 เมืองเชฟฟิลด์ (Sheffield) เป็นเมืองนครบาลที่เติบโตมาจากอุตสาหกรรมเหล็กกล้า ในปี 2003 มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงสุดของอังกฤษ ประชาชนทำงานในอุตสาหกรรมเกี่ยวกับ เหล็ก การทำเรือรบ ผลิตแร่ มหาวิทยาลัยหรือโรงพยาบาล และในแหล่งบันเทิง ซ้อบปีง รัฐบาลให้ การสนับสนุนการทำกิจการขนาดเล็ก ผู้รับผิดชอบด้านการศึกษาคือ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัย และวิทยาลัยในเชฟฟิลด์			
1. จัดตั้งศูนย์การ เรียนรู้ท้องถิ่น	หนุนส่วนความร่วมมือ ได้แก่	1. โครงการผู้ปกครอง ในฐานะหุ้นส่วน มี	1. นักเรียน 2. พ่อ-แม่ ผู้ปกครอง

โครงสร้างพื้นฐาน	กลไกในการขับเคลื่อน	การขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย
2. จัดตั้งองค์กรอิสระ	1. หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ สภานคร สภากาชาด สภาการฝึกอบรมและวิสาหกิจ 2. องค์กรเอกชน 3. หน่วยงานการศึกษา ได้แก่ โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย 4. พ่อ แม่ ผู้ปกครอง	ส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็ก 2. โครงการนครหลากหลายภาษา เน้นภาษาชุมชน และภาษายุโรป 3. โครงการปีแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยุโรป -จัดประชุมระดับชาติเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต -จัดสัปดาห์การเรียนรู้และวัฒนธรรมยุโรป 4. โครงการซิเซโร ฝึกอบรมคนว่างงาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มน้อย 5. จัดทำเครือข่ายด้านสารสนเทศ 6. ศูนย์การเรียนรู้ทั่วเมืองให้ครอบคลุมและได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องเฉพาะเรื่อง	3. ประชาชนทั่วไป 4. ชนกลุ่มน้อย
1.4 เมืองฮัลล์ (Hull) เมืองท่าที่สำคัญแห่งหนึ่งของอังกฤษ เป็นศูนย์กลางทางการค้า การทหาร การประมง ธุรกิจการค้าปลีก อสังหาริมทรัพย์ บริการสาธารณสุข แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ การสกัดน้ำมันพืช เคมีภัณฑ์ด้านสุขภาพ การท่องเที่ยว แม้ว่าจะมีธุรกิจที่หลากหลาย แต่ประชากรส่วนใหญ่ยังอยู่ในท่าเรือ ศูนย์กลางการค้า			

โครงสร้างพื้นฐาน	กลไกในการขับเคลื่อน	การขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย
	ความร่วมมือของ 1. ชุมชน 2. องค์กรด้านวิชาการ 3. ภาคเอกชน 4. อาสาสมัคร 5. องค์กรตามกฎหมาย ที่รับผิดชอบ	1. จัดตั้งมหาวิทยาลัย เด็ก จากสนับสนุนของ ภาคเอกชน เพื่อ ยกระดับมาตรฐาน การเรียนรู้และปรับปรุง มาตรฐานการรู้หนังสือ ให้ดีขึ้น 2. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ของเมือง เช่น พิพิธภัณฑ์ในรูปแบบ ต่างๆ มากมาย 3. เผยแพร่บทบัญญัติ การเรียนรู้ 4. จัดตั้งสมาชิก ผู้ปกครอง 5. จัดประชุมใหญ่ 2 ครั้ง	1. กลุ่มเด็กก่อน วัยเรียน-มัธยมศึกษา 2. กลุ่มผู้ใหญ่และ ประชาชนทั่วไป
<p>1.5 เมืองนอตติงแฮม (Nottingham) มีรายได้เป็นอันดับ 6 ของอังกฤษ มีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วยศิลปะหลากหลายรูปแบบ มีระบบโครงข่ายรถสาธารณะที่ใหญ่ที่สุดในอังกฤษ เศรษฐกิจขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษาสำหรับชาวต่างชาติ การผลิตเทคโนโลยี ธุรกิจเครื่องสำอางและการดูแลสุขภาพ ยาสูบ พลังงาน ดูแลการจัดการศึกษาโดยคณะที่ปรึกษาท้องถิ่น สภาฝึกอบรมและวิสาหกิจของนอตติงแฮม</p>			
	- ความร่วมมือแบบ หุ้นส่วนจากทุกภาคส่วน โดยมีส่วนร่วมในการ กำหนดนโยบาย การ บริหารจัดการระหว่าง 1. ภาครัฐบาล 2. ภาคธุรกิจ/นายจ้าง	1. จัดทำยุทธศาสตร์การ จ้างงานของผู้มีอายุ 18-24 ปี 2. จัดตั้งสมาชิกกลยุทธ์ ด้านการตลาดแรงงาน 3. จัดสัปดาห์ความ ร่วมมือด้านการศึกษา	1. กลุ่มผู้มีอายุ 18-24 ปี 2. กลุ่มผู้ใหญ่

โครงสร้างพื้นฐาน	กลไกในการขับเคลื่อน	การขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย
	3. นักการศึกษา 4. ชุมชน จัดเป็นคณะทำงาน เป็น 3 คณะ ได้แก่ 1. คณะทำงาน การตลาด 2. คณะทำงาน สารสนเทศ 3. คณะทำงานการ แแนวและรู้หนังสือ	ผู้ใหญ่	
<p>1.6 เมืองลิเวอร์พูล (Liverpool) เป็นหนึ่งในเมืองที่มี 2 ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของอังกฤษ มาจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบันเทิง ลิเวอร์พูลมีประชากรวัยหนุ่มมากกว่าเมืองอื่นๆ ของอังกฤษ คิดเป็น 42.3% ของประชากรอายุต่ำกว่า 30 ปี ทำให้มีประชากรวัยทำงานถึง 65.1% ปัจจุบันลิเวอร์พูลให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเมือง การศึกษา สุขภาพ การเงิน การธนาคาร การประกัน และยังคงพยายามสร้างเศรษฐกิจให้เติบโต</p>			
1. จัดเตรียม โครงสร้างพื้นฐานที่ รองรับการเป็น เมืองอิเล็กทรอนิกส์ หรือเมืองไร้สาย ได้แก่ ระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	หนุนส่วนความร่วมมือ ได้แก่ 1. หน่วยงานภาครัฐ 2. องค์กรภาคเอกชน 3. มหาวิทยาลัยต่างๆ ในเมืองและเมืองอื่นๆ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 2.1 กลุ่มกิจกรรม Wired City Reconnected (กิจกรรมเชื่อมต่อเมือง ไร้สาย) ประกอบด้วย หน่วยงาน/องค์กร	1. ส่งเสริมและ ดำเนินการด้าน การตลาดให้ลิเวอร์พูล และภูมิภาคเป็น ศูนย์กลางแห่งความ เป็นเลิศ มีชื่อเสียงใน ระดับนานาชาติด้าน กิจกรรมการเรียนรู้ 2. พัฒนาแนวคิด เมืองอิเล็กทรอนิกส์ หรือเมืองไร้สาย เพื่อ ปรับปรุงผลผลิตและ การดำเนินงานด้าน	1. นักเรียน/นักศึกษา 2. ผู้ใหญ่ 3. ผู้สูงวัย 4. เจ้าหน้าที่/ บุคลากร ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

โครงสร้างพื้นฐาน	กลไกในการขับเคลื่อน	การขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย
	ภาคธุรกิจไม่ต่ำกว่า 50 แห่ง 2.2 กลุ่ม Value เป็นเครือข่ายเว็บไซต์ที่พัฒนาเพื่อให้เป็นแหล่งข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในเมือง ประกอบด้วยนักวิชาการทางการศึกษาตลอดชีวิต 3. กลุ่มองค์กรอาสาสมัคร	การศึกษาและฝึกอบรมรวมทั้งเพื่อประโยชน์ของภาคธุรกิจและชุมชนในวงกว้าง 3. สร้างแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4. พัฒนาและออกแบบธุรกิจดิจิทัลและธุรกิจเทคโนโลยีและการสื่อสาร	
<p>1.7 เมืองเซาแธมป์ตัน (Southampton) เป็นเมืองท่าหลักที่อยู่ใกล้เมืองหลวงมากที่สุด ประชากรส่วนใหญ่ของเมืองทำงานที่ท่าเรือ ทั้งด้านการขนส่งสินค้าและการเดินทาง เพราะถือว่าเป็นท่าเรือที่มีผู้คนสัญจรมากที่สุด อีกทั้งยังมีกิจการของทหารเรืออยู่ด้วย การทำเครื่องบิน รถยนต์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และพลังงาน นอกจากนี้ ยังเป็นศูนย์กลางด้านการรักษาพยาบาล โดยมีโรงพยาบาลสามารถรับคนไข้ได้ถึง 5 แสนคน ด้านการศึกษา เซาแธมป์ตันเป็นเมืองที่มีสถาบันทางการศึกษาระดับสูงเป็นจำนวนมาก</p>			
1. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือในการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ 2. จัดเตรียมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	หนุนส่วนความร่วมมือระหว่าง 1. ภาครัฐ ได้แก่ City College และสภาเมือง 2. ภาคเอกชน ได้แก่ หอการค้า และนายจ้าง 3. ภาคการศึกษา ได้แก่ โรงเรียน วิทยาลัย และ	1. จัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับบ้านพักอาศัย 2. จัดตั้งศูนย์การพักผ่อนในชุมชนท้องถิ่น 3. จัดตั้งมหาวิทยาลัยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4. จัดตั้งสหพันธ์	1. ประชาชนทั่วไปทุกระดับอายุและสาขาอาชีพ

โครงสร้างพื้นฐาน	กลไกในการขับเคลื่อน	การขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย
	มหาวิทยาลัย 4. ภาคประชาชน ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง	การเรียนรู้ ประกอบด้วยวิทยาลัย การศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัย สภาเมือง หอการค้า และนายจ้าง ผู้นำของเมือง 5 แห่ง 5. จัดทำธรรมนูญเพื่อ การเรียนรู้ 6. โครงการร้านเพื่อ การเรียนรู้ เพื่อการ เรียนรู้ ผู้ลงทุนรับรอง ในการเรียนรู้ และ บัตรการเรียนรู้ 7. โครงการ คอมพิวเตอร์สำหรับ ทุกคน 8. จัดตั้งเครือข่ายการ เรียนรู้ในท้องถิ่นต่างๆ	
<p>1.8 เมืองเอดินบะระ (Edinburgh) เป็นเมืองหลวงของสกอตแลนด์ เป็นเมืองใหญ่ที่มีแนวโน้มเติบโตได้อีกมาก เศรษฐกิจส่วนมากมาจากการผลิตเครื่องตี๋ม ธนาकार การประกัน การพิมพ์ ปัจจุบันยังเพิ่มเติมด้านการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การศึกษาและการท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวมากเป็นอันดับ 2 ของสหราชอาณาจักรนอกเหนือจากลอนดอน ในด้านการศึกษา Edinburgh มีมหาวิทยาลัย 4 แห่งและวิทยาลัยที่เปิดสอนหลายสาขาที่แต่ละแห่งมีความเชี่ยวชาญต่างกัน เช่น การศึกษา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ การแพทย์ สำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานมีจำนวนสถานรับเลี้ยงก่อนวันเรียน 18 แห่ง โรงเรียนประถมศึกษา 94 แห่ง และโรงเรียนมัธยมศึกษา 23 แห่ง ที่ได้รับการบริหารงานโดย The City of Edinburgh Council นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ตั้ง The Royal High School ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เก่าแก่ที่สุดในโลก ประชาชนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเล่าเรียนในหลายโรงเรียน</p>			

โครงสร้างพื้นฐาน	กลไกในการขับเคลื่อน	การขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย
	<p>หุ้นส่วนความร่วมมือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สภาท้องถิ่น 2. หน่วยงานการศึกษา และฝึกอบรม ได้แก่ วิทยาลัย มหาวิทยาลัย 3. นายจ้าง/ผู้ประกอบการ 4. ประชาชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูลแก่ประชาชน เกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษาและฝึกอบรม ทั้งในและนอกสถานที่ทำงาน 2. การพัฒนาเครือข่าย เพื่อปรับปรุงคุณภาพของข้อมูลและการแนะแนว 3. จำแนกและพัฒนาบทบาทและสถานะของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในนครแห่งการเรียนรู้ 4. ปรับปรุงความเชื่อมโยงระหว่างสถานประกอบการขนาดกลางถึงขนาดย่อม และผู้จัดการศึกษาและฝึกอบรมระดับชาติ 5. ใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อขจัดอุปสรรคของกลุ่มที่ด้อยโอกาส 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประชาชน 2. ลูกจ้าง 3. กลุ่มที่ด้อยโอกาส
<p>1.9 เมืองมิลตัน คีนส์ (Milton Keynes) เศรษฐกิจส่วนใหญ่มาจากธุรกิจอุตสาหกรรม และยังมีบริษัทแม่ของหลายบริษัท มีมหาวิทยาลัยเปิดในหลักสูตรเรียนทางไกล (Distance Education) นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาเพียง 200 คนที่เรียนเต็มเวลา นอกจากนี้ ยังมีวิทยาลัยและโรงเรียนเทคนิคที่เปิดสอนเฉพาะทางตั้งแต่พื้นฐานจนประกอบวิชาชีพต่างๆ</p>			

โครงสร้างพื้นฐาน	กลไกในการขับเคลื่อน	การขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย
	<p>หุ้นส่วนประกอบด้วย ผู้แทนจากภาค การศึกษา ธุรกิจ สภามิตรมิตัน คีนส์ สภาเขต มหาวิทยาลัย ท้องถิ่นโรงเรียน วิทยาลัย หอการค้า องค์การฝึกอบรมและ วิสาหกิจ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดประชุม ระดับชาติ เรื่อง เครือข่ายนครแห่ง การเรียนรู้ ครั้งที่ 1 2. เผยแพร่บทความ ประจำในหนังสือ ท้องถิ่นและสื่ออื่น ๆ 3. พัฒนาเครือข่าย เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของ ชุมชนท้องถิ่น เชื่อมโยง โรงเรียนเข้าสู่เครือข่าย ภายในชุมชนเพื่อให้ เอื้อต่อการเรียนรู้ 4. ดำเนินงานร่วมกับ โรงเรียนท้องถิ่นพัฒนา ทักษะที่ได้รับจาก รายวิชาในหลักสูตร แห่งชาติ 5. พัฒนาการแนะแนว ผู้ใหญ่โดยการให้ บริการ ส่งเสริม การ จัดทำบันทึกบุคลิกภาพ การนำเสนอประวัติ คุณสมบัติส่วนบุคคล และเทคนิคการ สัมภาษณ์ 6. พัฒนาทักษะการรู้ หนังสือและการคิด คำนวณสำหรับผู้ใหญ่ที่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียน/นักศึกษา 2. ผู้ใหญ่ 3. ลูกจ้าง

โครงสร้างพื้นฐาน	กลไกในการขับเคลื่อน	การขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย
		ว่างงาน 7. จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรม เพื่อให้บริษัทในท้องถิ่น ใช้จัดการฝึกอบรมให้ ลูกจ้าง	
<p>1.10 เมืองซันเดอร์แลนด์ (Sunderland) มีลักษณะเป็นนครบาล เศรษฐกิจของเมืองอยู่บริเวณ Sunnyside ที่มีร้านอาหาร คาเฟ่ โรงหนัง คาสิโนและแห่งบันเทิงมากมาย และมีแหล่งช้อปปิ้ง ในด้านการศึกษาได้รับการดูแลโดย Sunderland City Council ประกอบด้วยการจัดการศึกษาสำหรับครอบครัว การศึกษาผู้ใหญ่ ซันเดอร์แลนด์เป็นพื้นที่นำร่องของโครงการมหาวิทยาลัยเพื่ออุตสาหกรรม ซึ่งส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ของทุกคน หนุนส่วนความร่วมมือทำให้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการฝึกอบรมเป็นส่วนสำคัญของแผนช่วยเหลือการทำงานของประชาชน</p>			
1. จัดตั้งมหาวิทยาลัย เฉพาะทาง 2. จัดเตรียมระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ด้วยการจัดทำ ฐานข้อมูลระบบ เชื่อมตรง	หนุนส่วนความร่วมมือ ของซันเดอร์แลนด์ ประกอบด้วยองค์การ บริหารส่วนท้องถิ่น วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หน่วยบริการสุขภาพ องค์กรธุรกิจ และภาค อาสาสมัคร	กิจกรรมที่ดำเนินงาน ได้แก่ 1. พัฒนาสถานี ถ่ายทอดเป็นส่วนหนึ่ง ของภาคีสถานีถ่ายทอด 2. จัดตั้ง หอประชุม หมู่บ้านระบบ อิเล็กทรอนิกส์ 3. จัดตั้งมหาวิทยาลัย เพื่ออุตสาหกรรม 4. ฝึกอบรมเทคโนโลยี สารสนเทศและการ สื่อสาร และจัดทำ แผนพัฒนาฐานข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ ด้าน การฝึกอบรมเกี่ยวกับ เทคโนโลยีสารสนเทศ	1. นักเรียน/นักศึกษา 2. ประชาชนทั่วไป

โครงสร้างพื้นฐาน	กลไกในการขับเคลื่อน	การขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย
		<p>และการสื่อสาร</p> <p>5. การเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดในเมือง องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย</p> <p>ผนวกรวมห้องสมุดเข้าด้วยกัน โดยให้บริการในระบบเชื่อมต่อตรง</p> <p>6. จัดซื้อฐานข้อมูลระบบเชื่อมต่อตรง ทำให้สามารถเข้าถึงวารสารที่มีเนื้อหาครบถ้วน 15,000 รายการ</p> <p>7. จัดตั้งศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้ 4 แห่ง</p> <p>8. ร่วมพัฒนา smartcard ในระดับภูมิภาค</p> <p>9. เชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน ทุกโรงเรียนสามารถเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตด้วยเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ</p>	

โครงสร้างพื้นฐาน	กลไกในการขับเคลื่อน	การขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย
2. ประเทศออสเตรเลีย			
<p>2.1 เมืองอัลเบอร์รี-วูดองกา (Albury-Wodonga) เป็นเมืองหลักเมืองหนึ่งของรัฐนิวเซาท์เวลส์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ โดยเฉพาะการทัวร์ชิมไวน์ และท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บริเวณเหมืองทอง การตกปลา การเดินป่า การดูนก และการเล่นหิมะ ทำให้สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดปี สร้างรายได้ให้กับเมืองเป็นอย่างมาก วูดองกาเป็นเมืองหนึ่งของรัฐวิกตอเรียที่เติบโตเร็วที่สุด เศรษฐกิจของเมืองส่วนมากมาจากการขนส่ง (logistic) การเป็นตลาดสัตว์เลี้ยงแห่งใหญ่ โรงงานอาหารสัตว์ โรงงานอาหารกระป๋อง ทำกล่อง cardboard โรงงานผลิตพันธุ์พืช และโรงงานขนาดเล็กอีกมากมาย และยังเป็นศูนย์กลางของกองทัพออสเตรเลีย รวมทั้งมีสถานศึกษาทุกระดับ TAFE ในสาขาการศึกษา วิทยาศาสตร์สุขภาพ ชีววิทยาและธุรกิจ และวิทยาเขตของมหาวิทยาลัย</p>			
<p>1. จัดเตรียมระบบขนส่งสาธารณะ</p> <p>2. จัดเตรียมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร</p>	<p>หุ้นส่วนความร่วมมือ ได้แก่ สภาที่ปรึกษา ประกอบด้วยสมาชิก 17 คน ที่มาจากภาคประชาชน ภาคเศรษฐกิจ ภาคการศึกษา และชุมชน แบ่งการทำงานเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มเทศกาลการเรียนรู้ขององค์การแห่งการเรียนรู้ - กลุ่มวิถีนิวศัน - กลุ่มพัฒนาอนาคตส่วนภูมิภาค - สหพันธ์เมืองแห่งการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ Peter Senge 	<p>1. จัดเทศกาลการเรียนรู้ประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดการประชุมตลาดเกษตรกร - เป็นตัวแทนเผยแพร่รายการการเรียนรู้ทางสถานีวิทยุ - นำเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของ British Columbia - จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการในห้องสมุดท้องถิ่น - เป็นเจ้าภาพจัดงานเปิดประตูสู่รั้วมหาวิทยาลัยให้กับมหาวิทยาลัย และ 	<p>1. นักเรียน/นักศึกษา</p> <p>2. ผู้ใหญ่</p> <p>3. ลูกจ้าง</p> <p>4. เกษตรกร</p> <p>5. ประชาชนทั่วไป</p>

โครงสร้างพื้นฐาน	กลไกในการขับเคลื่อน	การขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย
	<p>- กลุ่มผู้สนับสนุนจากตัวแทนของทุกส่วน โดยประสานความร่วมมือเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเพื่อการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ และส่วนที่สอง เพื่อเป็นศูนย์บริการการเรียนรู้แบบเบ็ดเสร็จ</p>	<p>วิทยาเขตของวิทยาลัยต่างๆ</p> <p>- บริการรถฟรีให้เข้าชมพื้นที่ประวัติศาสตร์ โรงงานอุตสาหกรรม ท้องถิ่น และเมืองที่พัฒนาแล้ว</p> <p>- จัดแสดงศูนย์ของชุมชนที่ชื่อว่า “Adult Learners Day”</p> <p>- จัดทำเว็บไซต์ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง</p> <p>- จัดทำโครงการ The Way We Live Partnership Project ร่วมกับนักวางแผนท้องถิ่น สถาปนิก และนักนิเวศวิทยา เพื่อพัฒนาบ้านและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน</p>	
<p>2.2 เมืองฮูม (Hume) เป็นเมืองร่ำรวยวัฒนธรรมและความแตกต่างทางเชื้อชาติกว่า 130 เชื้อชาติ เป็นเมืองที่มีสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่ำเป็นอันดับสามของออสเตรเลีย และถูกมองว่าเป็นพื้นที่ “ขาดแคลน” ในขณะที่พื้นที่นอกเมืองจะมีคนชั้นกลางอาศัยอยู่เป็นส่วนใหญ่</p>			
<p>1. จัดสร้างห้องสมุด/ศูนย์การเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นหน่วยงานที่จัดบริการและประสานความร่วมมือ</p>	<p>หุ้นส่วนความร่วมมือมาจากตัวแทนจากทุกภาคส่วน โดยมีสภาเทศบาลเป็นผู้รับผิดชอบ สนับสนุน</p>	<p>1. สร้าง Hume Global Learning Village เพื่อเชื่อมโยงแหล่งเรียนต่างถิ่นเข้าด้วยกัน</p>	<p>1. นักเรียน/นักศึกษา 2. พ่อ แม่ 3. ลูกจ้าง 4. ผู้พิการ 5. ประชาชนทุกสาขา</p>

โครงสร้างพื้นฐาน	กลไกในการขับเคลื่อน	การขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย
กิจกรรมต่างๆ	และส่งเสริม	<p>ได้แก่ ห้องสมุด เคลื่อนที่ โรงเรียน ท้องถิ่น ศูนย์การเรียนรู้ กลุ่มเพื่อนบ้าน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และธุรกิจท้องถิ่น</p> <p>2. จัดการเรียนรู้ทั้ง แบบเป็นทางการและ ไม่เป็นทางการ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - บริการเรียนเทควันโด และไทเก๊กโดยไม่เสีย ค่าใช้จ่าย - ดูนานที่โรงงานฟอร์ด ไม่คิดค่าใช้จ่าย - โครงการเปิดรั้วสู่ มหาวิทยาลัย - งาน “Parents as First Teachers Literacy Expo” โดย กลุ่มหลากหลายทาง วัฒนธรรม - งานแสดงแสง สี เสียง โดยสมาคม ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น - ศูนย์บริการผู้พิการ จัดการศึกษาขั้นสูง ให้แก่ผู้พิการ - จัดงาน Parents as First Teachers Expo - จัดงาน “Early 	อาชีพ เช่น ศิลปะ กีฬา

โครงสร้างพื้นฐาน	กลไกในการขับเคลื่อน	การขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย
		Years Literacy Expo” ณ ศูนย์การเรียนรู้ของเมือง - จัดแสดงเกี่ยวกับพลังงานที่สัมพันธ์กันโดย Alternative Technology Association - จัดโครงการ “คนธรรมดาที่ไม่ธรรมดา” ด้านศิลปะ กีฬา หรือธุรกิจ	
<p>2.3 เมืองเมลตัน ไชร์ (Shire of Melton) เป็นเมืองเล็กของ Melbourne และเป็นเมืองที่เติบโตเร็วที่สุดในรัฐวิกตอเรียด้วยอัตราการเติบโตมากกว่าร้อยละ 9 ชาว Melton Shire ประมาณร้อยละ 80 เดินทางไปทำงานนอกเมือง ปัจจุบันเป็นสถานที่แข่งขันกีฬาหลายอย่าง เช่น แข่งม้า แข่งเรือ ฮอกกี้ และมีสถานออกกำลังกายที่นิยม การคมนาคมสะดวกทั้งในเมืองและระหว่างเมือง เนื่องจากในอดีตจำเป็นต้องขนแร่ทอง จึงมีเส้นทางรถไฟของตนเอง ด้านการศึกษาจึงมีเพียงโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเท่านั้น</p>			
1. จัดตั้งวิทยาลัยชุมชนเพื่อใช้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้	หนุนส่วนความร่วมมือได้แก่ ผู้จัดการเรียนรู้ ตั้งแต่ระดับทารกจนถึงผู้สูงอายุ และตัวแทนภาคอุตสาหกรรมและเยาวชน โดยมีคณะกรรมการชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบและประสานงาน	1. โรงเรียนของรัฐ 3 แห่งร่วมกัน ด้านนโยบาย ข้อมูลด้านการจัดการศึกษา ทั้งแบบปกติและการฝึกอบรมระยะสั้น	1. นักเรียน/นักศึกษา 2. ลูกจ้าง 3. ประชาชนทั่วไป

โครงสร้างพื้นฐาน	กลไกในการขับเคลื่อน	การขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย
	<p>การดำเนินการต่างๆ ได้แก่</p> <p>1. ประสานความร่วมมือทางการศึกษา การฝึกอบรม และการจ้างงานใน 3 เมือง แลบชนบทของ Melbourne</p> <p>2. ระดมเงินทุนจาก หุ้นส่วนของเครือข่าย การจ้างงานและการศึกษา และ รัฐวิศตอเรีย</p>		
3. ประเทศแคนาดา			
<p>3.1 เมืองวิกตอเรีย (Victoria) เป็นเมืองหลวงของรัฐ British Columbia ประเทศแคนาดา ในฤดูหนาวยังมีหิมะที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังมีโรงงานอุตสาหกรรม และยังมีรายได้อีกทางหนึ่งคือ การศึกษาจากนักศึกษาต่างชาติ เปิดสอนหลากหลายสาขา ที่นิยมคือสาขาเกี่ยวกับศิลปะ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p> <p>จากที่กล่าวมาแล้วว่าเศรษฐกิจของเมืองนี้มาจากอุตสาหกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยี อาหาร การท่องเที่ยว การศึกษา และการบริการต่างๆ และยังเป็นเมืองของฐานทัพแคนาดา มีการลงทุนด้านการเงิน การธนาคาร การพิมพ์ การสร้างระบบหนังสือออนไลน์ การบิน การแพทย์ การสื่อสาร การออกแบบ และสถาปัตยกรรม</p>			
1. จัดตั้งหอสมุดกลาง เพื่อใช้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้	<p>หุ้นส่วนความร่วมมือ ได้แก่ สภาเทศบาล เมือง องค์กรทางศาสนา สถาบันการศึกษา</p>	<p>1. จัดตั้งสภาเยาวชน</p> <p>2. พัฒนาการบริการการเรียนรู้ที่เรียกว่า “citizen apprenticeship” โดยร่วมมือกับโรงเรียนในเขต และโครงการ</p>	<p>1. เด็กเล็ก/เยาวชน/นักเรียน/นักศึกษา</p> <p>2. ผู้สูงอายุ</p> <p>3. ผู้ใหญ่</p>

โครงสร้างพื้นฐาน	กลไกในการขับเคลื่อน	การขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย
	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN</p>	<p>“Restorative Justice Initiative”</p> <p>3. แบบแผนเศรษฐกิจและสังคมที่รวม neighbourhood profile และ community resources inventories ที่มีรายการแหล่งความรู้และบริการ ได้แก่ ชุมชน นันทนาการ การศึกษา การดูแลเด็ก และคนชรา การดูแลสังคมและบ้าน</p> <p>4. จัดทำยุทธศาสตร์การเป็นศูนย์กลางการบริการทางศิลปะและการเรียนรู้</p>	
<p>4.1 เมืองเอสโป (Espoo) เป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของประเทศฟินแลนด์ เมืองนี้มีการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาคือ Aalto University ใน Otaniemi เปิดสอนในสาขาวิทยาศาสตร์สำหรับชุมชน และยังมีบริษัทแม่ของสินค้าผลิตภัณฑ์ต่างๆอยู่ที่เมืองนี้ ได้แก่ Nokia Solutions and Networks, Microsoft Mobile, KONE, Neste Oil, Fortum, Orion Corporation และ Outokumpu</p>			
<p>1. จัดเตรียมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร</p>	<p>หุ้นส่วนความร่วมมือมาจากทุกภาคส่วน ได้แก่ สมาชิกกลุ่มทำงานและกลุ่มที่ปรึกษาเฉพาะกิจมา</p>	<p>1. สนับสนุนการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ในหน่วยงานบริหารเมืองผ่านห้องสมุด การศึกษา นันทนาการ</p>	<p>1. เยาวชน 2. ผู้สูงอายุ 3. ผู้บริการรถแท็กซี่ 4. ผู้พิการ 5. ประชาชนทั่วไป</p>

โครงสร้างพื้นฐาน	กลไกในการขับเคลื่อน	การขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย
	<p>จากผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านการศึกษาและ การบริหารเมือง ที่ เป็นตัวแทนจากบริษัท และผู้จัดการเรียนรู้ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และ ผู้แทนจากสหภาพ ยุโรป</p>	<p>2. จัดตั้ง Youth Council และ Council for the Elderly เพื่อกำหนด นโยบายด้านประชากร</p> <p>3. พัฒนาเว็บไซต์ เมืองแห่งการเรียนรู้ ให้มีการเชื่อมต่อไป ยังทุกหุ้นส่วน</p> <p>4. กำหนดให้มี การเข้าถึงการเรียนรู้ แก่บริษัทแท็กซี่ที่มี บริการแก่คนพิการ</p> <p>5. จัดโครงการ การศึกษานอกสถานที่</p> <p>6. จัดโครงการ ฝึกอบรมหัวหน้าส่วน ต่างๆ และหัวหน้าครู</p> <p>7. ใช้ Nettlelibris ในการ เชื่อมต่อเพื่อให้นักเรียน เข้าถึงในการอภิปราย กลุ่ม และใช้ อินเทอร์เน็ตในการ ประชุมทางไกล</p> <p>8. ริเริ่มโครงการ Osterinet พัฒนากลุ่ม การเรียนรู้เสมือนจริง หรือเครือข่ายทาง การศึกษา ประชาชน ผู้ให้บริการเอกชน</p>	

โครงสร้างพื้นฐาน	กลไกในการขับเคลื่อน	การขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย
		สร้างหลักสูตรระยะสั้น ให้กับทางมหาวิทยาลัย หรือโรงเรียน	
5. ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี			
เมืองกักนัค-กู เป็นเมืองที่มีประชากรจำนวนมาก อาศัยทั้งในตัวเมืองและชานเมือง มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สำคัญคือเครื่องนุ่งห่ม และยังเป็นศูนย์การของมหาวิทยาลัย NSU ที่เปิดสอนด้านการแพทย์และมีโรงพยาบาลให้บริการประชาชนทั่วไป			
1. จัดตั้งศูนย์ การเรียนรู้ตลอดชีวิต 2. จัดหางบประมาณ	หุ้นส่วนความร่วมมือ ได้แก่ หน่วยงานที่ รับผิดชอบด้านการจัด การศึกษาและ ภาคเอกชนร่วมมือกัน ด้านงบประมาณ ด้าน วัสดุอุปกรณ์ แหล่ง ทำงาน และทรัพยากร ต่างๆ	1. จัดโปรแกรม การตรวจสอบ การดำเนินงานเรื่อง การจัดการเรียนรู้ ตลอดชีวิต โดย ประเมินผล 3 ระยะ ได้แก่ - ระยะสั้น คือ เพิ่ม การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการใช้ ชีวิตในเมือง - ระยะกลาง คือพัฒนา ความรู้ด้านเทคโนโลยี - ระยะยาว คือ จ้าง งานเพื่อให้เกิดการ พัฒนาเศรษฐกิจใน ภาพรวมมากยิ่งขึ้น	1. นักเรียน/นักศึกษา 2. ลูกจ้าง 3. ประชาชนทั่วไป

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า ทั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย แคนาดา ฟินแลนด์ และสาธารณรัฐเกาหลี มีการดำเนินการจัดการเรียนรู้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การจัดเตรียมระบบโครงสร้างพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกในเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ ข่าวสาร ข้อมูลในด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล การดูแลรักษาสุขภาพ การมีงานทำ ฯลฯ การสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้แทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตของประชาชน ด้วยการจัดเตรียมระบบโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ได้แก่

1.1 การพัฒนาระบบขนส่งมวลชน การจัดทำทางเดินเท้า เพื่อความสะดวกในการเดินทางสาธารณะ

1.2 การเพิ่มจำนวนโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัย เพื่อรองรับการเจริญเติบโตของประชากรในชุมชน/เมือง

1.3 การเพิ่มสถานพยาบาล สถานนันทนาการ

1.4 การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ หอประชุมของชุมชน/เมือง เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ตามความต้องการและความสนใจ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาใช้บริการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสาขาวิชาชีพต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย

1.5 การติดตั้งคอมพิวเตอร์ในบริเวณต่างๆ ของเมือง การพัฒนาระบบเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ รวมถึงเว็บไซต์เพื่อเชื่อมต่อระบบการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต ทั้งในท้องสมุด หอประชุมของชุมชน/เมือง หน่วยงานของภาครัฐและเอกชน ตลอดจนร้านค้าต่างๆ ภายในเมือง เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ของประชาชน เป็นการประหยัดเวลา และเอื้อต่อการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ผ่านทางช่องทางที่หลากหลาย เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ของทุกคน เช่น การติดตั้งคอมพิวเตอร์ในร้านค้าโดยห้างเทสโกและบริษัทไมโครซอฟท์ การพัฒนาเว็บไซต์ เพื่อเป็นช่องทางให้ประชาชนได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับร้านค้า แสดงความคิดเห็นและแบ่งปันข้อมูลต่างๆ ในเมืองเอ็ทฟอร์ด โครงการคอมพิวเตอร์สำหรับทุกคนของเขาแอมตัน การจัดตั้งหอประชุมหมู่บ้านระบบอิเล็กทรอนิกส์ การพัฒนาแนวคิดเมืองอิเล็กทรอนิกส์หรือเมืองไร้สายของลิเวอร์พูล

2. กลไกการขับเคลื่อน ในการทำงานเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายเกิดการเรียนรู้ และเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ได้ ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมสูงมาก การดำเนินการต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จต้องประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของชุมชน/เมือง ได้แก่ หน่วยงาน/องค์กรภาครัฐ ทั้งในระดับรัฐบาลและระดับท้องถิ่น ภาคธุรกิจ/เอกชน เช่น บริษัท ร้านค้าต่างๆ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา วิทยาลัย มหาวิทยาลัย กลุ่มอาสาสมัคร และประชาชนทั่วไป รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ระหว่างเมืองในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงานต่างๆ ตามที่กำหนด เพื่อเสริมสร้างและกระตุ้นการเรียนรู้ของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่เด็กเล็ก นักเรียน นักศึกษา เยาวชน พนักงาน/ลูกจ้าง ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ให้เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา และพัฒนาด้านความรู้และทักษะในการ

ทำงานตามความต้องการของตลาดแรงงานของเมือง ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย/ข้อตกลงร่วมกัน การจัดตั้งคณะกรรมการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในทุกระดับ โดย จัดตั้งหน่วยงานหลักในการดูแล และรับผิดชอบในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง การจัดสรรงบประมาณ การระดมทุนและทรัพยากร ฯลฯ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เกิดผลเป็นรูปธรรม จนประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับ เป็นตัวอย่างที่ดี (good practice) สามารถนำไปปฏิบัติปรับใช้ได้จริง

ลักษณะของการดำเนินงาน/การขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัตินั้น แบ่งได้เป็น 3 แบบ ดังนี้

1) หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการเอง ด้วยการจัดตั้งหน่วยงานหลักที่มีดูแลรับผิดชอบและประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้อง/ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ **การสร้างศูนย์การเรียนรู้** เช่น Hume Global Learning Village เพื่อให้เกิดความร่วมมือและเชื่อมโยงแห่งความรู้ที่อยู่ต่างถิ่นเข้าด้วยกัน ผ่านห้องสมุดเคลื่อนที่ โรงเรียนท้องถิ่น ศูนย์การเรียนรู้ กลุ่มเพื่อนบ้าน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และธุรกิจท้องถิ่น

2) การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรม ได้แก่ **โครงการผู้ปกครองในฐานะหุ้นส่วน โครงการห้องเรียนพ่อแม่** เป็นการร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครองในฐานะหุ้นส่วนเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายพ่อแม่ ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของพ่อแม่ และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานของตนเอง ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ เป็นการพัฒนาความรู้และทักษะของพ่อแม่ และบุตรหลานไปพร้อมกัน

3) การทำงานผ่านตัวแทนที่มาจากทุกภาคส่วนของเมือง ได้แก่

การจัดตั้งสมัชชานายจ้าง ที่เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการด้านความรู้ และทักษะของแรงงานตามความต้องการให้แก่ลูกจ้าง ผู้ว่างงาน โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาคการศึกษา ได้แก่ โรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ในการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับตลาดแรงงานของเมือง

หุ้นส่วนความร่วมมือเรียกว่า “City Vision” จัดตั้งในรูปแบบของบริษัท รับผิดชอบการประสานงานการบริหารโครงการและงบประมาณสนับสนุนพัฒนาการศึกษาโดยให้ภาคเอกชน ครู และสมาชิกชุมชนร่วมกันพัฒนาการศึกษาของชุมชน

โครงการ Osterinet ของเมืองเอสโป ประเทศฟินแลนด์ เป็นกลุ่มการเรียนรู้เสมือนจริง หรือเครือข่ายทางการศึกษา ประชาชน ผู้ให้บริการเอกชน ร่วมกันสร้างหลักสูตรระยะสั้นให้แก่มหาวิทยาลัย

3. วิธีดำเนินการ/การขับเคลื่อน จากการศึกษาแนวทางในการดำเนินการของเมืองต่างๆ ในการขับเคลื่อนเพื่อกระตุ้นให้ทุกคนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลาจากแหล่งเรียนรู้ผ่านช่องทางต่างๆ ที่หลากหลาย ได้มีการริเริ่มและจัดทำโครงการ/กิจกรรม โดยใช้นวัตกรรมที่น่าสนใจเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ทุกคนได้เรียนรู้จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ของแต่ละเมือง ได้แก่

3.1 ธรรมนูญแห่งการเรียนรู้ เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ของเมืองเซาแธมป์ตัน โดยการจัดตั้งสหพันธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วยตัวแทนจากทุกภาคส่วนของเมือง ได้แก่ วิทยาลัยการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัย สภาเมือง หอการค้า และนายจ้างชั้นนำของเมือง 5 แห่ง ประชุมและร่วมกันจัดทำธรรมนูญเพื่อการเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อตกลงที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตและใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของทุกคน ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาความร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วนของเมืองให้เกิดประสิทธิภาพและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ให้กับทุกคน
2. ค้นหาความต้องการในการเรียนรู้ของประชาชนทุกคน เพื่อความก้าวหน้าด้านการพัฒนาอาชีพและชีวิตครอบครัวที่ดีขึ้น
3. กระตุ้นให้ผู้เกี่ยวข้องจัดหาเครื่องมือการเรียนรู้ให้ตรงตามความต้องการที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิตของแต่ละบุคคลไม่จะอยู่ที่ใด เวลาใด
4. ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านนวัตกรรมต่างๆ ด้วยการใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ
5. สนับสนุนการเรียนรู้โดยการให้คำแนะนำการเรียนรู้ที่ทันสมัยและการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนใช้ศักยภาพ ทักษะ ความรู้ความสามารถ เพื่อดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม องค์กรต่างๆ ในชุมชน โรงเรียน และผู้อื่น
7. สนับสนุนการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจและการช่วยเหลือองค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
8. จัดโปรแกรมการเรียนรู้ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในระดับบุคคล ระดับชุมชน และระดับโลก
9. จัดโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้โดยไม่แยกการเรียนรู้ออกจากวิถีชีวิต
10. มอบรางวัลให้กับบุคคล ครอบครัว และองค์กรต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

จากสาระสำคัญของธรรมนูญการเรียนรู้ แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือของทุกคนและทุกภาคส่วน การจัดหาเครื่องมือ นวัตกรรมใหม่ๆ ในการจัดบริการการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องตรงตามความต้องการ เปิด

โอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งผลให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของทุกคน ธรรมเนียม การเรียนรู้จึงถือเป็นข้อตกลงร่วมกันของทุกคน/ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้สำหรับ ใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้จากแนวคิดไปสู่การปฏิบัติโครงการ/ กิจกรรมต่างๆ ที่ส่วนเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่ โครงการร้านเพื่อการเรียนรู้ องค์กรการเรียนรู้ ผู้ลงทุนในการเรียนรู้ บัณฑิต การเรียนรู้ โครงการคอมพิวเตอร์สำหรับทุกคน และได้มีการขยายผลแนวคิดการจัดทำธรรมเนียมการเรียนรู้ ไปยังเมืองต่างๆ ในเวลาต่อมา

3.2 การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการติดต่อสื่อสาร

ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นวิธีการที่ใช้ในการขับเคลื่อน การเรียนรู้ของทุกคน เป็นการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ สะดวกในการเข้าถึงและเรียนรู้ได้ ตลอดเวลา ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เลือกเรียนรู้ได้ตามถนัดและสนใจ และเหมาะ กับวิถีชีวิตในปัจจุบัน ซึ่งการดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ประเภทนี้ จำเป็นต้องมีการเตรียมการ และจัดวางระบบการใช้งานซึ่งต้องประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ทุกภาคส่วน ทั้งในการ การติดตั้งระบบ การพัฒนาเว็บไซต์ เพื่อการเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่างๆ ตามที่ต้องการ จากการศึกษา เมืองต่างๆ ทั้ง 5 ประเทศดังกล่าว แต่ละเมืองต่างให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และดำเนินการจนประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับ ได้แก่

3.2.1 เมืองอิเล็กทรอนิกส์หรือเมืองไร้สาย เป็นแนวคิดในการพัฒนาการเรียนรู้ ของเมืองลิเวอร์พูล เป็นการสร้างแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อใช้ ประโยชน์ในด้านการศึกษาตลอดชีวิต ธุรกิจดิจิทัล และธุรกิจเทคโนโลยีและการสื่อสาร มีการ ดำเนินการแบบครบวงจรทั้งด้านการเชื่อมต่อระบบเมืองไร้สายและการพัฒนาเครือข่ายเว็บไซต์เพื่อ เป็นแหล่งข้อมูลออนไลน์ ซึ่งเกิดจากความร่วมมือขององค์กรธุรกิจกว่า 50 แห่ง และนักวิชาการศึกษา ตลอดชีวิต เป็นแนวคิดที่ใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย

3.2.2 หอประชุมหมู่บ้านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของเมืองซันเดอร์แลนด์ ที่ เชื่อมโยงการติดต่อด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์กับผู้จัดการศึกษาและฝึกอบรม ส่งเสริมอำนวยความสะดวกทางการศึกษาด้วยการเชื่อมโยงห้องสมุดของวิทยาลัย มหาวิทยาลัย และเมืองเข้าไว้ด้วยกัน รวมถึงการติดต่อด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์กับสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อเป็น พื้นที่นำร่องโครงการมหาวิทยาลัยเพื่ออุตสาหกรรม เป็นการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ของทุกคน และ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการช่วยเหลือการทำงานของประชาชนด้วย เป็นตัวอย่างที่ ดีในการนำไปปฏิบัติปรับใช้ในเมืองต่างๆ ได้

3.3 โครงการ/กิจกรรม/นวัตกรรมที่ใช้ในการขับเคลื่อน ดำเนินการจนประสบ ผลสำเร็จและเป็นที่ยอมรับ รวมทั้งเป็นตัวอย่างที่ดี (good practice) ของการนำแนวคิดเกี่ยวกับเรื่อง การเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติปรับใช้ได้จริงของเมืองต่างๆ มีดังนี้

3.3.1 ร้านเพื่อการเรียนรู้ (learning shop) เป็นร้านเพื่อการเรียนรู้ แบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (one-stop-shop) ให้บริการด้านการให้คำปรึกษาแนะนำด้านการศึกษา และด้านการฝึกอบรม เช่น การเรียนรู้ตามความสนใจ คำแนะนำด้านทุนค่าใช้จ่ายเพื่อการเรียนรู้ คำแนะนำที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การช่วยเหลือผู้พิการ การกลับเข้าทำงาน การเรียนรู้ที่บ้าน การเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น เป็นต้น การให้คำปรึกษาแนะนำแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ การให้คำปรึกษาแนะนำตลอดเวลาที่มีผู้มาเข้ารับบริการขอคำปรึกษา กับการจัดช่วงเวลาให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะได้แก่ องค์กรการศึกษาท้องถิ่น และองค์กรให้คำปรึกษาโดยเฉพาะจากการศึกษาผู้ใหญ่ นอกนั้นยัง

มีข้อมูลของมหาวิทยาลัยต่างๆ ศูนย์อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์ฝึกอบรม องค์กรในชุมชนท้องถิ่น การศึกษานอกระบบ และอื่นๆ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้จากหน่วยงานต่างๆ มากกว่า 200 แห่ง และข้อมูลอื่นๆ อีก ตั้งแต่ร้านเครื่องเขียน ร้านคอมพิวเตอร์และผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์ ร้านเพื่อการเรียนรู้แห่งนี้เป็นสถานที่ที่สามารถรับข่าวสารข้อมูลได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ หน่วยงานหลัก คือ วิทยาลัยนอวิช มหาวิทยาลัยอีสต์แองเกลีย หน่วยงานอื่นๆ คือ ศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่นอร์ฟอล์ค วิทยาลัยอีสตัน โรงเรียนศิลปะและการออกแบบนอวิช มหาวิทยาลัยเปิด สภาเมืองนอวิช ศูนย์บริการให้คำแนะนำนอร์ฟอล์ค และหน่วยงานอื่นๆ อีกหลายแห่ง ร้านเพื่อการเรียนรู้เป็นหน่วยงานที่ได้รับความสนใจของคนทั่วไป และมีการจัดบริการร้านเพื่อการเรียนรู้ตามเมืองต่างๆ ในสหราชอาณาจักร

3.3.2 บัตรเพื่อการเรียนรู้ (smartcard / smart cities card) เป็นบัตรอเนกประสงค์ที่ริเริ่มใช้ในเมืองเซาธัมตัน โดยการประสานความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนหลายสาขาอาชีพ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของทุกคนโดยสามารถใช้เป็นบัตรขึ้นประจำทางสำหรับผู้ใหญ่และผู้พิการ ค่าผ่านทาง สมาชิกห้องสมุด สมาชิกศูนย์กีฬาประเภทต่างๆ เช่น วายน้ำ แบดมินตัน กอล์ฟ โบว์ลิ่ง ฯลฯ บัตรสุขภาพ (กรณีบริจาคอวัยวะ) บัตรเข้าร่วมกิจกรรมตามปกติ และกิจกรรมตามโอกาสต่างๆ ที่จัดขึ้นภายในเมือง รวมถึงกิจกรรมอื่นๆ ที่สนใจ เป็นบัตรที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่ครบวงจรทั้งด้านความรู้ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษาและกิจกรรมอื่นๆ ตามความสนใจ ปัจจุบันมีการใช้บัตรเพื่อการเรียนรู้ในเมืองต่างๆ ของสหราชอาณาจักรอย่างกว้างขวาง

3.3.3 โครงการคอมพิวเตอร์สำหรับทุกคน (Computing for All) เป็นโครงการที่เซาธัมตันได้ดำเนินการประสบผลสำเร็จ เน้นความร่วมมือระหว่างผู้สนใจโดยเชื่อมต่อกันระหว่างหลายเมืองผ่านระบบ IT โดยมีเป้าหมายเริ่มแรกให้ประชากรวัยทำงาน ร้อยละ 15 มีคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งเป็นแนวคิดให้เมืองต่างๆ เห็นความสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์ เป็นเครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาวิธีการเรียนรู้ที่ทันสมัย และนำไปปรับใช้ เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ของทุกคน มีการจัดเตรียมด้านโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับระบบ

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสนเทศ รวมทั้งพัฒนาเว็บไซต์ต่างๆ ทั้งด้านการศึกษาและธุรกิจ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ในเวลาต่อมา

3.3.4 การจัดเทศกาลการเรียนรู้ในโอกาสต่างๆ เป็นแนวดำเนินการอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งช่วยกระตุ้นความสนใจ และเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการ นายจ้าง ร้านค้า หน่วยงานต่างๆ ทุกประเภท ทุกสาขาอาชีพ และผู้เรียนรู้ทุกกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่วัยเด็กจนถึงผู้สูงอายุ ผู้พิการ ตลอดจนผู้ด้อยโอกาสในสังคม ได้มีโอกาสรับทราบข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง เป็นแหล่งเรียนรู้เคลื่อนที่ที่สามารถเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรง และใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ เช่น เทศกาลการเรียนรู้ในสัปดาห์การศึกษาผู้ใหญ่ ของเมืองนอร์ช งานสัปดาห์การเรียนรู้และวัฒนธรรมยุโรป ของเมืองเซฟฟิลด์ สหราชอาณาจักร งาน “Parents as First Teachers Literacy Expo” ของเมืองฮุม ประเทศออสเตรเลีย เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป เมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศมีลักษณะที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละเมือง ตามแต่ความต้องการด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังเช่นโครงการปีแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยุโรป (European Year of Lifelong Learning: ELLI) ที่ทุกเมืองต่างดำเนินการส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนและตามอัธยาศัย เพื่อการจ้างงานของภาคธุรกิจเหมือนกัน แต่ละเมืองมีประเภทธุรกิจที่แตกต่างกัน บางธุรกิจสามารถดำเนินงานเบ็ดเสร็จในตนเอง การพัฒนาการเรียนรู้จึงสามารถจัดการได้ด้วยบุคลากรในองค์กรซึ่งประกอบด้วยเจ้าของธุรกิจและลูกจ้าง แต่บางธุรกิจจำเป็นต้องได้รับการประสานงานระหว่างหลายภาคส่วนในท้องถิ่นหรือจากเมืองอื่นๆ ทำให้การพัฒนาต้องมีข้อจำกัดหลายประการ จึงจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารเพื่อแก้ปัญหา ตามรายละเอียดดังนี้

1. ด้านผู้กระทำการ (agency)

สิ่งสำคัญของการดำเนินการกิจการต่าง ๆ นั้นคือ ผู้กระทำการ (Agency) ซึ่งจากการศึกษาการจัดการศึกษาในต่างประเทศพบว่า การดำเนินการเพื่อพัฒนาทุกเมือง ทุกประเทศล้วนเกิดจากความร่วมมือของหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐระดับประเทศ สภาเมือง ภาคเอกชน ภาคการศึกษา อาสาสมัครเครือข่าย องค์กรอิสระภายในและภายนอกชุมชน สมัชชานายจ้าง คณะทำงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะทำงานด้านการแนะนำให้คำปรึกษา โดยดำเนินงานโครงการต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน เช่น อัตราการว่างงานลดน้อยลง อีกทั้งยังต้องการแรงงานเพิ่มเติมตามธุรกิจที่ขยายมากขึ้น อาทิ เมืองเซ็ตฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ที่มีแนวโน้มต้องขยายเมืองในปี พ.ศ. 2569 ต้องการพื้นที่ก่อสร้างบ้านเรือนและคนงานจากต่างเมืองอีกกว่า 5,000 คน

แม้ว่าแต่ละหน่วยงานมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันแต่จำเป็นต้องทำงานประสานกัน เช่น เรื่องการขอรับและการจัดสรรงบประมาณ การเสนอของบประมาณเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐท้องถิ่นที่จะต้องเสนอต่อหน่วยงานระดับประเทศ แต่หลายเมืองให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับมามากกว่า โดยจะให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วม อาจด้วยวิธีการประชุมตัวแทน ชุมชน การแสดงความคิดเห็นในระบบออนไลน์ หรือการจัดโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนตามความต้องการที่แท้จริงภายใต้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน

อย่างไรก็ดี ในเรื่องการจัดการศึกษาไม่ว่าจะในระบบใด ทุกเมืองจะมีคณะกรรมการ (Council) ซึ่งอาจเป็นระดับเมือง หรือระดับรัฐ กำกับดูแลและสนับสนุนการดำเนินงาน มีหน้าที่ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจได้เป็นอย่างดี สรุปได้ว่า การที่จะเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ได้นั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือของหลายภาคส่วน บางครั้งภาครัฐ หรือสภาเมืองมีหน้าที่เป็นเพียงผู้ร่วมดำเนินงานหรือผู้อำนวยความสะดวกเท่านั้น

2. โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)

โครงสร้างพื้นฐานที่ดีย่อมส่งผลให้การดำเนินงานต่างๆ ของชุมชนเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการติดต่อสื่อสารกันทั้งในปัจจุบันและอนาคต ได้แก่

2.1 ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการสื่อสาร การให้ความรู้ การอบรมการทำงาน การแลกเปลี่ยนข่าวสาร การเรียนรู้ร่วมกัน การประชาสัมพันธ์ ฯลฯ การแลกเปลี่ยนความรู้ มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สิ่งที่สำคัญคือการให้ความรู้กับประชาชนให้สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ เช่น โครงการคอมพิวเตอร์สำหรับทุกคน (Computing for All) ของเมืองเซาแธมป์ตัน ประเทศอังกฤษ ที่เปิดให้ผู้สนใจศึกษาและนำความรู้ที่ได้มาก่อนให้เกิดประโยชน์ในงานของตน หรือแนวคิดเมืองอิเล็กทรอนิกส์หรือเมืองไร้สาย เป็นต้น

2.2 ศูนย์ให้คำปรึกษา ในแต่ละเมืองจะมีหน่วยงานให้คำปรึกษาทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาหรือการทำงานแบบเบ็ดเสร็จ ทั้งนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่ศูนย์ให้คำปรึกษาจะต้องมีข้อมูลที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา จึงได้รับความร่วมมือดำเนินงานจากหลายภาคส่วนในชุมชน เพื่อให้การให้คำปรึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยอาจให้คำปรึกษาทั้งในสถานที่ที่จัดตั้งขึ้นหรือในระบบออนไลน์ รัฐจึงมีหน้าที่สนับสนุนงบประมาณช่องทางการให้บริการต่อประชาชน ศูนย์ดังกล่าวครอบคลุมเพียงเมืองเดียวเพื่อตอบสนองความต้องการที่ชัดเจนในแต่ละเมืองให้ดีที่สุด เพราะแต่ละเมืองมีบริบทที่แตกต่างกัน จึงอาจไม่สามารถนำคำแนะนำจากเมืองหนึ่งไปสู่อีกเมืองหนึ่งได้

2.3 สถานที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งอาจจัดในหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน การจัดประชุม นิทรรศการสัมมนาต่างๆ ซึ่งอาจเป็นสถานที่สาธารณะ โรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือการเปิดเว็บไซต์ให้ประชาชนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ได้ ทั้งนี้ เพื่อให้แนวทางการพัฒนาเกิดจากความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อให้ทุกคนจะมีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานไปพร้อมกันอีกด้วย

บทที่ 5

สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

ในบทนี้เป็นการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 โดยนำเสนอเนื้อหาแบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร ตอนที่ 2 เป็นผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนที่เป็นกรณีศึกษา ตอนที่ 3 เป็นผลการนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

จากการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร และชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร จำแนกตามกลุ่มเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 กลุ่มเขต ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ แหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1.1 สถานภาพทั่วไปของผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการและการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

สถานภาพทั่วไปของผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการและการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร จำแนกเป็น

1.1.1 สถานภาพทั่วไปของผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

สถานภาพทั่วไปของผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร จำนวน 248 คน พบว่า ผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการที่ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชาย จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 63.71 เพศหญิง จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 36.29 ช่วงอายุ 20–29 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.05 ช่วงอายุ 30–39 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 12.10 ช่วงอายุ 40–49 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 27.01 และช่วงอายุ 50–59 ปี จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 54.84 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 6.46 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 56.85 จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 36.69 ดังตารางที่ 5

ผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตของกรุงเทพมหานครที่ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการเขต จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 6.85 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 54.45 ผู้บริหารโรงเรียนฝึกอาชีพ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.02 หัวหน้าห้องสมุดจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.03 หัวหน้าศูนย์เยาวชนจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.03 เจ้าหน้าที่ห้องสมุดจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.24 เจ้าหน้าที่ศูนย์เยาวชนจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.24 เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.03 และเจ้าหน้าที่บ้านหนังสือ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 14.11 มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.05 6-10 ปีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 9.27 11-15 ปีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 9.27 15-20 ปีจำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 41.94 และมากกว่า 20 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 33.47 ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพทั่วไป

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	158	63.71
1.2 หญิง	90	36.29
รวม	248	100.00
2. อายุ		
2.1 20–29 ปี	15	6.05
2.2 30–39 ปี	30	12.10
2.3 40–49 ปี	67	27.01
2.4 50–59 ปี	136	54.84

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
2.5 มากกว่า 60 ปี	-	-
รวม	248	100.00
3. ระดับการศึกษา		
3.1 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	-	-
3.2 อนุปริญญา/ปวส.	16	6.46
3.3 ปริญญาตรี	141	56.85
3.4 สูงกว่าปริญญาตรี	91	36.69
รวม	248	100.00
4. ตำแหน่ง/หน้าที่		
4.1 ผู้อำนวยการเขต	17	6.85
4.2 ผู้บริหารโรงเรียน	135	54.45
4.3 ผู้บริหารโรงเรียนฝึกอาชีพ	5	2.02
4.4 หัวหน้าห้องสมุด	10	4.03
4.5 หัวหน้าศูนย์เยาวชน	10	4.03
4.6 เจ้าหน้าที่ห้องสมุด	13	5.24
4.7 เจ้าหน้าที่ศูนย์เยาวชน	13	5.24
4.8 เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ	10	4.03
4.9 เจ้าหน้าที่บ้านหนังสือ	35	14.11
รวม	248	100.00
5. ประสบการณ์ในการทำงาน		
5.1 1 - 5 ปี	15	6.05
5.2 6 - 10 ปี	23	9.27
5.3 11 -15 ปี	23	9.27
5.4 15 - 20 ปี	104	41.94
5.5 มากกว่า 20 ปี	83	33.47
รวม	248	100.00

1.1.2 การให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดแหล่งเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

การให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดแหล่งเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร พบว่า มีการวิเคราะห์การจัดแหล่งเรียนรู้ ใช้ข้อมูลจากความจำเป็นในลำดับที่ 1 สูงที่สุด จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 37.90 ใช้ข้อมูลจากนโยบาย ลำดับที่ 2 สูงที่สุด จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 38.31 ใช้ข้อมูลจากความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ลำดับที่ 3 สูงที่สุด จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ใช้ข้อมูลจากงบประมาณ ลำดับที่ 4 สูงที่สุด จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 35.89 และลำดับที่ 5 ใช้ข้อมูลจากความต้องการของกลุ่มเป้าหมายสูงที่สุด จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 32.26 ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของการวิเคราะห์การจัดแหล่งเรียนรู้ จำแนกตามการเลือกตอบ

การวิเคราะห์การจัดแหล่งเรียนรู้		จำนวน	ร้อยละ
1.1	เลือกตอบลำดับที่ 1		
	นโยบาย	35	14.11
	ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	30	12.10
	บริบทของพื้นที่	36	14.52
	งบประมาณ	53	21.37
	ความจำเป็น	94	37.90
1.2	เลือกตอบลำดับที่ 2		
	นโยบาย	95	38.31
	ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	32	12.90
	บริบทของพื้นที่	38	15.32
	งบประมาณ	60	24.19
	ความจำเป็น	22	8.87
1.3	เลือกตอบลำดับที่ 3		
	นโยบาย	56	22.58
	ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	62	25.00
	บริบทของพื้นที่	54	21.77
	งบประมาณ	24	9.68
	ความจำเป็น	52	20.97
1.4	เลือกตอบลำดับที่ 4		
	นโยบาย	62	25.00

	การวิเคราะห์การจัดแหล่งเรียนรู้	จำนวน	ร้อยละ
	ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	44	17.74
	บริบทของพื้นที่	41	16.53
	งบประมาณ	89	35.89
	ความจำเป็น	13	5.24
1.5	เลือกตอบลำดับที่ 5		
	นโยบาย	-	-
	ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	80	32.26
	บริบทของพื้นที่	79	31.85
	งบประมาณ	22	8.87
	ความจำเป็น	67	27.02

การให้บริการแหล่งเรียนรู้ พบว่า มีการให้บริการแหล่งเรียนรู้ ประเภทห้องสมุดในลำดับที่ 1 สูงที่สุด จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 54.44 ประเภทบ้านหนังสือในลำดับ 2 สูงที่สุด จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 45.56 ประเภทพิพิธภัณฑ์ในลำดับ 3 สูงที่สุด จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 50.81 และประเภทศูนย์เยาวชนในลำดับ 4 สูงที่สุด จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของการให้บริการแหล่งเรียนรู้ จำแนกตามลำดับการเลือกตอบ

การให้บริการแหล่งเรียนรู้		จำนวน	ร้อยละ
2.1	เลือกตอบลำดับที่ 1		
	ห้องสมุด	135	54.44
	บ้านหนังสือ	41	16.53
	พิพิธภัณฑ์	44	17.74
	ศูนย์เยาวชน	28	11.29
2.2	เลือกตอบลำดับที่ 2		
	ห้องสมุด	28	11.29
	บ้านหนังสือ	113	45.56
	พิพิธภัณฑ์	41	16.53
	ศูนย์เยาวชน	66	26.61
2.3	เลือกตอบลำดับที่ 3		
	ห้องสมุด	44	17.74
	บ้านหนังสือ	17	6.85
	พิพิธภัณฑ์	126	50.81
	ศูนย์เยาวชน	61	24.60
2.4	เลือกตอบลำดับที่ 4		
	ห้องสมุด	41	16.53
	บ้านหนังสือ	77	31.05
	พิพิธภัณฑ์	37	14.92
	ศูนย์เยาวชน	93	37.50

หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่ร่วมจัดบริการแหล่งเรียนรู้หรือกิจกรรมต่างๆ ในบริเวณชุมชนที่รับผิดชอบ พบว่า หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่ร่วมจัดในลำดับ 1 กคน. สูงที่สุดจำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 47.98 ลำดับ 2 และ 4 ชมรม/สมาคมสูงที่สุด จำนวน 71 และ 85 คนคิดเป็นร้อยละ 28.63 และ 34.27 ลำดับ 3 สมาชิกสภาฯ สูงที่สุดจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 35.89 ลำดับ 5 องค์การของรัฐสูงที่สุดจำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 45.97 และลำดับ 6 องค์การเอกชนสูงที่สุดจำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 52.82 ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่ร่วมจัดบริการแหล่งเรียนรู้หรือกิจกรรมต่างๆ ในบริเวณชุมชนที่รับผิดชอบ จำแนกตามลำดับการเลือกตอบ

หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่ร่วมจัดบริการแหล่งเรียนรู้หรือกิจกรรมต่างๆ ในบริเวณชุมชนที่รับผิดชอบ	จำนวน	ร้อยละ
3.1 เลือกตอบลำดับที่ 1		
กศน.	119	47.98
ชมรม/สมาคม	15	6.05
สมาชิกสภาฯ	13	5.24
ผู้นำชุมชน	13	5.24
องค์กรของรัฐ	44	17.74
องค์กรเอกชน	44	17.74
3.2 เลือกตอบลำดับที่ 2		
กศน.	-	-
ชมรม/สมาคม	71	28.63
สมาชิกสภาฯ	8	3.23
ผู้นำชุมชน	69	27.82
องค์กรของรัฐ	15	6.05
องค์กรเอกชน	28	11.29
3.3 เลือกตอบลำดับที่ 3		
กศน.	57	22.98
ชมรม/สมาคม	77	31.05
สมาชิกสภาฯ	89	35.89
ผู้นำชุมชน	50	20.16
องค์กรของรัฐ	13	5.24
องค์กรเอกชน	13	5.24
3.4 เลือกตอบลำดับที่ 4		
กศน.	56	22.58
ชมรม/สมาคม	85	34.27
สมาชิกสภาฯ	82	33.06
ผู้นำชุมชน	45	18.15

หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่ร่วมจัดบริการแหล่งเรียนรู้ หรือกิจกรรมต่างๆ ในบริเวณชุมชนที่รับผิดชอบ	จำนวน	ร้อยละ
องค์กรของรัฐ	16	6.45
องค์กรเอกชน	15	6.05
3.5 เลือกตอบลำดับที่ 5		
กศน.	16	6.45
ชมรม/สมาคม	-	-
สมาชิกสภาฯ	56	22.58
ผู้นำชุมชน	71	28.63
องค์กรของรัฐ	114	45.97
องค์กรเอกชน	17	6.85
3.6 เลือกตอบลำดับที่ 6		
กศน.	-	-
ชมรม/สมาคม	-	-
สมาชิกสภาฯ	-	-
ผู้นำชุมชน	-	-
องค์กรของรัฐ	46	18.55
องค์กรเอกชน	131	52.82

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มเป้าหมายที่คำนึงถึงในการจัดบริการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมต่างๆ ในบริเวณชุมชนที่รับผิดชอบ พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่คำนึงถึงในการจัดบริการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมต่างๆ ในบริเวณชุมชนที่รับผิดชอบในลำดับ 4 กลุ่มบุคคลทั่วไปสูงที่สุด จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 71.37 ลำดับ 2 และ 3 กลุ่มเยาวชนสูงที่สุด จำนวน 165 และ 162 คน คิดเป็นร้อยละ 66.53 และ 65.32 ลำดับ 2 กลุ่มเด็กเล็กสูงที่สุด จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 60.48 ลำดับ 5 กลุ่มผู้สูงอายุสูงที่สุด จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 63.71 และลำดับ 6 กลุ่มหัวหน้าชุมชนสูงที่สุด จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 74.60 ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่คำนึงถึงในการจัดบริการแหล่งเรียนรู้และ
กิจกรรมต่างๆ ในบริเวณชุมชนที่รับผิดชอบ จำแนกตามลำดับการเลือกตอบ

กลุ่มเป้าหมายที่คำนึงถึงในการจัดบริการแหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมต่างๆ ในบริเวณชุมชนที่รับผิดชอบ	จำนวน	ร้อยละ
4.1 เลือกตอบลำดับที่ 1		
เด็กเล็ก	1	0.40
เยาวชน	11	4.44
นักศึกษา	59	23.79
บุคคลทั่วไป	177	71.37
ผู้สูงอายุ	-	-
หัวหน้าชุมชน	-	-
4.2 เลือกตอบลำดับที่ 2	23	9.27
เด็กเล็ก	1	0.40
เยาวชน	165	66.53
นักศึกษา	59	23.79
บุคคลทั่วไป	11	4.44
ผู้สูงอายุ	-	-
หัวหน้าชุมชน	-	-
4.3 เลือกตอบลำดับที่ 3		
เด็กเล็ก	74	29.84
เยาวชน	162	65.32
นักศึกษา	1	0.40
บุคคลทั่วไป	11	4.44
ผู้สูงอายุ	-	-
หัวหน้าชุมชน	-	-
4.4 เลือกตอบลำดับที่ 4		
เด็กเล็ก	150	60.48
เยาวชน	74	29.84
นักศึกษา	23	9.27
บุคคลทั่วไป	1	0.40

กลุ่มเป้าหมายที่คำนึงถึงในการจัดบริการแหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมต่างๆ ในบริเวณชุมชนที่รับผิดชอบ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้สูงอายุ	-	-
หัวหน้าชุมชน	-	-
4.5 เลือกตอบลำดับที่ 5		
เด็กเล็ก	-	-
เยาวชน	-	-
นักศึกษา	-	-
บุคคลทั่วไป	-	-
ผู้สูงอายุ	158	63.71
หัวหน้าชุมชน	63	25.40
4.6 เลือกตอบลำดับที่ 6		
เด็กเล็ก	-	-
เยาวชน	-	-
นักศึกษา	-	-
บุคคลทั่วไป	-	-
ผู้สูงอายุ	90	36.29
หัวหน้าชุมชน	185	74.60

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือการให้บริการแหล่งเรียนรู้พบว่า มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือการให้บริการแหล่งเรียนรู้/สถานศึกษาสูงสุด จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 81.85 รองลงมา คือ ผู้นำชุมชน จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 71.37 ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของการประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือการให้บริการแหล่งเรียนรู้

การประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือการให้บริการแหล่งเรียนรู้	จำนวน	ร้อยละ
ครู/สถานศึกษา	203	81.85
ผู้นำชุมชน	177	71.37
เจ้าหน้าที่/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	174	70.16
สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ประกาศ แผ่นพับ ใบปลิว	134	54.03
สื่อออนไลน์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์	168	67.74

กล่าวโดยสรุป สถานภาพทั่วไปของผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการที่ตอบแบบสอบถามนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงเกือบ 2 เท่า และส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 50-59 ปี (ร้อยละ 54.84) ที่จบการศึกษาปริญญาตรีมีจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 56.85) เป็นผู้บริหารโรงเรียนมากที่สุด (ร้อยละ 54.45) มีประสบการณ์ในการทำงาน 15-20 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 41.94)

ด้านการให้บริการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ใช้ข้อมูลจากความจำเป็นในลำดับที่ 1 สูงที่สุด (ร้อยละ 37.90) มีการให้บริการแหล่งเรียนรู้ ประเภทห้องสมุดในลำดับที่ 1 สูงที่สุด (ร้อยละ 54.44) ลำดับรองลงมา เป็นประเภทบ้านหนังสือ พิพิธภัณฑ์ ศูนย์เยาวชน ตามลำดับ ส่วนหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่ร่วมจัดบริการแหล่งเรียนรู้หรือกิจกรรมต่างๆ พบว่า กศน. เป็นลำดับที่ 1 สูงที่สุด (ร้อยละ 47.98) ในลำดับที่ 2 และ 4 ชมรม/สมาคม ลำดับที่ 3 สมาชิกสภา ลำดับที่ 5 องค์การรัฐ และลำดับที่ 6 องค์การเอกชน (ร้อยละ 28.63, 34.27, 35.89, 45.97 และ 52.82 ตามลำดับ) นอกจากนี้ กลุ่มเป้าหมายที่คำนึงถึงในการจัดบริการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมต่างๆ พบว่า ในลำดับที่ 1 บุคคลทั่วไปสูงที่สุด (ร้อยละ 71.37) ลำดับรองลงมา คือ เยาวชน เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน (ร้อยละ 66.53, 65.32, 60.48, 63.71 และ 74.60 ตามลำดับ) ด้านการประชาสัมพันธ์การให้บริการ พบว่า ครู/สถานศึกษาสูงที่สุด (ร้อยละ 81.85) ลำดับรองลงมา คือ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 71.37, 70.16 ตามลำดับ)

1.1.3 สถานภาพทั่วไปของผู้ให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

สถานภาพทั่วไปของผู้ให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร จำนวน 709 คน พบว่า ผู้ให้บริการเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านจัดสรร/บ้านเดี่ยว/ทาวน์เฮาส์ จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 34.98 อาศัยในตึกแถว/อาคารพาณิชย์ จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 25.53 อาศัยในคอนโดมิเนียม/แฟลตจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 20.73 และอาศัยในชุมชนแออัด จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 18.76 เป็นเพศชาย จำนวน 340 คน คิดเป็นร้อยละ 47.95 เป็นเพศหญิง จำนวน 369 คน คิดเป็นร้อยละ 52.05

ผู้ให้บริการ มีช่วงอายุ 15-19 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 9.87 ช่วงอายุ 20 - 25 ปี จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 20.17 ช่วงอายุ 26-35 ปี จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 25.25 ช่วงอายุ 36 - 45 ปี จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 11.99 ช่วงอายุ 46-60 ปี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 17.63 และอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 15.09 ระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 3.81 ประถมศึกษา จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ

8.89 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 15.51 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 19.32 อนุปริญญา/ปวส.จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ12.55 ปริญญาตรีจำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 29.06 และสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 10.86

ผู้ใช้บริการประกอบอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 6.77 รับจ้าง จำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 37.24 ประกอบอาชีพส่วนตัว จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ25.25 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 22.57 และแม่บ้านจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 8.18 มีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 6,000 – 10,000 บาท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 4.94 ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 565 คน คิดเป็นร้อยละ 79.69 ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 5.78 ระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 8.89 และรายได้ระหว่าง 30,001 – 40,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 0.71 ผู้ใช้บริการที่ตอบแบบสอบถามนับถือศาสนาพุทธ จำนวน 561 คน คิดเป็นร้อยละ 79.13 ศาสนาคริสต์ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 8.04 และศาสนาอิสลาม จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 12.83 ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพทั่วไป

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเภทที่อยู่อาศัย		
1.1 หมู่บ้านจัดสรร/บ้านเดี่ยว/ทาวน์เฮาส์	248	34.98
1.2 ตึกแถว/อาคารพาณิชย์	181	25.53
1.3 คอนโดมิเนียม/แฟลต	147	20.73
1.4 ชุมชนแออัด	133	18.76
รวม	709	100.00
2. เพศ		
2.1 ชาย	340	47.95
2.2 หญิง	369	52.05
รวม	709	100.00
3. อายุ		
3.1 15 – 19 ปี	70	9.87
3.2 20 – 25 ปี	143	20.17
3.3 26 – 35 ปี	179	25.25
3.4 36 – 45 ปี	85	11.99
3.5 46 – 60 ปี	125	17.63

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3.6 มากกว่า 60 ปี	107	15.09
รวม	709	100.00
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ต่ำกว่าประถมศึกษา	27	3.81
4.2 ประถมศึกษา	63	8.89
4.3 มัธยมศึกษาตอนต้น	110	15.51
4.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	137	19.32
4.5 อนุปริญญา/ปวส.	89	12.55
4.6 ปริญญาตรี	206	29.06
4.7 สูงกว่าปริญญาตรี	77	10.86
รวม	709	100.00
5. อาชีพ		
5.1 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	48	6.77
5.2 รับจ้าง	264	37.24
5.3 ประกอบอาชีพส่วนตัว	179	25.25
5.4 นักเรียน/นักศึกษา	160	22.57
5.5 แม่บ้าน	58	8.18
รวม	709	100.00
6. รายได้ต่อเดือน		
6.1 ต่ำกว่า 6,000 บาท	-	-
6.2 6,000 – 10,000 บาท	35	4.94
6.3 10,001 – 15,000 บาท	565	79.69
6.4 15,001 – 20,000 บาท	41	5.78
6.5 20,001 – 30,000 บาท	63	8.89
6.6 30,001 – 40,000 บาท	5	.71
6.7 40,001 – 50,000 บาท	-	-
6.8 มากกว่า 50,000 บาท	-	-
รวม	709	100.00
7. ศาสนา		
7.1 พุทธ	561	79.13
7.2 คริสต์	57	8.04
7.3 อิสลาม	91	12.83
รวม	709	100.00

1.1.4 การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครพบว่า เคยใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงชุมชน จำนวน 366 คน คิดเป็นร้อยละ 51.62 และไม่เคยใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงชุมชน จำนวน 343 คน คิดเป็นร้อยละ 48.38

ผู้ที่เคยใช้บริการลำดับที่ 1 และ 4 โดยใช้บริการห้องสมุด/บ้านหนังสือสูงที่สุด จำนวน 152 คน และ 109 คน คิดเป็นร้อยละ 21.44 และ 15.37 ลำดับที่ 2 โดยใช้บริการพิพิธภัณฑ์/หอศิลป์สูงที่สุด จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 21.72 ลำดับที่ 3 โดยใช้บริการศูนย์เยาวชนสูงที่สุด จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 25.25 ลำดับที่ 4 โดยใช้บริการห้องสมุด/บ้านหนังสือสูงที่สุด จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 15.37 ลำดับที่ 5 โดยใช้บริการการฝึกอบรมระยะสั้นสูงที่สุด จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 29.76 ลำดับที่ 6 โดยใช้บริการการใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุดจำนวน 174 คนคิดเป็นร้อยละ 24.54 ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
1. การใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงชุมชน		
1.1 เคยใช้บริการ	366	51.62
1.2 ไม่เคยใช้บริการ	343	48.38
รวม	709	100.00
2. แหล่งเรียนรู้ที่ใช้บริการหรือกิจกรรมที่เข้าร่วม		
2.1 เลือกตอบลำดับที่ 1		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	152	21.44
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	19	2.68
ศูนย์เยาวชน	40	5.64
การพบกลุ่มตามความสนใจ	87	12.27
การฝึกอบรมระยะสั้น	30	4.23
การใช้อินเทอร์เน็ต	38	5.36
2.2 เลือกตอบลำดับที่ 2		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	16	2.26
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	154	21.72
ศูนย์เยาวชน	86	12.13
การพบกลุ่มตามความสนใจ	75	10.58

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
การฝึกอบรมระยะสั้น	36	5.08
การใช้อินเทอร์เน็ต	-	-
2.3 เลือกตอบลำดับที่ 3		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	30	4.23
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	83	11.71
ศูนย์เยาวชน	179	25.25
การพบกลุ่มตามความสนใจ	20	2.82
การฝึกอบรมระยะสั้น	10	1.41
การใช้อินเทอร์เน็ต	45	6.35
2.4 เลือกตอบลำดับที่ 4		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	109	15.37
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	30	4.23
ศูนย์เยาวชน	24	3.39
การพบกลุ่มตามความสนใจ	93	13.12
การฝึกอบรมระยะสั้น	19	2.68
การใช้อินเทอร์เน็ต	90	12.69
2.5 เลือกตอบลำดับที่ 5		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	31	4.37
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	50	7.05
ศูนย์เยาวชน	5	.71
การพบกลุ่มตามความสนใจ	50	7.05
การฝึกอบรมระยะสั้น	211	29.76
การใช้อินเทอร์เน็ต	19	2.68
2.6 เลือกตอบลำดับ 6		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	28	3.95
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	30	4.23
ศูนย์เยาวชน	32	4.51
การพบกลุ่มตามความสนใจ	41	5.78
การฝึกอบรมระยะสั้น	60	8.46
การใช้อินเทอร์เน็ต	174	24.54

จำนวนครั้งของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร พบว่า มีผู้ใช้บริการ 1 ครั้งต่อสัปดาห์สูงสุด จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 24.68 ใช้บริการ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 14.10 ใช้บริการนานๆ ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 12.13 และใช้บริการทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 0.71

การทราบข่าวการจัดกิจกรรมต่างๆจาก ครู/สถานศึกษาจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 7.19 จากผู้นำชุมชน จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 6.63 จากสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ประภาศ แผ่นพับ ใบปลิว จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 8.46 จากสื่อออนไลน์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์ จำนวน 133คน คิดเป็นร้อยละ 18.76 จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 75คน คิดเป็นร้อยละ 10.58 ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการทราบข่าวการจัดกิจกรรม

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการทราบข่าวการจัดกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
3. จำนวนครั้งของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้หรือเข้าร่วมกิจกรรม		
3.1 1 ครั้งต่อสัปดาห์	175	24.68
3.2 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์	100	14.10
3.3 ทุกวันต่อสัปดาห์	-	-
3.4 นานๆ ครั้งต่อสัปดาห์	86	12.13
3.5 ทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม	5	.71
รวม	709	100.00
4. การทราบข่าวการจัดกิจกรรมต่างๆ		
4.1 ครู/สถานศึกษา	51	7.19
4.2 ผู้นำชุมชน	47	6.63
4.3 สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ประภาศ แผ่นพับ ใบปลิว	60	8.46
4.4 สื่อออนไลน์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์	133	18.76
4.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	75	10.58
รวม	709	100.00

หน่วยงานที่จัดกิจกรรมต่างๆ ให้แก่ชุมชน พบว่า ลำดับที่ 1 และ4 โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่จัดกิจกรรมต่างๆ สูงที่สุด จำนวน 151 และ 138 คน คิดเป็นร้อยละ 21.30 และ19.46 ลำดับที่ 2 หน่วยงาน/องค์กรของรัฐสูงที่สุด จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 23.84 ลำดับที่ 3 และ 5 หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.จำนวน 208 และ158 คน คิดเป็นร้อยละ 29.34 และ 22.28 ดังตารางที่

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่จัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน

หน่วยงานที่จัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
5.1 เลือกตอบลำดับที่ 1 โรงเรียน สำนักงานเขต หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม. หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	151 - - 65 150	21.30 - - 9.17 21.16
5.2 เลือกตอบลำดับที่ 2 โรงเรียน สำนักงานเขต หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม. หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	16 130 - 169 51	2.26 18.34 - 23.84 7.19
5.3 เลือกตอบลำดับที่ 3 โรงเรียน สำนักงานเขต หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม. หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	- 138 208 2 18	- 19.46 29.34 .28 2.54
5.4 เลือกตอบลำดับที่ 4 โรงเรียน สำนักงานเขต หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม. หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	138 98 - 130 -	19.46 13.82 - 18.34 -
5.5 เลือกตอบลำดับที่ 5 โรงเรียน สำนักงานเขต หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม. หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	61 - 158 - 147	8.60 - 22.28 - 20.73

กล่าวโดยสรุป สถานภาพทั่วไปของผู้เกี่ยวข้องในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร จำนวน 709 คน พบว่า ผู้เกี่ยวข้องในการใช้บริการที่ตอบแบบสอบถามนี้ เป็นผู้อาศัยในหมู่บ้านจัดสรร/บ้านเดี่ยว/ทาวเฮาส์มากที่สุด (ร้อยละ 34.98) รองลงมา เป็นตึกแถว/อาคารพาณิชย์ คอนโดมิเนียม/แฟลต และชุมชนแออัด (ร้อยละ 25.53, 20.73, 18.76 ตามลำดับ) และเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายเล็กน้อย (ร้อยละ 52.05, 47-95 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 26-35 ปี (ร้อยละ 25.25) ผู้ใช้บริการจบการศึกษาหลากหลายระดับ ตั้งแต่ต่ำกว่าประถมศึกษาจนถึงสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งจบปริญญาตรีมีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 29.06) ประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด (ร้อยละ 37.24) มีรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาทต่อเดือนจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 79.69) และนับถือศาสนาพุทธมากที่สุด (ร้อยละ 79.13)

ด้านการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ พบว่า เคยใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในบริเวณหรือใกล้ชุมชน ร้อยละ 51.62 นอกนั้นไม่เคยใช้บริการ (ร้อยละ 48.38) สำหรับผู้ที่เคยใช้บริการ จะใช้บริการในลำดับที่ 1 เป็นห้องสมุด/บ้านหนังสือสูงที่สุด (ร้อยละ 21.44) ลำดับรองลงมา คือ พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์ ศูนย์เยาวชน ห้องสมุด/บ้านหนังสือ การฝึกอบรมระยะสั้น การใช้อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 21.72, 25.25, 15.37, 29.76 และ 24.54 ตามลำดับ) โดยมาใช้บริการ 1 ครั้ง/สัปดาห์สูงที่สุด (ร้อยละ 24.68) และทราบข่าวการจัดกิจกรรมต่างๆ ทางสื่อออนไลน์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์ มากที่สุด (ร้อยละ 18.76) ส่วนหน่วยงานที่จัดกิจกรรมต่างๆ พบว่า โรงเรียน เป็นหน่วยงานลำดับที่ 1 และ 4 สูงที่สุด (ร้อยละ 21.30, 19.46 ตามลำดับ) ลำดับที่ 2 หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ ลำดับที่ 3 และ 5 หน่วยงานอื่นๆ ของกรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 23.84, 29.34 และ 22.28 ตามลำดับ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 สภาพปัจจุบันในการให้บริการและการใช้บริการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

สภาพปัจจุบันในการให้บริการและการใช้บริการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร จำแนกเป็น

1.2.1 สภาพปัจจุบันของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

สภาพปัจจุบันของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.17$, $S.D.=.07$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.17$, $S.D.=.07$) โดยระยะเวลาการให้บริการมีความเหมาะสม สูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.32$, $S.D.=.47$) รองลงมา คือ การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของประชาชน/ชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับปานกลาง ($M = 3.29$, $S.D.=.45$) โดยการมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการของชุมชน ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.07$, $S.D.=.26$)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M= 3.17$, $S.D.=.11$) โดยประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์สูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.38$, $S.D. =.49$) รองลงมา คือ กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.36$, $S.D.=.48$) โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรมและมีการประสานความร่วมมือจากภาคเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมต่างๆ ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.04$, $S.D.=.21$) ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 สภาพปัจจุบันของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร

สภาพปัจจุบันของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร		ระดับความเป็นจริง			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		3.17	.11	ปาน กลาง	
1.1	อาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	3.13	.33	ปาน กลาง	9
1.2	ความสะดวกในการเดินทางไปใช้บริการ	3.10	.30	ปาน กลาง	12
1.3	มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์อยู่ในสภาพใช้งานได้	3.28	.45	ปาน กลาง	3
1.4	มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่มีความหลากหลายและเพียงพอ	3.17	.37	ปาน กลาง	7
1.5	มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัย	3.12	.32	ปาน กลาง	10
1.6	ระยะเวลาการให้บริการมีความเหมาะสม	3.32	.47	ปาน กลาง	1
1.7	เจ้าหน้าที่มีความรู้และความสามารถเกี่ยวกับการจัดบริการ แหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน	3.14	.34	ปาน กลาง	8
1.8	เจ้าหน้าที่มีความรู้และทักษะในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ จัดบริการแหล่งเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต เป็นต้น	3.11	.31	ปาน กลาง	11
1.9	เจ้าหน้าที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.21	.41	ปาน กลาง	4
1.10	เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องในการจัดบริการแหล่งเรียนรู้มีโอกาส แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน	3.21	.41	ปาน กลาง	4
1.11	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่ สอดคล้องและตรงตามความต้องการของชุมชน	3.07	.26	ปาน กลาง	14
1.12	มีช่องทางในการให้บริการที่หลากหลายแก่ชุมชน	3.21	.41	ปาน กลาง	4
1.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	3.10	.30	ปาน กลาง	12

สภาพปัจจุบันของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร		ระดับความเป็นจริง			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.14	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของประชาชน/ชุมชน	3.29	.45	ปาน กลาง	2
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.17	.07	ปาน กลาง	
2.1	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรม	3.13	.33	ปาน กลาง	8
2.2	กิจกรรมหรือสื่อให้เนื้อหาและความรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย	3.07	.26	ปาน กลาง	14
2.3	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้	3.36	.48	ปาน กลาง	2
2.4	กิจกรรมที่จัดมีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ปัจจุบันและทันเหตุการณ์	3.10	.30	ปาน กลาง	11
2.5	กิจกรรมที่จัดบริการสอดคล้องและตรงตามความต้องการของ กลุ่มเป้าหมาย	3.08	.27	ปาน กลาง	13
2.6	กิจกรรมและสื่อที่ใช้เหมาะสมกับระดับความรู้พื้นฐานของ กลุ่มเป้าหมาย	3.31	.47	ปาน กลาง	4
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย	3.14	.34	ปาน กลาง	7
2.8	กิจกรรมที่จัดบริการมีความต่อเนื่อง	3.07	.26	ปาน กลาง	14
2.9	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถใน การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	3.25	.43	ปาน กลาง	6
2.10	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสมและต่อเนื่อง	3.09	.29	ปาน กลาง	12
2.11	ผู้ใช้บริการ/ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสนใจที่จะเรียนรู้	3.27	.44	ปาน กลาง	5
2.12	การให้บริการกิจกรรมหรือแหล่งเรียนรู้ทำให้กลุ่มเป้าหมาย ได้รับประโยชน์สูงสุด	3.13	.33	ปาน กลาง	8
2.13	การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ กิจกรรมที่จัดบริการทั่วถึงและ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	3.12	.32	ปาน กลาง	10
2.14	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและ ประชาสัมพันธ์	3.38	.49	ปาน กลาง	1

สภาพปัจจุบันของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร		ระดับความเป็นจริง			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.15	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลพัฒนากิจกรรม	3.04	.21	ปาน กลาง	16
2.16	มีการประสานความร่วมมือจากภาคเครือข่ายที่เกี่ยวข้องใน การจัดกิจกรรมต่างๆ	3.04	.21	ปาน กลาง	16
2.17	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับ ท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	3.33	.47	ปาน กลาง	3
รวมทุกด้าน		3.17	.07	ปาน กลาง	

1.2.2 สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ
กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.21$, $S.D.=.08$) เมื่อจำแนกเป็น
รายด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.22$, $S.D.=.14$) โดยจำนวน
เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการมีความค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.31$,
 $S.D.=.46$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและ
ตรงตามความต้องการชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.29$, $S.D.=.46$) โดยมีช่องทางใน
การให้บริการที่หลากหลายต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.17$, $S.D.=.38$)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.19$, $S.D.=.09$) โดยการ
ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน
ระดับปานกลาง ($M = 3.35$, $S.D.=.48$) รองลงมา คือ กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและ
ความรู้ที่เป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.32$, $S.D.=.47$) และการสร้างเครือข่าย
ในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ย
อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.05$, $S.D.=.22$) ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ
กรุงเทพมหานคร

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร		ระดับความเป็นจริง			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		3.22	.14	ปาน กลาง	
1.1	อาคารสถานที่ที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	3.24	.43	ปาน กลาง	4
1.2	ความสะดวกในการเดินทาง	3.20	.40	ปาน กลาง	10
1.3	จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอ	3.27	.44	ปาน กลาง	3
1.4	ความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.18	.38	ปาน กลาง	14
1.5	ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.19	.40	ปาน กลาง	13
1.6	จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ	3.31	.46	ปาน กลาง	1
1.7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	3.19	.39	ปาน กลาง	11
1.8	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	3.19	.39	ปาน กลาง	11
1.9	ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ	3.21	.41	ปาน กลาง	8
1.10	ระยะเวลาในการให้บริการเหมาะสม	3.21	.41	ปาน กลาง	8
1.11	มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย	3.17	.38	ปาน กลาง	15
1.12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	3.23	.42	ปาน กลาง	5
1.13	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของประชาชน/ชุมชน	3.23	.42	ปาน กลาง	6
1.14	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ สอดคล้องและตรงตามความต้องการของชุมชน	3.29	.46	ปาน กลาง	2

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร		ระดับความเป็นจริง			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.15	มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่าง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน	3.21	.41	ปาน กลาง	7
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.19	.09	ปาน กลาง	
2.1	กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการของท่าน	3.12	.33	ปาน กลาง	7
2.2	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ กิจกรรมที่จัดบริการ	3.13	.33	ปาน กลาง	11
2.3	กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็น ประโยชน์	3.32	.47	ปาน กลาง	2
2.4	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้	3.16	.36	ปาน กลาง	8
2.5	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สอดคล้องและทันเหตุการณ์	3.15	.36	ปาน กลาง	10
2.6	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลายและตรงตาม ความต้องการของชุมชน	3.29	.46	ปาน กลาง	3
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการให้แก่ชุมชนมีความต่อเนื่อง	3.16	.37	ปาน กลาง	9
2.8	การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่	3.13	.34	ปาน กลาง	12
2.9	มีการประชาสัมพันธ์ชัดเจนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	3.25	.43	ปาน กลาง	4
2.10	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	3.18	.38	ปาน กลาง	7
2.11	ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมเหมาะสม	3.24	.43	ปาน กลาง	5
2.12	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและ ประชาสัมพันธ์	3.12	.33	ปาน กลาง	13
2.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรม	3.19	.40	ปาน กลาง	6
2.14	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้ง ภาครัฐและเอกชน	3.35	.48	ปาน กลาง	1

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร		ระดับความเป็นจริง			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.15	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับ ท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	3.05	.22	ปาน กลาง	15
	รวมทุกด้าน	3.21	.08	ปาน กลาง	

สรุปจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันการให้บริการและการใช้บริการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร พบว่า **สภาพปัจจุบันของการให้บริการ** โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.17$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า **ด้านแหล่งเรียนรู้** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.17$) โดยระยะเวลาการให้บริการมีความเหมาะสม สูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.32$) และการมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการของชุมชน ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.07$) ส่วน**ด้านการจัดกิจกรรม** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.17$) โดยประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์สูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.38$) และชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรมและมีการประสานความร่วมมือจากภาคเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมต่างๆ ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.04$)

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.21$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า **ด้านแหล่งเรียนรู้** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.22$) โดยจำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการมีความค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.31$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.29$) โดยมีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลายต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.17$) ส่วน**ด้านการจัดกิจกรรม** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.19$) โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.35$) รองลงมา กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.32$) และการสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.05$)

1.3 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

จากการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของการให้บริการและการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1.3.1 ปัญหาของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

ปัญหาของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.97, S.D.=.28$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.09, S.D.=.27$) โดยเจ้าหน้าที่มีความรู้และทักษะในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการแหล่งเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต เป็นต้น มีระดับปัญหาสูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.48, S.D.=.65$) รองลงมา คือ มีสื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.45, S.D.=.68$) โดยมีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์อยู่ในสภาพใช้งานได้ดีต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.70, S.D.=.78$)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.86, S.D.=.34$) โดยสื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมมีระดับปัญหาสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.10, S.D.=.75$) รองลงมา คือ มีการประสานความร่วมมือจากภาคเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมต่างๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.05, S.D.=.97$) โดยกิจกรรมที่จัดบริการมีความต่อเนื่องต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.65, S.D.=.89$) ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ปัญหาของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ
กรุงเทพมหานคร

ปัญหาของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร		ระดับปัญหา			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		4.09	.27	มาก	
1.1	อาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	4.11	.32	มาก	6
1.2	ความสะดวกในการเดินทางไปใช้บริการ	4.39	.78	มาก	4
1.3	มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์อยู่ในสภาพใช้งานได้	3.70	.78	มาก	14
1.4	มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่มีความหลากหลายและเพียงพอ	3.99	.54	มาก	8
1.5	มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัย	4.45	.68	มาก	2
1.6	ระยะเวลาการให้บริการมีความเหมาะสม	3.88	.91	มาก	13
1.7	เจ้าหน้าที่มีความรู้และความสามารถเกี่ยวกับการจัดบริการ แหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน	4.00	.66	มาก	7
1.8	เจ้าหน้าที่มีความรู้และทักษะในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ จัดบริการแหล่งเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต เป็นต้น	4.48	.65	มาก	1
1.9	เจ้าหน้าที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.89	.85	มาก	12
1.10	เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องในการจัดบริการแหล่งเรียนรู้มีโอกาส แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน	4.22	.68	มาก	5
1.11	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ สอดคล้องและตรงตามความต้องการของชุมชน	4.42	.77	มาก	3
1.12	มีช่องทางในการให้บริการที่หลากหลายแก่ชุมชน	3.94	.85	มาก	10
1.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	3.90	.95	มาก	11
1.14	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของประชาชน/ชุมชน	3.96	.64	มาก	9
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.87	.34	มาก	
2.1	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรม	4.10	.75	มาก	1
2.2	กิจกรรมหรือสื่อให้เนื้อหาและความรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย	4.02	.95	มาก	4
2.3	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้	4.04	.91	มาก	3
2.4	กิจกรรมที่จัดมีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ปัจจุบันและทันเหตุการณ์	3.71	.72	มาก	16
2.5	กิจกรรมที่จัดบริการสอดคล้องและตรงตามความต้องการของ กลุ่มเป้าหมาย	3.75	.78	มาก	14

ปัญหาของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร		ระดับปัญหา			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.6	กิจกรรมและสื่อที่ใช้เหมาะสมกับระดับความรู้พื้นฐานของ กลุ่มเป้าหมาย	3.77	.56	มาก	13
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย	3.73	.75	มาก	15
2.8	กิจกรรมที่จัดบริการมีความต่อเนื่อง	3.65	.89	มาก	17
2.9	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถใน การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	3.94	.55	มาก	6
2.10	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสมและต่อเนื่อง	3.85	.72	มาก	8
2.11	ผู้ใช้บริการ/ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสนใจที่จะเรียนรู้	3.87	.62	มาก	7
2.12	การให้บริการกิจกรรมหรือแหล่งเรียนรู้ทำให้กลุ่มเป้าหมาย ได้รับประโยชน์สูงสุด	3.98	.90	มาก	5
2.13	การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ กิจกรรมที่จัดบริการทั่วถึงและ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	3.82	.59	มาก	11
2.14	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและ ประชาสัมพันธ์	3.79	.70	มาก	12
2.15	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรม	3.83	.64	มาก	9
2.16	มีการประสานความร่วมมือจากภาคเครือข่ายที่เกี่ยวข้องใน การจัดกิจกรรมต่างๆ	4.05	.97	มาก	2
2.17	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับ ท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	3.83	.64	มาก	9
รวมทุกด้าน		3.97	.28	มาก	

1.3.2 ปัญหาของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร

ปัญหาของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ
กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.93$, $S.D.=.23$) เมื่อจำแนกเป็นราย
ด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.97$, $S.D.=.24$) โดยความหลากหลาย
ของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีปัญหาสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.40$, $S.D.=.63$) รองลงมา คือ
ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M= 4.35$, $S.D.=.58$)
และปัญหาด้านจำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
 $0(M = 3.59$, $S.D.=.85)$

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.89$, $S.D.=.29$) โดยสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดบริการมีปัญหาสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.22$, $S.D.=.88$) รองลงมา คือ ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.04$, $S.D.=.89$) โดยการนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ มีปัญหาต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.68$, $S.D.=.90$) ดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร

ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร		ระดับปัญหา			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		3.97	.24	มาก	
1.1	อาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	4.11	.31	มาก	6
1.2	ความสะดวกในการเดินทาง	4.17	.85	มาก	5
1.3	จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอ	3.61	.71	มาก	14
1.4	ความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.94	.46	มาก	7
1.5	ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	4.40	.63	มาก	1
1.6	จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ	3.59	.85	มาก	15
1.7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือ ผู้ให้บริการ	3.79	.58	มาก	10
1.8	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	4.35	.58	มาก	2
1.9	ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ	3.81	.75	มาก	9
1.10	ระยะเวลาในการให้บริการเหมาะสม	4.26	.67	มาก	4
1.11	มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย	4.34	.82	มาก	3
1.12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	3.77	.80	มาก	12
1.13	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของประชาชน/ ชุมชน	3.79	.93	มาก	11
1.14	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน	3.89	.61	มาก	8
1.15	มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและ เอกชน	3.75	.93	มาก	13
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.89	.29	มาก	
2.1	กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการของท่าน	4.01	.77	มาก	4

ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร		ระดับปัญหา			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.2	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ กิจกรรมที่จัดบริการ	4.22	.88	มาก	1
2.3	กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็น ประโยชน์	4.02	.89	มาก	3
2.4	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	3.95	.76	มาก	5
2.5	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สอดคล้องและทันเหตุการณ์	3.82	.77	มาก	11
2.6	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย และตรงตามความ ต้องการของชุมชน	3.68	.53	มาก	14
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการให้แก่ชุมชน มีความต่อเนื่อง	3.85	.75	มาก	9
2.8	การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่	3.68	.90	มาก	15
2.9	มีการประชาสัมพันธ์ชัดเจนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	3.91	.53	มาก	7
2.10	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	3.89	.70	มาก	8
2.11	ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมเหมาะสม	3.93	.60	มาก	6
2.12	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและ ประชาสัมพันธ์	4.04	.89	มาก	2
2.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรม	3.84	.62	มาก	10
2.14	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้ง ภาครัฐและเอกชน	3.75	.70	มาก	13
2.15	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับ ท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	3.78	.61	มาก	12
รวมทุกด้าน		3.93	.23	มาก	

จากการวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดบริการมีปัญหาสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยการนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่มีปัญหาต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.4 ความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

จากการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1.4.1 ความต้องการในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

ความต้องการในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.99$, $S.D.=.20$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.17$, $S.D.=.16$) โดยเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องในการจัดบริการแหล่งเรียนรู้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนมีระดับความต้องการสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.42$, $S.D.=.91$) รองลงมา คือ อาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.36$, $S.D.=.92$) โดยเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และทักษะในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการแหล่งเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต เป็นต้น ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.84$, $S.D.=.99$)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.84$, $S.D.=.31$) โดยกิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้มีระดับความต้องการสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.31$, $S.D.=.91$) รองลงมา คือ กิจกรรมที่จัดบริการสอดคล้องและตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.21$, $S.D.=.78$) โดยสื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.51$, $S.D.=.82$) ดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ความต้องการในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ
กรุงเทพมหานคร

ความต้องการในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร		ระดับความต้องการ			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		4.17	.16	มาก	
1.1	อาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	4.36	.92	มาก	2
1.2	ความสะดวกในการเดินทางไปใช้บริการ	4.05	.86	มาก	11
1.3	มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์อยู่ในสภาพใช้งานได้	4.12	.49	มาก	10
1.4	มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่มีความหลากหลายและเพียงพอ	4.29	.91	มาก	6
1.5	มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัย	3.94	.98	มาก	12
1.6	ระยะเวลาการให้บริการมีความเหมาะสม	4.14	.68	มาก	8
1.7	เจ้าหน้าที่มีความรู้และความสามารถเกี่ยวกับการจัดบริการ แหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน	4.29	.89	มาก	5
1.8	เจ้าหน้าที่มีความรู้และทักษะในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ จัดบริการแหล่งเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต เป็นต้น	3.84	.99	มาก	14
1.9	เจ้าหน้าที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	4.23	.42	มาก	7
1.10	เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องในการจัดบริการแหล่งเรียนรู้มีโอกาส แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน	4.42	.91	มาก	1
1.11	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ สอดคล้องและตรงตามความต้องการของชุมชน	3.84	.93	มาก	13
1.12	มีช่องทางในการให้บริการที่หลากหลายแก่ชุมชน	4.36	.64	มาก	2
1.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	4.11	.48	มาก	10
1.14	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของประชาชน/ชุมชน	4.34	.89	มาก	4
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.84	.31	มาก	
2.1	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรม	3.51	.82	มาก	17
2.2	กิจกรรมหรือสื่อให้เนื้อหาและความรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย	3.98	.55	มาก	6
2.3	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้	4.31	.91	มาก	1
2.4	กิจกรรมที่จัดมีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ปัจจุบันและทันเหตุการณ์	3.77	.97	มาก	8
2.5	กิจกรรมที่จัดบริการสอดคล้องและตรงตามความต้องการของ กลุ่มเป้าหมาย	4.21	.78	มาก	2

ความต้องการในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร		ระดับความต้องการ			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.6	กิจกรรมและสื่อที่ใช้เหมาะสมกับระดับความรู้พื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย	4.18	.99	มาก	3
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย	3.73	.94	มาก	10
2.8	กิจกรรมที่จัดบริการมีความต่อเนื่อง	3.68	.88	มาก	11
2.9	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	4.04	.88	มาก	5
2.10	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสมและต่อเนื่อง	3.59	.87	มาก	15
2.11	ผู้ใช้บริการ/ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสนใจที่จะเรียนรู้	3.74	.81	มาก	9
2.12	การให้บริการกิจกรรมหรือแหล่งเรียนรู้ทำให้กลุ่มเป้าหมายได้รับประโยชน์สูงสุด	3.98	.98	มาก	7
2.13	การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ กิจกรรมที่จัดบริการทั่วถึงและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	3.65	.79	มาก	12
2.14	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์	3.65	.79	มาก	12
2.15	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรม	4.15	.96	มาก	4
2.16	มีการประสานความร่วมมือจากภาคเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมต่างๆ	3.61	.90	มาก	14
2.17	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	3.58	.49	มาก	16
รวมทุกด้าน		3.99	.20	มาก	

1.4.2 ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.01$, $S.D.=.18$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.12$, $S.D.=.24$) โดยอาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี มีระดับความต้องการสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M= 4.68$, $S.D.=.72$) รองลงมา คือ มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.44$, $S.D.=.80$)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M= 3.91$, $S.D.=.29$) โดยกิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้ เนื้อหาและความรู้ที่เป็นประโยชน์มีระดับความต้องการสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.63$, $S.D.=.69$) รองลงมา คือ กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลายและตรงตามความต้องการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M= 4.35$, $S.D.=.94$) โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรมมีระดับความต้องการต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.40$, $S.D.=.58$) ดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร		ระดับความต้องการ			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		4.12	.24	มาก	
1.1	อาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	4.68	.72	มากที่สุด	1
1.2	ความสะดวกในการเดินทาง	3.72	.84	มาก	13
1.3	จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอ	4.14	.52	มาก	9
1.4	ความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	4.19	.93	มาก	8
1.5	ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.86	.96	มาก	12
1.6	จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ	4.37	.68	มาก	4
1.7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	3.90	.94	มาก	11
1.8	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	3.53	.88	มาก	15
1.9	ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ	4.26	.44	มาก	6
1.10	ระยะเวลาในการให้บริการเหมาะสม	4.24	.97	มาก	7
1.11	มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย	3.60	.83	มาก	14
1.12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	4.34	.65	มาก	5
1.13	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของประชาชน/ชุมชน	4.12	.50	มาก	9
1.14	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน	4.43	.83	มาก	3
1.15	มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน	4.44	.80	มาก	2
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.91	.29	มาก	
2.1	กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการของท่าน	3.57	0.85	มาก	12

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร		ระดับความต้องการ			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.2	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ กิจกรรมที่จัดบริการ	3.99	0.58	มาก	7
2.3	กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็น ประโยชน์	4.63	0.69	มาก ที่สุด	1
2.4	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.76	0.97	มาก	10
2.5	กิจกรรมหรือสื่อให้ข้อมูลที่สอดคล้องและทันเหตุการณ์	4.21	0.78	มาก	3
2.6	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย และตรงตามความ ต้องการของชุมชน	4.35	0.94	มาก	2
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการให้แก่ชุมชนมีความต่อเนื่อง	3.79	0.95	มาก	9
2.8	การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่	4.05	0.96	มาก	5
2.9	มีการประชาสัมพันธ์ชัดเจนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	4.03	0.86	มาก	6
2.10	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถใน การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	3.49	0.79	มาก	13
2.11	ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมเหมาะสม	3.75	0.80	มาก	11
2.12	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและ ประชาสัมพันธ์	3.99	0.97	มาก	8
2.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรม	3.40	0.58	ปาน กลาง	15
2.14	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้ง ภาครัฐและเอกชน	3.45	0.61	มาก	14
2.15	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับ ท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	4.11	0.47	มาก	4
รวมทุกด้าน		4.01	.18	มาก	

กล่าวโดยสรุป ความต้องการในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องในการจัดบริการแหล่งเรียนรู้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนมีระดับความต้องการสูงที่สุด นอกจากนี้ อาคาร สถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี โดยเจ้าหน้าที่มีความรู้และทักษะในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการแหล่งเรียนรู้ต่ำที่สุด ส่วนด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยกิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มีระดับความต้องการสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับมาก รองลงมา คือ กิจกรรมที่จัดบริการสอดคล้องและตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยสื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมต่ำที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ส่วนความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ คือ อาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี รองลงมา คือ มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ส่วนด้านการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยกิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็นประโยชน์มีระดับความต้องการสูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลายและตรงตามความต้องการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรมมีระดับความต้องการต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนที่เป็นกรณีศึกษา

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยภาคสนามซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ในชุมชนที่เป็นกรณีศึกษา 5 กรณี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 กรณีศึกษาที่ 1 เคหะชุมชน ก

2.1.1 สภาพทั่วไปของชุมชนเคหะชุมชน ก

ความเป็นมาของชุมชน

เคหะชุมชน ก เดิมพื้นที่เป็นที่ทิ้งขยะมูลฝอยของเทศบาลนครกรุงเทพมหานครส่วนหนึ่งและเป็นบริเวณทุ่งนาอีกส่วนหนึ่ง ต่อมากรมประชาสงเคราะห์ได้เริ่มโครงการจัดสร้างอาคารสงเคราะห์ขึ้นเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยในปี พ.ศ.2494 ด้วยรูปแบบบ้านไม้เรือนแถวชั้นเดียวและสองชั้น มีใต้ถุนสูง รวมทั้งสิ้น 1,088 หลัง ซึ่งก่อนหน้านั้นในปี พ.ศ.2493 ได้ก่อสร้างที่อยู่อาศัยด้วยวัสดุที่ดีกว่า เมื่อสร้างอาคารสงเคราะห์แบบไม้จนเต็มบริเวณแล้ว จึงดำเนินการสร้างแบบเดียวกันที่ห้วยขวาง ในลักษณะบ้านไม้เรือนแถว 2 ชั้น ใต้ถุนสูง จำนวน 1,700 หน่วย

หลังจากนั้น ประมาณปี พ.ศ.2504 พบว่า บ้านไม้เรือนแถวที่สร้างขึ้นทั้งสองแห่งขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและอยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรมเนื่องจาก

1. ขาดการเอาใจใส่ในด้านการรักษาความสะอาด
2. วัสดุที่ใช้เป็นไม้จึงชำรุดเสื่อมโทรมเร็ว
3. ขาดระบบสาธารณูปการที่ดี เช่น ไม่มีทางระบายน้ำ
4. สภาพถนนเป็นดินจึงทำให้ในฤดูร้อนเต็มไปด้วยฝุ่นและฤดูฝนเต็มไปด้วยโคลน
5. สภาพบ้านโดยทั่วไปแย่ง ผู้คนอยู่อาศัยกันอย่างแออัด
6. มีการต่อเติมบ้านให้มีจำนวนห้องเพิ่มขึ้นโดยปราศจากการควบคุม จึงทำให้เกิด

ความไม่เป็นระเบียบ

7. บริเวณโดยรอบของที่อยู่อาศัยขาดสุขลักษณะที่ดี

สาเหตุเหล่านี้ ทำให้โครงการบ้านไม้ทั้งสองแห่งไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ประกอบกับความต้องการด้านที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยในกรุงเทพฯ เพิ่มมากขึ้นทุกที กรมประชาสัมพันธ์พิจารณาเห็นว่า การก่อสร้างอาคารสงเคราะห์สำหรับผู้มีรายได้น้อย ถ้าสร้างห่างไกลจากย่านชุมชนก็จะไม่สะดวกต่อการเดินทางเข้ามาทำงานในเมือง จึงจำเป็นต้องสร้างให้อยู่ในระยะห่างจากกลางใจเมืองพอสมควร แต่ราคาที่ดินที่อยู่ใกล้กลางใจเมืองหรือย่านอุตสาหกรรมมีราคาสูงมาก เพื่อเป็นการประหยัดเนื้อที่ดินและสามารถสร้างที่อยู่อาศัยให้ได้จำนวนมากในเนื้อที่ดินน้อยก็จะทำได้วิธีเดียว คือ การสร้างตึกสูงขึ้นไปหลายๆ ชั้น กันเป็นห้องที่เรียกว่า แพลต (flat) แบบในต่างประเทศ นอกจากนี้ ความคงทนถาวรของอาคารสงเคราะห์เป็นไม้จะอยู่ได้นานที่สุดไม่เกิน 25 ปี และหลังจากสร้างเสร็จแล้วตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไปค่าซ่อมแซมบำรุงรักษาจะเริ่มมีและสูงขึ้นทุกปี

คณะกรรมการสำนักงานอาคารสงเคราะห์ในสมัยนั้น จึงได้หันมาจัดทำโครงการเคหะสงเคราะห์อาคารสูงแบบแพลตเป็นครั้งแรก โดยพิจารณาแล้วว่าบริเวณถนนที่กำลังจะกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรม ประกอบกับทางหลวงแผ่นดินสายกรุงเทพฯ-ดอนเมือง (ถนนวิภาวดี-รังสิต) เป็นถนนชั้นหนึ่งตัดผ่านบริเวณนี้ด้วย หากปล่อยให้กลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรมจะทำให้ไม่เรียบร้อยสวยงามไม่รับกับถนน ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการได้ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2504 เป็นต้นมา กรมประชาสัมพันธ์จึงดำเนินการริ่อาคารสงเคราะห์แบบไม้ที่ชำรุดทรุดโทรมออก พร้อมทั้งจัดสร้างอาคารตึกแบบแพลตแห่งแรกในประเทศไทยขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2506 บริเวณนี้ ด้วยรูปแบบอาคารแพลตสูง 5 ชั้น ได้ถูกลง จำนวน 64 หลัง 4,144 หน่วย โดยโยกย้ายผู้อยู่อาศัยจากบ้านไม้ไปเช่าอยู่อาศัยแพลตที่จัดสร้างขึ้นใหม่ รวมทั้งรองรับผู้มีรายได้น้อยจากที่อื่นด้วย ดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน

ที่อยู่อาศัยในเคหะชุมชนปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2516 การเคหะแห่งชาติได้รับโอนแพลตจากกรมประชาสัมพันธ์มาอยู่ในความดูแลจากนั้นได้พัฒนาที่อยู่อาศัยเพิ่มเติมอีก 5,098 หน่วย ได้แก่ โครงการแพลตพิเศษอาคารพาณิชย์ ก จำนวน 826 หน่วย (พ.1-พ.10) โครงการดินแดงใหม่ระยะที่ 1 จำนวน 308 หน่วย (ค.1-ค.2) โครงการ ก ใหม่ ระยะที่ 2-3 จำนวน 2,322 หน่วย (ช.1-ช.11) โครงการ ก เช่าซื้อ 8 ชั้น

จำนวน 1,020 หน่วย โครงการ 4 จำนวน 352 หน่วย และโครงการ 5 จำนวน 270 หน่วย จนถึงปัจจุบันชุมชน เก่าและใหม่มีที่พักอาศัยรวมทั้งสิ้น 9,242 หน่วย

บริเวณชุมชน ก ยังเป็นที่ตั้งของศาลาว่าการกรุงเทพมหานครแห่งใหม่ รวมทั้งมีหน่วยงานอื่นร่วมใช้พื้นที่ภายในชุมชน เช่น กระทรวงแรงงาน โรงพยาบาลราชานุกูล สนามกีฬาไทย-ญี่ปุ่น ดินแดง และโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ เป็นต้น

2.1.2 ผลการวิจัยเชิงสำรวจเคหะชุมชน ก

1) สถานภาพทั่วไปของผู้ใช้บริการในเคหะชุมชน ก

ผลการสำรวจจากแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเคหะชุมชน ก จำนวน 123 คน พบว่า ผู้ใช้บริการเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านจัดสรร/บ้านเดี่ยว/ทาวน์เฮาส์จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 46.34 อาศัยในตึกแถว/อาคารพาณิชย์จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 26.83 และอาศัยในคอนโดมิเนียม/แฟลตจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 26.83 เป็นเพศชายจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 44.72 เป็นเพศหญิง จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 55.28

ผู้ใช้บริการมีช่วงอายุ 15–19 ปีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 10.57 ช่วงอายุ 20–25 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 21.14 ช่วงอายุ 26–35 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 24.39 ช่วงอายุ 36–45 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 11.38 ช่วงอายุ 46–60 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 17.89 และอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 14.63 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 16.26 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 44.72 อนุปริญญา/ปวส.จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 13.01 ปริญญาตรีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 22.76 และสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.25

ผู้ให้บริการประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 16.26 รับจ้างจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 21.95 ประกอบอาชีพส่วนตัว จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 28.46 นักเรียน/นักศึกษาจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 19.51 และแม่บ้านจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 13.82 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 6,000–10,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.88 ระหว่าง 10,001–15,000 บาท จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 53.66 ระหว่าง 15,001–20,000 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 8.94 ระหว่าง 20,001–30,000 บาท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 28.46 และรายได้ระหว่าง 30,001–40,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.07 ผู้ใช้บริการที่ตอบแบบสอบถามนับถือศาสนาพุทธ จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 80.49 ศาสนาคริสต์จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 และศาสนาอิสลามจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 13.01 ดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ
คณะชุมชน ก

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเภทที่อยู่อาศัย		
1.1 หมู่บ้านจัดสรร/บ้านเดี่ยว/ทาวน์เฮาส์	57	46.34
1.2 ตึกแถว/อาคารพาณิชย์	33	26.83
1.3 คอนโดมิเนียม/แฟลต	33	26.83
1.4 ชุมชนแออัด	-	-
รวม	123	100.00
2. เพศ		
2.1 ชาย	55	44.72
2.2 หญิง	68	55.28
รวม	123	100.00
3. อายุ		
3.1 15 - 19 ปี	13	10.57
3.2 20 - 25 ปี	26	21.14
3.3 26 - 35 ปี	30	24.39
3.4 36 - 45 ปี	14	11.38
3.5 46 - 60 ปี	22	17.89
3.6 มากกว่า 60 ปี	18	14.63
รวม	123	100.00
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ต่ำกว่าประถมศึกษา	-	-
4.2 ประถมศึกษา	-	-
4.3 มัธยมศึกษาตอนต้น	20	16.26
4.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	55	44.72
4.5 อนุปริญญา/ปวส.	16	13.01
4.6 ปริญญาตรี	28	22.76
4.7 สูงกว่าปริญญาตรี	4	3.25
รวม	123	100.00

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
5. อาชีพ		
5.1 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	20	16.26
5.2 รับจ้าง	27	21.95
5.3 ประกอบอาชีพส่วนตัว	35	28.46
5.4 นักเรียน/นักศึกษา	24	19.51
5.5 แม่บ้าน	17	13.82
รวม	123	100.00
6. รายได้ต่อเดือน		
6.1 ต่ำกว่า 6,000 บาท	-	-
6.2 6,000 – 10,000 บาท	6	4.88
6.3 10,001 – 15,000 บาท	66	53.66
6.4 15,001 – 20,000 บาท	11	8.94
6.5 20,001 – 30,000 บาท	35	28.46
6.6 30,001 – 40,000 บาท	5	4.07
6.7 40,001 – 50,000 บาท	-	-
6.8 มากกว่า 50,000 บาท	-	-
รวม	123	100.00
7. ศาสนา		
7.1 พุทธ	99	80.49
7.2 คริสต์	8	6.50
7.3 อิสลาม	16	13.01
รวม	123	100.00

2) การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของคณะชุมชน ก

ผลการสำรวจเกี่ยวกับการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของคณะชุมชน ก พบว่า ผู้ใช้บริการเคยใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงชุมชนจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 48.78 และไม่เคยใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงชุมชนจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 51.22

ผู้ที่เคยใช้บริการลำดับที่ 1 ใช้บริการห้องสมุด/บ้านหนังสือสูงสุด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 21.95 ลำดับที่ 2 ใช้บริการพิพิธภัณฑ์/หอศิลป์สูงสุด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 21.95 ลำดับที่ 3 ใช้บริการศูนย์เยาวชนสูงสุด จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 24.39 ลำดับที่ 4 ใช้บริการพบกลุ่มตามความสนใจสูงสุด จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 13.82 ลำดับที่ 5 ใช้บริการการฝึกอบรมระยะสั้นสูงสุด จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 27.64 ลำดับที่ 6 ใช้บริการการใช้อินเทอร์เน็ตสูงสุด จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 25.20 ดังตารางที่ 24

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของคณะชุมชน ก

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
1. การใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงชุมชน		
1.1 เคยใช้บริการ	60	48.78
1.2 ไม่เคยใช้บริการ	63	51.22
รวม	123	100.00
2. แหล่งเรียนรู้ที่ใช้บริการหรือกิจกรรมที่เข้าร่วม		
2.1 เลือกตอบลำดับที่ 1		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	27	21.95
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	5	4.07
ศูนย์เยาวชน	4	3.25
การพบกลุ่มตามความสนใจ	16	13.01
การฝึกอบรมระยะสั้น	4	3.25
การใช้อินเทอร์เน็ต	4	3.25
2.2 เลือกตอบลำดับที่ 2		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	5	4.07
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	27	21.95
ศูนย์เยาวชน	14	11.38
การพบกลุ่มตามความสนใจ	8	6.50
การฝึกอบรมระยะสั้น	6	4.88
การใช้อินเทอร์เน็ต	-	-

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
2.3 เลือกตอบลำดับที่ 3		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	4	3.25
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	14	11.38
ศูนย์เยาวชน	30	24.39
การพบกลุ่มตามความสนใจ	5	4.07
การฝึกอบรมระยะสั้น	1	0.81
การใช้อินเทอร์เน็ต	6	4.88
2.4 เลือกตอบลำดับที่ 4		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	15	12.20
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	4	3.25
ศูนย์เยาวชน	5	4.07
การพบกลุ่มตามความสนใจ	17	13.82
การฝึกอบรมระยะสั้น	5	4.07
การใช้อินเทอร์เน็ต	14	11.38
2.5 เลือกตอบลำดับที่ 5		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	4	3.25
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	6	4.88
ศูนย์เยาวชน	1	0.81
การพบกลุ่มตามความสนใจ	10	8.13
การฝึกอบรมระยะสั้น	34	27.64
การใช้อินเทอร์เน็ต	5	4.07
2.6 เลือกตอบลำดับที่ 6		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	5	4.07
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	4	3.25
ศูนย์เยาวชน	6	4.88
การพบกลุ่มตามความสนใจ	4	3.25
การฝึกอบรมระยะสั้น	10	8.13
การใช้อินเทอร์เน็ต	31	25.20

จำนวนครั้งของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของ
คณะชุมชน ก พบว่า มีผู้ใช้บริการ 1 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 24.39 ใช้บริการ
2-3 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 13.01 ใช้บริการนานๆ ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 12
คน คิดเป็นร้อยละ 9.76 และใช้บริการทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.63

การทราบข่าวการจัดกิจกรรมต่างๆ จาก ครู/สถานศึกษาจำนวน 10 คน คิดเป็น
ร้อยละ 8.13 จากผู้นำชุมชนจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.63 จากสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ประกาศ
แผ่นพับ ใบปลิว จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 7.32 จากสื่อออนไลน์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์
จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 17.07 จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 10.57
ดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการทราบข่าวการจัดกิจกรรม

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการทราบข่าวการจัดกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
3. จำนวนครั้งของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้หรือเข้าร่วมกิจกรรม		
3.1 1 ครั้งต่อสัปดาห์	30	24.39
3.2 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์	16	13.01
3.3 ทุกวันต่อสัปดาห์	-	-
3.4 นานๆ ครั้งต่อสัปดาห์	12	9.76
3.5 ทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม	2	1.63
4. การทราบข่าวการจัดกิจกรรมต่างๆ		
4.1 ครู/สถานศึกษา	10	8.13
4.2 ผู้นำชุมชน	7	5.69
4.3 สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ประกาศ แผ่นพับ ใบปลิว	9	7.32
4.4 สื่อออนไลน์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์	21	17.07
4.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	13	10.57

หน่วยงานที่จัดกิจกรรมต่างๆ ให้แก่ชุมชน พบว่า ลำดับที่ 1 โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่จัด
กิจกรรมต่างๆ สูงที่สุด จำนวน 27 คิดเป็นร้อยละ 21.95 ลำดับที่ 2 หน่วยงาน/องค์กรของรัฐสูงที่สุด
จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 25.20 ลำดับที่ 3 และ 5 หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.สูงที่สุด จำนวน
34 และ 26 คน คิดเป็นร้อยละ 27.64 และ 21.14 ลำดับที่ 4 สำนักงานเขตสูงที่สุด จำนวน 21 คน
คิดเป็นร้อยละ 17.07 ดังตารางที่ 26

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่จัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน

หน่วยงานที่จัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
5.1 เลือกตอบลำดับที่ 1		
โรงเรียน	27	21.95
สำนักงานเขต	-	-
หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.	-	-
หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ	9	7.32
หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	24	19.51
5.2 เลือกตอบลำดับที่ 2		
โรงเรียน	4	3.25
สำนักงานเขต	19	15.45
หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.	-	-
หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ	31	25.20
หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	6	4.88
5.3 เลือกตอบลำดับที่ 3		
โรงเรียน	-	-
สำนักงานเขต	20	16.26
หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.	34	27.64
หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ	1	0.81
หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	5	4.07
5.4 เลือกตอบลำดับที่ 4		
โรงเรียน	20	16.26
สำนักงานเขต	21	17.07
หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.	-	-
หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ	19	15.45
หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	-	-
5.5 เลือกตอบลำดับที่ 5		
โรงเรียน	9	7.32
สำนักงานเขต	-	-
หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.	26	21.14

หน่วยงานที่จัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ	-	-
หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	25	20.33

3) สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ เคหะชุมชน ก

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ
เคหะชุมชน ก โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.22$, $S.D.=.07$) เมื่อจำแนกเป็น
รายด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.23$, $S.D.=.13$) โดยจำนวน
เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.32$, $S.D. = .47$)
รองลงมา คือ จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง
($M = 3.31$, $S.D. = .46$) โดยความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่
ในระดับปานกลาง ($M = 3.15$, $S.D. = .35$)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.17$, $S.D. = .08$)
โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่
ในระดับปานกลาง ($M = 3.35$, $S.D.=.47$) รองลงมา คือ กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและ
ความรู้ที่เป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.33$, $S.D.=.47$) และการสร้างเครือข่าย
ในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ย
อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.05$, $S.D.=.21$) ดังตารางที่ 27

ตารางที่ 27 สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคณะ
ชุมชน ก

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคณะชุมชน ก		ระดับความเป็นจริง n=123			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		3.23	.13	ปานกลาง	
1.1	อาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	3.26	.44	ปานกลาง	5
1.2	ความสะดวกในการเดินทาง	3.16	.37	ปานกลาง	13
1.3	จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอ	3.31	.46	ปานกลาง	2
1.4	ความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.15	.36	ปานกลาง	14
1.5	ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.17	.37	ปานกลาง	12
1.6	จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ	3.32	.47	ปานกลาง	1
1.7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือ ผู้ให้บริการ	3.26	.44	ปานกลาง	6
1.8	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	3.15	.35	ปานกลาง	15
1.9	ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ	3.27	.44	ปานกลาง	4
1.10	ระยะเวลาในการให้บริการเหมาะสม	3.20	.40	ปานกลาง	9
1.11	มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย	3.20	.40	ปานกลาง	10
1.12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	3.23	.42	ปานกลาง	8
1.13	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของ ประชาชน/ชุมชน	3.24	.42	ปานกลาง	7
1.14	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน	3.29	.45	ปานกลาง	3
1.15	มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้ง ภาครัฐและเอกชน	3.19	.39	ปานกลาง	11

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคณะชุมชน ก		ระดับความเป็นจริง n=123			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.17	.08	ปานกลาง	
2.1	กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการของท่าน	3.11	.31	ปานกลาง	10
2.2	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดบริการ	3.09	.28	ปานกลาง	13
2.3	กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็นประโยชน์	3.33	.47	ปานกลาง	2
2.4	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.17	.37	ปานกลาง	7
2.5	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สอดคล้องและทันเหตุการณ์	3.11	.31	ปานกลาง	11
2.6	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย และตรงตามความต้องการของชุมชน	3.30	.46	ปานกลาง	3
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการให้แก่ชุมชน มีความต่อเนื่อง	3.15	.36	ปานกลาง	8
2.8	การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่	3.09	.29	ปานกลาง	14
2.9	มีการประชาสัมพันธ์ชัดเจนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	3.22	.41	ปานกลาง	5
2.10	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	3.12	.32	ปานกลาง	9
2.11	ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมเหมาะสม	3.25	.43	ปานกลาง	4
2.12	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์	3.11	.31	ปานกลาง	12
2.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา กิจกรรม	3.19	.39	ปานกลาง	6

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคณะชุมชน ก		ระดับความเป็นจริง n=123			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.14	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	3.35	.47	ปาน กลาง	1
2.15	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	3.05	.21	ปาน กลาง	15
รวมทุกด้าน		3.20	.07	ปาน กลาง	

4) ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคณะ

ชุมชน ก

ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคณะชุมชน ก โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.93$, $S.D.=.20$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.98$, $S.D.=.19$) โดยความสะดวกในการเดินทางสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.57$, $S.D.=.63$) รองลงมา คือ ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.46$, $S.D.=.66$) และปัญหาด้านความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.54$, $S.D.=.69$)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.93$, $S.D.=.20$) โดยสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดบริการมีปัญหาสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.08$, $S.D.=.95$) รองลงมา คือ กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.02$, $S.D.=.78$) โดยกิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลายและตรงตามความต้องการของชุมชน มีปัญหาต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.64$, $S.D.=.48$) ดังตารางที่ 28

ตารางที่ 28 ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคณะชุมชน ก

ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมเรียนรู้ของคณะชุมชน ก		ระดับปัญหา n=123			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		3.98	.19	มาก	
1.1	อาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	4.13	.34	มาก	6
1.2	ความสะดวกในการเดินทาง	4.57	.63	มากที่สุด	1
1.3	จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอ	3.77	.65	มาก	9
1.4	ความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.94	.45	มาก	7
1.5	ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	4.46	.66	มาก	2
1.6	จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ	3.61	.86	มาก	14
1.7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือ ผู้ให้บริการ	3.74	.56	มาก	12
1.8	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	4.37	.56	มาก	3
1.9	ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ	3.54	.69	มาก	15
1.10	ระยะเวลาในการให้บริการเหมาะสม	4.24	.67	มาก	5
1.11	มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย	4.36	.82	มาก	4
1.12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	3.70	.79	มาก	13
1.13	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของประชาชน/ชุมชน	3.76	.94	มาก	10
1.14	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน	3.80	.55	มาก	8
1.15	มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน	3.76	.92	มาก	11
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.88	.30	มาก	
2.1	กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการของท่าน	4.02	.78	มาก	2

ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมเรียนรู้ของคณะชุมชน ก		ระดับปัญหา n=123			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.2	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดบริการ	4.08	.95	มาก	1
2.3	กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่ เป็นประโยชน์	3.87	.91	มาก	11
2.4	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	3.73	.71	มาก	13
2.5	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สอดคล้องและทัน เหตุการณ์	3.91	.78	มาก	6
2.6	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย และตรง ตามความต้องการของชุมชน	3.64	.48	มาก	15
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการให้แก่ชุมชน มีความต่อเนื่อง	3.98	.81	มาก	4
2.8	การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่	3.94	.90	มาก	5
2.9	มีการประชาสัมพันธ์ชัดเจนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	3.88	.51	มาก	8
2.10	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่ หลากหลาย	3.88	.67	มาก	9
2.11	ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม เหมาะสม	3.91	.57	มาก	7
2.12	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและ ประชาสัมพันธ์	4.02	.84	มาก	3
2.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา กิจกรรม	3.88	.58	มาก	10
2.14	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	3.80	.70	มาก	12
2.15	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	3.73	.59	มาก	14
รวมทุกด้าน		3.93	.20	มาก	

5) ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ คณะชุมชน ก

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคณะ
ชุมชน ก โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.07$, $S.D.=.19$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน
พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.14$, $S.D.=.15$) โดยอาคารสถานที่
เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี มีระดับความต้องการสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M =$
 4.79 , $S.D.=.62$) รองลงมา คือ มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน
หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.35$, $S.D.=.84$)
โดยมีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย มีระดับความต้องการต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปาน
กลาง ($M = 3.50$, $S.D.=.78$)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.00$, $S.D.=.31$) โดย
กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็นประโยชน์มีระดับความต้องการสูงที่สุดมี
ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.63$, $S.D.=.67$) รองลงมา คือ กิจกรรมที่จัดบริการมีความ
หลากหลายและตรงตามความต้องการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.27$, $S.D.=.97$)
โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรมมีระดับความต้องการต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่
ในระดับปานกลาง ($M = 3.53$, $S.D.=.68$) ดังตารางที่ 29

ตารางที่ 29 ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคณะ ชุมชน ก

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคณะชุมชน ก		ระดับความต้องการ n=123			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		4.14	.15	มาก	
1.1	อาคารสถานที่ที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	4.79	.62	มาก ที่สุด	1
1.2	ความสะดวกในการเดินทาง	3.63	.78	มาก	14
1.3	จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอ	4.16	.55	มาก	8
1.4	ความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	4.12	.92	มาก	9
1.5	ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	4.04	.96	มาก	11
1.6	จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ	4.33	.73	มาก	4
1.7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	3.99	.93	มาก	12

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคณะชุมชน ก		ระดับความต้องการ n=123			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.8	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	3.81	.99	มาก	13
1.9	ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ	4.29	.46	มาก	6
1.10	ระยะเวลาในการให้บริการเหมาะสม	4.25	.97	มาก	7
1.11	มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย	3.50	.78	มาก	15
1.12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	4.32	.66	มาก	5
1.13	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของประชาชน/ ชุมชน	4.12	.52	มาก	10
1.14	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน	4.35	.86	มาก	3
1.15	มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน	4.35	.84	มาก	2
2. ด้านการจัดกิจกรรม		4.00	.31	มาก	
2.1	กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการของ ท่าน	3.65	.89	มาก	12
2.2	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้อง กับกิจกรรมที่จัดบริการ	4.00	.61	มาก	9
2.3	กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็น ประโยชน์	4.63	.67	มาก ที่สุด	1
2.4	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	3.98	1.00	มาก	10
2.5	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สอดคล้องและทันเหตุการณ์	4.24	.78	มาก	3
2.6	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย และตรงตาม ความต้องการของชุมชน	4.27	.97	มาก	2
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการให้แก่ชุมชนมีความต่อเนื่อง	3.86	.97	มาก	11
2.8	การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่	4.20	.96	มาก	5
2.9	มีการประชาสัมพันธ์ชัดเจนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	4.03	.86	มาก	7

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคณะชุมชน ก		ระดับความต้องการ n=123			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.10	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	3.63	.86	มาก	13
2.11	ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม เหมาะสม	4.21	.88	มาก	4
2.12	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและ ประชาสัมพันธ์	4.02	.96	มาก	8
2.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรม	3.53	.68	มาก	15
2.14	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	3.62	.76	มาก	14
2.15	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	4.14	.53	มาก	6
รวมทุกด้าน		4.07	.19	มาก	

2.1.3 ผลการสนทนากลุ่มในคณะชุมชน ก

จากการสนทนากลุ่มของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของ
คณะชุมชน ก สรุปได้ดังนี้

1. ประเด็นสภาพปัจจุบันและปัญหาที่พบเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และบริการแหล่ง
เรียนรู้ในชุมชน

จากการสนทนากลุ่ม ผู้เข้าร่วมสนทนามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและ
ปัญหาที่พบจากแหล่งเรียนรู้และบริการแหล่งเรียนรู้ในคณะชุมชน ก สอดคล้องกันว่า แหล่ง
เรียนรู้ในบริเวณชุมชนมีน้อย คนส่วนใหญ่ไม่ค่อยใช้บริการ เนื่องจากไม่มีเวลาและต้องเสียเวลาในการ
เดินทาง ส่วนแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ ห้องสมุดชุมชน ธนาคารขยะ คนในชุมชนก็ใช้บริการ
น้อยเช่นกัน เนื่องจากไม่มีเวลาและหนังสือมีจำนวนน้อย ยังขาดหนังสือสำหรับเด็กและผู้ใหญ่ที่
น่าสนใจ รวมทั้งไม่มีตู้จัดเก็บหนังสือ ไม่มีการจัดเป็นหมวดหมู่ สภาพและบรรยากาศไม่น่าสนใจให้เข้า
มาใช้บริการ รวมทั้งไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแลอย่างจริงจัง เพราะเป็นห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือที่ชุมชน
จัดทำขึ้นเอง ไม่มีงบประมาณในการจัดทำ หนังสือส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ
ได้แก่ ฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขต สำนักอนามัย ศูนย์การเรียนรู้ที่จัดตั้งโดยศูนย์การเรียนรู้
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครเขตดินแดง (กศน.) เป็นผู้ดำเนินการ

นั้น มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการพบกลุ่มของนักศึกษาในวันเสาร์-อาทิตย์ การจัดฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันต่างๆ ให้แก่ผู้สนใจทั่วไป

ด้านการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ ส่วนใหญ่เด็กและเยาวชนไม่ได้เข้ามาอ่านหนังสือ เนื่องจากปัจจุบันสามารถหาความรู้หรือเรียนรู้ได้จากโทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ได้สะดวกกว่าการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ทั้งในชุมชนและบริเวณโดยรอบชุมชน เพราะต้องเสียเวลาในการเดินทาง ทำให้มีคนใช้บริการน้อย

...ตรงนี้ไม่มีแหล่งเรียนรู้เลย มีอยู่ที่หนึ่งคือเป็นธนาคารขยะ แต่คนในชุมชนเราเขาก็ไม่ค่อยได้สนใจ เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจด้วย เพราะต้องดิ้นรนหากิน ฉะนั้นเวลาที่จะไปนั่งอ่านหนังสือ ก็คงไม่ต้อง เดียวนี้เปิดโทรศัพท์เครื่องหนึ่งก็เปิดขึ้นได้ ห้องเรียนชุมชน ห้องหนังสือชุมชนเปิดมาก็แทบไม่ได้ใช้ประโยชน์ แต่ถ้าไปเปิดที่ชุมชนต่างจังหวัด ต่างหมู่บ้าน น่าจะรุ่ง กรุงเทพฯเรามาเปลี่ยนแล้ว เดียวนี้เด็กตัวนิดเดียวมันก็นั่งเปิดเน็ตเปิดอะไรดู เปิดมาแล้ว ก็มีไม่กี่คนที่มาอ่านหนังสือ...

(สนทนากลุ่ม, 9 พฤศจิกายน 2557)

2. ประเด็นการจัดและการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่กรุงเทพมหานครจัดบริการให้แก่ชุมชน

ผู้เข้าร่วมสนทนามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ชีวิตที่กรุงเทพมหานครจัดบริการให้แก่ชุมชนสอดคล้องกันว่า ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมการฝึกอาชีพพระยะสัน เช่น ดอกไม้ประดิษฐ์ แต่งหน้า ซึ่งฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขต และศูนย์การเรียนรู้ การศึกษานอกระบบ เขตฯ เป็นผู้ดำเนินการ และมีกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ โดยศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัย เป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมเป็นประจำ เพราะเคหะชุมชน ก ได้รับการคัดเลือกเป็นชุมชนต้นแบบในการดูแลผู้สูงอายุ นอกจากนั้นก็เป็นกิจกรรมของชุมชนที่จัดเป็นประจำ ได้แก่ กิจกรรมวันพ่อ วันแม่ วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ และวันเด็ก

3. ประเด็นปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนประสบผลสำเร็จเกี่ยวกับการเรียนรู้ของคนในชุมชน

ผู้เข้าร่วมสนทนามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีคณะกรรมการที่เข้มแข็ง มีการพูดคุย การปรึกษาหารือของคนในชุมชน เนื่องจากเป็นชุมชนใหญ่ คนในชุมชนประกอบอาชีพที่หลากหลาย อาศัยอยู่ในชุมชนนาน จึงมีความคิดเห็นแตกต่างกัน หลายมุมมอง นอกจากนั้นมีการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์บริเวณหัวและท้ายแฟลต เพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของชุมชนและสำนักงานเขต

...ชุมชนนี้ หลากหลาย อาชีพเยอะ แม่ค้า พ่อค้า... จะว่าไปแล้วเป็นชุมชนใหญ่ จะบอก
ว่าชุมชนเป็น 3 มิติไม่ได้ ชุมชนนี้เป็นร้อยมิติ มีทุกรูปแบบ มีทุกอย่าง ดีไม่ดี... พ่อค้า
แม่ค้าหลากหลาย ที่อยู่ได้ทุกวันนี้เพราะไม่รู้จะไปไหนมากกว่า อยู่กันมานานและ
ค่อนข้างจะเป็นผู้มีรายได้น้อย แล้วมีกิจกรรมประจำอยู่ 5 งานต่อปี เขาก็มาร่วมงานกัน
อยู่ มีวันพ่อ วันแม่ สงกรานต์ ปีใหม่ วันเด็ก คิดว่า 5 อย่างนี้ เป็นอะไรที่เหนียวรั้งชุมชน
ไว้บ้างบางส่วน...

(สนทนากลุ่ม, 15 พฤศจิกายน 2557)

4. ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัด

แหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

ผู้เข้าร่วมสนทนามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า เป็นนโยบายที่ดี แต่ยังไม่เห็น
ขั้นตอนของการดำเนินการ สำนักงานเขตก็ยังไม่มียุทธศาสตร์หรือดำเนินการ ได้ทราบข่าวจากสื่อเท่านั้น
การประชาสัมพันธ์เกี่ยวนโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการ
เป็นมหานครแห่งการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครยังไม่ทั่วถึง ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบและไม่
เข้าใจในรายละเอียด กิจกรรมที่ได้แก่ การแจกหนังสือของหน่วยงานที่รับผิดชอบให้แก่ชุมชน
หนังสือเกี่ยวกับอาเซียน คู่มือพ่อแม่ ส่วนกิจกรรมอื่นๆ ส่วนใหญ่จัดบริเวณลานคนเมือง
ห้างสรรพสินค้า ซึ่งชุมชนส่วนใหญ่ไม่สามารถไปร่วมกิจกรรมได้ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมที่
จัดตามโอกาสต่างๆ ก็ไม่ทั่วถึง เนื่องจากกรุงเทพมหานครกว้างมาก การปฏิบัติกิจกรรมตามนโยบาย
และยุทธศาสตร์ดังกล่าว ควรปฏิบัติ พัฒนาและติดตามต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นการ
เตรียมความพร้อมของคนในชุมชนได้มีความรู้ความสามารถรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนใน
อนาคต

5. ประเด็นกรุงเทพมหานครควรมีแนวทางในการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรม

การเรียนรู้ให้แก่ชุมชนของท่านอย่างไร

ผู้เข้าร่วมสนทนามีความคิดเห็นว่า กรุงเทพมหานครควรมีแนวทางในการจัด
แหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ชุมชนสอดคล้องกันว่า

1) ควรมีการประชาสัมพันธ์แนวคิดเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการ
เรียนรู้ตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานครอย่างทั่วถึง เพื่อทำความเข้าใจและให้ข้อมูล
ข่าวสารแก่ชุมชน เป็นการเตรียมความพร้อมคนในชุมชนให้เกิดความเข้าใจและพร้อมที่จะให้ความ
ร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่กรุงเทพมหานครจัดขึ้น โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงาน

เขต และหน่วยงานอื่นๆ ต้องประสานโดยตรงกับชุมชน เพื่อกระจายข่าวสารข้อมูลให้คนในชุมชนอย่างทั่วถึง

2) ควรกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ โดยพิจารณาสภาพจริงของแต่ละชุมชนจากบริบทสภาพพื้นที่ สภาพสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน จาก การสอบถามความคิดเห็น/ความต้องการของคนในชุมชนด้วยการทำประชาพิจารณ์ จัดประชุม หรือ สัมภาษณ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับ ความเป็นจริงและนำไปปฏิบัติได้จนสามารถประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของโครงการ/กิจกรรม ต่างๆ ที่จัดขึ้น

3) จัดแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทุกช่วงวัยและเพศ ตั้งแต่เด็ก ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ให้สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน ได้แก่ การส่งเสริมการ ประกอบอาชีพ การรวมกลุ่มกิจกรรมชุมชน การดูแลสุขภาพ ฯลฯ

4) การจัดทำโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ควรจัดสรรงบประมาณให้ชุมชนเป็น ผู้ดำเนินการเอง ให้ชุมชนคิดและบริหารจัดการตามความต้องการของชุมชน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่ รับผิดชอบไม่เข้าใจสภาพจริงของชุมชน แต่ต้องปฏิบัติตามแผน/นโยบาย เป็นลำดับขั้นตอน ไม่ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ดังนั้นจึงควรให้ชุมชนเป็นคนดำเนินการเอง ทั้งนี้เจ้าหน้าที่/หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องควรอำนวยความสะดวกในขั้นตอน กระบวนการต่างๆ ตามระเบียบราชการ เพื่อผลักดันให้ โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนนำเสนอได้รับการอนุมัติ ตามที่ผู้เข้าร่วมสนทนากล่าวว่า

...ข้อแรกเลยต้องประชาสัมพันธก่อน เขตเองก็ต้องประชาสัมพันธด้วยว่าหน่วยไหนที่เขต ดูแล เรื่องของหน่วยการศึกษาหรือเปล่า แล้วส่วนหนึ่งภาคประชาชนก็คือโครงการชุมชน ก็ประชาสัมพันธต่อให้ด้วย แต่เขตเองก็ต้องส่งงานมา ถ้าเจ็บบๆเขาไม่รู้เรื่อง ชั้นแรกต้อง ทำบอกว่าคุณจะมีอะไรบ้าง แต่ดูแล้วยิ่งๆเหมือนเดิม ไม่เห็นมีอะไรเพิ่มเติม...

(สนทนากลุ่ม, 15 พฤศจิกายน 2557)

...งบประมาณที่ กทม. ตั้งไว้มหาศาล เอามาจัดเองดีกว่า ให้กรรมการชุมชนจัดเอง เรา รู้ว่าจะจัดยังไงให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน เหมือนเจ้าหน้าที่จัดตามแบบนโยบายที่ได้มา เขาสั่งให้ทำหนึ่งก็ทำหนึ่ง สั่งให้ทำสองก็ทำสอง ซึ่งบางทีหนึ่ง สองหรือสามไม่สอดคล้อง กับวิถีชีวิตในชุมชนเลย อย่างเช่นจัดวันโน้นวันนี้ เขาไปกินไม่ได้ ต้องทำมาหากิน การจัด ในชุมชนก็ต้องดูจังหวะว่าสอดคล้องกับเขาไหม ฝากด้วยว่าให้ลดขั้นตอนการเขียน โครงการเพื่อเอางบประมาณมาช่วยชุมชน อย่าให้ขั้นตอนเยอะ...

(สนทนากลุ่ม, 15 พฤศจิกายน 2557)

2.2 ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข

2.2.1 สภาพทั่วไปของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข

ความเป็นมา

หมู่บ้านจัดสรร ข มีความเป็นมาเริ่มตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. 2517 ได้มีผู้ซื้อที่ดินบริเวณนี้ซึ่งเดิมเป็นทุ่งนานำมาจัดสรรให้ประชาชนซื้อและปลูกบ้านเป็นที่อยู่อาศัย ให้ชื่อว่า “หมู่บ้าน ข” โดยเจ้าของโครงการได้ทำหนังสือยกที่ดินจำนวน 250 ตารางวา ให้เป็นพื้นที่ส่วนกลางเพื่อให้ประชาชนของหมู่บ้านใช้สอยร่วมกัน ต่อมาในปี 2542 ได้รับการจัดตั้งเป็นชุมชนหมู่บ้าน ข โดยใช้อาคารซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ส่วนกลางที่มีผู้ยกให้ เป็นที่ทำการสำนักงานชุมชน ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกชุมชนเข้มแข็งตามโครงการชุมชนเข้มแข็งสร้างกรุงเทพฯยั่งยืน

สภาพทั่วไป

เป็นชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข มีเนื้อที่ประมาณ 300 ไร่ มีสถานที่สำคัญ คือ

1. โรงเรียน รับผิดชอบศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. วัด เป็นศูนย์วิปัสสนา เปิดให้พระภิกษุสงฆ์และพุทธศาสนิกชนทั่วไปมาศึกษาธรรมะและฝึกสอนนั่งวิปัสสนากรรมฐาน
3. เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวนิยมมาพักผ่อนจำนวนมาก

ด้านสังคม

ชุมชนนี้ มีลักษณะเป็นหมู่บ้านจัดสรรทั้งเป็นบ้านสำเร็จรูปและที่ดินเปล่าให้ ผู้อยู่อาศัยสร้างเอง ปัจจุบันมีผู้สร้างบ้านเรือนอาศัยอยู่ประมาณ 1,000 หลังคา สภาพชุมชนไม่แออัดมากนัก บ้านเรือนมีทั้งบ้านชั้นเดียว สองชั้น ทาวน์เฮาส์ อาคารพาณิชย์ และอพาร์ทเมนต์ ถนนบางส่วนเป็นถนนคอนกรีต บางส่วนเป็นถนนลาดยาง เป็นชุมชนที่สงบเรียบร้อย มีการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือกันระหว่างคณะกรรมการชุมชนกับประชาชนในชุมชน มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันสงกรานต์ วันลอยกระทง เป็นประจำ ประชาชนในชุมชนมีความรัก สามัคคี รักษาประเพณี ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอันดีของไทย การพัฒนาชุมชนได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ การบริหารงานมีธรรมาภิบาล ประชาชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ มีความรักสามัคคี มีศักยภาพเป็นชุมชนเข้มแข็ง ภายใต้การบริหารงานของคณะกรรมการชุมชน จำนวน 12 คน

กลุ่ม/องค์กรชุมชนที่จัดเป็นหน่วยงานในชุมชนหมู่บ้านชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข

ประกอบด้วย

1. สมาคมชาวหมู่บ้าน
2. สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์

3. กองทุนแม่ของแผ่นดินชุมชนหมู่บ้าน
4. ชมรม To be number one ชุมชนหมู่บ้าน
5. ชมรมแอโรบิกชุมชนหมู่บ้าน ชมรมเพลงเพื่อสุขภาพ
6. ศูนย์สุขภาพชุมชนหมู่บ้าน

จากการสัมภาษณ์ กลุ่มบุคคลและหน่วยงานที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน ได้แก่ สภาองค์กรชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์สาธารณสุข และศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน

จำนวนประชากร

หมู่บ้าน มีประชากรทั้งหมด 3,600 คน เป็นชาย 1,400 คน และหญิง 2,100 คน มีอายุระหว่าง 1-20 ปี จำนวนประมาณ 600 คน อายุระหว่าง 21-50 ปี จำนวนประมาณ 1,900 คน และอายุ 50 ปี ขึ้นไป จำนวนประมาณ 1,100 คน

การศึกษา

อ่านออกเขียนได้ ประมาณ 100 คน
 ม. 6 – ปวส. ประมาณ 1,000 คน
 ปริญญาตรี ประมาณ 900 คน
 ปริญญาโท ประมาณ 200 คน
 ปริญญาเอก ประมาณ 10 คน

อาชีพและรายได้

ประชากรในชุมชนประกอบอาชีพหลากหลาย ได้แก่ รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างบริษัทเอกชน อาชีพอิสระ นักธุรกิจ ข้าราชการบำนาญ มีรายได้แตกต่างกันตามสาขาอาชีพ

ด้านเศรษฐกิจ

จากการสำรวจชุมชน พบว่า มีผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอยู่ประมาณ 5-6 ราย เช่น เปิดบริษัท รับทำบัญชี รับส่งของใช้สำนักงาน นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ ร้านค้าปลีกของใช้อุปโภคบริโภค มีผู้ประกอบการทำโรงกลึง 1 แห่ง โรงงานปลาทุ 1 แห่ง และมีการนำผลิตภัณฑ์บางอย่าง เช่นเครื่องปั้นดินเผา กระจ่างพลาสติกสานมาตกแต่งเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ออกวางจำหน่ายภายในชุมชน ซึ่งได้รับการตอบรับจากคนในชุมชนอย่างดี แต่ผู้ผลิตยังไม่สามารถต่อยอดนำออกขายสู่ตลาดภายนอกได้

ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม

ประเภทอาคาร

อาคารในชุมชนมีหลายประเภท มีทั้งบ้านเดี่ยวชั้นเดียว บ้านเดี่ยวสองชั้น ทาวน์เฮ้าส์ อพาร์ทเมนต์ และอาคารพาณิชย์

การใช้ที่ดิน

พื้นที่สาธารณะ มีลานอเนกประสงค์ 1 แห่งพื้นที่ประมาณ 250 ตารางวา ใช้เป็นสถานที่จัดงานในวันสำคัญต่าง ๆ เช่นวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันสงกรานต์ เป็นต้น ใช้เป็นสถานที่ออกกำลังกาย รวมทั้งใช้จัดกิจกรรมอื่นๆ มีสนามเด็กเล่น 1 แห่ง พื้นที่ประมาณ 150 ตารางวา มีอุปกรณ์สำหรับเด็กเล่น 5-6 รายการ และมีพื้นที่ว่างเปล่าประมาณ 150 ตารางวา ใช้จัดตลาดนัด สัปดาห์ละ 3 วัน วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์

พื้นที่ว่างเปล่า มีพื้นที่ว่างเปล่ากระจายอยู่ทุกซอยแยกในชุมชนฯ บางแห่งเจ้าของปล่อยปละละเลย ไม่มาดูแล มีวัชพืชและต้นไม้ใหญ่ขึ้นรกรงรัง กลายเป็นที่ทิ้งขยะขนาดใหญ่

ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

ชุมชนมีไฟฟ้าและประปาเข้าถึงทุกจุด ไฟฟ้าสาธารณะ ริมถนนยังมีไม่ครบทุกซอย มีกล่องวงจรปิดของชุมชนติดตั้งไว้ทั่วทั้งชุมชน ฯ จำนวน ๘๘ กล่อง ถนนบางซอยแยกชำรุดไม่ได้รับการปรับปรุงซ่อมแซม ท่อระบายน้ำสาธารณะบางซอยแยกไม่ได้รับการขุดลอกอุดตันในฤดูฝนถ้าฝนตกหนักจะมีน้ำท่วมขังเนื่องจากระบายไม่ทัน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

จากการสัมภาษณ์ผู้นำและสมาชิกชุมชน หมู่บ้านจัดสรร ข มีการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องโดยคณะกรรมการชุมชนและสมาชิกในชุมชน โดยผู้นำชุมชนได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมโดยใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำชุมชนไปสู่ความเข้มแข็งพึ่งตนเองอย่างถาวร ด้วยการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาคประชาชนคือคนในชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข และภาคราชการคือสำนักงานเขต และหน่วยงานอื่นๆ ของราชการ รวมทั้งภาคเอกชน โดยต้องเข้าถึงความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชนว่าต้องการพัฒนาชุมชนไปในทิศทางใด ด้วยการปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และต้องกระทำอย่างแน่วแน่ เพื่อหวังผลเป็นความสำเร็จต่างๆ ตามที่ชุมชนต้องการ

2.2.2 ผลการวิจัยเชิงสำรวจชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข

1) สถานภาพทั่วไปของผู้ใช้บริการในชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข

สถานภาพทั่วไปของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข จำนวน 153 คน พบว่า ผู้ใช้บริการเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านจัดสรร/บ้านเดี่ยว/ทาวน์เฮาส์ จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 63.40 อาศัยในตึกแถว/อาคารพาณิชย์จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 20.92 และอาศัยในคอนโดมิเนียม/แฟลตจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 15.69 เป็นเพศชาย จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 52.94 เป็นเพศหญิง จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 47.06

ผู้ให้บริการ มีช่วงอายุ 15-19 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 9.15 ช่วงอายุ 20-25 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 18.95 ช่วงอายุ 26-35 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ

26.80 ช่วงอายุ 36-45 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 13.07 ช่วงอายุ 46-60 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 18.30 และอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 13.73 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 15.69 อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41 ปริญญาตรี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 36.60 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 18.30

ผู้ใช้บริการประกอบอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.19 รับจ้าง จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41 ประกอบอาชีพส่วนตัว จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 26.14 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 28.10 และแม่บ้านจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 9.15 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 6,000-10,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.92 ระหว่าง 10,001-15,000 บาท จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 84.97 ระหว่าง 15,001-20,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.92 ระหว่าง 20,001-30,000 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.19 และผู้ใช้บริการที่ตอบแบบสอบถามนับถือศาสนาพุทธ จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 75.82 ศาสนาคริสต์ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 7.84 และศาสนาอิสลาม จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 16.34 ดังตารางที่ 30

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข จำแนกตามสถานภาพทั่วไป

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเภทที่อยู่อาศัย		
1.1 หมู่บ้านจัดสรร/บ้านเดี่ยว/ทาวน์เฮาส์	97	63.40
1.2 ตึกแถว/อาคารพาณิชย์	32	20.92
1.3 คอนโดมิเนียม/แฟลต	24	15.69
1.4 ชุมชนแออัด	-	-
รวม	153	100.00
2. เพศ		
2.1 ชาย	81	52.94
2.2 หญิง	72	47.06
รวม	153	100.00
3. อายุ		
3.1 15 - 19 ปี	14	9.15

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3.2 20 – 25 ปี	29	18.95
3.3 26 – 35 ปี	41	26.80
3.4 36 – 45 ปี	20	13.07
3.5 46 – 60 ปี	28	18.30
3.6 มากกว่า 60 ปี	21	13.73
รวม	153	100.00
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ต่ำกว่าประถมศึกษา	-	-
4.2 ประถมศึกษา	-	-
4.3 มัธยมศึกษาตอนต้น	-	-
4.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	24	15.69
4.5 อนุปริญญา/ปวส.	45	29.41
4.6 ปริญญาตรี	56	36.60
4.7 สูงกว่าปริญญาตรี	28	18.30
รวม	153	100.00
5. อาชีพ		
5.1 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	11	7.19
5.2 รับจ้าง	45	29.41
5.3 ประกอบอาชีพส่วนตัว	40	26.14
5.4 นักเรียน/นักศึกษา	43	28.10
5.5 แม่บ้าน	14	9.15
รวม	153	100.00
6. รายได้ต่อเดือน		
6.1 ต่ำกว่า 6,000 บาท	-	-
6.2 6,000 – 10,000 บาท	6	3.92
6.3 10,001 – 15,000 บาท	130	84.97
6.4 15,001 – 20,000 บาท	6	3.92
6.5 20,001 – 30,000 บาท	11	7.19
6.6 30,001 – 40,000 บาท	-	-

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
6.7 40,001 – 50,000 บาท	-	-
6.8 มากกว่า 50,000 บาท	-	-
รวม	153	100.00
7. ศาสนา		
7.1 พุทธ	116	75.82
7.2 คริสต์	12	7.84
7.3 อิสลาม	25	16.34
รวม	153	100.00

2) การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน

หมู่บ้านจัดสรร ข

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข พบว่า เคยใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงชุมชนจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 52.94 และไม่เคยใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงชุมชนจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 47.06

ผู้ที่เคยใช้บริการลำดับที่ 1 และลำดับที่ 4 ใช้บริการห้องสมุด/บ้านหนังสือสูงที่สุดจำนวน 35 คนและ 23 คน คิดเป็นร้อยละ 22.83 และ 15.03 ลำดับที่ 2 ใช้บริการพิพิธภัณฑ์/หอศิลป์ สูงที่สุด จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 24.18 ลำดับที่ 3 ใช้บริการศูนย์เยาวชนสูงที่สุดจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 26.14 ลำดับที่ 5 ใช้บริการการฝึกอบรมระยะสั้นสูงที่สุด จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 30.72 ลำดับที่ 6 ใช้บริการการใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุด จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 24.84 ดังตารางที่ 31

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
1. การใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงชุมชน		
1.1 เคยใช้บริการ	81	52.94
1.2 ไม่เคยใช้บริการ	72	47.06

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
รวม	153	100.00
2. แหล่งเรียนรู้ที่ใช้บริการหรือกิจกรรมที่เข้าร่วม		
2.1 เลือกตอบลำดับที่ 1		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	35	22.88
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	4	2.61
ศูนย์เยาวชน	8	5.23
การพบกลุ่มตามความสนใจ	21	13.73
การฝึกอบรมระยะสั้น	6	3.92
ใช้อินเทอร์เน็ต	7	4.58
2.2 เลือกตอบลำดับที่ 2		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	4	2.61
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	37	24.18
ศูนย์เยาวชน	19	12.42
การพบกลุ่มตามความสนใจ	14	9.15
การฝึกอบรมระยะสั้น	8	5.23
ใช้อินเทอร์เน็ต	-	-
2.3 เลือกตอบลำดับที่ 3		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	5	3.27
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	19	12.42
ศูนย์เยาวชน	40	26.14
การพบกลุ่มตามความสนใจ	4	2.61
การฝึกอบรมระยะสั้น	3	1.96
ใช้อินเทอร์เน็ต	11	7.19
2.4 เลือกตอบลำดับที่ 4		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	23	15.03
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	5	3.27
ศูนย์เยาวชน	6	3.92
การพบกลุ่มตามความสนใจ	21	13.73
การฝึกอบรมระยะสั้น	4	2.61

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
การใช้อินเทอร์เน็ต	21	13.73
2.5 เลือกตอบลำดับที่ 5		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	7	4.58
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	10	6.54
ศูนย์เยาวชน	3	1.96
การพบกลุ่มตามความสนใจ	10	6.54
การฝึกอบรมระยะสั้น	47	30.72
การใช้อินเทอร์เน็ต	4	2.61
2.6 เลือกตอบลำดับ 6		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	7	4.58
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	6	3.92
ศูนย์เยาวชน	5	3.27
การพบกลุ่มตามความสนใจ	11	7.19
การฝึกอบรมระยะสั้น	13	8.50
การใช้อินเทอร์เน็ต	38	24.84

จำนวนครั้งของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข พบว่า มีผู้ใช้บริการ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 24.18 ใช้บริการ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 13.73 ใช้บริการนานๆ ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 15.03

การทราบข่าวการจัดกิจกรรมต่างๆ จาก ครู/สถานศึกษาจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.54 จากผู้นำชุมชน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 7.84 จากสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ประกาศ แผ่นพับ ใบปลิว จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 9.15 จากสื่อออนไลน์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65 จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 ดังตารางที่ 32

ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการทราบข่าวการจัดกิจกรรม

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการทราบข่าวการจัดกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
3. จำนวนครั้งของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้หรือเข้าร่วมกิจกรรม		
3.1 1 ครั้งต่อสัปดาห์	37	24.18
3.2 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์	21	13.73
3.3 ทุกวันต่อสัปดาห์	-	-
3.4 นานๆ ครั้งต่อสัปดาห์	23	15.03
3.5 ทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม	-	-
4. การทราบข่าวการจัดกิจกรรมต่างๆ		
4.1 ครู/สถานศึกษา	10	6.54
4.2 ผู้นำชุมชน	12	7.84
4.3 สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ประกาศ แผ่นพับ ใบปลิว	14	9.15
4.4 สื่อออนไลน์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์	27	17.65
4.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	18	11.76

หน่วยงานที่จัดกิจกรรมต่างๆ ให้แก่ชุมชน พบว่า ลำดับที่ 1 หน่วยงาน/องค์กรเอกชนเป็นหน่วยงานที่จัดกิจกรรมต่างๆ สูงที่สุด จำนวน 33 คิดเป็นร้อยละ 21.57 ลำดับที่ 2 หน่วยงาน/องค์กรของรัฐสูงที่สุด จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 23.53 ลำดับที่ 3 และ 5 หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.สูงที่สุด จำนวน 47 และ 34 คน คิดเป็นร้อยละ 30.72 และ 22.22 ลำดับที่ 4 โรงเรียนสูงที่สุด จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 18.95 ดังตารางที่ 33

ตารางที่ 33 จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่จัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน

หน่วยงานที่จัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
5.1 เลือกตอบลำดับที่ 1 โรงเรียน สำนักงานเขต หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม. หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	31 - - 17 33	20.26 - - 11.11 21.57
5.2 เลือกตอบลำดับที่ 2 โรงเรียน สำนักงานเขต หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม. หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	5 28 - 36 12	3.27 18.30 - 23.53 7.84
5.3 เลือกตอบลำดับที่ 3 โรงเรียน สำนักงานเขต หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม. หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	- 29 47 - 5	- 18.59 30.72 - 3.27
5.4 เลือกตอบลำดับที่ 4 โรงเรียน สำนักงานเขต หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม. หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	29 24 - 28 -	18.95 15.69 - 18.30 -
5.5 เลือกตอบลำดับที่ 5 โรงเรียน สำนักงานเขต หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม. หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	16 - 34 - 31	10.46 - 22.22 - 20.26

3) สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.21$, $S.D.=.08$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.23$, $S.D.=.13$) โดยจำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.21$, $S.D.=.45$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.28$, $S.D.=.45$) โดยความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.17$, $S.D.=.38$)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.19$, $S.D.=.09$) โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.32$, $S.D.=.47$) รองลงมา คือ กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย และตรงตามความต้องการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.29$, $S.D.=.45$) และการสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.06$, $S.D.=.24$) ดังตารางที่ 34

ตารางที่ 34 สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข		ระดับความเป็นจริง n=153			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		3.23	.13	ปานกลาง	
1.1	อาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	3.25	.43	ปานกลาง	4
1.2	ความสะดวกในการเดินทาง	3.21	.41	ปานกลาง	11
1.3	จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอ	3.27	.44	ปานกลาง	3
1.4	ความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.17	.38	ปานกลาง	15
1.5	ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.22	.42	ปานกลาง	8
1.6	จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ	3.29	.45	ปานกลาง	1

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข		ระดับความเป็นจริง n=153			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือ ผู้ให้บริการ	3.18	.39	ปาน กลาง	13
1.8	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	3.22	.41	ปาน กลาง	9
1.9	ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ	3.20	.40	ปาน กลาง	12
1.10	ระยะเวลาในการให้บริการเหมาะสม	3.22	.41	ปาน กลาง	9
1.11	มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย	3.18	.38	ปาน กลาง	14
1.12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	3.23	.42	ปาน กลาง	7
1.13	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของ ประชาชน/ชุมชน	3.24	.43	ปาน กลาง	5
1.14	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน	3.28	.45	ปาน กลาง	2
1.15	มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้ง ภาครัฐและเอกชน	3.24	.43	ปาน กลาง	5
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.19	.09	ปาน กลาง	
2.1	กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการ ของท่าน	3.14	.35	ปาน กลาง	13
2.2	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้อง กับกิจกรรมที่จัดบริการ	3.15	.36	ปาน กลาง	11
2.3	กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่ เป็นประโยชน์	3.29	.46	ปาน กลาง	3
2.4	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	3.18	.38	ปาน กลาง	9
2.5	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สอดคล้องและทัน เหตุการณ์	3.19	.39	ปาน กลาง	7

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข		ระดับความเป็นจริง n=153			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.6	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย และตรงตาม ความต้องการของชุมชน	3.29	.45	ปาน กลาง	2
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการให้แก่ชุมชน มีความต่อเนื่อง	3.15	.36	ปาน กลาง	11
2.8	การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่	3.16	.36	ปาน กลาง	10
2.9	มีการประชาสัมพันธ์ชัดเจนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	3.24	.43	ปาน กลาง	4
2.10	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่ หลากหลาย	3.19	.39	ปาน กลาง	8
2.11	ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม เหมาะสม	3.22	.41	ปาน กลาง	5
2.12	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและ ประชาสัมพันธ์	3.14	.35	ปาน กลาง	14
2.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา กิจกรรม	3.21	.41	ปาน กลาง	6
2.14	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	3.32	.47	ปาน กลาง	1
2.15	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	3.06	.24	ปาน กลาง	15
รวมทุกด้าน		3.21	.08	ปาน กลาง	

4) ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน หมู่บ้านจัดสรร ข

ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน
หมู่บ้านจัดสรร ข โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.94$, $S.D.=.23$) เมื่อจำแนกเป็น
รายด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.98$, $S.D.=.24$) โดยความ
หลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีปัญหาสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.41$, $S.D.=.63$)
รองลงมา คือ มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.33$,

S.D.=.81) และปัญหาด้านจำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.64$, S.D.=.80)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.89$, S.D.=.28) โดยสื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดบริการมีปัญหาสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.28$, S.D.=.83) รองลงมา คือกิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.09$, S.D.=.87) โดยการนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่มีปัญหาต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.65$, S.D.=.90) ดังตารางที่ 35

ตารางที่ 35 ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน
หมู่บ้านจัดสรร ข

ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข		ระดับปัญหา n=153			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		3.98	.24	มาก	
1.1	อาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	4.12	.33	มาก	6
1.2	ความสะดวกในการเดินทาง	4.19	.86	มาก	5
1.3	จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและ เพียงพอ	3.72	.76	มาก	14
1.4	ความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.92	.47	มาก	7
1.5	ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	4.41	.63	มาก	1
1.6	จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ	3.64	.86	มาก	15
1.7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือ ผู้ให้บริการ	3.76	.59	มาก	13
1.8	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	4.21	.59	มาก	4
1.9	ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ	3.90	.73	มาก	8
1.10	ระยะเวลาในการให้บริการเหมาะสม	4.27	.69	มาก	3
1.11	มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย	4.33	.81	มาก	2
1.12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	3.80	.80	มาก	11
1.13	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของ ประชาชน/ชุมชน	3.84	.94	มาก	10
1.14	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการ ชุมชน	3.87	.60	มาก	9
1.15	มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้ง ภาครัฐและเอกชน	3.78	.94	มาก	12
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.89	.28	มาก	
2.1	กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการ ของท่าน	3.95	.78	มาก	5

ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข		ระดับปัญหา n=153			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.2	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดบริการ	4.28	.83	มาก	1
2.3	กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่ เป็นประโยชน์	4.09	.87	มาก	2
2.4	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	4.00	.79	มาก	4
2.5	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สอดคล้องและทัน เหตุการณ์	3.81	.76	มาก	11
2.6	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย และตรง ตามความต้องการของชุมชน	3.71	.54	มาก	14
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการให้แก่ชุมชน มีความต่อเนื่อง	3.78	.74	มาก	13
2.8	การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่	3.65	.90	มาก	15
2.9	มีการประชาสัมพันธ์ชัดเจนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	3.93	.53	มาก	7
2.10	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่ หลากหลาย	3.82	.69	มาก	10
2.11	ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม เหมาะสม	3.95	.57	มาก	6
2.12	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและ ประชาสัมพันธ์	4.05	.90	มาก	3
2.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา กิจกรรม	3.84	.64	มาก	9
2.14	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	3.79	.70	มาก	12
2.15	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	3.84	.60	มาก	8
รวมทุกด้าน		3.94	.23	มาก	

5) ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.02$, $S.D.=.19$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.12$, $S.D.=.16$) โดยอาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี มีระดับความต้องการสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.70$, $S.D.=.72$) รองลงมา คือ มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.49$, $S.D.=.78$) โดยมีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย มีระดับความต้องการต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.57$, $S.D.=.82$)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.91$, $S.D.=.28$) โดยกิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็นประโยชน์มีระดับความต้องการสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.71$, $S.D.=.61$) รองลงมา คือ กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลายและตรงตามความต้องการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.32$, $S.D.=.95$) โดยเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย มีระดับความต้องการต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.43$, $S.D.=.75$) ดังตารางที่ 36

ตารางที่ 36 ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข		ระดับความต้องการ n=153			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		4.12	.16	มาก	
1.1	อาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	4.70	.72	มากที่สุด	1
1.2	ความสะดวกในการเดินทาง	3.80	.84	มาก	13
1.3	จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอ	4.15	.54	มาก	8
1.4	ความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	4.13	.94	มาก	9
1.5	ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.82	.95	มาก	12
1.6	จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ	4.33	.70	มาก	4
1.7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	3.90	.94	มาก	11
1.8	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	3.60	.92	มาก	14

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข		ระดับความต้องการ n=153			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.9	ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ	4.27	.45	มาก	6
1.10	ระยะเวลาในการให้บริการเหมาะสม	4.27	.97	มาก	7
1.11	มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย	3.57	.82	มาก	15
1.12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	4.31	.65	มาก	5
1.13	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของประชาชน/ ชุมชน	4.12	.52	มาก	10
1.14	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน	4.35	.87	มาก	3
1.15	มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน	4.49	.78	มาก	2
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.91	.28	มาก	
2.1	กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการของ ท่าน	3.61	.87	มาก	12
2.2	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้อง กับกิจกรรมที่จัดบริการ	3.99	.60	มาก	7
2.3	กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็น ประโยชน์	4.71	.61	มาก ที่สุด	1
2.4	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	3.63	.93	มาก	11
2.5	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สอดคล้องและทันเหตุการณ์	4.22	.78	มาก	3
2.6	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย และตรงตาม ความต้องการของชุมชน	4.32	.95	มาก	2
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการให้แก่ชุมชนมีความต่อเนื่อง	3.83	.97	มาก	9
2.8	การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่	4.08	.96	มาก	5
2.9	มีการประชาสัมพันธ์ชัดเจนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	4.01	.86	มาก	6
2.10	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	3.43	.75	มาก	15

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข		ระดับความต้องการ n=153			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.11	ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม เหมาะสม	3.81	.80	มาก	10
2.12	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและ ประชาสัมพันธ์	3.99	.97	มาก	8
2.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรม	3.50	.67	มาก	14
2.14	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	3.54	.68	มาก	13
2.15	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	4.12	.47	มาก	4
รวมทุกด้าน		4.02	.19	มาก	

2.2.3 ผลการสนทนากลุ่มในหมู่บ้านจัดสรร ข

จากการสนทนากลุ่มของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข สรุปได้ดังนี้

1. ประเด็นสภาพปัจจุบันและปัญหาที่พบเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาที่พบจากแหล่งเรียนรู้และการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในชุมชนหมู่บ้านว่า แหล่งเรียนรู้ในบริเวณชุมชน ได้แก่ โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล-ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วัดและที่ทำการชุมชนซึ่งภายในบริเวณที่ทำการได้จัดที่อ่านหนังสือชุมชนไว้เพื่อบริการแก่คนทั่วไปมาอ่านหนังสือเท่านั้น ส่วนแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ที่อยู่บริเวณโดยรอบชุมชน ได้แก่ บ้านหนังสือ ห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานครนั้นอยู่ไกลจากชุมชน ไม่สะดวกในการเดินทางไปใช้บริการ สำหรับแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนนั้น กรุงเทพมหานครได้ประสานกับชุมชนในการจัดตั้งบ้านหนังสือขึ้นบริเวณที่ทำการของชุมชน เพื่อบริการแก่คนในชุมชน โดยมีแนวคิดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 แต่ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากปัญหาเรื่องที่ดินและระเบียบต่างๆ ของทางราชการ ทำให้โครงการบ้านหนังสือของชุมชนยังไม่แล้วเสร็จจนถึงปัจจุบัน ดังที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า

...ดูๆ แล้วไม่ค่อยคุ้ม อย่างที่ไปดู เขาจะสร้างตรงนี้ สร้างบ้านหนังสือที่กันเอาไว้แค่นี้ ตั้งแต่ปี 55 งบประมาณปี 55 เขาออกมาจะทำบ้านหนังสือให้นะ แล้วมีประโยชน์อะไร

บ้านหนังสือคือห้องสมุดใช่ไหม ทำไมไม่ทำให้สมบูรณ์เลย หมู่บ้านมีตั้ง 1,000 กว่า หลัง 28 ซอยแยก ถ้าเขามาสัก 10 คน จะได้นั่งตรงไหน ถ้าของดีๆ มีห้องแอร์ แล้วเขามาสัก 100 คน มาอ่านหนังสือ ก็ไม่มีที่นั่งใหม่ แล้วที่ทำไปสำรวจว่า ที่ดินยกให้แล้ว ตรงนี้ สร้างตรงนี้นะ ส่งกลับมา ยกให้มากไป ยกให้ใช้ตลอดไปไม่ได้ ต้องยกให้ 10 ปี หรือ 15 ปี หรืออะไรทำนองนี้ คำว่าตลอดไปกับ 15 ปี อันไหนไกลกว่ากัน...

(สนทนากลุ่ม, 8 พฤศจิกายน 2557)

สภาพแหล่งเรียนรู้ที่ชุมชนจัดเอง ได้แก่ อาคารสำนักงานชุมชน เป็นอาคารอเนกประสงค์ขนาดกว้าง 6 เมตร ยาว 12 เมตร ใช้เป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ได้แก่ ใช้จัดประชุมคณะกรรมการ เป็นสถานที่การเรียนการสอนของ กศน. เป็นสำนักงานของสมาคมพัฒนากิจสงเคราะห์ ชมรม To be number one เป็นที่ทำงานของศูนย์สุขภาพชุมชน เป็นห้องเรียนของศูนย์การเรียนรู้ด้วยสื่ออินเทอร์เน็ต ใช้เก็บวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ปัจจุบันมีสภาพคับแคบและขาดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกรวมทั้งอุปกรณ์ประเภทสื่อทัศนูปกรณ์บางประการ

นอกจากนั้นบริเวณภายนอกอาคารได้จัดที่อ่านหนังสือของชุมชน โดยการกางเต็นท์ จัดวางโต๊ะ เก้าอี้ จัดวางกล่องหนังสือที่ได้รับการบริจาคและสนับสนุนจากบุคคลและหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งจากสำนักงานเขต ศูนย์บริการการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ได้ใช้อาคารและบริเวณชุมชนจัดบริการการศึกษาจากระบบและตามอัธยาศัยทั้งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรระยะสั้นต่างๆ ตามความสนใจ ในส่วนของกรุงเทพมหานคร ฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตได้จัดสอนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นให้แก่คนในชุมชนเป็นครั้งคราว และสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ตามงบประมาณให้แก่ชุมชนตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร ศูนย์บริการสาธารณสุข 50 สำนักอนามัย จัดส่งรถพร้อมเจ้าหน้าที่มาตรวจสุขภาพ และให้ความรู้เรื่องสุขภาพแก่คนในชุมชน และภายในบริเวณที่ทำการชุมชนมีสนามกีฬา เครื่องออกกำลังกาย ลานอเนกประสงค์ สำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

ปัญหาที่พบเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข ได้แก่ สถานที่คับแคบในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมอื่นๆ ของชุมชนตามโอกาสและวาระต่างๆ เช่น กิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ นอกจากนั้นหนังสือที่จัดบริการแก่คนทั่วไปที่มาใช้บริการที่อ่านหนังสือของชุมชนยังมีน้อยและไม่หลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นหนังสือเก่าที่ได้รับการบริจาคมา และบางส่วนที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเขตเท่านั้น ซึ่งยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการในบริเวณชุมชน ส่งผลให้ประชาชนในชุมชนมาใช้บริการแหล่งเรียนรู้มีน้อยมาก ดังที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า

...ไม่มีห้องสมุด ที่อ่านหนังสือของชุมชนก็จัดเอง ตั้งโต๊ะ จัดกล่องวางหนังสือ
ที่ กทม. ส่งผ่านเขตมาให้ชุมชน บางครั้งประชาชนที่เห็นว่าเราจัดโต๊ะเป็นที่อ่าน
หนังสือ เขาก็นำหนังสือมาบริจาค เป็นนิตยสารรายวัน รายเดือน หนังสือเล่ม
มีประมาณ 30 - 40 เล่ม...

(สนทนากลุ่ม, 8 พฤศจิกายน 2557)

...ปัญหา คือ ที่เรียนแคบไป เพราะมีของใช้และทรัพย์สินที่ชุมชนเก็บไว้มาก...

(สนทนากลุ่ม, 8 พฤศจิกายน 2557)

...อยากได้บ้านหนังสือให้ประชาชนได้อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน...

(สนทนากลุ่ม, 8 พฤศจิกายน 2557)

2. ประเด็นการจัดแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมการเรียนรู้ที่กรุงเทพมหานครจัดบริการ
ให้แก่ชุมชน

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า กรุงเทพมหานครยังไม่ได้จัด
แหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชนหมู่บ้าน กิจกรรมที่กรุงเทพมหานครจัด
ให้มีเพียงการสนับสนุนหนังสือเพื่อจัดวางในมุมหนังสือของชุมชน และจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพเป็น
ครั้งคราวเท่านั้น ส่วนกิจกรรมอื่นๆ ชุมชนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ ศูนย์บริการ
การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร สภากงศ์กรชุมชน เป็นต้น

...การใช้บริการแหล่งเรียนรู้ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ชุมชน ได้แค่จัดโต๊ะอ่าน
หนังสือให้ประชาชนทั่วไป แต่หนังสือมีน้อย มีผู้มาใช้บริการน้อยมาก...

(สนทนากลุ่ม, 8 พฤศจิกายน 2557)

...มี กศน. ได้มาสอนเครื่องปั้นดินเผา การทำอาหารให้กับประชาชนในชุมชน มีประชาชน
เข้ามาเรียนรู้เป็นครั้งคราว แล้วก็มึนนักเรียนม.ต้น ม.ปลายเข้ามาเรียนที่สำนักงาน วัน
อาทิตย์เท่านั้น...

(สนทนากลุ่ม, 8 พฤศจิกายน 2557)

...กศน. ใช้เรียนวันอาทิตย์ ภาคเช้าสอนมัธยมต้น ตอนบ่ายสอนมัธยมปลาย ใช้เวลาน้อย
ไป ไม่คุ้มกับการที่รัฐลงทุน แล้วก็มิสอนเรื่องอาชีพด้วย...

(สนทนากลุ่ม, 8 พฤศจิกายน 2557)

3. ประเด็นปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนประสบผลสำเร็จเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของคนในชุมชน

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนประสบผลสำเร็จเกี่ยวกับการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของคนในชุมชน ได้แก่

1) ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องให้สมาชิกในชุมชนได้ทราบอย่างทั่วถึง โดยผ่านเสียงตามสาย แจกแผ่นพับประชาสัมพันธ์และแจ้งข่าวสารชุมชน เดือนละ 1 ฉบับให้ทุกครัวเรือนในหมู่บ้าน และจัดทำเว็บไซต์ชุมชนเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารและความรู้ที่เป็นประโยชน์ และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้สอบถามและแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์ เป็นการใช้พื้นที่เกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นและพูดคุยกันของคนในชุมชนได้ตลอดเวลา โดยไม่ต้องนัดหมายกันอย่างเป็นทางการ ประหยัดเวลาในการทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งทุกคนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้โดยไม่จำกัดพื้นที่และเวลา สมาชิกในชุมชนได้รับทราบข่าวสารและความรู้ทั่วไปทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

2) การประชุม รวมกลุ่มเพื่อปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมคิด ร่วมมือกัน เพื่อประโยชน์ของชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองและชุมชนอยู่ตลอดเวลา

3) การประสานความร่วมมือกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตทั้งภาครัฐและเอกชน

4) ชุมชนมีการเรียนรู้ตลอดเวลาจากแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน ได้แก่ โรงเรียน วัด ที่ทำการชุมชนซึ่งได้จัดบริการ แหล่งเรียนรู้เรื่องต่างๆ บริการให้แก่ประชาชนในชุมชน เช่น ที่อ่านหนังสือ ลานอเนกประสงค์ ที่ออกกำลังกาย ศูนย์สุขภาพชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ด้วยสื่ออินเตอร์เน็ต

4. ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการเป็นมหานครแห่งการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครว่า เป็นนโยบายที่ดีมากและเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ประชาชนทั่วไปไม่จำกัดอายุจะได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น หากต้องการให้เกิดการเรียนรู้จริง ต้องใช้เวลาในการปฏิบัติและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งควรเป็นนโยบายที่ดำเนินการต่อเนื่อง ไม่เปลี่ยนแปลงตามผู้บริหารระดับสูงของกรุงเทพมหานคร ดังที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า

...เป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ดีมาก คือ ประชาชนจะได้มีความรู้เพิ่มขึ้น จะเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน และมีแนวความคิดที่ดีขึ้น ผลงานจะดีขึ้น ประชาชนทั่วไปไม่จำกัด

อายุจะได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น คนเกษียณอายุหรือคนชราจะได้ฝึกสมอง สมองจะได้ใช้งานตลอดเวลา สมองจะได้พัฒนา...

(สนทนากลุ่ม, 8 พฤศจิกายน 2557)

...เป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ของฝ่ายบริหารจัดการ ถ้าจะให้เกิดผลจริงจะต้องใช้เวลา ยาวนาน ต้องติดตามผล มีการปฏิบัติต่อเนื่อง สร้างคนให้รักการอ่าน ไม่ใช่ประกาศป้ายรถเมล์ หรือลงหนังสือตัวใหญ่ มีรูปคนสนใจหนังสือเท่านั้น ต้องให้คนปฏิบัติจริง ผลต่อเรื่องอย่างแท้จริง...

(สนทนากลุ่ม, 8 พฤศจิกายน 2557)

5. ประเด็นแนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร ให้แก่ชุมชน

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ดังนี้

1) กรุงเทพมหานครต้องมีข้อมูลชุมชนเกี่ยวกับความต้องการด้านแหล่งเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน

2) ส่งเสริมให้ทุกคนรักการอ่าน เริ่มตั้งแต่ระดับครอบครัว และระดับต่างๆ ของ กรุงเทพมหานคร โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่หรือเกี่ยวข้องกับต้องปลูกฝังให้คนทุกระดับของ กรุงเทพมหานครรักการเรียนรู้ รวมทั้งควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้คนทุกระดับได้มีส่วนร่วมใน กิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตของ กรุงเทพมหานคร *วิทยาลัย*

3) สนับสนุนให้ใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนอย่างคุ้มค่า ได้แก่ โรงเรียน วัด ที่อ่านหนังสือชุมชน ห้องสมุด ฯลฯ ประชาชนสามารถเรียนรู้และใช้ประโยชน์จากสถานที่และสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวภายในบริเวณชุมชนของตนเองเป็นแหล่งเรียนรู้ได้

4) ส่งเสริมสนับสนุนให้คนเรียนรู้จากเรื่องใกล้ตัวในวิถีชีวิตประจำวันตามสภาพจริง สภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละคน หากต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมก็สามารถค้นคว้าหาความรู้ได้จากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ตามความถนัดและความสนใจ

5.5 ควรจัดอบรม/สัมมนา/ให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพต่างๆ หน้าที่และกฎหมายทั่วไปที่ประชาชนควรรู้ การรักษาสุขภาพด้วยตนเอง การพูดสื่อความ ความสามัคคี และการแสดงความคิดเห็นที่ดีเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

ตั้งที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า

...กทม. ต้องมีข้อมูลชุมชนเรื่องแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ ว่าชาวบ้านชุมชนต่างๆ เขาต้องการอะไร ต้องทำตามที่เขาต้องการ ชาวบ้านเขาต้องการอาคารเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ก็จัดหาให้มาให้ ชาวบ้านเขาต้องการหนังสือการ์ตูน เอาหนังสือวิทยาศาสตร์มาให้ ไม่ตรงกับความต้องการ เขาไม่อ่าน ก็ไม่เกิดการสนใจที่จะพัฒนา....

(สนทนากลุ่ม, 8 พฤศจิกายน 2557)

...ถ้ารักการอ่าน มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ คุณพ่อคุณแม่ต้องเข้าใจว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตคืออะไร ครูก็ต้องเข้าใจว่า การเรียนรู้มีทุกอย่าง ไม่ใช่เฉพาะหนังสือนะ พฤติกรรมอะไรก็เป็นหมด ความขี้ ความเลว ความไม่ดี การพุดจา ฉะนั้น เราต้องปลูกฝัง...

(สนทนากลุ่ม, 8 พฤศจิกายน 2557)

... ควรสนับสนุนให้ใช้แหล่งเรียนรู้ปัจจุบันที่ทำในครัวเรือนให้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบ เช่น ปลูกเห็ด ปลูกพืชสมุนไพร...

(สนทนากลุ่ม, 8 พฤศจิกายน 2557)

...โรงเรียน ก็เป็นแหล่งเรียนรู้อย่างแท้จริง หรือที่วัดก็มีแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับความประพฤติ มีห้องสมุดของพระ ถ้าอยากไปศึกษาเล่าเรียน ฟังเทศน์ฟังธรรมก็เป็นการเรียนรู้เหมือนกัน...

(สนทนากลุ่ม, 8 พฤศจิกายน 2557)

2.3 ชุมชนชานเมือง ค

2.3.1 สภาพทั่วไปของชุมชนชานเมือง ค

ชุมชนชานเมือง ค เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ริมคลอง การเดินทาง สามารถเดินทางได้ทั้งทางบก และทางน้ำสถานที่สำคัญ ได้แก่ สวนกล้วยไม้ นาบัว การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และพิพิธภัณฑ์เรือจำลอง

ความเป็นมา

ชุมชนชานเมือง ค เป็นตลาดน้ำที่เกิดจากรวมตัวของชาวบ้านชุมชนริมคลองกรุงเทพฯ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547 แต่เดิมเป็นตลาดริมน้ำเล็กๆ พอให้ชาวบ้านได้จับจ่ายใช้สอยหรือแลกเปลี่ยนข้าวของกัน ต่อมาการคมนาคมทางถนนมีมากขึ้น มีรถยนต์วิ่งผ่านไปมา ทำให้การค้าที่ตลาดริมน้ำแห่งนี้หมดความสำคัญลงจนเล็กลงไปในที่สุด ต่อมา ผู้นำชุมชนเห็นว่า เพื่อให้ชุมชนได้มีแหล่งจำหน่ายสินค้าที่ผลิตในชุมชน ไม่ว่าจะเป็ผัก ผลไม้ ขนมหวานที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน และชุมชนยังได้มีกิจกรรมร่วมกันอย่างอบอุ่น เหมาะที่จะเป็นที่พักผ่อนที่มีระยะทางใกล้ๆ กรุงเทพฯ เมื่อชุมชน

ต้องการนำเสนอกิจกรรมในคลอง ก็ต้องอนุรักษ์แม่น้ำลำคลอง เพื่อให้คูคลองสะอาดอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นผลทางอ้อมที่ได้จากกิจกรรมนี้ เมื่อปลายปี 2547 ชาวบ้านกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 20 ราย จึงเปิดตลาดน้ำสู่สาธารณชน

2.3.2 ผลการวิจัยเชิงสำรวจในชุมชนชนเมือง ค

1) สถานภาพทั่วไปของผู้ใช้บริการในชุมชนชนเมือง ค

สถานภาพทั่วไปของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนชนเมือง ค จำนวน 127 คน พบว่า ผู้ใช้บริการเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านจัดสรร/บ้านเดี่ยว/ทาวน์เฮาส์ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 45.67 อาศัยในตึกแถว/อาคารพาณิชย์จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 32.28 และอาศัยในคอนโดมิเนียม/แฟลตจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 22.05 เป็นเพศชาย จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 43.31 เป็นเพศหญิง จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 56.65

ผู้ใช้บริการมีช่วงอายุ 15-19 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 11.02 ช่วงอายุ 20-25 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 20.47 ช่วงอายุ 26-35 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 22.05 ช่วงอายุ 36-45 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 11.81 ช่วงอายุ 46-60 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 17.32 และอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 17.32 ระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.94 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 35.43 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 26.77 อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 21.26 และปริญญาตรี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.60

ผู้ให้บริการประกอบอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.51 รับจ้าง จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 25.98 ประกอบอาชีพส่วนตัว จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 29.13 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 29.92 และแม่บ้านจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.45 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 6,000-10,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.94 ระหว่าง 10,001-15,000 บาท จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 86.61 ระหว่าง 15,001-20,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.94 ระหว่าง 20,001-30,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.51 และผู้ให้บริการที่ตอบแบบสอบถามนับถือศาสนาพุทธ จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 85.04 ศาสนาคริสต์ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 7.87 และศาสนาอิสลาม จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 7.09 ดังตารางที่ 37

ตารางที่ 37 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนชาวเมือง ค จำแนกตามสถานภาพทั่วไป

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเภทที่อยู่อาศัย		
1.1 หมู่บ้านจัดสรร/บ้านเดี่ยว/ทาวน์เฮาส์	58	45.67
1.2 ตึกแถว/อาคารพาณิชย์	41	32.28
1.3 คอนโดมิเนียม/แฟลต	28	22.05
1.4 ชุมชนแออัด	-	-
รวม	127	100.00
2. เพศ		
2.1 ชาย	55	43.31
2.2 หญิง	72	56.69
รวม	127	100.00
3. อายุ		
3.1 15 - 19 ปี	14	11.02
3.2 20 - 25 ปี	26	20.47
3.3 26 - 35 ปี	28	22.05
3.4 36 - 45 ปี	15	11.81
3.5 46 - 60 ปี	22	17.32
3.6 มากกว่า 60 ปี	22	17.32
รวม	127	100.00
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ต่ำกว่าประถมศึกษา	-	-
4.2 ประถมศึกษา	5	3.94
4.3 มัธยมศึกษาตอนต้น	45	35.43
4.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	34	26.77
4.5 อนุปริญญา/ปวส.	27	21.26
4.6 ปริญญาตรี	16	12.60
4.7 สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
รวม	127	100.00

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
5. อาชีพ		
5.1 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	7	5.51
5.2 รับจ้าง	33	25.98
5.3 ประกอบอาชีพส่วนตัว	37	29.13
5.4 นักเรียน/นักศึกษา	38	29.92
5.5 แม่บ้าน	12	9.45
รวม	127	100.00
6. รายได้ต่อเดือน		
6.1 ต่ำกว่า 6,000 บาท	-	-
6.2 6,000 – 10,000 บาท	5	3.94
6.3 10,001 – 15,000 บาท	110	86.61
6.4 15,001 – 20,000 บาท	5	3.94
6.5 20,001 – 30,000 บาท	7	5.51
6.6 30,001 – 40,000 บาท	-	-
6.7 40,001 – 50,000 บาท	-	-
6.8 มากกว่า 50,000 บาท	-	-
รวม	127	100.00
7. ศาสนา		
7.1 พุทธ	108	85.04
7.2 คริสต์	10	7.87
7.3 อิสลาม	9	7.09
รวม	127	100.00

2) การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน

خانเมือง ค

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนخانเมือง ค พบว่า เคยใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงชุมชน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 53.54 และไม่เคยใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงชุมชน จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 46.46

ผู้ที่เคยใช้บริการลำดับที่ 1 และ ลำดับที่ 4 ใช้บริการห้องสมุด/บ้านหนังสือสูงสุด จำนวน 27 คนและ 22 คน คิดเป็นร้อยละ 21.26 และ 17.32 ลำดับที่ 2 ใช้บริการพิพิธภัณฑ์/หอศิลป์ สูงที่สุด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 21.26 ลำดับที่ 3 ใช้บริการศูนย์เยาวชนสูงสุด จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 26.77 ลำดับที่ 5 ใช้บริการการฝึกอบรมระยะสั้นสูงสุด จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 29.92 ลำดับที่ 6 ใช้บริการการใช้อินเทอร์เน็ตสูงสุด จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 22.83 ดังตารางที่ 38

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนชาวนเมือง ค

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
1. การใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงชุมชน		
1.1 เคยใช้บริการ	68	53.54
1.2 ไม่เคยใช้บริการ	59	46.46
รวม	127	100.00
2. แหล่งเรียนรู้ที่ใช้บริการหรือกิจกรรมที่เข้าร่วม		
2.1 เลือกตอบลำดับที่ 1		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	27	21.26
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	3	2.36
ศูนย์เยาวชน	10	7.87
การพบกลุ่มตามความสนใจ	13	10.24
การฝึกอบรมระยะสั้น	7	5.51
การใช้อินเทอร์เน็ต	8	6.30
2.2 เลือกตอบลำดับที่ 2		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	1	.79
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	27	21.26
ศูนย์เยาวชน	15	11.81
การพบกลุ่มตามความสนใจ	17	13.39
การฝึกอบรมระยะสั้น	8	6.30
การใช้อินเทอร์เน็ต	-	-
2.3 เลือกตอบลำดับที่ 3		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	8	6.30

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	13	10.24
ศูนย์เยาวชน	34	26.77
การพบกลุ่มตามความสนใจ	3	2.36
การฝึกอบรมระยะสั้น	-	-
การใช้อินเทอร์เน็ต	10	7.87
2.4 เลือกตอบลำดับที่ 4		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	22	17.32
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	8	6.30
ศูนย์เยาวชน	1	.79
การพบกลุ่มตามความสนใจ	16	12.60
การฝึกอบรมระยะสั้น	3	2.36
การใช้อินเทอร์เน็ต	18	14.17
2.5 เลือกตอบลำดับที่ 5		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	7	5.51
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	10	7.87
ศูนย์เยาวชน	-	-
การพบกลุ่มตามความสนใจ	10	7.87
การฝึกอบรมระยะสั้น	38	29.92
การใช้อินเทอร์เน็ต	3	2.36
2.6 เลือกตอบลำดับ 6		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	3	2.36
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	7	5.51
ศูนย์เยาวชน	8	6.30
การพบกลุ่มตามความสนใจ	9	7.09
การฝึกอบรมระยะสั้น	12	9.45
การใช้อินเทอร์เน็ต	29	22.83

จำนวนครั้งของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร พบว่า มีผู้ใช้บริการ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 27.56 ใช้

บริการ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.60 ใช้บริการนานๆ ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 13.39

การทราบข่าวการจัดกิจกรรมต่างๆ จากครู/สถานศึกษาจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.30 จากผู้นำชุมชน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.30 จากสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ประกาศ แผ่นพับ ใบปลิว จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 8.66 จากสื่อออนไลน์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 22.05 จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 10.24 ดังตารางที่ 39

ตารางที่ 39 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการทราบข่าวการจัดกิจกรรม

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการทราบข่าวการจัดกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
3. จำนวนครั้งของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้หรือเข้าร่วมกิจกรรม		
3.1 1 ครั้งต่อสัปดาห์	35	27.56
3.2 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์	16	12.60
3.3 ทุกวันต่อสัปดาห์	-	-
3.4 นานๆ ครั้งต่อสัปดาห์	17	13.39
3.5 ทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม	-	-
4. การทราบข่าวการจัดกิจกรรมต่างๆ		
4.1 ครู/สถานศึกษา	8	6.30
4.2 ผู้นำชุมชน	8	6.30
4.3 สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ประกาศ แผ่นพับ ใบปลิว	11	8.66
4.4 สื่อออนไลน์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์	28	22.05
4.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	13	10.24

หน่วยงานที่จัดกิจกรรมต่างๆ ให้แก่ชุมชน พบว่า ลำดับที่ 1 หน่วยงาน/องค์กรเอกชน เป็นหน่วยงานที่จัดกิจกรรมต่างๆ สูงที่สุด จำนวน 22 คิดเป็นร้อยละ 22.05 ลำดับที่ 2 หน่วยงาน/องค์กรของรัฐสูงที่สุด จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 22.83 ลำดับที่ 3 และ 5 หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.สูงที่สุด จำนวน 35 และ 33 คน คิดเป็นร้อยละ 27.56 และ 25.98 ลำดับที่ 4 โรงเรียนสูงที่สุด จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 22.83 ดังตารางที่ 40

ตารางที่ 40 จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่จัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน

หน่วยงานที่จัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
5.1 เลือกตอบลำดับที่ 1		
โรงเรียน	25	19.69
สำนักงานเขต	-	-
หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.	-	-
หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ	15	11.81
หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	28	22.05
5.2 เลือกตอบลำดับที่ 2		
โรงเรียน	4	3.15
สำนักงานเขต	24	18.90
หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.	-	-
หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ	29	22.83
หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	11	8.66
5.3 เลือกตอบลำดับที่ 3		
โรงเรียน	-	-
สำนักงานเขต	29	22.83
หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.	35	27.56
หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ	-	-
หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	4	3.15
5.4 เลือกตอบลำดับที่ 4		
โรงเรียน	29	22.83
สำนักงานเขต	15	11.81
หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.	-	-
หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ	-	-
หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	-	-
5.5 เลือกตอบลำดับที่ 5		
โรงเรียน	10	7.87
สำนักงานเขต	-	-
หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.	33	25.98
หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ	24	18.90
หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	25	19.69

3) สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของชุมชนชนเมือง ค

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเรียนรู้ของชุมชนชนเมือง ค โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.20$, $S.D.=.08$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.21$, $S.D.=.14$) โดยจำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.33$, $S.D. = .47$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.29$, $S.D. = .46$) โดยความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.15$, $S.D. = .36$)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.19$, $S.D. = .08$) โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.38$, $S.D. = .49$) รองลงมา คือ กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.35$, $S.D. = .48$) และการสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.04$, $S.D. = .20$) ดังตารางที่ 41

ตารางที่ 41 สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนชนเมือง ค

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนชนเมือง ค		ระดับความเป็นจริง n=127			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		3.21	0.14	ปานกลาง	
1.1	อาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	3.23	.42	ปานกลาง	5
1.2	ความสะดวกในการเดินทาง	3.19	.39	ปานกลาง	10
1.3	จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอ	3.25	.44	ปานกลาง	3
1.4	ความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.18	.39	ปานกลาง	11
1.5	ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.15	.36	ปานกลาง	15
1.6	จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ	3.33	.47	ปานกลาง	1

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนชนเมือง ค		ระดับความเป็นจริง n=127			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือ ผู้ให้บริการ	3.17	.38	ปาน กลาง	12
1.8	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	3.17	.38	ปาน กลาง	12
1.9	ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ	3.20	.41	ปาน กลาง	8
1.10	ระยะเวลาในการให้บริการเหมาะสม	3.21	.41	ปาน กลาง	6
1.11	มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย	3.17	.37	ปาน กลาง	14
1.12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	3.25	.44	ปาน กลาง	4
1.13	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของ ประชาชน/ชุมชน	3.21	.41	ปาน กลาง	6
1.14	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน	3.29	.46	ปาน กลาง	2
1.15	มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้ง ภาครัฐและเอกชน	3.20	.41	ปาน กลาง	8
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.19	0.08	ปาน กลาง	
2.1	กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการ ของท่าน	3.12	.32	ปาน กลาง	11
2.2	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้อง กับกิจกรรมที่จัดบริการ	3.11	.31	ปาน กลาง	14
2.3	กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่ เป็นประโยชน์	3.35	.48	ปาน กลาง	2
2.4	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	3.13	.34	ปาน กลาง	9
2.5	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สอดคล้องและทัน เหตุการณ์	3.14	.35	ปาน กลาง	8

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนชนเมือง ค		ระดับความเป็นจริง n=127			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.6	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย และตรงตาม ความต้องการของชุมชน	3.29	.46	ปาน กลาง	3
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการให้แก่ชุมชน มีความต่อเนื่อง	3.13	.34	ปาน กลาง	9
2.8	การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่	3.12	.32	ปาน กลาง	12
2.9	มีการประชาสัมพันธ์ชัดเจนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	3.26	.44	ปาน กลาง	4
2.10	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่ หลากหลาย	3.15	.36	ปาน กลาง	7
2.11	ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม เหมาะสม	3.24	.43	ปาน กลาง	5
2.12	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและ ประชาสัมพันธ์	3.12	.32	ปาน กลาง	13
2.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา กิจกรรม	3.19	.39	ปาน กลาง	6
2.14	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	3.38	.49	ปาน กลาง	1
2.15	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	3.04	.20	ปาน กลาง	15
รวมทุกด้าน		3.20	0.08	ปาน กลาง	

4) ปัญหาการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน ชนเมือง ค

ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตของ
ชุมชนชนเมือง โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.96$, $S.D.=.25$) เมื่อจำแนกเป็นราย
ด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.00$, $S.D.=.25$) โดยความรู้
ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการมีปัญหาสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.37$,
 $S.D.=.53$) รองลงมา คือ ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

($M = 4.37$, $S.D.=.61$) และมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.63$, $S.D.=.77$)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.39$, $S.D.=.31$) โดยสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดบริการมีปัญหาสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.32$, $S.D.=.80$) รองลงมา คือ กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ ที่เป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.13$, $S.D.=.74$) โดยการนำความรู้ที่ได้รับไป เผยแพร่มีปัญหาต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.62$, $S.D.=.90$) ดังตารางที่ 42

ตารางที่ 42 ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน
 ชานเมือง ค

ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนชานเมือง ค		ระดับปัญหา n=127			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		4.00	0.25	มาก	
1.1	อาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	4.18	.39	มาก	6
1.2	ความสะดวกในการเดินทาง	4.22	.90	มาก	5
1.3	จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและ เพียงพอ	3.63	.77	มาก	15
1.4	ความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.91	.44	มาก	8
1.5	ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	4.37	.61	มาก	2
1.6	จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ	3.67	.89	มาก	14
1.7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือ ผู้ให้บริการ	3.76	.62	มาก	12
1.8	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	4.37	.53	มาก	1
1.9	ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ	4.01	.73	มาก	7
1.10	ระยะเวลาในการให้บริการเหมาะสม	4.27	.68	มาก	4
1.11	มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย	4.31	.81	มาก	3
1.12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	3.83	.81	มาก	10
1.13	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของ ประชาชน/ชุมชน	3.83	.93	มาก	11
1.14	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการ ชุมชน	3.88	.60	มาก	9
1.15	มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้ง ภาครัฐและเอกชน	3.72	.93	มาก	13
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.92	0.31	มาก	
2.1	กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการ ของท่าน	4.05	.78	มาก	4

ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนชนเมือง ค		ระดับปัญหา n=127			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.2	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดบริการ	4.32	.80	มาก	1
2.3	กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่ เป็นประโยชน์	4.13	.85	มาก	2
2.4	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	4.10	.74	มาก	3
2.5	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สอดคล้องและทัน เหตุการณ์	3.83	.77	มาก	1
2.6	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย และตรง ตามความต้องการของชุมชน	3.74	.57	มาก	11
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการให้แก่ชุมชน มีความต่อเนื่อง	3.86	.73	มาก	8
2.8	การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่	3.62	.90	มาก	15
2.9	มีการประชาสัมพันธ์ชัดเจนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	3.95	.55	มาก	6
2.10	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่ หลากหลาย	3.83	.70	มาก	10
2.11	ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม เหมาะสม	3.92	.60	มาก	7
2.12	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและ ประชาสัมพันธ์	4.03	.91	มาก	5
2.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา กิจกรรม	3.86	.64	มาก	9
2.14	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	3.73	.70	มาก	14
2.15	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	3.83	.62	มาก	12
รวมทุกด้าน		3.96	0.25	มาก	

5) ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนชนเมือง ค

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนชนเมือง ค โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.97, S.D.=.19$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.11, S.D.=.16$) โดยอาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี มีระดับความต้องการสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.67, S.D.=.72$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.57, S.D.=.75$) โดยความสะดวกในการเดินทาง มีระดับความต้องการต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.31, S.D.=.61$)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.82, S.D.=.32$) โดยกิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็นประโยชน์มีระดับความต้องการสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.58, S.D.=.74$) รองลงมา คือ กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สอดคล้องและทันเหตุการณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.17, S.D.=.79$) โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรม มีระดับความต้องการต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.30, S.D.=.46$) ดังตารางที่ 43

ตารางที่ 43 ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนชนเมือง ค

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนชนเมือง ค		ระดับความต้องการ n=127			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		4.11	0.16	มาก	
1.1	อาคารสถานที่ที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	4.67	.72	มากที่สุด	1
1.2	ความสะดวกในการเดินทาง	3.31	.61	ปานกลาง	15
1.3	จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอ	4.11	.48	มาก	9
1.4	ความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	4.18	.94	มาก	8
1.5	ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.69	.92	มาก	13
1.6	จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ	4.36	.64	มาก	4
1.7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	3.92	.96	มาก	11

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนชนเมือง ค		ระดับความต้องการ n=127			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.8	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	3.46	.84	ปานกลาง	14
1.9	ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ	4.21	.41	มาก	7
1.10	ระยะเวลาในการให้บริการเหมาะสม	4.48	.88	มาก	3
1.11	มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย	3.87	.93	มาก	12
1.12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	4.36	.63	มาก	5
1.13	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของประชาชน/ ชุมชน	4.09	.46	มาก	10
1.14	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน	4.57	.75	มากที่สุด	2
1.15	มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน	4.36	.85	มาก	6
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.82	0.32	มาก	
2.1	กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการของ ท่าน	3.47	.81	ปานกลาง	12
2.2	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้อง กับกิจกรรมที่จัดบริการ	3.99	.53	มาก	6
2.3	กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็น ประโยชน์	4.58	.74	มากที่สุด	1
2.4	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	3.65	.94	มาก	11
2.5	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สอดคล้องและทันเหตุการณ์	4.17	.79	มาก	2
2.6	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย และตรงตาม ความต้องการของชุมชน	4.13	.99	มาก	3
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการให้แก่ชุมชนมีความต่อเนื่อง	3.69	.93	มาก	10
2.8	การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่	3.93	.94	มาก	7
2.9	มีการประชาสัมพันธ์ชัดเจนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	4.03	.88	มาก	5

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนชนเมือง ค		ระดับความต้องการ n=127			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.10	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	3.33	.68	ปาน กลาง	14
2.11	ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม เหมาะสม	3.69	.79	มาก	9
2.12	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและ ประชาสัมพันธ์	3.92	.97	มาก	8
2.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรม	3.30	.46	ปาน กลาง	15
2.14	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	3.35	.48	ปาน กลาง	1
2.15	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	4.11	.48	มาก	4
รวมทุกด้าน		3.97	0.19	มาก	

2.3.3 ผลการสนทนากลุ่มในชุมชนชนเมือง ค

จากการสนทนากลุ่มของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของชุมชนชนเมือง ค สรุปได้ดังนี้

1. ประเด็นสภาพปัจจุบันและปัญหาที่พบเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาที่พบเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในชุมชนนี้ว่า กรุงเทพมหานครยังไม่ได้จัดแหล่งเรียนรู้ในบริเวณชุมชน ห้องสมุด/บ้านหนังสือไม่เพียงพอ ประชาชนไม่สะดวกในการเดินทางไปใช้บริการ ขาดหนังสือที่น่าสนใจ ไม่ตรงตามความต้องการของคนในชุมชน ขาดความต่อเนื่องในการดูแล สภาพบรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ไม่มีอุปกรณ์และไม่มีคนดูแล ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจในการใช้บริการ กรุงเทพมหานครยังไม่ได้จัดแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน แต่มีห้องสมุดประชาชนที่อยู่ในบริเวณเขตพื้นที่ แต่ประชาชนไม่สะดวกเดินทางไปใช้บริการ

...เรามีห้องสมุดอยู่แล้ว กทม. ให้นำหนังสือมา แต่ไม่น่าสนใจ ต้องสำรวจว่าชุมชนนี้มีคน
อะไรบ้าง ผู้สูงอายุ เยาวชน ทำอาชีพอะไรบ้าง อย่างชุมชนเกษตร แน่นนอนว่าต้องมี

หนังสือเกษตร มีหนังสือแล้วก็ต้องทำอะไรคนถึงจะมาใช้ เอามาตั้งเฉยๆ คนไม่รู้ไม่สนใจ หรือสนใจแต่ไม่รู้ว่ามี ก็ต้องมีคนบริการ มีสารบัญหนังสือไปแจกตามบ้าน คนจะรู้ว่าห้องสมุดมีหนังสืออะไรบ้าง แล้วก็ขาดอุปกรณ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ อยู่บ้าง...

(สนทนากลุ่ม, 1 พฤศจิกายน 2557)

...ห้องสมุด กทม. แลวันนี้ก็มี แต่ต้องนั่งรถไป ตอนนี้ ปิดปรับปรุง เดินทางก็ไม่สะดวก..

(สนทนากลุ่ม, 1 พฤศจิกายน 2557)

2. ประเด็นการจัดแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมการเรียนรู้ที่กรุงเทพมหานครจัดบริการให้แก่ชุมชน

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีเพียงการมอบหนังสือให้แก่ชุมชน จัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเท่านั้น ใช้สถานที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อเป็นมหานครแห่งการเรียนรู้ และไม่มีกิจกรรมอื่นๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของคนในชุมชน ดังที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า

...เขานำหนังสือมาให้ในพื้นที่ที่เรามีอยู่ มีห้องหนังสืออยู่แล้ว และเคยจัดรถเคลื่อนที่มาบริการหนังสือให้คนในชุมชนครั้งหนึ่ง เพื่อส่งเสริมการอ่านให้กับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวนี่....

(สนทนากลุ่ม, 1 พฤศจิกายน 2557)

3. ประเด็นปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนประสบผลสำเร็จเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของคนในชุมชน

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นเห็นว่า ยังต้องปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน เนื่องจากอยู่ในช่วงเริ่มต้นด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ได้แก่ ห้องสมุดชุมชน พิพิธภัณฑ์ชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งคนในชุมชนและจากหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดทำแหล่งเรียนรู้เพื่อบริการแก่คนในชุมชน นักท่องเที่ยว นักเรียน นักศึกษา และคนทั่วไป ดังที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า

...กำลังจะปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ของชุมชน ตอนนี้อธิบายออกมา เตรียมปรับพื้นที่ และปรับปรุงสภาพภายในให้เรียบร้อย และเตรียมจัดวางสิ่งของ อุปกรณ์ต่างๆ ต้องอาศัยหลายคนเข้ามาช่วย ทั้งคนที่นี่ อาจารย์ นักศึกษา แล้วก็เอา IT มาช่วยให้นำสนใจขึ้น

(สนทนากลุ่ม, 1 พฤศจิกายน 2557)

4. ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครว่า กรุงเทพมหานครควรให้การสนับสนุน และรวบรวมเกี่ยวกับวัฒนธรรม วิถีชีวิต ประเพณี ฯลฯ ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความสะดวกในการใช้บริการ ประสาน/สื่อสารระหว่างผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการให้มากขึ้น ดังที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า

...กทม. ต้องกำหนดบทบาท วางกรอบตัวเองใหม่ว่าควรทำแค่ไหน ถึงจะเป็นการร่วมมือสนับสนุนของ กทม. ชุมชนไหนสำเร็จแล้วก็ให้ชุมชนอื่นมาดู...

(สนทนากลุ่ม, 1 พฤศจิกายน 2557)

...ต้องรวบรวมวัฒนธรรม การใช้ชีวิต ประเพณี ให้เป็นเรื่องราว เพื่อเป็นแหล่งให้คนมาศึกษาเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชน ต้องเอาความรู้มาเข้าเป็นระบบ ควรส่งเสริมสถานที่ไม่ใช่แค่ห้องสมุด มันจะแคบไป เช่น พิพิธภัณฑ์ เป็นสถานที่เรียนรู้ เอาความรู้เรื่องต่างๆ มาเข้าเป็นระบบ ต้องใช้ IT มาช่วยอย่างเหมาะสมเพื่อสะดวกและสื่อสารต่อกันให้มากขึ้นระหว่าง คนทำ คนมาใช้บริการ.....

(สนทนากลุ่ม, 2 พฤศจิกายน 2557)

5. ประเด็นกรุงเทพมหานครควรมีแนวทางในการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ชุมชนของท่านอย่างไร

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า กรุงเทพมหานครควรกำหนดบทบาทของให้ชัดเจน โดยยึดชุมชนเป็นหลัก และจัดให้สอดคล้องกับความจำเป็นของแต่ละชุมชน ไม่จำเป็นต้องทำเหมือนกันทุกชุมชน ขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละชุมชน และจัดแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน ดังนี้

1) กรุงเทพมหานครต้องจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดชุมชนเป็นหลักและจัดให้สอดคล้องกับความจำเป็นของแต่ละชุมชน เนื่องจากแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน ชุมชนต้องเรียนรู้และเห็นความจำเป็นว่าต้องเรียนรู้เรื่องใดและควรทำอย่างไร ทำให้เกิดผลอย่างยั่งยืน และเกิดประโยชน์โดยตรงต่อชุมชนเอง ชุมชนใดมีความพร้อม หน่วยงานต่างๆ ที่มีหน้าที่/รับผิดชอบของกรุงเทพมหานครควรให้การสนับสนุนในส่วนที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องทำพร้อมกัน และ/หรือทำเหมือนกันทุกชุมชน

2) กรุงเทพมหานครควรปรับบทบาท/หน้าที่เป็นผู้สนับสนุนให้แต่ละชุมชน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/รับผิดชอบต้องมีข้อมูลของแต่ละชุมชนว่า ชุมชนใดมีความพร้อมเรื่องใด ควรเพิ่มเติมเรื่องใด เพื่อเปิดโอกาสและสนับสนุนให้แต่ละชุมชนในพื้นที่ของกรุงเทพมหานครได้เรียนรู้ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน เพื่อนำความรู้และวิธีการปฏิบัติต่างๆ ของแต่ละชุมชนไปปรับใช้ใน ชุมชนของตนเองได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในชุมชน

3) ควรจัดแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพและวิถีชีวิตของชุมชน ทั้งในเรื่องการ จัดตั้งห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เพื่อให้เกิดเรียนรู้และสืบสานเกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนควบคู่กันไปกับการเรียนรู้เรื่องอื่นๆ ตามความพร้อมของชุมชนและ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของกรุงเทพมหานคร

4) ควรใช้เทคโนโลยีช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างเหมาะสมและเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และการสื่อสารระหว่างกันให้มากขึ้น ระหว่างผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการแหล่ง เรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

2.4 ชุมชนเมือง ง

2.4.1 สภาพทั่วไปของชุมชนเมือง ง

ความเป็นมา

ชุมชนเมือง ง เป็นชุมชนที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2529 โดยกองบัญชาการทหารสูงสุดมี นโยบายที่จะส่งเสริมด้านสวัสดิการเกี่ยวกับการให้ข้าราชการทหารได้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง โดย กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ กองบัญชาการทหารสูงสุด หรือที่เรียกชื่อย่อ ๆ ว่า “กรป.กลาง บก.ทหารสูงสุด” ซึ่งในปัจจุบันได้เปลี่ยนนามหน่วยใหม่ว่า “หน่วยบัญชาการทหาร พัฒนา” หรือเรียกชื่อย่อ ๆ ว่า “นทพ.” ได้สนองตอบนโยบายในการจัดหาที่ดินเพื่อสวัสดิการแก่ ข้าราชการทหารในราคาถูก โดยระบบการผ่อนชำระ เป็นรายเดือนไม่เสียดอกเบี้ย และกำหนด หลักเกณฑ์ไว้เป็นการเฉพาะเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยเท่านั้น และไม่ขายให้แก่บุคคลภายนอก ในเนื้อที่ ประมาณ 120 ไร่

ในการพัฒนาพื้นที่ขั้นต้นได้ดำเนินการมาเป็นลำดับ มีการจัดทำถนนสายหลัก 3 สาย และซอยต่าง ๆ แยกย่อยอีก 30 ซอย โดยการลงลูกรัง และดำเนินการวางท่อระบายน้ำ ปักเสาไฟฟ้า พร้อมกับดำเนินการโอนที่ดินในส่วนของถนนให้เป็นทางสาธารณะ ในขณะนั้นมีข้าราชการทหารเริ่ม เข้ามาปลูกบ้านพักอาศัย

ต่อมาเมื่อปี 2535 เริ่มมีผู้เข้ามาปลูกบ้านมากขึ้น และคณะกรรมการของโครงการได้กันที่ดินส่วนหนึ่งไว้เพื่อเป็นสวัสดิการ เป็นลานกีฬา สนามเด็กเล่น และบ่อบำบัดน้ำเสีย และได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อพัฒนาพื้นที่ ซึ่งเป็นหมู่บ้านตามคณะกรรมการจัดสรรที่ดิน

ในระยะเวลาต่อมา กทม.ได้มีการปรับปรุงระเบียบ กทม.ว่าด้วยกรรมการชุมชน พ.ศ. 2534 และแก้ไขใหม่บางส่วนในปี 2536 และ 2539 กำหนดให้มีการจดทะเบียนเป็นชุมชนที่ถูกต้องตามระเบียบของ กทม. ซึ่งชุมชนเมือง ง ได้รับการจดทะเบียนเป็นชุมชนถูกต้องตามระเบียบดังกล่าว

ชุมชนในระยะเริ่มแรกกว่าเป็นที่ว่างเปล่า ห่างไกล เป็นเขตกิ่งเมืองกิ่งชนบท การคมนาคมไม่สะดวก ไม่มีสถานรักษาพยาบาลภายในชุมชน หากสมาชิกเจ็บป่วยก็ต้องเดินทางไกลไปโรงพยาบาลที่อยู่นอกชุมชน ในปี 2524 จึงได้เริ่มโครงการสร้างสถานีนอนามัย โดยการผลักดันของประธานชุมชน ได้จัดประชุมคณะกรรมการชุมชนและมีมติให้ใช้ที่ดินส่วนกลางของชุมชนบริจาคให้กรุงเทพมหานครใช้ในการก่อสร้างศูนย์บริการสาธารณสุข ก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2549 นอกจากนั้น ผู้นำชุมชนยังเป็นกลไกสำคัญร่วมกับชุมชนผลักดันและประสานงานให้เกิดโครงการก่อสร้างโรงพยาบาลขนาด 400 เตียง ซึ่งได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาสให้กรุงเทพมหานครใช้พื้นที่ของวัด เพื่อดำเนินการก่อสร้างโรงพยาบาลต่อไป

สภาพทางสังคม

ชุมชนเมือง ง มีประชากรในชุมชนประมาณ 700 คน (206 หลังคาเรือน) เป็นชุมชนศูนย์กลางในการประสานงาน โดยมีประธานชุมชน และเป็นประธานชมรมคนรักถนนทั้ง 11 ชุมชน และประธานโซน 2 เขตทั้ง 42 ชุมชน

ลักษณะทั่วไป เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อสวัสดิการแก่ข้าราชการทหารในราคาถูก โดยแบ่งออกเป็นแปลงๆ ขนาด 50-100 ตารางวา มีจำนวนทั้งสิ้น 560 แปลง มีเส้นทางคมนาคมภายในเป็นถนนสายหลัก 3 สาย และซอยแยก 30 ซอย สามารถเชื่อมต่อกันได้ทุกถนนและทุกซอย เป็นถนนสาธารณะแล้วทั้งสิ้น

ด้านสาธารณูปโภค สภาพของถนนและซอยแยกต่างๆ ยังต้องได้รับการบูรณะและปรับปรุงแก้ไข เพราะบางถนน บางซอย ยังมีสภาพเป็นดินลูกรัง เป็นหินคลุก จะมีเพียงถนนสายหลักเส้นกลางและบางซอยเท่านั้นที่เป็น ค.ส.ล. นอกนั้นเป็นเพียงถนนลาดยาง ซึ่งทุกถนนทุกซอยแยกเป็นสาธารณะแล้ว

เนื่องจากเป็นชุมชนที่รวมตัวจัดตั้งขึ้นมา ไม่ใช่หมู่บ้านจัดสรร ความพร้อมของประชากร สภาพของบ้าน จึงเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างปลูก มีทั้งตึกแถว และบ้านเดี่ยว ลักษณะของการจัดระเบียบการปลูกสร้างอาคารและบ้านเรือนที่อยู่อาศัยจะไม่เหมือนบ้านจัดสรร เนื่องจากเจ้าของที่ดินยังไม่เข้ามาปลูกบ้านอีกจำนวนมาก หากเข้าอยู่ครบตามโครงการ จะมีบ้านอยู่ประมาณ 500 - 600 หลัง แต่ขณะนี้หมู่บ้านอยู่ประมาณ 206 หลัง (กำลังอยู่ในระหว่างก่อสร้าง 5 หลัง)

หากเข้ามาปลูกบ้านครบตามโครงการจะมีประชากรในชุมชนประมาณ 2,000 – 2,500 คน แต่ในขณะนี้ประชากรอยู่ประมาณ 700 คน

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการทหาร ข้าราชการพลเรือน และประกอบอาชีพอื่น ๆ เป็นส่วนน้อย นับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก และนับถือศาสนาคริสต์ จำนวน 3 ครอบครัว

ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม

พื้นที่สาธารณะ นอกจากถนนสายหลักและซอยทุกซอยที่ได้ยกให้เป็นสาธารณะแล้ว และยังมีพื้นที่ว่างเปล่าด้านหลังของชุมชน ความกว้าง-ยาว ประมาณ 14 x100 ตารางวา (ประมาณ 3 ไร่เศษ) อยู่ในระหว่างจะพัฒนาเป็นสวนหย่อม (สวนสุขภาพ) เป็นที่พักผ่อนและออกกำลังกายของสมาชิกในชุมชน

พื้นที่สาธารณะ (ส่วนบุคคล) ได้ยกให้ทางราชการเพื่อสร้างสาธารณสุข 219 ตารางวา และสร้างเสร็จแล้ว และมีอีกส่วนหนึ่งเป็นลานกีฬา และที่ตั้งศาลพระพรหม เป็นพื้นที่ส่วนกลางของชุมชน ตั้งแต่เริ่มจัดสรรและได้มอบให้ประธานชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินดังกล่าวนี้ได้ทุกอย่าง

สภาพของชุมชนโดยทั่วไป พื้นที่ส่วนใหญ่ยังมีลักษณะเป็นป่าหญ้า เนื่องจากเจ้าของที่ดินยังไม่เข้ามาปลูกบ้านพักอาศัย หากมองในภาพรวมของชุมชนยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ต้องอาศัยทางราชการเข้ามาแก้ไขปัญหาให้ เช่น การก่อสร้างถนน ท่อระบายน้ำ ไฟฟ้า เป็นต้น

ด้านสังคม

เนื่องจากระดับการศึกษาของสมาชิกในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่แล้วจะรู้จักกัน และมีการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ด้านการศึกษา

ชุมชนเมือง ง มีโรงเรียนอนุบาล สังกัดโรงเรียนเอกชนสามัญศึกษา เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 2 แห่ง เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 โรงเรียน

สำหรับการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้น มีศูนย์บริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จัดบริการด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้แก่ชุมชนโดยรอบในเขต

ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย ชุมชนได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบริเวณที่ทำการของชุมชน เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการพบปะ พูดคุย สังสรรค์ ร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน จุดเด่นของชุมชนนี้ คือ การได้รับความเชื่อถือจากชุมชนต่างๆ ที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงและมีมติให้ประธานของชุมชนเป็นแกนนำในการพัฒนาเกี่ยวกับถนนหนทาง และการประกอบกิจกรรมสาธารณะ หรือกิจกรรมส่วนรวม เช่น การเสนอเรื่องก่อสร้างถนน การจัดงานเทิดไท้องค์ราชัน งาน 12 สิงหาคม

มหाराชินี หรืองานประเพณีต่างๆ ทุกชุมชนให้ความร่วมมืออย่างดี ทางชุมชนได้ดำเนินการกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเฝ้าระวัง ป้องกัน อบรมเยาวชนให้ห่างไกลยาเสพติด จนปรากฏว่า ชุมชนเมือง ัง ได้รับรางวัลเกียรติยศจากรัฐบาล ให้เป็นชุมชนสีขาวปราศจากยาเสพติด และได้รับธงเกียรติยศ จากอดีต รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งปัจจุบันกำลังดำเนินการโครงการสร้างโรงพยาบาลขนาด 400 เตียง ภายในเขต ดอนเมือง เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่เขตดอนเมืองและบริเวณใกล้เคียง โดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

การบริหารงานของชุมชนประกอบด้วยคณะกรรมการชุมชนที่มีประสิทธิภาพ สามารถจูงใจให้สมาชิกในชุมชนร่วมกันทำกิจกรรมได้ และสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้นำของ ชุมชนต่าง ๆ ในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นชุมชนแกนนำในการประกอบ กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดงานเทิดพระเกียรติ การจัดงานประเพณีของไทย วันสงกรานต์ วันปีใหม่ เป็นต้น

กลุ่ม/องค์การชุมชน กลุ่มหรือองค์กรชุมชนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ได้แก่

- 1) ชมรมผู้สูงอายุ
- 2) ชมรมคนรักถนนเลียบบุณายกิมสาย 1 (ชมรมเทิดราชัน)
- 3) กลุ่มนักรบเมืองทั้งระดับท้องถิ่น (สก. สข.) และระดับบริหาร (ส.ส. ส.ว.) ซึ่ง

จะมีบทบาทสำคัญต่อผู้นำชุมชนเป็นอย่างมาก

สถานที่สำคัญของชุมชน ได้แก่

ศูนย์บริการสาธารณสุข 60 เป็นศูนย์บริการสาธารณสุขที่ให้บริการแก่ประชาชน ทั่วไป เกิดขึ้นจากแรงศรัทธาของสมาชิกในชุมชนที่ร่วมกันบริจาคที่ดินให้กับกรุงเทพมหานคร เพื่อ สร้างสถานพยาบาลที่จะให้การรักษาพยาบาลในขั้นต้นแก่บุคคลทั่วไปก่อนที่จะส่งไปโรงพยาบาลของ รัฐ

ศาลพระพรหม เกิดขึ้นจากแรงศรัทธาของสมาชิกในชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ใกล้เคียงที่ต้องการมีสิ่งที่เป็นมงคลไว้สักการบูชาเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้กระทำความดี โดยร่วมแรง ร่วมใจกันบริจาคทุนทรัพย์ก่อสร้างศาลพระพรหมที่บริเวณหน้าชุมชนในวงเงินประมาณเกือบ 3 แสน บาท ซึ่งทุกอย่างดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย นับว่าเป็นสถานที่สำคัญอันศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพ สักการะและยึดเหนี่ยวจิตใจให้คนกระทำความดี

บ้านหนังสือ เป็นห้องสมุดขนาดเล็ก มีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายครบถ้วน ทั้งห้อง แอร์ ห้องน้ำและหนังสือนานาชนิด เป็นสถานที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนได้เป็นอย่างดี

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ ที่ทำการชุมชน ซึ่งได้บูรณาการการใช้พื้นที่ของที่ทำกรชุมชนจากสำนักงานเป็นห้องเรียนเพื่อใช้ในการจัดฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นต่างๆ ตามความสนใจและความต้องการของคนในชุมชน โดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ในการจัดอบรมและจัดวิทยากรมาให้ความรู้ เช่น กศน. สถาบันการศึกษาต่างๆ เป็นต้น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของชุมชน

จากการสัมภาษณ์พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของชุมชนเมือง ง มี 5 ด้าน ได้แก่

1. ผู้นำที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในชุมชน และสามารถประสานงานกับชุมชนอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียงได้และเป็นเครือข่ายชุมชน
2. การมีธรรมาภิบาลในชุมชน การบริหารโครงการต่างๆ เน้นความโปร่งใสตรวจสอบได้
3. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการประชุม มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ และเน้นประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกในชุมชนรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของชุมชน
4. ชุมชนมีการศึกษาเรียนรู้ตลอดเวลา สนับสนุนการสร้างแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน และจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ อยู่เสมอ

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนคือ กุญแจสำคัญในการผลักดันให้ทุกโครงการสำเร็จ ลุล่วง กิจกรรมทุกกิจกรรม แผนงานและโครงการ ทุกโครงการเกิดขึ้นจากแนวคิดที่ว่า ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันพัฒนา ภายใต้คำขวัญของชุมชน คือ ประชาสัมพันธ์ ยึดมั่นสามัคคี พื้นที่ร่วมพัฒนา แทนค่าของแผ่นดิน ดังนั้นทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นต้องได้รับมติจากที่ประชุมคณะกรรมการชุมชน มีการแบ่งงานกันอย่างชัดเจน แล้วจึงมีการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนได้รับรู้ทั่วกัน โดยทุกวันอาทิตย์ต้นเดือนกิจกรรม “การประชุมสภาภาพ” เพื่อพบปะสังสรรค์หรือพูดคุยเกี่ยวกับแนวทางแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ โดยหมุนเวียนไปประชุมตามบ้านของสมาชิกในชุมชน จุดเด่นของการประชุมสภาภาพ คือมีการบันทึกการประชุม พร้อมกับทำเป็นข่าวประชาสัมพันธ์แจ้งให้สมาชิกในชุมชนได้รับทราบเกี่ยวกับเนื้อหาการพูดคุยของสภาภาพในแต่ละครั้ง ดังนั้นแม้ว่าจะไม่ได้เข้าร่วมประชุม สมาชิกในชุมชนก็ได้รับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวอยู่เสมอ

ข้อสำคัญ ชุมชนเมือง ง มุ่งพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในชุมชน โดยเน้นการเรียนรู้ตลอดเวลาโดยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามแนวทางต่าง ๆ ดังนี้

1. บ้านหนังสือ สร้างแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองภายในชุมชนโดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณต่างๆ จากกรุงเทพมหานคร ได้แก่ บ้าน หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ จำนวน 2 คน/บ้านหนังสือ 1 หลัง ทำหน้าที่เช่นเดียวกับบรรณารักษ์ และจัดกิจกรรมอื่นๆ ที่ส่งเสริมการอ่าน

ให้แก่คนในชุมชน โดยชุมชนร่วมกันจัดทำห้องสมุดหรือบ้านหนังสือของชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ และสถานที่ทำกิจกรรมสำหรับเยาวชน โดยได้รับการสนับสนุนจากกรุงเทพมหานคร

2. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่ทำการชุมชนเป็นศูนย์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การประชุมคณะกรรมการ การทำกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ การจัดฝึกอบรมต่างๆ

3. แหล่งเรียนรู้เรื่องสุขภาพ พัฒนาให้ศูนย์บริการสาธารณสุข ไม่ใช่เพียงแหล่งรักษาพยาบาล แต่เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องสุขภาพ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนมีสุขภาพแข็งแรงปราศจากโรคภัยเบียดเบียน

4. การจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกในชุมชน ด้วยการเชิญวิทยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่สมาชิกในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การฝึกพูดภาษาอังกฤษให้กับสมาชิกในชุมชนและผู้ให้บริการแท็กซี่ อบรมเรื่องการทำปุ๋ยหมักและขยะหอม

แม้ที่นี้จะมีผู้นำที่โดดเด่นในการผลักดันโครงการใหญ่ต่าง ๆ ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคีภายนอกจนทำให้โครงการสำเร็จลุล่วงมาหลายโครงการ แต่วิสัยทัศน์ของผู้นำคือการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในชุมชน และพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อให้สมาชิกในชุมชนเข้มแข็ง จนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในมิติต่างๆ อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ชุมชนที่ว่า “ประชาสัมพันธ์ ยึดมั่น สามัคคี พื้นที่ร่วมพัฒนา แทนค่าของแผ่นดิน”

2.4.2 ผลการวิจัยเชิงสำรวจชุมชนเมือง ง

1) สถานภาพทั่วไปของผู้ใช้บริการในชุมชนเมือง ง

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ใช้บริการกิจกรรมการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของกรุงเทพมหานครของชุมชนประเภทเมือง

สถานภาพทั่วไปของผู้ใช้บริการกิจกรรมการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของกรุงเทพมหานคร ของชุมชนประเภทเมือง จำนวน 152 คน พบว่า ผู้ใช้บริการเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านจัดสรร/บ้านเดี่ยว/ทาวน์เฮาส์ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 23.03 อาศัยในตึกแถว/อาคารพาณิชย์จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 49.34 และอาศัยในคอนโดมิเนียม/แฟลตจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 27.63 เป็นเพศชาย จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 46.71 เป็นเพศหญิง จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 53.29

ผู้ใช้บริการมีช่วงอายุ 15-19 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.24 ช่วงอายุ 20-25 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 17.11 ช่วงอายุ 26-35 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 28.29 ช่วงอายุ 36-45 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 13.16 ช่วงอายุ 46-60 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 13.16 และอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 17.76 ระดับการศึกษา

อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.66 ปริญญาตรีจำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 69.74 และสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 29.61

ผู้ใช้บริการประกอบอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.58 รับจ้าง จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 28.29 ประกอบอาชีพส่วนตัว จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 27.63 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 27.63 และแม่บ้านจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 9.87 มีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 6,000 – 10,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.61 ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 83.55 ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.26 ระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.58 และ ผู้ใช้บริการที่ตอบแบบสอบถามนับถือศาสนาพุทธ จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 76.97 ศาสนาคริสต์ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 8.55 และศาสนาอิสลาม จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 14.47 ดังตารางที่ 44

ตารางที่ 44 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการกิจกรรมการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพทั่วไป

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเภทที่อยู่อาศัย		
1.1 หมู่บ้านจัดสรร/บ้านเดี่ยว/ทาวน์เฮาส์	35	23.03
1.2 ตึกแถว/อาคารพาณิชย์	75	49.34
1.3 คอนโดมิเนียม/แฟลต	42	27.63
1.4 ชุมชนแออัด	-	-
รวม	152	100.00
2. เพศ		
2.1 ชาย	71	46.71
2.2 หญิง	81	53.29
รวม	152	100.00
3. อายุ		
3.1 15 – 19 ปี	11	7.24
3.2 20 – 25 ปี	26	17.11
3.3 26 – 35 ปี	43	28.29
3.4 36 – 45 ปี	20	13.16

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3.5 46 – 60 ปี	27	17.76
3.6 มากกว่า 60 ปี	25	16.45
รวม	152	100.00
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ต่ำกว่าประถมศึกษา	-	-
4.2 ประถมศึกษา	-	-
4.3 มัธยมศึกษาตอนต้น	-	-
4.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	-	-
4.5 อนุปริญญา/ปวส.	1	0.66
4.6 ปริญญาตรี	106	69.74
4.7 สูงกว่าปริญญาตรี	45	29.61
รวม	152	100.00
5. อาชีพ		
5.1 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	10	6.58
5.2 รับจ้าง	43	28.29
5.3 ประกอบอาชีพส่วนตัว	42	27.63
5.4 นักเรียน/นักศึกษา	42	27.63
5.5 แม่บ้าน	15	9.87
รวม	152	100.00
6. รายได้ต่อเดือน		
6.1 ต่ำกว่า 6,000 บาท	-	-
6.2 6,000 – 10,000 บาท	7	4.61
6.3 10,001 – 15,000 บาท	127	83.55
6.4 15,001 – 20,000 บาท	8	5.26
6.5 20,001 – 30,000 บาท	10	6.58
6.6 30,001 – 40,000 บาท	-	-
6.7 40,001 – 50,000 บาท	-	-
6.8 มากกว่า 50,000 บาท	-	-
รวม	152	100.00

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
7. ศาสนา		
7.1 พุทธ	117	76.97
7.2 คริสต์	13	8.55
7.3 อิสลาม	22	14.47
รวม	152	100.00

2) การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนเมือง ง

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของกรุงเทพมหานคร พบว่า เคยใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงชุมชนจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 49.34 และไม่เคยใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงชุมชนจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 50.66

ผู้ที่เคยใช้บริการลำดับที่ 1 และ ลำดับที่ 4 ใช้บริการห้องสมุด/บ้านหนังสือสูงสุด จำนวน 30 คนและ 23 คน คิดเป็นร้อยละ 19.74 และ 15.13 ลำดับที่ 2 ใช้บริการพิพิธภัณฑ์/หอศิลป์สูงสุด จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 19.74 ลำดับที่ 3 ใช้บริการศูนย์เยาวชน สูงที่สุด จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 23.68 ลำดับที่ 5 ใช้บริการการฝึกอบรมระยะสั้น สูงที่สุด จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 27.63 ลำดับที่ 6 ใช้บริการการใช้อินเทอร์เน็ต สูงที่สุด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 23.03 ดังตารางที่ 45

ตารางที่ 45 จำนวนและร้อยละของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของกรุงเทพมหานคร

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
1. การใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงชุมชน		
1.1 เคยใช้บริการ	75	49.34
1.2 ไม่เคยใช้บริการ	77	50.66
รวม	152	100.00
2. แหล่งเรียนรู้ที่ใช้บริการหรือกิจกรรมที่เข้าร่วม		
2.1 เลือกตอบลำดับที่ 1		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	30	19.74
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	4	2.63

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
ศูนย์เยาวชน	10	6.58
การพบกลุ่มตามความสนใจ	16	10.53
การฝึกอบรมระยะสั้น	6	3.95
การใช้อินเทอร์เน็ต	9	5.92
2.2 เลือกตอบลำดับที่ 2		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	3	1.97
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	30	19.74
ศูนย์เยาวชน	17	11.18
การพบกลุ่มตามความสนใจ	19	12.50
การฝึกอบรมระยะสั้น	6	3.95
การใช้อินเทอร์เน็ต	-	-
2.3 เลือกตอบลำดับที่ 3		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	6	3.95
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	16	10.53
ศูนย์เยาวชน	36	23.68
การพบกลุ่มตามความสนใจ	4	2.63
การฝึกอบรมระยะสั้น	3	1.97
การใช้อินเทอร์เน็ต	10	6.58
2.4 เลือกตอบลำดับที่ 4		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	23	15.13
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	6	3.95
ศูนย์เยาวชน	6	3.95
การพบกลุ่มตามความสนใจ	19	12.50
การฝึกอบรมระยะสั้น	4	2.63
การใช้อินเทอร์เน็ต	17	11.18
2.5 เลือกตอบลำดับที่ 5		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	6	3.95
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	13	8.55
ศูนย์เยาวชน	-	-

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
การพบกลุ่มตามความสนใจ	10	6.58
การฝึกอบรมระยะสั้น	42	27.63
การใช้อินเทอร์เน็ต	4	2.63
2.6 เลือกตอบลำดับ 6		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	7	4.61
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	6	3.95
ศูนย์เยาวชน	6	3.95
การพบกลุ่มตามความสนใจ	7	4.61
การฝึกอบรมระยะสั้น	14	9.21
การใช้อินเทอร์เน็ต	35	23.03

3) สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนเมือง ง

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนเมือง ง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.22$, $S.D.=.08$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.24$, $S.D.=.14$) โดยจำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.32$, $S.D.=.47$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.31$, $S.D.=.46$) โดยมีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.18$, $S.D.=.39$)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.19$, $S.D.=.08$) โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.36$, $S.D.=.48$) รองลงมา คือ กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.32$, $S.D.=.47$) และการสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.05$, $S.D.=.22$) ดังตารางที่ 46

ตารางที่ 46 สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนเมือง ง

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนเมือง ง		ระดับความเป็นจริง n=152			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		3.24	.14	ปานกลาง	
1.1	อาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	3.28	.45	ปานกลาง	3
1.2	ความสะดวกในการเดินทาง	3.24	.43	ปานกลาง	6
1.3	จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอ	3.26	.44	ปานกลาง	4
1.4	ความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.19	.39	ปานกลาง	13
1.5	ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.22	.41	ปานกลาง	9
1.6	จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ	3.32	.47	ปานกลาง	1
1.7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือ ผู้ให้บริการ	3.19	.39	ปานกลาง	13
1.8	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	3.20	.40	ปานกลาง	11
1.9	ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ	3.24	.43	ปานกลาง	6
1.10	ระยะเวลาในการให้บริการเหมาะสม	3.20	.40	ปานกลาง	11
1.11	มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย	3.18	.39	ปานกลาง	15
1.12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	3.26	.44	ปานกลาง	4
1.13	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของประชาชน/ชุมชน	3.24	.43	ปานกลาง	6
1.14	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน	3.31	.46	ปานกลาง	2
1.15	มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน	3.21	.41	ปานกลาง	10

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนเมือง ง		ระดับความเป็นจริง n=152			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.19	.08	ปานกลาง	
2.1	กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการของท่าน	3.11	.32	ปานกลาง	13
2.2	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดบริการ	3.13	.34	ปานกลาง	12
2.3	กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็นประโยชน์	3.32	.47	ปานกลาง	2
2.4	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.14	.35	ปานกลาง	10
2.5	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สอดคล้องและทันเหตุการณ์	3.18	.38	ปานกลาง	8
2.6	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย และตรงตามความต้องการของชุมชน	3.29	.46	ปานกลาง	3
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการให้แก่ชุมชน มีความต่อเนื่อง	3.17	.38	ปานกลาง	9
2.8	การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่	3.14	.35	ปานกลาง	10
2.9	มีการประชาสัมพันธ์ชัดเจนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	3.25	.43	ปานกลาง	4
2.10	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	3.23	.42	ปานกลาง	6
2.11	ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมเหมาะสม	3.24	.43	ปานกลาง	5
2.12	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์	3.11	.32	ปานกลาง	13
2.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา กิจกรรม	3.22	.42	ปานกลาง	7

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนเมือง ง		ระดับความเป็นจริง n=152			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.14	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	3.36	.48	ปาน กลาง	1
2.15	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	3.05	.22	ปาน กลาง	15
รวมทุกด้าน		3.22	.08	ปาน กลาง	

4) ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน

เมือง ง

ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนเมือง ง โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.95$, $S.D.=.26$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.99$, $S.D.=.26$) โดยความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีปัญหาสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.50$, $S.D.=.50$) รองลงมา คือ มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.41$, $S.D.=.80$) และจำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.53$, $S.D.=.65$)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.91$, $S.D.=.31$) โดยประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์ มีปัญหาสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.20$, $S.D.=.86$) รองลงมา คือ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดบริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.20$, $S.D.=.89$) โดยการนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่มีปัญหาต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.62$, $S.D.=.88$) ดังตารางที่ 47

ตารางที่ 47 ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนเมือง ง

ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนเมือง ง		ระดับปัญหา n=152			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		3.99	.26	มาก	
1.1	อาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	4.06	.24	มาก	6
1.2	ความสะดวกในการเดินทาง	4.20	.80	มาก	5
1.3	จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอ	3.53	.65	มาก	15
1.4	ความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	4.00	.50	มาก	8
1.5	ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	4.50	.50	มากที่สุด	1
1.6	จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ	3.56	.85	มาก	14
1.7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือ ผู้ให้บริการ	3.82	.57	มาก	9
1.8	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	4.39	.54	มาก	3
1.9	ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ	3.78	.75	มาก	11
1.10	ระยะเวลาในการให้บริการเหมาะสม	4.26	.67	มาก	4
1.11	มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย	4.41	.80	มาก	2
1.12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	3.76	.81	มาก	13
1.13	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของประชาชน/ชุมชน	3.82	.94	มาก	10
1.14	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน	4.01	.66	มาก	7
1.15	มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน	3.77	.94	มาก	12
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.91	.31	มาก	
2.1	กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการของท่าน	4.00	.76	มาก	6

ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนเมือง ง		ระดับปัญหา n=152			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.2	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดบริการ	4.20	.89	มาก	2
2.3	กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่ เป็นประโยชน์	3.97	.90	มาก	7
2.4	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	4.01	.77	มาก	4
2.5	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สอดคล้องและทัน เหตุการณ์	3.83	.79	มาก	10
2.6	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย และตรง ตามความต้องการของชุมชน	3.70	.55	มาก	14
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการให้แก่ชุมชน มีความต่อเนื่อง	3.82	.77	มาก	11
2.8	การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่	3.62	.88	มาก	15
2.9	มีการประชาสัมพันธ์ชัดเจนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	3.91	.54	มาก	8
2.10	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่ หลากหลาย	4.00	.73	มาก	5
2.11	ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม เหมาะสม	4.11	.66	มาก	3
2.12	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและ ประชาสัมพันธ์	4.20	.86	มาก	1
2.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา กิจกรรม	3.89	.67	มาก	9
2.14	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	3.73	.73	มาก	13
2.15	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	3.78	.64	มาก	12
รวมทุกด้าน		3.95	.26	มาก	

5) ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ ชุมชนเมือง ง

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนเมือง ง โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.02, S.D.=.17$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.12, S.D.=.16$) โดยอาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี มีระดับความต้องการสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.74, S.D.=.66$) รองลงมา คือ จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.59, S.D.=.64$) โดยความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ มีระดับความต้องการต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.38, S.D.=.79$)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.92, S.D.=.25$) โดยกิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็นประโยชน์มีระดับความต้องการสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.66, S.D.=.66$) รองลงมา คือ กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลายและตรงตามความต้องการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.47, S.D.=.88$) โดยมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน มีระดับความต้องการต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.32, S.D.=.47$) ดังตารางที่ 48

ตารางที่ 48 ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนเมือง ง

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนเมือง ง		ระดับความต้องการ n=152			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		4.12	.16	มาก	
1.1	อาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	4.74	.66	มากที่สุด	1
1.2	ความสะดวกในการเดินทาง	3.75	.86	มาก	13
1.3	จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอ	4.13	.54	มาก	9
1.4	ความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	4.11	.93	มาก	10
1.5	ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.93	.97	มาก	11
1.6	จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ	4.53	.64	มากที่สุด	2
1.7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	3.82	.93	มาก	12

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนเมือง ง		ระดับความต้องการ n=152			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.8	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	3.38	.79	ปาน กลาง	15
1.9	ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ	4.27	.45	มาก	6
1.10	ระยะเวลาในการให้บริการเหมาะสม	4.17	.99	มาก	7
1.11	มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย	3.57	.81	มาก	14
1.12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	4.34	.66	มาก	5
1.13	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของประชาชน/ ชุมชน	4.13	.53	มาก	8
1.14	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน	4.43	.82	มาก	4
1.15	มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน	4.48	.77	มาก	3
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.92	.25	มาก	
2.1	กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการของ ท่าน	3.61	.86	มาก	12
2.2	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้อง กับกิจกรรมที่จัดบริการ	3.97	.60	มาก	8
2.3	กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็น ประโยชน์	4.66	.66	มาก ที่สุด	1
2.4	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	4.00	1.00	มาก	7
2.5	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สอดคล้องและทันเหตุการณ์	4.26	.76	มาก	3
2.6	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย และตรงตาม ความต้องการของชุมชน	4.47	.88	มาก	2
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการให้แก่ชุมชนมีความต่อเนื่อง	3.83	.96	มาก	10
2.8	การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่	3.95	.97	มาก	9
2.9	มีการประชาสัมพันธ์ชัดเจนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	4.04	.86	มาก	6

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนเมือง ง		ระดับความต้องการ n=152			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.10	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	3.56	.84	มาก	13
2.11	ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม เหมาะสม	3.61	.73	มาก	11
2.12	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและ ประชาสัมพันธ์	4.05	.97	มาก	5
2.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรม	3.33	.47	ปาน กลาง	14
2.14	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	3.32	.47	ปาน กลาง	15
2.15	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	4.10	.46	มาก	4
รวมทุกด้าน		4.02	.17	มาก	

2.4.3 ผลการสนทนากลุ่มในชุมชนเมือง ง

จากการจัดสนทนากลุ่มของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้
ของชุมชนเมือง ง สรุปได้ดังนี้

1. ประเด็นสภาพปัจจุบันและปัญหาที่พบเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และการใช้บริการแหล่ง
เรียนรู้ในชุมชน

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาที่
พบจากแหล่งเรียนรู้และการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในชุมชนว่า กรุงเทพมหานครได้จัดบริการบ้าน
หนังสือในชุมชน และมีเจ้าหน้าที่บริการ มีลักษณะเป็นห้องสมุด มุ่งเน้นที่เด็กเป็นส่วนใหญ่ เป็น
แหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ และปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ รักการอ่าน ส่วนแหล่งเรียนรู้
อื่นๆ ภายในบริเวณชุมชน คณะกรรมการชุมชนได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการ
จัดบริการแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมต่างๆ ให้แก่คนในชุมชน ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยใช้ที่
ทำการชุมชนจัดฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นต่างๆ เช่น ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ ซ่อมมอเตอร์
ไซด์ ทำขยะหอม เป็นต้น และศูนย์บริการสาธารณสุข เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องสุขภาพของคนในชุมชน
และชุมชนอื่นๆ ในบริเวณใกล้เคียง

...บ้านหนังสือ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ มุ่งประเด็นไปที่เด็กเป็นส่วนใหญ่เป็นห้องสมุด
 หลายๆ ผู้ใหญ่ก็มาใช้บริการได้ แล้วก็มีการปลุกจิตสำนึกให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ รัก
 การอ่านในบางโอกาส ส่วนแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ก็มาจากแผนงานและโครงการของชุมชนเอง
 เป็นไปตามความต้องการของชุมชน เป็นการฝึกอบรมการพูดภาษาอังกฤษ AEC ใช้
 ที่ทำการชุมชนเป็นศูนย์การเรียนรู้ เปิดสอนหลักสูตรต่างๆ เช่น เรื่องการประกอบอาหาร
 การป้องกันและต่อต้านยาเสพติด การผลิตผลิตภัณฑ์ต่างๆ...

(สนทนากลุ่ม, 2 พฤศจิกายน 2557)

...จัดบริการให้แก่บุคคลทั่วไปตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่โดยเน้นผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน
 เด็กเยาวชนกลุ่มเสี่ยงใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนอก
 ห้องเรียน เป็นการเสริมทักษะให้กว้างขวาง...

(สนทนากลุ่ม, 2 พฤศจิกายน 2557)

...คนที่มาใช้บริการส่วนใหญ่แล้วเป็นเด็กไม่เกิน 20 แล้วก็เกิน 60 จะมี 2 ระดับเท่านั้น คน
 ที่ช่วงวัยตรงกลางมา แต่มาน้อย เฉพาะในหมู่บ้านนี้ จะมีเด็กมากกว่าผู้ใหญ่ เพราะว่า
 ส่วนมากคนวัยทำงานมักไม่เข้า เพราะกลับมาก็ประมาณ 6 โมงเย็นแล้ว ไม่มีเวลามา...

(สนทนากลุ่ม, 2 พฤศจิกายน 2557)

...แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ของ กทม. ไม่มี มีแต่ที่เป็นของชุมชนเอง ก็มีศูนย์การเรียนรู้ที่ กศน.
 เข้ามาทำให้ ใช้อบรมหลักสูตรหลายอย่าง ให้วิทยากรมาด้วย แล้วก็มีการบริการ
 สาธารณสุขให้ความรู้และดูแลสุขภาพทั่วไป นอกนั้นก็เรียนรอบๆ แต่ต้องเดินทางไป
 ไปเอง...

(สนทนากลุ่ม, 2 พฤศจิกายน 2557)

ด้านการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ ส่วนใหญ่เด็กและเยาวชนไม่ได้เข้ามาอ่านหนังสือ
 แต่สนใจทำกิจกรรมอื่นๆ เช่น ใช้บริการอินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิง สืบค้นข้อมูลตามความสนใจ
 และทำการบ้าน การเรียนเสริมในช่วงปิดภาคเรียน เป็นต้น โดยประสานกับเจ้าหน้าที่ในการทำ
 กิจกรรม ขอคำแนะนำและความช่วยเหลือในการทำกิจกรรมดังกล่าว นอกจากนั้นปัญหาที่พบเกี่ยวกับการ
 การจัดการบริการบ้านหนังสือในชุมชน ได้แก่ การขาดอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น
 คอมพิวเตอร์ ซอร์ฟแวร์ เป็นต้น

...ถามว่าเพียงพอไหม คอมพิวเตอร์ที่ให้มาตัวแรก ซอร์ฟแวร์มันเก่า แล้วไม่สามารถรองรับ
อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงได้...

(สนทนากลุ่ม, 2 พฤศจิกายน 2557)

2. ประเด็นการจัดแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่กรุงเทพมหานคร
จัดบริการให้แก่ชุมชน

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า บ้านหนังสือเป็นแหล่งเรียนรู้หลัก
ของชุมชน ซึ่งกรุงเทพมหานครโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดสรรหนังสือตามงบประมาณประจำปี
ให้แก่บ้านหนังสือ หนังสือส่วนใหญ่เป็นหนังสือประเภทสารคดี วารสาร หนังสือสำหรับเยาวชน และ
หนังสือเกี่ยวกับอาเซียน ที่จัดมอบให้แก่ชุมชนเท่านั้น ซึ่งบางครั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดส่งหนังสือ
ซ้ำซ้อนกัน กิจกรรมที่จัดบริการเป็นปกติ ได้แก่ การบริการหนังสือทั่วไป บริการวารสาร นิตยสารและ
หนังสือพิมพ์ บริการดูหนัง ฟังเพลงและอินเทอร์เน็ต จัดนิทรรศการ และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
เป็นครั้งคราวตามนโยบายที่ได้รับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเขต สำนักวัฒนธรรม
กีฬาและการท่องเที่ยว และสำนักพัฒนาสังคม กิจกรรมเสริมที่ดำเนินการ ได้แก่ โครงการครอบครัว
รักการอ่าน การสอนเสริมช่วงปิดภาคเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามโครงการ/
นโยบายการเป็นมหานครแห่งการอ่าน และการเป็นมหานครแห่งการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครโดย
การเชิญชวน ประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวตามสถานที่ต่างๆ การนำเด็กและ
เยาวชนบางส่วน of ชุมชนและชุมชนใกล้เคียงไปเข้าร่วมกิจกรรมตามโอกาส รวมทั้งการเข้าร่วม
กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมตามประเพณีที่หน่วยงานต่างๆ ของกรุงเทพมหานครจัดขึ้นตามโอกาสและ
วาระต่างๆ เช่น กิจกรรมวันแม่ กิจกรรมวันพ่อ กิจกรรมวันลอยกระทง ฯลฯ ส่วนกิจกรรมอื่นๆ ที่
กรุงเทพมหานครรับผิดชอบยังไม่มีดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากการจัดการศึกษาใน
ระบบที่ดำเนินการ โดยสถานศึกษาของกรุงเทพมหานครในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงชุมชนเท่านั้น ดังที่
ผู้ร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า

...ถ้าพูดถึงชุมชน บ้านหนังสือที่นี่จะเป็นหัวใจหลักของการอ่านหนังสือทั้งหมดของชุมชน
กิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหลายก็จะอยู่ตรงนี้ทั้งหมด นโยบายเขารณรงค์ให้เด็กอ่านหนังสือ
มุ่งเน้นที่เยาวชนให้รักการอ่าน เพราะเยาวชนเราอ่านหนังสือน้อยมาก เน้นให้เด็กอ่าน
หนังสือเยอะๆ เลยเกิดกิจกรรมต่างๆ โครงการครอบครัวรักการอ่านขึ้น...

(สนทนากลุ่ม, 2 พฤศจิกายน 2557)

...ตามความคิดของผม เด็กที่นี้ยังอ่านไม่ค่อยได้เลยครับ ป.3 ป.4 ยังอ่านไม่ค่อยได้เลย
ฐานะ ถ้าพอใช้ได้ เด็กค่อนข้างจะมีการอ่านดีพอสมควร ลูกเขาจะส่งไปเรียนพิเศษตลอด
แต่ถ้าเป็นเด็กที่ฐานะแบบหาเช้ากินค่ำ บางทีพ่อแม่สอนหนังสือลูกไม่ได้ ก็ต้องจัดกิจกรรม
สอนเสริม...

(สนทนากลุ่ม, 2 พฤศจิกายน 2557)

...ฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขต จะจัดหนังสือมาให้ และอีกที่ที่จัดซื้อมาให้คือสำนัก
วัฒนธรรม บางทีมันซ้ำกัน บางทีบางเล่ม ไม่ทราบว่าส่งมาทำไมเรื่องเดียวกัน 4 เล่ม ถาม
ว่าในระดับบ้านหนังสือมันไม่จำเป็นขนาดนั้น แค่เล่มเดียวก็โอเคแล้ว ถึงมีคนอ่าน เขาก็รอ
คิวกันได้...

(สนทนากลุ่ม, 2 พฤศจิกายน 2557)

...ก็เข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีทุกกิจกรรม วันสำคัญแห่งชาติและศาสนา ที่เขตเขาจัด
เขาเชิญชวนมาก็ไปแทบทุกครั้ง ส่วนอย่างอื่นก็ไม่เห็นเขาจัดอะไร...

(สนทนากลุ่ม. 2 พฤศจิกายน 2557)

...ในภาพรวม กทม. ยังไม่ได้จัดกิจกรรมอะไรเพิ่มเติม ที่เห็นชัดก็เป็นบ้านหนังสือชุมชน
คนได้ใช้ประโยชน์เต็มที่ ส่วนใหญ่เราประสานกับ กศน. เรื่องอาชีพ สถาบันการศึกษาเรื่อง
วิทยากรสอนภาษาอังกฤษ...

(สนทนากลุ่ม, 2 พฤศจิกายน 2557)

3. ประเด็นปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนประสบผลสำเร็จเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้และ
กิจกรรมการเรียนรู้ของคนในชุมชน

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนประสบ
ผลสำเร็จเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของคนในชุมชน ได้แก่

1) ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องให้สมาชิกในชุมชนได้
ทราบอย่างทั่วถึง โดยเสียงตามสาย การออกจดหมายเวียน

2) การประชุม ปรึกษาหารือกันเป็นประจำ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมคิด ร่วม
ทำ เพื่อประโยชน์ของชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองและชุมชนอยู่
ตลอดเวลา

3) การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เรื่องต่างๆ ตามโอกาสและความต้องการของชุมชน ได้แก่ ความรู้เรื่องภาษาอังกฤษ การทำผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น

4) การจัดกิจกรรมต่างๆ ที่มุ่งเน้นความสามัคคี และปลูกฝังอุดมการณ์ให้รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เช่น กิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์

5) การกำหนดนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนต้องมีการพิจารณา ร่วมกัน และต้องก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสาธารณะอย่างแท้จริง

6) ชุมชนมีการศึกษาเรียนรู้ตลอดเวลา และสนับสนุนการสร้างแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน ทั้งที่ได้รับการสนับสนุนจากกรุงเทพมหานครและหน่วยงานอื่นๆ รวมทั้งได้การเรียนรู้จาก ปัญหาและความต้องการของชุมชนในด้านต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ ต่อชุมชน เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในวิถีชีวิตของทุกคนในชุมชน

4. ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัด แหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า เป็นนโยบายที่ดีและเป็น ประโยชน์ต่อประชาชน ซึ่งการเรียนรู้ของคนจะแตกต่างกันไปตามสภาพและความพร้อมแต่ละชุมชน ทั้งในด้านการศึกษา สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนความต้องการในการเรียนรู้เป็น สำคัญ การกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนา จะต้องชี้แจงให้คนในชุมชนได้เข้าใจตรงกัน เพื่อการ ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ให้ประสบผลสำเร็จเป็นรูปธรรมและเกิดประโยชน์ต่อคนในชุมชน นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ ของกรุงเทพมหานครยังไม่ทั่วถึง ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบและไม่เข้าใจในรายละเอียด การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ ไม่คำนึงถึงผู้ปฏิบัติว่าจะเข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติได้หรือไม่ ดังที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า

...ต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนา อย่างของชุมชนนี้ กำหนดยุทธศาสตร์ วง กว้างๆไว้ 3 ลักษณะ อันที่หนึ่ง ยุทธศาสตร์ทำเพื่อการพัฒนา ไม่ว่าจะเรื่องของการศึกษา หรืออะไรก็แล้วแต่ ในภาพรวมของพื้นที่ทั้งหมด องค์กรรวมทั้งหมดเลยนะ แล้วอีกอันหนึ่ง ยุทธศาสตร์ในชุมชนซึ่งจะไปสัมพันธ์กับคนข้างนอก อันที่สามคือ ยุทธศาสตร์พัฒนาใน ชุมชนของตนเอง ในตัวเองเลยว่าจะทำอะไร ที่ผ่านมาชุมชน เมือง ง มองถึงว่า ในชุมชน ของตัวเองควรจะทำอะไร ไม่ว่าจะพัฒนาสภาพของจิตใจ พัฒนาสภาพอะไร รวมถึง การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาด้วยว่า น่าจะศึกษาอะไร น่าจะให้ความรู้อะไร เมื่อ เราพิจารณาตรงนี้เสร็จแล้ว เราจึงไปสู่กระบวนการว่า ในชุมชนเรา มีคนอยู่อย่างนี้ๆ เเยะ อย่างนี้ๆ ยุคปัจจุบันนี้ภาษาอังกฤษน่าจะมีคุณภาพ จึงทดลองดู เชิญให้ กศน. มาสอนอยู่ นานพอสมควร เมื่อสอนจบแล้วก็ดูกันว่า คนสนใจในการสอนดี แต่คนที่สนใจในการเรียน

ระดับของคนที่มาเรียนยังดีไม่พอ หมายความว่าคนที่มาเรียนยังไม่สามารถเอาความรู้ที่มีไปใช้ประโยชน์ได้จริง ผมอยากให้คนที่มาเรียน เด็ก ลูกหลาน รวมทั้งพวกคนที่ขับมอเตอร์ไซค์ก็ดี แท็กซี่ก็ดี ได้มีความรู้ในการพูดง่ายๆ แต่ประชาสัมพันธ์ ชุมชนยังด้อย ยังปลูกไม่ถึงที่จะให้คนเข้ามาเรียน ทดลองไปแล้ว เรียนไปแล้ว ก็คิดว่าต้องจัดทำอีกครั้งหนึ่ง อันที่สองเรื่องปลูกให้คนหันมาสนใจเรื่องอาชีพ มีความรู้เรื่องการทำขยะหอมก็ดี การทำน้ำยา คนสนใจพอสมควร และอันที่สาม คือ เมื่อเร็วๆ นี้เราปลูกให้คนสนใจในเรื่องอาชีพต่างๆ การซ่อมมอเตอร์ไซค์ก็ดี เรื่องของการต่อคอมพิวเตอร์อะไรก็ดีนะ อันนี้ก็ได้อผลพอสมควรนะครับ...

(สนทนากลุ่ม, 2 พฤศจิกายน 2557)

5. ประเด็นกรุงเทพมหานครควรมีแนวทางในการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ชุมชนของท่านอย่างไร

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า กรุงเทพมหานครควรมีแนวทางในการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ชุมชน ดังนี้

5.1 การกำหนดยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร ควรพิจารณาสภาพจริงของแต่ละชุมชน จากบริบทสภาพพื้นที่ สภาพสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน เพื่อนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือแนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้

...ปัญหาของแต่ละชุมชนไม่เหมือนกัน ในมุมมองของแต่ละชุมชน มันเหมือนกับมองภูเขาอยู่สักลูก ทิศตะวันออกมองภูเขาลูกนั้นน่าจะเหมือนนก ก็เลยบอกว่าจะเหมือนนก วิธีทำอะไรต่ออะไรยังไง คนทิศตะวันตกอาจจะมองเห็นเป็นรูปช้าง มุมมองต่างกัน ภาพมันคนละมุมมองกัน เพราะอยู่คนละพื้นที่ ถ้ากทม.ทำดีจริงๆ ก็ลองเอามุมมองของทั้งหลาย มาดูว่า จะทำภูเขาลูกนี้ให้มันเกิดประโยชน์อะไรได้รอบด้าน ด้านหนึ่งอาจจะเกษตรดี ด้านหนึ่งมีน้ำผ่านอาจจะทำเรื่องการท่องเที่ยวอะไรก็ว่ากันไป...

(สนทนากลุ่ม, 2 พฤศจิกายน 2557)

...สภาพของสังคมในพื้นที่นั้น แต่ละพื้นที่นี้ก็มีความแตกต่างกัน แล้วความต้องการของแต่ละชุมชนไม่เหมือนกันทุกชุมชน ชุมชนเมืองมีความต้องการอย่างหนึ่ง ชุมชนแออัดมีความต้องการอีกอย่างหนึ่ง เพราะฉะนั้นอย่างนี้... พูดถึงการศึกษา บริเวณตรงนี้ทั้งหมดตลอดถนนเส้นนี้ โรงเรียนที่จะไปเรียน มีโรงเรียนคอนเมื่องเท่านั้นเอง ซึ่งไกลพอสมควร แต่ไม่เป็นไร ก็พอได้ โรงเรียนอยู่ไกลแต่ไม่มีรถที่จะไป ชาวบ้านก็ลำบากพอสมควร เพราะฉะนั้น

มันก็เป็นอุปสรรคทำให้การศึกษาไม่ดีเท่าที่ควร เพราะฉะนั้นการที่ กศน. มาตั้งขึ้น ก็มี ส่วนส่งเสริมโรงเรียน...

(สนทนากลุ่ม, 2 พฤศจิกายน 2557)

5.2 การจัดแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมต่างๆ ต้องสอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน ได้แก่ การส่งเสริมการประกอบอาชีพ การรวมกลุ่มกิจกรรมชุมชน สหกรณ์ชุมชน

...การจัดแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมตามเรียนรู้ต้องให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตตามความต้องการชุมชน ด้านการประกอบอาชีพ การรวมกลุ่มกิจกรรมชุมชน หรือสหกรณ์ชุมชน...

(สนทนากลุ่ม, 2 พฤศจิกายน 2557)

5.3 การประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานที่จัดการศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่สมาชิกในชุมชนในเรื่องของการแก้ปัญหาต่างๆ เช่น การซ่อมแซมวัสดุเครื่องใช้ ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

5.4 การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้หรือกิจกรรมการเรียนรู้ ควรจัดเป็นระยะเวลา/จำนวนครั้งมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำเป็นตารางกิจกรรมที่ชัดเจน และประชาสัมพันธ์เป็นระยะเวลานานขึ้น เพื่อให้ประชาชนในชุมชนและผู้สนใจได้รับทราบข่าวสาร และเตรียมตัวเข้าร่วมกิจกรรมได้ทันตามกำหนด

...จัดโครงการดีไหม ดี แต่ว่าทำไมไม่มา ปัญหาเรื่องการประชาสัมพันธ์ เพราะเวลาถ้าจะให้ประชาสัมพันธ์จริงๆ คุณส่งมาที่สำนักงานเขต ฝ่ายพัฒนาชุมชน ให้บ้านหนังสือกระจาย เขาสามารถกระจายข่าวสารได้ดีมาก แต่ไม่มีรายละเอียด ได้แต่ฟังนโยบาย กว่าได้มา จ่อๆ 2-3 วันจะจัดงานแล้ว...

(สนทนากลุ่ม, 2 พฤศจิกายน 2557)

...ใช้เวลาประชาสัมพันธ์น้อยมาก ไม่ประชาสัมพันธ์แต่เนิ่นๆ เหมือนกับรับนโยบายเร่งด่วนมา แล้วก็มาประชาสัมพันธ์ ใกล้ๆจะจัดงานเลย ประชาชนก็เลยรู้น้อย แล้วก็ไปร่วมกิจกรรมน้อยส่วนมากจะใช้ลักษณะเกณฑ์คนไป ถามว่าเกณฑ์ไปดีไหม ผมว่าดี ทำดีมากเลย แต่พอไปแล้วไม่เข้าใจว่า น่าจะเอาเด็กๆมา ให้โรงเรียนจัดมาอย่างน้อยโรงเรียนละ 30 คน เพราะว่าได้ความรู้มากเลย การทำขนมแบบแพนเค้กง่ายๆ วาดรูป พันท์กระเป่า ง่ายเด็กสามารถตอบคำถามอะไรก็ได้ ได้ความรู้....

(สนทนากลุ่ม, 2 พฤศจิกายน 2557)

... ก็เคยพาเด็กไปทัศนศึกษากับสำนักงานเขต พาผู้ปกครองกับเด็กไปเกี่ยวกับวัฒนธรรมในกรุงเทพฯ ไปหอศิลป์ตรงสนามหลวง ไปเดินดูวัด พระราชสำนัก แฉะๆ แม่น้ำ เจ้าพระยา บางอย่าง บางโครงการดีๆ อยู่ๆ ก็หายไป บางทีแต่ละชุมชนไป คนที่อยากไปไม่ได้ไป คนที่ไม่ได้ไปตั้งธงมาให้ จัดเด็กจัดผู้ปกครองมา 50 คน เอาคนที่อยากจะไป ก็ให้ชุมชนที่เขาเลยมาร่วมงานกับทางผม ทางบ้านหนังสือ คือชุมชนในหมู่บ้านนี้เด็กน้อย เพราะหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่ผู้เกษียณอายุเยอะ แล้วจะอยู่บ้านกับลูกกับหลาน โดยที่ทำงานอะไรทุกอย่าง แรงงานจะเป็นระดับผู้สูงอายุทั้งนั้น จัดงานแต่ละทีก็จะเป็นของผู้สูงอายุ ที่จะเป็นวัยทำงานจริงๆ ไม่มี ถ้ามีคือเขาต้องเลิกงานมาถึงจะมาช่วย ...

(สนทนากลุ่ม, 2 พฤศจิกายน 2557)

5.5 ควรเตรียมความพร้อมของหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ และบุคลากรที่มีหน้าที่หรือเกี่ยวข้องให้เข้าใจนโยบาย ยุทธศาสตร์ เพื่อการนำไปสู่การปฏิบัติจริงตามบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน โดยประสานงานและบูรณาการโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน นอกจากนี้ควรพัฒนาความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการให้บริการแก่ประชาชนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อการบริการอย่างทั่วถึงและตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ เช่น ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต แท็บเล็ต ฯลฯ ด้วยการจัดอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

5.6 ควรมีการจัดหาและเพิ่มเติมด้านวัสดุอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการได้อย่างทั่วถึงและตรงตามความต้องการ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต ความเร็วสูง หนังสือ ฯลฯ

2.5 ชุมชนแออัด จ

2.5.1 สภาพทั่วไปของชุมชนแออัด จ

ความเป็นมา

ชุมชนแออัด จ เป็นชุมชนแออัด ตั้งอยู่บนที่ดินของกรมธนารักษ์ ขนาดพื้นที่ประมาณ 19 ไร่ ในพื้นที่ของเขตสาทร ตั้งอยู่บริเวณกลางเมืองและบริเวณโดยรอบเป็นที่ตั้งของหน่วยงาน สถาบัน และโรงแรมที่มีชื่อเสียง มีเส้นทางเข้า-ออกชุมชนได้หลายทาง และสะดวกในการเดินทาง การตั้งชุมชนแออัดแห่งนี้เริ่มด้วยการบุกรุกพื้นที่เข้ามาโดยไม่มีสัญญาเช่า ชาวบ้านรุ่นบุกเบิกคือ คนชนบทจากหลายภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อพยพเข้ามาหางานทำในเมือง และปลูกบ้านเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยร่วมกัน เดิมพื้นที่แถบนี้เป็นทุ่งนา สวนพลู สวนฝรั่ง บางส่วนเป็นป่าอ้อ ป่ากรกเครือ มีผู้คนเข้ามาปลูกบ้านที่ละหลัง และทยอยกันเข้ามาจนมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ต่อมาความเจริญเติบโตของเมืองได้เพิ่มมากขึ้น และเติบโตรวดเร็วในราว 20 ปีที่ผ่านมา ปัจจุบันชุมชนถูกโอบล้อมด้วยอาคารสูงทันสมัยหลายแห่ง กลายเป็นชุมชนแออัดท่ามกลางชุมชนเมือง

เดิมชุมชนยังไม่มีน้ำ ไฟ หรือสาธารณูปโภคใดๆ รองรับ ส่วนใหญ่ชาวบ้านร้อยละ 80 มีอาชีพเก็บของเก่าขาย เด็กๆ ลูกหลานบางคนก็นำถังมลูกกอล์ฟที่มาจากฝั่งสนามกอล์ฟไปขาย บ้างก็จับหนอนแดงไปขายคนเลี้ยงปลา บางคนจับปลามาขายและทำเป็นอาหารรับประทาน ต่อมาบ้านเรือนหนาแน่นมากขึ้นเรื่อยๆ จากการย้ายถิ่นของประชาชนที่ถูกไล่ที่จากเขตอื่นๆ สภาพความเป็นอยู่โดยรวมมีลักษณะอย่างที่คุณทั่วไปรู้จักกันในชื่อว่าสลัม หรือชุมชนแออัด มีการปลูกบ้านรูกำคูลคลอง ลำธารสาธารณะ และประสบกับปัญหาการไล่ที่ (ราวปี 2526-2527) ต่อมาด้านสาธารณูปโภคต่างๆ เริ่มมีความพร้อมมากขึ้น แต่ชาวบ้านยังคงประสบปัญหาความไม่มั่นคงในเรื่องที่อยู่อาศัยเรื่อยมา "ชุมชนแออัด จ" ถือเป็นชุมชนใหญ่ มีการดูแลกันในรูปคณะกรรมการชุมชน ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกในชุมชนและได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ โดยมีวาระครั้งละ 4 ปี

ราวต้นปี พ.ศ. 2547 เกิดเหตุเพลิงไหม้ชุมชน สาเหตุเกิดจากไฟฟ้าลัดวงจร ส่งผลให้พื้นที่ทั้งหมด ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนประมาณ 8,000 คน จำนวน 1,700 ครอบครัว สูญเสียที่อยู่อาศัยและทรัพย์สิน เนื่องจากไม่สามารถขนย้ายสิ่งของออกจากบ้านเรือนได้ จากสภาพชุมชนที่ไม่มีถนน มีแต่ทางเดินเท้าแคบๆ ที่ใช้สัญจรเข้าออกได้เท่านั้น อีกทั้งบ้านเรือนก็มีลักษณะเป็นบ้านไม้อัดมุงสังกะสีเก่าๆ ที่เป็นเชื้อเพลิงอย่างดี รถดับเพลิงเองก็เข้าไปดับเพลิงภายในพื้นที่ได้ยากลำบาก รวมทั้งเวลาเกิดเหตุเป็นเวลาทีประชาชนส่วนมากออกไปทำงานหาเลี้ยงชีพ มีแต่เด็กๆ แม่บ้านและคนชราอยู่ภายในชุมชน ทำให้ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนจากการไร้ที่อยู่อาศัยเป็นอย่างมาก

ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติให้กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และการเคหะแห่งชาติ ร่วมกันกำหนดรูปแบบการปรับปรุงพัฒนาที่ดินแปลงที่เกิดอค์ภัย เพื่อให้ผู้ประสบภัยที่อาศัยเดิมทุกคนสามารถเข้าอยู่อาศัยได้ โดยให้เช่าอยู่อาศัยในระยะยาว ทางชุมชนจึงรวมกลุ่มเพื่อสรรหาผู้นำให้เป็นประธานรุ่นแรก โดยประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้เกิดเวทีพูดคุยในการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านและให้ข้อมูลในการที่จะเข้าร่วมโครงการสร้างบ้านให้แก่ผู้ประสบภัย ผลจากการประชุมหลายครั้งประชาชนในชุมชนเลือกที่จะดำเนินการ 2 ลักษณะ คือ ประชาชนร้อยละ 60 เข้าร่วมโครงการบ้านเอื้ออาทรที่ดำเนินการโดยการเคหะแห่งชาติ และร้อยละ 40 เข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงเป็นผู้รับผิดชอบ ส่วนเรื่องที่ดินนั้นให้

เช่าในระยะยาวกับกรมธนารักษ์ บ้านเอื้ออาทรนั้น การเคหะแห่งชาติดำเนินการสร้างให้ในลักษณะแฟลต โดยชาวบ้านที่ได้แจ้งความประสงค์ไว้สามารถเข้าอยู่อาศัยในลักษณะของผู้เช่ากับการเคหะแห่งชาติ ส่วนบ้านมั่นคงจะเป็นการสร้างบ้านที่ชาวบ้านเป็นผู้ประสงค์ที่จะสร้างเองอย่างครบวงจร โดยชาวบ้านที่ประสงค์จะเข้าร่วมกับโครงการบ้านมั่นคงมีทั้งหมด 330 ราย ได้รับส่วนแบ่งพื้นที่ประมาณ 8 ไร่ จัดรูปแบบบ้านได้ประมาณ 50 หน่วย/ไร่ ซึ่งเพียงพอที่จะรองรับสมาชิกทั้งหมดโดยชาวบ้านจะได้กรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง

ชาวชุมชนที่เข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงได้มีการรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เมื่อปี พ.ศ. 2547 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนสำหรับโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์แบ่งเป็น 15 กลุ่มย่อย และแบ่งเป็นทีมต่างๆ หลายทีม ได้แก่ ทีมสิ่งแวดล้อม ทีมพัฒนาอาชีพ ทีมพัฒนาความรู้ ทีมวิถีวัฒนธรรม ทีมสวัสดิการ ทีมการเงิน ทีมรักษาดูแลชุมชน ทีมสุขภาพ ทีมประชาสัมพันธ์ ทีมระเบียบชุมชน ทีมก่อสร้าง และทีมจัดซื้อ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และสร้างระบบสังคมในการอยู่ร่วมกัน

ในส่วนของแบบบ้านนั้น ชุมชนจะเป็นผู้เสนอความคิดและแนวทางในการออกแบบบ้านของตนเอง โดยแบ่งตามกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มค้าขาย กลุ่มทำงานนอกบ้าน กลุ่มรถเข็น เป็นต้น และมีการนำประเด็นของผู้เช่ามาพิจารณาด้วย โดยมีสถาปนิกชุมชนเป็นผู้สนับสนุนในการออกแบบ ซึ่งได้แบบบ้านออกมาหลายแบบทั้งบ้าน 2 ชั้นและ 3 ชั้น พื้นที่ใช้สอยตั้งแต่ 37-77 ตารางเมตร ราคาประมาณ 147,000 บาท

ส่วนการพัฒนาาระบบสาธารณูปโภคนั้น ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก โครงการบ้านมั่นคง 14,850,000 บาท รวมทั้งได้รับอนุมัติสินเชื่อเพื่อการสร้างบ้านดังกล่าว จำนวน 46,631,160 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อปี

พ.ศ. 2548 ชุมชนแออัด จ ได้จัดพิธีวางศิลาฤกษ์และพิธีมอบสัญญาการเช่าที่ดินจากกรมธนารักษ์ เพื่อเริ่มดำเนินการก่อสร้างทั้งบ้านมั่นคงและบ้านเอื้ออาทรตามความประสงค์ที่ชาวบ้านต้องการ ซึ่งมีความแตกต่างกัน โดยบ้านเอื้ออาทรรัฐเป็นผู้สร้างให้ แต่บ้านมั่นคงชาวบ้านเป็นผู้สร้างเอง และมีแผนพัฒนาชุมชนในการสร้างอาชีพเสริมให้แก่กลุ่มแม่บ้าน สร้างสวัสดิการให้แก่คนในชุมชน ได้แก่ ผู้ด้อยโอกาส คนแก่ เด็ก รวมทั้งช่วยกันสอดส่องดูแลเรื่องสิ่งเสพติดในชุมชนอีกด้วย

สภาพสังคมและเศรษฐกิจ

สภาพที่อยู่อาศัยในชุมชนมีลักษณะเป็นอาคารห้องแถวและอาคารห้องชุด 4 ชั้น มีทางสัญจรโดยรอบสะดวก จำนวนประชากร 1,068 คน 249 ครัวเรือน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประชากรประกอบอาชีพหลากหลาย ได้แก่ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 50 ขับรถยนต์และจักรยานยนต์ สาธารณะร้อยละ 30 ค้าขายร้อยละ 10 ลูกจ้าง/พนักงานของรัฐร้อยละ 0.5 และอาชีพอิสระ (ผู้รับเหมา) ร้อยละ 0.5

แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ได้แก่ มงคลสถาน อาคารอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลาน
ออกกำลังกาย ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์เด็กอนุบาล

ชุมชนได้มีการจัดตั้งกองทุนและกลุ่มต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ดังนี้

1. กองทุนและกลุ่มสวัสดิการบ้านมั่นคง
2. กองทุนแม่ของแผ่นดิน
3. กองทุนแม่บ้านสู้
4. กองทุนเพื่อนช่วยเพื่อน
5. กองทุนแม่บ้าน
6. กองทุนขยะ
7. สวัสดิการสมาชิกและครอบครัว
8. ชมรมฌาปนกิจสงเคราะห์
9. ชมรมส่งเสริมสุขภาพ
10. ชมรมอาสาสมัครสาธารณสุข

การจัดตั้งกลุ่มในปัจจุบัน

1. กลุ่มสหกรณ์เพื่อที่อยู่อาศัย
2. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
3. กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์
4. กลุ่มแม่บ้านอาชีพ
5. กลุ่มแม่บ้านเพื่อสังคม
6. กลุ่มกองทุนแม่
7. กลุ่มเยาวชนคนอาสา
8. ชมรมนาฏศิลป์
9. กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง
10. ชมรมโรครีอริง
11. กลุ่มนักรบเหรียญบาท

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

จากการสัมภาษณ์พบว่า เมื่อการต่อสู้เพื่อที่อยู่อาศัยในช่วงแรกของการจัดตั้งชุมชน
ประสบผลสำเร็จแล้ว ชุมชนจึงหันมาให้ความสำคัญเกี่ยวกับพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ด้วย
การประสานความร่วมมือหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาศักยภาพของ
คนในชุมชน จัดตั้งเป็นกลุ่มต่างๆ แบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน ทุกคนเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามทำหน้าที่ใน

ส่วนที่ตนเองรับผิดชอบอย่างเต็มที่ ส่งผลให้ชุมชนประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง และเป็นชุมชนตัวอย่างให้แก่ชุมชนอื่นๆ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของชุมชนแออัด จ ได้แก่

1. ผู้นำได้รับการยอมรับจากสมาชิกในชุมชน และสามารถประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน
2. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการประชุม จัดกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ และเน้นประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกในชุมชนรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของชุมชน
3. ชุมชนมีการศึกษาเรียนรู้ตลอดเวลา สนับสนุนการสร้างแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน และจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ อยู่เสมอ
4. การประสานความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการศึกษา ฝึกอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนการสนับสนุนต่างๆ ที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาคนในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้และศึกษาตลอดชีวิต
5. สร้างเยาวชนเครือข่ายในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ได้แก่ กลุ่มนักรบเหรียญบาท กลุ่มเยาวชนคนอาสา

2.5.2 ผลการวิจัยเชิงสำรวจชุมชนแออัด จ

1) สถานภาพทั่วไปของผู้ใช้บริการในชุมชนแออัด จ

สถานภาพทั่วไปของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ จำนวน 154 คน พบว่า ผู้ใช้บริการเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านจัดสรร/บ้านเดี่ยว/ทาวน์เฮาส์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.65 อาศัยในคอนโดมิเนียม/แฟลตจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 12.95 และอาศัยในชุมชนแออัด จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 86.36 เป็นเพศชายจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 50.65 เป็นเพศหญิง จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 49.35

ผู้ใช้บริการมีช่วงอายุ 15-19 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 11.69 ช่วงอายุ 20 - 25 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 23.38 ช่วงอายุ 26-35 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 24.03 ช่วงอายุ 36 - 45 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 10.39 ช่วงอายุ 46-60 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 16.88 และอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 13.64 ระดับการศึกษา ต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 17.53 ประถมศึกษา จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 37.66 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 29.22 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 15.58

ผู้ให้บริการประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 75.32 ประกอบอาชีพส่วนตัว จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 16.23 และนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 8.44 มีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 6,000-10,000 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ

7.14 ระหว่าง 10,001–15,000 บาท จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 85.71 ระหว่าง 15,001–20,000 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 และผู้ใช้บริการที่ตอบแบบสอบถามนับถือศาสนาพุทธ จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 78.57 ศาสนาคริสต์ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 และศาสนาอิสลาม จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 12.32 ดังตารางที่ 49

ตารางที่ 49 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเภทที่อยู่อาศัย		
1.1 หมู่บ้านจัดสรร/บ้านเดี่ยว/ทาวน์เฮาส์	1	0.65
1.2 ตึกแถว/อาคารพาณิชย์	-	-
1.3 คอนโดมิเนียม/แฟลต	20	12.99
1.4 ชุมชนแออัด	133	86.36
รวม	154	100.00
2. เพศ		
2.1 ชาย	78	50.65
2.2 หญิง	76	49.35
รวม	154	100.00
3. อายุ		
3.1 15 – 19 ปี	18	11.69
3.2 20 – 25 ปี	36	23.38
3.3 26 – 35 ปี	37	24.03
3.4 36 – 45 ปี	16	10.39
3.5 46 – 60 ปี	26	16.88
3.6 มากกว่า 60 ปี	21	13.64
รวม	154	100.00
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ต่ำกว่าประถมศึกษา	27	17.53
4.2 ประถมศึกษา	58	37.66
4.3 มัธยมศึกษาตอนต้น	45	29.22

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
4.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	24	15.58
4.5 อนุปริญญา/ปวส.	-	-
4.6 ปริญญาตรี	-	-
4.7 สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
รวม	154	100.00
5. อาชีพ		
5.1 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	-	-
5.2 รับจ้าง	116	75.32
5.3 ประกอบอาชีพส่วนตัว	25	16.23
5.4 นักเรียน/นักศึกษา	13	8.44
5.5 แม่บ้าน	-	-
รวม	154	100.00
6. รายได้ต่อเดือน		
6.1 ต่ำกว่า 6,000 บาท	-	-
6.2 6,000 – 10,000 บาท	11	7.14
6.3 10,001 – 15,000 บาท	132	85.71
6.4 15,001 – 20,000 บาท	11	7.14
6.5 20,001 – 30,000 บาท	-	-
6.6 30,001 – 40,000 บาท	-	-
6.7 40,001 – 50,000 บาท	-	-
6.8 มากกว่า 50,000 บาท	-	-
รวม	154	100.00
7. ศาสนา		
7.1 พุทธ	121	78.57
7.2 คริสต์	14	9.09
7.3 อิสลาม	19	12.34
รวม	154	100.00

2) การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ พบว่า เคยใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงชุมชนจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 53.25 และไม่เคยใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงชุมชน จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 6.75

ผู้ที่เคยใช้บริการลำดับที่ 1 และลำดับที่ 4 ใช้บริการห้องสมุด/บ้านหนังสือสูงที่สุด จำนวน 33 คนและ 26 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 และ 16.88 ลำดับที่ 2 ใช้บริการพิพิธภัณฑ์/หอศิลป์สูงที่สุด จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 ลำดับที่ 3 ใช้บริการศูนย์เยาวชนสูงที่สุด จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 25.32 ลำดับที่ 5 ใช้บริการการฝึกอบรมระยะสั้นสูงที่สุด จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 32.47 ลำดับที่ 6 ใช้บริการการใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุด จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 26.62 ดังตารางที่ 50

ตารางที่ 50 จำนวนและร้อยละของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
1. การใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงชุมชน		
1.1 เคยใช้บริการ	82	53.25
1.2 ไม่เคยใช้บริการ	72	46.75
รวม	154	100.00
2. แหล่งเรียนรู้ที่ใช้บริการหรือกิจกรรมที่เข้าร่วม		
2.1 เลือกตอบลำดับที่ 1		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	33	21.43
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	3	1.95
ศูนย์เยาวชน	8	5.19
การพบกลุ่มตามความสนใจ	21	13.64
การฝึกอบรมระยะสั้น	7	4.55
การใช้อินเทอร์เน็ต	10	6.49
2.2 เลือกตอบลำดับที่ 2		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	3	1.95
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	33	21.43
ศูนย์เยาวชน	21	13.64

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
การพบกลุ่มตามความสนใจ	17	11.04
การฝึกอบรมระยะสั้น	8	5.19
การใช้อินเทอร์เน็ต	-	-
2.3 เลือกตอบลำดับที่ 3		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	7	4.55
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	21	13.64
ศูนย์เยาวชน	39	25.32
การพบกลุ่มตามความสนใจ	4	2.60
การฝึกอบรมระยะสั้น	3	1.95
การใช้อินเทอร์เน็ต	8	5.19
2.4 เลือกตอบลำดับที่ 4		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	26	16.88
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	7	4.55
ศูนย์เยาวชน	6	3.90
การพบกลุ่มตามความสนใจ	20	12.99
การฝึกอบรมระยะสั้น	3	1.95
การใช้อินเทอร์เน็ต	20	12.99
2.5 เลือกตอบลำดับที่ 5		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	7	4.55
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	11	7.14
ศูนย์เยาวชน	1	.65
การพบกลุ่มตามความสนใจ	10	6.49
การฝึกอบรมระยะสั้น	50	32.47
การใช้อินเทอร์เน็ต	3	1.95
2.6 เลือกตอบลำดับ 6		
ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	6	3.90
พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	7	4.55
ศูนย์เยาวชน	7	4.55
การพบกลุ่มตามความสนใจ	10	6.49

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
การฝึกอบรมระยะสั้น	11	7.14
การใช้อินเทอร์เน็ต	41	26.62

จำนวนครั้งของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ พบว่า มีผู้ใช้บริการ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 26.62 ใช้บริการ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 15.58 ใช้บริการนานๆ ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 11.04

การทราบข่าวการจัดกิจกรรมต่างๆ จาก ครู/สถานศึกษาจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 จากผู้นำชุมชน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.84 จากสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ประกาศ แผ่นพับ ใบปลิว จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 8.44 จากสื่อออนไลน์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 22.08 จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 9.74 ดังตารางที่ 51

ตารางที่ 51 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการทราบข่าวการจัดกิจกรรม

การใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการทราบข่าวการจัดกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
3. จำนวนครั้งของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้หรือเข้าร่วมกิจกรรม		
3.1 1 ครั้งต่อสัปดาห์	41	26.62
3.2 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์	24	15.58
3.3 ทุกวันต่อสัปดาห์	-	-
3.4 นานๆ ครั้งต่อสัปดาห์	17	11.04
3.5 ทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม	-	-
4. การทราบข่าวการจัดกิจกรรมต่างๆ		
4.1 ครู/สถานศึกษา	11	7.14
4.2 ผู้นำชุมชน	9	5.84
4.3 สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ประกาศ แผ่นพับ ใบปลิว	13	8.44
4.4 สื่อออนไลน์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์	34	22.08
4.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	15	9.74

หน่วยงานที่จัดกิจกรรมต่างๆ ให้แก่ชุมชน พบว่า ลำดับที่ 1 โรงเรียน เป็นหน่วยงานที่จัดกิจกรรมต่างๆ สูงที่สุด จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 24.68 ลำดับที่ 2 และ 4 หน่วยงาน/องค์กรของรัฐสูงที่สุด จำนวน 40 คน และ 32 คน คิดเป็นร้อยละ 25.97 และ 20.78 ลำดับที่ 3 หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม. สูงที่สุด จำนวน 51 คิดเป็นร้อยละ 33.12 ลำดับที่ 5 หน่วยงาน/องค์กรเอกชนสูงที่สุด จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 24.68 ดังตารางที่ 52

ตารางที่ 52 จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่จัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน

หน่วยงานที่จัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
5.1 เลือกตอบลำดับที่ 1		
โรงเรียน	38	24.68
สำนักงานเขต	-	-
หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.	-	-
หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ	10	6.49
หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	34	22.08
5.2 เลือกตอบลำดับที่ 2		
โรงเรียน	1	.65
สำนักงานเขต	32	20.78
หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.	-	-
หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ	40	25.97
หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	9	5.84
5.3 เลือกตอบลำดับที่ 3		
โรงเรียน	-	-
สำนักงานเขต	30	19.48
หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.	51	33.12
หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ	-	-
หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	1	.65
5.4 เลือกตอบลำดับที่ 4		
โรงเรียน	30	19.48
สำนักงานเขต	20	12.99
หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.	-	-
หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ	32	20.78

หน่วยงานที่จัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	-	-
5.5 เลือกลงตอบลำดับที่ 5		
โรงเรียน	13	8.44
สำนักงานเขต	-	-
หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.	31	20.13
หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ	-	-
หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	38	24.68

3) สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.19$, $S.D.=.09$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.21$, $S.D.=.12$) โดยการมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชนสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.30$, $S.D.=.46$) รองลงมา คือ จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.27$, $S.D.=.45$) โดยมีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.13$, $S.D.=.34$)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.19$, $S.D.=.09$) โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.34$, $S.D.=.48$) รองลงมา คือ กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลายและตรงตามความต้องการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.30$, $S.D.=.46$) และการสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศ ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.05$, $S.D.=.21$) ดังตารางที่ 53

ตารางที่ 53 สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ		ระดับความเป็นจริง n=154			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		3.21	.12	ปานกลาง	
1.1	อาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	3.21	.41	ปานกลาง	5
1.2	ความสะดวกในการเดินทาง	3.18	.39	ปานกลาง	12
1.3	จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอ	3.25	.44	ปานกลาง	3
1.4	ความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.19	.40	ปานกลาง	9
1.5	ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.20	.40	ปานกลาง	8
1.6	จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ	3.27	.45	ปานกลาง	2
1.7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือ ผู้ให้บริการ	3.15	.36	ปานกลาง	14
1.8	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	3.19	.40	ปานกลาง	9
1.9	ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ	3.16	.37	ปานกลาง	13
1.10	ระยะเวลาในการให้บริการเหมาะสม	3.23	.42	ปานกลาง	4
1.11	มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย	3.13	.34	ปานกลาง	15
1.12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	3.18	.38	ปานกลาง	11
1.13	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของประชาชน/ชุมชน	3.21	.41	ปานกลาง	5
1.14	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน	3.30	.46	ปานกลาง	1
1.15	มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน	3.21	.41	ปานกลาง	5

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ		ระดับความเป็นจริง n=154			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.19	.09	ปานกลาง	
2.1	กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการของท่าน	3.14	.34	ปานกลาง	10
2.2	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดบริการ	3.14	.35	ปานกลาง	13
2.3	กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็นประโยชน์	3.29	.45	ปานกลาง	3
2.4	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.17	.38	ปานกลาง	8
2.5	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สอดคล้องและทันเหตุการณ์	3.14	.34	ปานกลาง	10
2.6	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย และตรงตามความต้องการของชุมชน	3.30	.46	ปานกลาง	2
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการให้แก่ชุมชน มีความต่อเนื่อง	3.19	.39	ปานกลาง	6
2.8	การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่	3.13	.34	ปานกลาง	14
2.9	มีการประชาสัมพันธ์ชัดเจนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	3.26	.44	ปานกลาง	4
2.10	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	3.19	.40	ปานกลาง	7
2.11	ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมเหมาะสม	3.25	.43	ปานกลาง	5
2.12	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์	3.14	.34	ปานกลาง	10
2.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา กิจกรรม	3.16	.36	ปานกลาง	9
2.14	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	3.34	.48	ปานกลาง	1

สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ		ระดับความเป็นจริง n=154			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.15	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	3.05	.21	ปาน กลาง	15
รวมทุกด้าน		3.19	.09	ปาน กลาง	

4) ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน

แออัด จ

ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.87$, $S.D.=.19$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.91$, $S.D.=.21$) โดยความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการมีปัญหาสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.40$, $S.D.=.63$) รองลงมา คือ มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.31$, $S.D.=.84$) และจำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.42$, $S.D.=.68$)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.83$, $S.D.=.22$) โดยสื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดบริการมีปัญหาสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.20$, $S.D.=.90$) รองลงมา คือ กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.04$, $S.D.=.75$) โดยการนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ มีปัญหาต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.61$, $S.D.=.89$) ดังตารางที่ 54

ตารางที่ 54 ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ

ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ		ระดับปัญหา n=154			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		3.91	.21	มาก	
1.1	อาคารสถานที่ที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	4.07	.26	มาก	5
1.2	ความสะดวกในการเดินทาง	3.74	.81	มาก	11
1.3	จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและ เพียงพอ	3.42	.68	ปาน กลาง	15
1.4	ความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.94	.43	มาก	6

ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ		ระดับปัญหา n=154			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.5	ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	4.27	.71	มาก	3
1.6	จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ	3.50	.83	มาก	14
1.7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือ ผู้ให้บริการ	3.85	.57	มาก	8
1.8	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	4.40	.63	มาก	1
1.9	ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ	3.81	.78	มาก	9
1.10	ระยะเวลาในการให้บริการเหมาะสม	4.26	.66	มาก	4
1.11	มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย	4.31	.84	มาก	2
1.12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	3.74	.77	มาก	10
1.13	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของ ประชาชน/ชุมชน	3.71	.92	มาก	12
1.14	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการ ชุมชน	3.89	.60	มาก	7
1.15	มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้ง ภาครัฐและเอกชน	3.71	0.93	มาก	13
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.83	.22	มาก	
2.1	กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการ ของท่าน	4.04	.75	มาก	2
2.2	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดบริการ	4.20	.90	มาก	1
2.3	กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่ เป็นประโยชน์	4.03	.88	มาก	3
2.4	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	3.90	.74	มาก	5
2.5	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สอดคล้องและทัน เหตุการณ์	3.72	.74	มาก	12

ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ		ระดับปัญหา n=154			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.6	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย และตรงตามความต้องการของชุมชน	3.61	.49	มาก	14
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการให้แก่ชุมชนมีความต่อเนื่อง	3.82	.70	มาก	8
2.8	การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่	3.61	.89	มาก	15
2.9	มีการประชาสัมพันธ์ชัดเจนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	3.88	.50	มาก	6
2.10	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	3.92	.71	มาก	4
2.11	ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมเหมาะสม	3.75	.53	มาก	9
2.12	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์	3.88	.92	มาก	7
2.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรม	3.73	.54	มาก	10
2.14	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	3.69	.66	มาก	13
2.15	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	3.72	.58	มาก	11
รวมทุกด้าน		3.87	.19	มาก	

5) ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.99$, $S.D.=.17$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.11$, $S.D.=.15$) โดยอาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี มีระดับความต้องการสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.55$, $S.D.=.83$) รองลงมา คือ มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.51$, $S.D.=.79$) โดยความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ มีระดับความต้องการต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.43$, $S.D.=.82$)

ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.87$, $S.D.=.26$) โดยกิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็นประโยชน์มีระดับความต้องการสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.54$, $S.D.=.78$) รองลงมา คือ กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลายและตรงตามความต้องการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.49$, $S.D.=.87$) โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรม มีระดับความต้องการต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.38$, $S.D.=.57$) ดังตารางที่ 55

ตารางที่ 55 ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ		ระดับความต้องการ n=154			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านแหล่งเรียนรู้		4.11	.15	มาก	
1.1	อาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี	4.55	.83	มากที่สุด	1
1.2	ความสะดวกในการเดินทาง	4.03	.86	มาก	11
1.3	จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอ	4.12	.50	มาก	8
1.4	ความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	4.37	.90	มาก	4
1.5	ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.84	.96	มาก	13
1.6	จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ	4.28	.68	มาก	6
1.7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	3.90	.95	มาก	12
1.8	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ	3.43	.82	ปานกลาง	15
1.9	ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ	4.24	.43	มาก	7
1.10	ระยะเวลาในการให้บริการเหมาะสม	4.08	1.00	มาก	10
1.11	มีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลาย	3.53	.79	มาก	14
1.12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ	4.35	.64	มาก	5
1.13	การจัดบริการเป็นไปตามความต้องการของประชาชน/ชุมชน	4.11	.49	มาก	9
1.14	การมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชน	4.46	.82	มาก	3

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ		ระดับความต้องการ n=154			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.15	มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน	4.51	.79	มาก ที่สุด	2
2. ด้านการจัดกิจกรรม		3.87	.26	มาก	
2.1	กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการของ ท่าน	3.53	.83	มาก	11
2.2	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้อง กับกิจกรรมที่จัดบริการ	3.99	.56	มาก	7
2.3	กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็น ประโยชน์	4.54	.78	มาก ที่สุด	1
2.4	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	3.60	.92	มาก	10
2.5	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สอดคล้องและทันเหตุการณ์	4.19	.79	มาก	3
2.6	กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลายและตรงตาม ความต้องการของชุมชน	4.49	.87	มาก	2
2.7	กิจกรรมที่จัดบริการให้แก่ชุมชนมีความต่อเนื่อง	3.75	.95	มาก	9
2.8	การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่	4.10	.95	มาก	4
2.9	มีการประชาสัมพันธ์ชัดเจนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	4.03	.87	มาก	6
2.10	เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	3.49	.80	ปาน กลาง	13
2.11	ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม เหมาะสม	3.51	.65	มาก	12
2.12	ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและ ประชาสัมพันธ์	3.97	.97	มาก	8
2.13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรม	3.38	.57	ปาน กลาง	15
2.14	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	3.44	.58	ปาน กลาง	14

ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนแออัด จ		ระดับความต้องการ n=154			
		M	S.D.	ระดับ	อันดับ
2.15	การสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ	4.09	.40	มาก	5
รวมทุกด้าน		3.99	.17	มาก	

2.5.3 ผลการสนทนากลุ่มในชุมชนแออัด จ

จากการสนทนากลุ่มของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของชุมชนแออัด จ
สรุปได้ดังนี้

1. ประเด็นสภาพปัจจุบันและปัญหาที่พบเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และบริการ
แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาที่
พบจากแหล่งเรียนรู้และบริการแหล่งเรียนรู้ในชุมชนแออัด จ ว่า แหล่งเรียนรู้ในบริเวณโดยรอบ
ชุมชน ได้แก่ สถาบันการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาทั้ง
ของรัฐและเอกชน นอกจากนั้นยังมีหน่วยงานต่างๆ ที่ตั้งโดยรอบบริเวณชุมชน ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้
สุขภาวะ (สสส.) กรมการbinพลเรือน สถานีตำรวจ สำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ภายในบริเวณ
ชุมชนก็มีแหล่งเรียนรู้ที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งและใช้บริการอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ มงคล
สถาน อาคารอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานออกกำลังกาย ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
ศูนย์เด็กอนุบาลในส่วนของแหล่งเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครนั้น มีและห้องสมุดประชาชน เป็นแหล่ง
เรียนรู้ที่กรุงเทพมหานครจัดบริการให้แก่คนทั่วไป ปัญหาที่พบคือคนในชุมชนไม่สะดวกในการเดินทาง
ไปใช้บริการได้ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่สนใจไปใช้บริการแหล่งเรียนรู้ดังกล่าว เนื่องจากสภาพวิถีชีวิต
ของคนในชุมชนที่ต้องทำมาหากินเพื่อดูแลครอบครัว เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย

ด้านการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ ส่วนใหญ่สมาชิกในชุมชน เด็กและเยาวชนจะ
ร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ บริเวณศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งเป็นที่ตั้งของสหกรณ์ชุมชนและที่ทำการ
ชุมชนใช้เป็นสถานที่พบปะ พูดคุย ประชุม สัมมนา ฝึกอบรม ฯลฯ โดยได้รับการสนับสนุนทั้งวิทยากร
และงบประมาณในการดำเนินการจากหลายหน่วยงาน/องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน สมาชิกในชุมชน
จึงได้โอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งในเรื่องอาชีพ การดำรงชีวิต การดูแลเด็กและเยาวชน การ
ดูแลผู้สูงอายุ การดูแลคนพิการ ตลอดจนแนวทางการจัดตั้งสหกรณ์ กลุ่ม และชมรมต่างๆ ภายใน
ชุมชน

2. ประเด็นการจัดแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่กรุงเทพมหานคร จัดบริการให้แก่ชุมชน

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรม การศึกษาตลอดชีวิตที่กรุงเทพมหานครจัดบริการให้แก่ชุมชน สอดคล้องกันว่า กรุงเทพมหานครยังไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม กิจกรรมที่กรุงเทพมหานครโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดบริการให้แก่ชุมชน ได้แก่ ฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขต และศูนย์บริการ สาธารณสุข สำนักอนามัย มีบริการด้านสวัสดิภาพของผู้สูงอายุและผู้พิการชุมชน ตลอดจนการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการทางกายภาพ แจ้งให้รับทราบนโยบาย ประสานงาน เยี่ยมเยียน รับเรื่องร้องเรียน และแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยของชุมชนด้วยการติดตั้งกล้องในบริเวณชุมชน ส่วนหน่วยงาน องค์กรอื่นๆ จะสนับสนุนเรื่องอื่นๆ เช่น ศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิต ความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม เยาวชน ความปลอดภัย และวัฒนธรรม ส่วนด้านอาชีพ มีศูนย์การเรียนรู้ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครเขตสาทรเข้ามาให้ความรู้เรื่อง หลักสูตรระยะสั้นเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพต่างๆ รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ ต่างๆ เช่น สนับสนุนงบประมาณในการสร้างโรงเพาะเห็ดของชุมชน เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ คนในชุมชน

...เรื่องของการเรียนรู้ก็จะมีเรื่องการฝึกอาชีพ ไม่ต้องหาก็จะมีคนมาให้ทำเยอะมากเลย
โครงการทุกโครงการเราทำอยู่แล้ว อย่างขยะเพื่อน้อง เรามีการคัดแยกขยะ เรามีสวนผัก
เราทำอยู่แล้วก็จะมาต่อยอด เขามาเห็นก็อยากสนับสนุนต่อยอดส่งเสริม ตอนนี้อยากทำ
คือ มหาวิทยาลัยชุมชน อยากให้ชุมชนมีความรู้...

(สนทนากลุ่ม, 9 พฤศจิกายน 2557)

3. ประเด็นปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนประสบผลสำเร็จเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้และ กิจกรรมการเรียนรู้ของคนในชุมชน

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนประสบ ผลสำเร็จเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตของคนในชุมชน ได้แก่

1) การรวมกลุ่มกันในเรื่องต่างๆ โดยแรกเริ่มเป็นการรวมกลุ่มเพื่อต่อสู้เรื่องที่อยู่ อาศัย โดยการสร้างบ้านเองแบบครบวงจร ได้แก่ จัดสรรพื้นที่บนที่ดินเดิมที่ถูกไฟไหม้ โดยเช่าที่ดิน ระยะยาวจากกรมธนารักษ์ ออกแบบบ้านที่สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน จัดหาแหล่ง เงินทุนเพื่อนำมาสร้างบ้านให้แก่สมาชิกทุกคน และรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อกู้ยืม จากแหล่งเงินทุนนำมาสร้างบ้าน และออมเงินเพื่อจ่ายหนี้ในระยะยาว โดยมีพี่เลี้ยง ได้แก่ หน่วยงาน/

องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) มูลนิธิศึกษาเอเชีย มูลนิธิดวงประทีป เป็นที่ปรึกษาให้ความรู้และคำแนะนำในการดำเนินการทั้งในภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ รวมทั้งให้ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่างๆ แก่สมาชิกในชุมชน นอกจากนี้ยังมีจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เพื่อแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบภายในชุมชน เพื่อประโยชน์ของสมาชิกทุกคนในชุมชนโดยภาพรวม

2) การศึกษาดูงานจากสถานที่ต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จและนำความรู้ที่ได้นำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับสภาพของชุมชน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนและหน่วยงานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา

3) การพูดคุย ปรึกษาหารือกันเป็นประจำของคณะกรรมการชุมชน และแกนนำกลุ่มต่างๆ ของชุมชน เพื่อนำปัญหาที่พบมาเป็นประเด็นการพิจารณาแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาให้นำไปใช้ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

4) การดำเนินการต่างๆ จะกระทำในรูปแบบของคณะกรรมการ ทีมงานที่มีจิตอาสา เสียสละ ทำเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้

5) การสร้างแกนนำเยาวชน เพื่อศึกษาและเรียนรู้งานในลักษณะของกลุ่มตามบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบฝึกเยาวชนในชุมชนให้มีจิตอาสาทำงานเพื่อส่วนรวม ส่งเสริมศักยภาพของเยาวชนตามความถนัด ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มเยาวชนอาสา (To be number one) ชมรมนาฏศิลป์และศิลปะการต่อสู้แบบไทย ได้แก่ แม่ไม้มวยไทย กระบี่กระบอง เป็นต้น เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นๆ ควบคู่กัน ดังที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า

...การต่อสู้เพื่อได้มาเพื่อให้อยู่ในพื้นที่เดิม เพื่อให้สิทธิในการเช่าที่ เพื่อให้สิทธิในการจดทะเบียนชุมชน แต่ขบวนการใหม่ที่เรายังไม่ได้ทำให้เป็นรูปธรรมก็คือ เรื่องของการดูแลคนในชุมชนของเราให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นไม่ว่าจะเป็นอาชีพ เรื่องการดำรงชีวิต การดูแลเด็กเยาวชน การดูแลผู้สูงอายุ การดูแลผู้พิการ มันก็เลยมีชมรมส่งเสริมสุขภาพ เราตั้งศูนย์ขึ้นมาเหมือนเป็นเงื่อนไขในการตรวจสอบสุขภาพครั้งละเดือน...

(สนทนากลุ่ม, 9 พฤศจิกายน 2557)

...ไปดูงานตามที่ต่างๆ ที่เขาประสบความสำเร็จ อย่างโครงการนำร่อง 10 โครงการ เช่น หมู่บ้านบ่อนไก่ คลองลำนูน สามัคคี ทำให้เราเข้มแข็ง ถ้าเข้มแข็งตรงนี้มันก็จะเข้มแข็งทุกเรื่อง เพราะว่าแกนนำทุกคนนี่คือ มีปัญหาอะไร คุยกันทุกเรื่อง แก้ไขปัญหา การที่จะเดินหน้า เราประชุมกันบ่อยๆ อาทิตย์ละครั้งสองครั้ง แทบทุกวันก็มี แล้วก็มีการศึกษาที่รู้ด้านกฎหมายหลายๆ อย่าง...

(สนทนากลุ่ม, 9 พฤศจิกายน 2557)

...ที่นี่จะมีหลายกลุ่มมาก มีหัวหน้าแถว มีกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มวัฒนธรรม กลุ่มสิ่งแวดล้อม กลุ่มความปลอดภัย กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มกองทุนแม่ เยอะมาก เรามีธนาคารเอง...

(สนทนากลุ่ม, 9 พฤศจิกายน 2557)

4. ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า เป็นนโยบายที่ดี ถ้าทำได้จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนมาก นอกจากกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของทุกคนในสังคมกรุงเทพมหานคร ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ การสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดทำแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ภายในชุมชนควบคู่กัน นอกจากนั้นปัจจุบันการประชาสัมพันธ์กิจกรรมเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ เกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครยังไม่ทั่วถึง ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบและไม่เข้าใจในรายละเอียด และมองว่ามีความเป็นไปได้น้อยมาก เนื่องจากขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนต่างๆ เป็นส่วนใหญ่ คนที่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมมีเพียงจำนวนน้อย ดังที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า

..เด็กเปิดแต่คอมพิวเตอร์ ไม่เปิดหนังสือแล้วจะอ่านได้ยังไง มีแต่เราทำเอง แล้วก็หน่วยงานอื่นๆ คอยสนับสนุนด้วยในเรื่องของการเรียนรู้เอง เราไม่รู้ว่า กทม. มีกิจกรรมอะไรบ้าง ทำให้ไม่ค่อยได้ร่วมกิจกรรม...

(สนทนากลุ่ม, 9 พฤศจิกายน 2557)

5. ประเด็นกรุงเทพมหานครควรมีแนวทางในการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ชุมชนของท่านอย่างไร

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ดังนี้

5.1 กรุงเทพมหานครควรจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ให้ตรงตามความต้องการของชุมชน ได้แก่ ห้องสมุด มีพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากการอ่าน และทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอื่นๆ โดยพ่อแม่เข้าไปมีส่วนร่วมด้วย เป็นสร้างนิสัยรักการอ่านตั้งแต่ระดับครอบครัว เพื่อสร้างชุมชนรักการอ่านในอนาคต นอกจากนั้นควรสนับสนุนห้องซัอมดนตรี เพื่อใช้เป็นพื้นที่ให้เด็กได้ใช้เวลาว่างอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถด้านดนตรีได้นำความรู้ไปใช้ในการสร้างรายได้เสริมและพัฒนาเป็นอาชีพของตนเองได้ในอนาคต

5.2 ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมวิชาชีพแบบครบวงจร โดยการให้ความรู้ด้านวิชาชีพต่างๆ พร้อมแนวทางการตลาดมารองรับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของชุมชนด้วย ดังที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มให้ความคิดเห็นว่า

...แหล่งเรียนรู้ที่อยากได้ มีห้องสมุด ห้องซัอมดนตรี อาจจะเป็นพื้นที่เล็กๆ เหมือนห้องสมุดชั่วคราว แล้วก็ห้องที่เด็กจะทำกิจกรรมเล็กๆ น้อยๆ ของเขาเองได้ และห้องซัอมดนตรีสำหรับเด็ก ถ้าเรามีห้องซัอมดนตรีที่เด็กๆ ้วยรุ่นชอบจริงๆ ไปทำไว้ที่สวนสาธารณะ ก็ไม่มีใครไปหรอก ที่สวนสาธารณะ ไปตั้งไว้ละ ก็ด้าร์หาย ที่นั่นมีห้องดนตรีไทยอะไรเยอะแยะไปหมดเลย แต่ต้องทำการดเข้าการ์ดออก อย่างชาวบ้าน ใครอยากจะไปรูดการ์ดอะไรที่ไหน ชั้นตอนเยอะเกินไป แล้วที่ สสส.นี้ กางเกงขาสั้นใส่ไม่ได้ รองเท้าแตะใส่ไม่ได้ เจื่อนไซเยอะ ตรวจบัตรประชาชนด้วย สแกนมือด้วย ชาวบ้านตาสีตาสาไม่เข้าไปหรอก วุ่นวาย เด็กชุมชนไปต่างถิ่นก็ไม่ได้ ตีกัน เพราะฉะนั้นเราจึงอยากได้ในชุมชนของเราแน่ละ...

(สนทนากลุ่ม, 9 พฤศจิกายน 2557)

...อยู่ที่พ่อแม่ด้วยว่าจะฝึกให้อ่านหนังสือหรือเปล่า ตั้งแต่จำความได้ ยังไม่เข้าโรงเรียน พ่อก็สอนอ่านแล้ว แต่ทุกวันนี้มันไม่ใช่อย่างนั้น เพราะฉะนั้นมันควรจะปลูกฝังพฤติกรรมกรอ่านให้คนก่อน ต้องเริ่มจากครอบครัว ตัวเองไม่เคยพาลูกเข้าห้องสมุดหรอก ส่วนมากจะอ่านที่บ้าน...

(สนทนากลุ่ม, 9 พฤศจิกายน 2557)

...แล้วก็อยากได้ในเรื่องของการฝึกอาชีพจริงๆ เรามีภูมิปัญญาอยู่แล้ว ฝึกไปแล้วบ้างกทม. น่าจะมีที่ให้เขาขาย มีตลาดมารองรับด้วยว่าจะขายที่ไหน ฝึกเขาด้วย อันนี้ไม่ใช่ปัญหาของชุมชนนะ เป็นปัญหาของประเทศไทย พวกหน่วยงานอื่น อย่างสหกรณ์ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน สหกรณ์นี้ปลูกข้าว สหกรณ์นั้นขายข้าวสาร เขาให้เชื่อมโยงกัน แต่ของกทม. ไม่ค่อยเห็นมีอะไร...

(สนทนากลุ่ม, 9 พฤศจิกายน 2557)

จากการศึกษาภาคสนามในชุมชนทั้ง 5 ประเภท โดยการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า คนในชุมชนมีรูปแบบการเรียนรู้ ดังนี้

- การเรียนรู้แบบรวมพลัง
- การเรียนรู้จากปัญหา
- การเรียนรู้จากประสบการณ์
- การเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม
- การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ

ส่วนกลไกในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ในชุมชน พบว่า ประธานชุมชนและคณะกรรมการชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนแหล่งเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน

- ประธานชุมชน
- คณะกรรมการชุมชน
- กลุ่มเยาวชน
- องค์กรพัฒนาเอกชน

รายละเอียดรูปแบบการเรียนรู้และกลไกการขับเคลื่อนการเรียนรู้ในชุมชนดังตารางที่ 56

ตารางที่ 56 รูปแบบการเรียนรู้และกลไกการขับเคลื่อนการเรียนรู้ในชุมชน

ประเภทชุมชน	แหล่งเรียนรู้	เป้าหมาย	เนื้อหาการเรียนรู้	รูปแบบการเรียนรู้	กลไก	วิธีการเรียนรู้
เคหะชุมชน	1. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน 2. ห้องสมุดชุมชน	การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	การมีส่วนร่วมในการทำประชาพิจารณ์	การเรียนรู้แบบรวมพลัง	- ประธานชุมชน - คณะกรรมการชุมชน	- การสร้างเครือข่ายในการจัดการกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้
หมู่บ้านจัดสรร		ยกระดับคุณภาพชีวิตเพื่อสร้างความรู้สึกมั่นคงในชีวิต	การดูแลสุขภาพ	การเรียนรู้จากการปฏิบัติ	- คณะกรรมการชุมชน	- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน - การร่วมกันจัดกิจกรรมภายในชุมชน
ชานเมือง	- ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน - ตลาดน้ำ - พิพิธภัณฑ์ชุมชน	- การเรียนรู้ภายในชุมชน	- ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมชุมชน	การเรียนรู้จากปัญหา	- ผู้นำชุมชน	การสร้างเครือข่าย
เมือง	- ศูนย์การ	- การมีส่วนร่วม	- การเรียนรู้ของ	การเรียนรู้	- ประธานชุมชน	

ประเภทชุมชน	แหล่งเรียนรู้	เป้าหมาย	เนื้อหาการเรียนรู้	รูปแบบการเรียนรู้	กลไก	วิธีการเรียนรู้
	เรียนรู้ชุมชน -บ้านหนังสือ	ร่วมของชุมชน -การเรียนรู้ในชุมชน	เด็กและเยาวชน -ทักษะอาชีพ	จากประสบการณ์	- คณะกรรมการชุมชน	
ชุมชนแออัด	-ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	การรวมตัวกันของคนในชุมชนต่อการจัดการชุมชน	สิทธิการอยู่อาศัย การอยู่ร่วมกัน	การเรียนรู้จากปัญหา - การเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม - การเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติร่วมกัน	- ประธานชุมชน - องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) - กลุ่มเยาวชน	- การเรียนรู้ผ่านช่องทางในการหาทุน - การเรียนรู้ผ่านกระบวนการประชาพิจารณ์

จากการศึกษาชุมชนทั้ง 5 ประเภทเกี่ยวกับจัดแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจุบันกรุงเทพมหานครมีแหล่งเรียนรู้ในบริเวณชุมชนต่างๆ น้อย คนส่วนใหญ่ไม่ค่อยใช้บริการ เนื่องจากไม่มีเวลาและต้องเสียเวลาในการเดินทาง แหล่งเรียนรู้ที่จัดบริการให้แก่ชุมชนส่วนใหญ่เป็นบ้านหนังสือ หรือห้องสมุดของชุมชนที่กรุงเทพมหานครจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการทั้งในเรื่องของอาคารสถานที่ ได้แก่ บ้านหนังสือที่ชุมชนเมือง ง และชุมชนบ้านจัดสรร ข ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อหรือสนับสนุนหนังสือประเภทต่างๆ เท่านั้น ซึ่งใช้อาคารสำนักงาน ที่ทำการชุมชนเป็นสถานที่เก็บรวบรวมหนังสือที่ได้รับการจัดสรร หรือบริจาคมาเท่านั้น ส่วนแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ในชุมชน ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนเมือง ง ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ ในการจัดบริการให้แก่ชุมชน ซึ่งกรุงเทพมหานครไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือประสานความร่วมมือในการดำเนินการแต่อย่างใด หากต้องการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่กรุงเทพมหานครจัดบริการไว้ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน หอศิลป์วัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ ต้องเดินทางไปใช้บริการ เนื่องจากแหล่งเรียนรู้เหล่านั้น ตั้งอยู่บริเวณส่วนต่างๆ ของพื้นที่แต่ละสำนักงานเขต แหล่งเรียนรู้มีน้อย ไม่หลากหลาย และตั้งอยู่ไกลจากชุมชน เช่นเดียวกับชุมชนชานเมือง ค ที่คนส่วนใหญ่ในชุมชนจึงไม่ค่อยไปใช้บริการ เนื่องจากไม่สะดวกในการเดินทางไปใช้บริการ สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงสำรวจของทุกชุมชนว่าผู้ตอบแบบสอบถามเคยใช้บริการแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่กรุงเทพมหานครจัดบริการไว้ประมาณร้อยละ 50 เท่านั้น ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดเตรียมด้านโครงสร้างพื้นฐานของกรุงเทพมหานครยังไม่เพียงพอและทั่วถึง ทั้งในด้านของจำนวน

แหล่งเรียนรู้และการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ด้วยการเดินทางในรูปแบบต่างๆ ทำให้คนในชุมชนไม่สนใจที่จะไปเดินทางไปใช้บริการแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ของกรุงเทพมหานครเท่าที่ควร

ในด้านการจัดบริการสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ในแหล่งเรียนรู้หรือการทำกิจกรรมต่างๆ ยังไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ระบบซอฟต์แวร์ และระบบอินเทอร์เน็ต ที่ใช้บริการในแหล่งเรียนรู้ที่กรุงเทพมหานครจัดสรรให้แก่แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งบางชุมชนต้องแก้ปัญหาด้วยการจัดหาแหล่งเงินทุนในการปรับปรุงแก้ไข และจัดหาเพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอต่อการให้บริการ

2. กลไกการขับเคลื่อน ในการทำงานเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายเกิดการเรียนรู้และเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ได้ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมสูงมาก การดำเนินการต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จต้องประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของชุมชน/เมือง ได้แก่ หน่วยงาน/องค์กรภาครัฐ ทั้งในระดับรัฐบาลและระดับท้องถิ่น ภาคธุรกิจ/เอกชน เช่น บริษัท ร้านค้าต่างๆ องค์กร สถาบันศึกษาทุกระดับ กลุ่มอาสาสมัคร และประชาชนทั่วไปทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงานต่างๆ ตามที่กำหนด เพื่อเสริมสร้างและกระตุ้นการเรียนรู้ของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย กรุงเทพมหานครยังไม่ประสานงานกับหน่วยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ของกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับจัดบริการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นตามนโยบาย เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กิจกรรมด้านสุขภาพ กิจกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพ และกิจกรรมที่จัดขึ้นตามวาระ/โอกาสต่างๆ เช่น กิจกรรมวันสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมถึงกิจกรรมประจำที่แต่ละชุมชนจัดขึ้นเองเท่านั้น ซึ่งกิจกรรมที่จัดบริการให้ประชาชนส่วนใหญ่จะจัดที่หน่วยงานของทางราชการ เช่น สำนักงานเขตต่างๆ หรือจัดในที่สาธารณะอื่นๆ เช่น โรงแรม ห้างสรรพสินค้า ประชาชนในแต่ละชุมชนต้องเดินทางไปร่วมกิจกรรม ซึ่งไม่สะดวกในการเดินทาง ประกอบสภาพเศรษฐกิจของคนในชุมชนที่ต้องประกอบอาชีพในช่วงเวลาที่กรุงเทพมหานครจัดกิจกรรมต่างๆ ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ คนที่ไปร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นตัวแทนของคนในชุมชน ได้แก่ ประธานชุมชนและคณะกรรมการชุมชนเท่านั้น

ส่วนลักษณะของการดำเนินงาน/การขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ไปสู่การปฏิบัตินั้น กรุงเทพมหานครยังไม่ได้ประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร ทั้งในระดับชุมชนและระดับเมือง คนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับการจัดบริการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการในลักษณะของการปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/รับผิดชอบเท่านั้น เป็นโครงการ/กิจกรรมที่ได้รับการจัดสรรมาแล้วตามลำดับขั้นตอนของราชการ ทั้งในด้านเนื้อหาและรายละเอียดของกิจกรรม รวมถึงการจัดสรรงบประมาณตามที่ได้รับเท่านั้น คนในชุมชนหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ได้มีส่วนร่วมเท่าที่ควร มีเพียงบางกิจกรรมเท่านั้นที่หน่วยงานภายนอกประสานชุมชนในการดำเนินการทั้งในด้าน

แหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ในคณะชุมชน ก ชุมชนเมือง ง และชุมชนแออัด จ นอกจากนั้นโครงการ/กิจกรรมต่างๆ คนในชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อน โดยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ โดยมีประธานชุมชนเป็นผู้ประสานความร่วมมือ ทั้งในด้านการจัดบริการ แหล่งเรียนรู้ การจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความต้องการของชุมชน รวมถึงการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการต่างๆ ได้แก่ การจัดตั้งสหกรณ์ชุมชน การจัดฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เกี่ยวกับอาชีพ การดำรงชีวิต การดูแลเด็กและเยาวชน การดูแลคนพิการ การจัดตั้งสหกรณ์ กลุ่มอาชีพต่างๆ ในชุมชน

3. วิธีดำเนินการ/การขับเคลื่อน จากแนวดำเนินการทั้งด้านการจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานและการใช้กลไกต่างๆ ในการขับเคลื่อนแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ โดยการจัดบริการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร ที่ยังไม่เข้าถึง ครอบคลุม ขาดการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ส่งผลให้วิธีดำเนินการ/การขับเคลื่อนแนวคิดดังกล่าว เป็นไปตามนโยบายเท่านั้น โครงการ/กิจกรรมต่างๆ เป็นโครงการที่จัดขึ้นตามหลักการ การปฏิบัติตามรูปแบบ และขั้นตอนของระบบราชการเท่านั้น ไม่มีวิธีการหรือนวัตกรรมใหม่ๆ ที่กระตุ้นให้คนในชุมชนมีความสนใจที่จะเรียนรู้เท่าที่ควร ในแต่ละชุมชนมีคนที่มีความแตกต่างกันทั้งระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา และสาขาอาชีพ ทางเลือกที่จะใช้บริการแหล่งเรียนรู้หรือเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นไปตามระดับพื้นฐานของแต่ละบุคคล/ชุมชน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องคำนึงความแตกต่างของคนในแต่ละชุมชน ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องหลากหลายและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น ชุมชนแออัดต้องการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้ครอบครัวและชุมชน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องตรงตามความต้องการและเป็นระบบครบวงจร เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับผลิตสินค้าเพื่อสร้างรายได้ ต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การบรรจุเพื่อเพิ่มมูลค่า ตลอดจนการจัดการตลาดหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดหาตลาด เพื่อรองรับผลิตผล/ผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนผลิตขึ้น รวมถึงมีการติดตามผล การพัฒนาสู่การเป็นธุรกิจชุมชน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนให้มีความรู้ เรียนรู้จากสิ่งที่ปฏิบัติ ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นต้น บางชุมชนที่มีความพร้อมทั้งในด้านเงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ ก็จัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้เอง โดยการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ เช่น การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ของชุมชน ห้องสมุดชุมชน โดยไม่ใช้งบประมาณของกรุงเทพมหานครในการดำเนินการ โดยผู้นำชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนทั้งแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ชุมชนซานเมือง ค และชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่คนในชุมชนด้วยการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้วยการจัดทำระบบเสียงตามสาย การจัดทำเว็บไซต์ชุมชนเพื่อแจ้งข้อมูล ข่าวสารและความรู้ที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนในชุมชนได้ตลอดเวลา โดยไม่ต้องนัดหมายกันอย่างเป็นทางการ ไม่ต้องเดินทาง ทุกคนสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดพื้นที่และเวลา ดังนั้น

กรุงเทพมหานครควรปรับบทบาทเป็นผู้ประสานความร่วมมือ อำนวยความสะดวกให้แก่ชุมชนที่มีความพร้อม และระดมความร่วมมือทั้งด้านเงินทุน ทรัพยากร ปรับวิธีดำเนินการ/การขับเคลื่อนให้สอดคล้องตรงตามความต้องการของแต่ละชุมชน

ตอนที่ 3 ผลการนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร

มี 4 แนวทาง ดังนี้

1. พัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร ให้มีคุณภาพทั้งด้านข้อมูลสารสนเทศ และการบริหารจัดการของผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามแนวทางดังนี้

1.1 สํารวจเพื่อจัดทำฐานข้อมูลชุมชน เพื่อวิเคราะห์สภาพจริงของแต่ละชุมชนตามบริบทสภาพพื้นที่ สภาพสังคม เศรษฐกิจและการศึกษา และเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการวางแผนจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความต้องการและความจำเป็นของชุมชน โดยดำเนินการดังนี้

1.1.1 สํารวจชุมชนและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบในฐานข้อมูล

1.1.2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเชิญชวนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ สมาชิกชุมชน หน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนผู้ประกอบการทั้งในและนอกชุมชน เพื่อกำหนดเป้าหมายและแผนของชุมชนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

1.2 สร้างเสริมศักยภาพบุคลากร

1.2.1 จัดอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมแก่เจ้าหน้าที่และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในแต่ละหน่วยงานให้เข้าใจนโยบาย/ยุทธศาสตร์ เพื่อกำหนดไปสู่การปฏิบัติจริงตามบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ โดยประสานงานและบูรณาการโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกันและเป็นเอกภาพ

1.2.2 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการประชาชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพิ่มพูนทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ตามความต้องการของผู้ใช้บริการ เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต แท็บเล็ต ฯลฯ

1.2.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงบประมาณ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยอำนวยความสะดวกแก่ชุมชนในการบริหารงบประมาณของโครงการที่ชุมชนรับผิดชอบให้เป็นไปตามระเบียบราชการ

1.2.4 เสริมสร้างศักยภาพผู้นำชุมชนให้มีความรู้และทักษะความเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนชุมชนไปสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

1.2.5 ประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการศึกษาตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งร่วมระดมทุนและทรัพยากรในการดำเนินงานสร้างชุมชนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

2. พัฒนาการจัดแหล่งเรียนรู้ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับบริการและเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ง่ายและทั่วถึง มีแนวทางดำเนินการดังนี้

2.1 ส่งเสริมให้ชุมชนใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ โรงเรียน วัด ที่อ่านหนังสือชุมชน ห้องสมุด ฯลฯ และแหล่งเรียนรู้อื่นๆ โดยรอบชุมชนอย่างคุ้มค่า โดยเริ่มจากเรื่องใกล้ตัวในวิถีชีวิตประจำวันตามสภาพจริง สภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละคน หากต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้จากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ตามความถนัดและความสนใจ

2.2 จัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ให้ตรงตามความต้องการของชุมชน เช่น 1) ห้องสมุด ให้มีพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากการอ่านและร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอื่นๆ โดยพ่อแม่เข้าไปมีส่วนร่วมสร้างนิสัยรักการอ่านตั้งแต่ระดับครอบครัว เพื่อสร้างชุมชนรักการอ่าน 2) ห้องซอมดนตรีเพื่อเป็นพื้นที่ให้เด็กใช้เวลาว่างอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถด้านดนตรีไปใช้ในการสร้างรายได้เสริม และพัฒนาเป็นอาชีพของตนเองได้ในอนาคต

2.3 จัดหาและเพิ่มเติมด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการได้อย่างทั่วถึงและตรงตามความต้องการ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงหนังสือซีดี วีดีทัศน์ ฯลฯ

2.4 ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกการใช้พื้นที่แหล่งเรียนรู้และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิต

2.4.1 จัดประชุมโดยเปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการร่วมวางแผนกำหนดมาตรการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้มีความสะอาดและปลอดภัย

2.4.2 จัดประเมินความพึงพอใจในการใช้พื้นที่แหล่งเรียนรู้ต่างๆ และนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้บริการ

3. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

3.1 ประสานหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งทุกภาคส่วนร่วมกันวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต

3.2 ส่งเสริมให้ทุกคนรักการอ่าน เริ่มตั้งแต่ระดับครอบครัวและระดับต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่หรือเกี่ยวข้องกับการจัดศึกษาตลอดชีวิตต้องปลูกฝังให้คนทุกระดับของกรุงเทพมหานครรักการเรียนรู้ รวมทั้งควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้คนทุกระดับได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตของกรุงเทพมหานคร

3.3 จัดอบรม/สัมมนา/ให้ความรู้ด้านต่างๆ ที่หลากหลายตามความสนใจ ได้แก่ เรื่อง วิชาชีพ หน้าที่และกฎหมายทั่วไปที่ประชาชนควรรู้ การรักษาสุขภาพด้วยตนเอง วิธีการพูด และการแสดงความคิดเห็น ฯลฯ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้คนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา

3.4 จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่มีความหลากหลายตามช่วงวัยและเพศ ตั้งแต่เด็ก ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ให้สอดคล้องและตรงกับความต้องการชุมชน

3.5 จัดกิจกรรมส่งเสริมวิชาชีพแบบครบวงจร โดยการให้ความรู้ด้านวิชาชีพต่างๆ พร้อมแนวทางการตลาดมารองรับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและชุมชน

3.6 ประสาน/เชิญชวนปราชญ์ชุมชน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น และพระสงฆ์ร่วมวางแผนจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิต และเป็นวิทยากรฝึกอบรม ให้ความรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลายวิธี ทั้งที่บ้าน วัดและโรงเรียน

3.7 จัดทำเว็บไซต์ให้ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อเป็นช่องทางในการเรียนรู้แก่ผู้สนใจทั่วไป

4. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตกรุงเทพมหานครอย่างต่อเนื่อง มีแนวทางดำเนินการดังนี้

4.1 จัดกิจกรรมรณรงค์เผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิตตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานครอย่างทั่วถึง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเขต สำนักพัฒนาสังคม สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว สำนักการศึกษา เป็นต้น เพื่อทำความเข้าใจและให้ข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชนและเครือข่าย เป็นการเตรียมความพร้อมให้เกิดความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่กรุงเทพมหานครจัดขึ้น

4.2 ประชาสัมพันธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของชุมชน

4.2.1 ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจและเชิญชวนให้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องทั้งในและนอกชุมชน รวมทั้งเครือข่ายชุมชนได้เข้าใจเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยวิธีการที่หลากหลาย เช่น หอกระจายข่าว เสียงตามสาย จัดนิทรรศการ ศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน

4.2.2 ประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่องานประชาสัมพันธ์

4.3 ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลาย ผ่านช่องทางการเรียนรู้ต่างๆ ได้แก่ การจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ติดประกาศ จดหมายเวียน แผ่นพับ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น เว็บไซต์ เว็บบล็อก เว็บไซต์ เป็นต้น

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศ 2) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร วิธีดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนแรก เป็นการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับเมืองแห่งการเรียนรู้ 16 เมือง ใน 5 ประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย แคนาดา ฟินแลนด์ และสาธารณรัฐเกาหลี

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและศึกษาภาคสนาม สำหรับการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร จำนวน 248 คน กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 เป็นผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร จำนวน 709 คน ส่วนศึกษาภาคสนาม พื้นที่ที่ศึกษาเป็นชุมชน 5 ประเภท จาก 6 กลุ่มพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 ชุมชน คือ 1) เคหะชุมชน ก 2) ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข 3) ชุมชนชานเมือง ค 4) ชุมชนเมือง ง และ 5) ชุมชนแออัด จ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้นำ กรรมการชุมชน ชาวบ้านและเยาวชน รวมทั้งสิ้น 20 คน และการสนทนากลุ่มใน 5 ชุมชนๆ ละ 1 ครั้ง รวม 5 ครั้ง ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีจำนวนกลุ่มละ 5-10 คน ได้แก่ ผู้นำ กรรมการ ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ยกร่างแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร และตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน เพื่อปรับปรุงแก้ไขเป็นแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการวิจัยเชิงสำรวจนำมาวิเคราะห์สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการศึกษาภาคสนาม นำมาวิเคราะห์โดยการจำแนกประเภทข้อมูล การเปรียบเทียบ และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย จากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความและมีตารางประกอบ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. **แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศ** จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับเมืองแห่งการเรียนรู้ 16 เมือง ใน 5 ประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย แคนาดา ฟินแลนด์ และสาธารณรัฐเกาหลี มีแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สรุปได้ดังนี้

1.1 **การจัดเตรียมระบบโครงสร้างพื้นฐาน** เพื่ออำนวยความสะดวกในเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ ข่าวสาร ข้อมูลในด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล การดูแลรักษาสุขภาพ การมีงานทำ ฯลฯ การสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้แทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตของประชาชน ด้วยการจัดเตรียมระบบโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ได้แก่ 1) การพัฒนาระบบขนส่งมวลชน การจัดทำทางเดินเท้า เพื่อความสะดวกในการเดินทางสาธารณะ 2) การเพิ่มจำนวนโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัย เพื่อรองรับการเจริญเติบโตของประชากรในชุมชน/เมือง 3) การเพิ่มสถานพยาบาล สถานันทนาการ 4) การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ หอประชุมของชุมชน/เมือง เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ตามความต้องการและความสนใจ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาใช้บริการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสาขาวิชาชีพต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย และ 5) การติดตั้งคอมพิวเตอร์ในบริเวณต่างๆ ของเมือง การพัฒนาระบบเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ รวมถึงพัฒนาเว็บไซต์เพื่อเชื่อมต่อระบบการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต ทั้งในห้องสมุด หอประชุมของชุมชน/เมือง หน่วยงานของภาครัฐและเอกชน ตลอดจนร้านค้าต่างๆ ภายในเมือง เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ของประชาชน เป็นการประหยัดเวลา และเอื้อต่อการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ผ่านทางช่องทางที่หลากหลาย เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ของทุกคน เช่น การติดตั้งคอมพิวเตอร์ในร้านค้าโดยห้างเทสโก และบริษัทไมโครซอฟท์ การพัฒนาเว็บไซต์ เพื่อเป็นช่องทางให้ประชาชนได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับร้านค้า แสดงความคิดเห็นและแบ่งปันข้อมูลต่างๆ ในเมืองเธิทฟอร์ดโครงการคอมพิวเตอร์สำหรับทุกคนของเขาแธมตัน การจัดตั้งหอประชุมหมู่บ้านระบบอิเล็กทรอนิกส์ การพัฒนาแนวคิดเมืองอิเล็กทรอนิกส์ หรือเมืองไร้สายของลิเวอร์พูล

1.2 **กลไกการขับเคลื่อน** การดำเนินงานเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายเกิดการเรียนรู้และเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ได้ ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมสูงมาก การดำเนินการต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จต้องประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของชุมชน/เมือง ได้แก่ หน่วยงาน/องค์กรภาครัฐ ทั้งในระดับรัฐบาลและระดับท้องถิ่น ภาคธุรกิจ/เอกชน เช่น บริษัท ร้านค้าต่างๆ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา วิทยาลัย

มหาวิทยาลัย กลุ่มอาสาสมัคร และประชาชนทั่วไป รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ระหว่างเมืองในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงานต่างๆ ตามที่กำหนด เพื่อเสริมสร้างและกระตุ้นการเรียนรู้ของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่เด็กเล็ก นักเรียน นักศึกษา เยาวชน พนักงาน/ลูกจ้าง ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ให้เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา และพัฒนาด้านความรู้ และทักษะในการทำงานตามความต้องการของตลาดแรงงานของเมือง ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย/ข้อตกลงร่วมกัน การจัดตั้งคณะกรรมการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในทุกๆระดับ โดย จัดตั้งหน่วยงานหลักในการดูแลและรับผิดชอบในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง การจัดสรรงบประมาณ การระดมทุนและทรัพยากร ฯลฯ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เกิดผลเป็นรูปธรรม จนประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับ เป็นตัวอย่างที่ดี (good practice) สามารถนำไปปฏิบัติปรับใช้ได้จริง

ลักษณะของการดำเนินงาน/การขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัตินั้น แบ่งได้เป็น 3 แบบ คือ

- 1) หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการเอง ด้วยการจัดตั้งหน่วยงานหลักที่มีดูแลรับผิดชอบและประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกันสอดคล้อง/ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ **การสร้างศูนย์การเรียนรู้** เช่น Hume Global Learning Village เพื่อให้เกิดความร่วมมือและเชื่อมโยงแห่งความรู้ที่อยู่ต่างถิ่นเข้าด้วยกัน ผ่านห้องสมุดเคลื่อนที่ โรงเรียนท้องถิ่น ศูนย์การเรียนรู้ กลุ่มเพื่อนบ้าน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และธุรกิจท้องถิ่น
- 2) การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรม ได้แก่ **โครงการผู้ปกครองในฐานะหุ้นส่วน โครงการห้องเรียนพ่อแม่** เป็นการร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครองในฐานะหุ้นส่วนเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายพ่อแม่ ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของพ่อแม่ และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานของตนเอง ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ เป็นการพัฒนาความรู้และทักษะของพ่อแม่ และบุตรหลานไปพร้อมกัน
- 3) การทำงานผ่านตัวแทนที่มาจากทุกภาคส่วนของเมือง ได้แก่ **การจัดตั้งสมัชชานายจ้าง** ที่เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการด้านความรู้และทักษะของแรงงานตามความต้องการให้แก่ลูกจ้าง ผู้ว่างงาน โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาคการศึกษาได้แก่ โรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ในการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับตลาดแรงงานของเมือง **หุ้นส่วนความร่วมมือ เรียกว่า “City Vision”** จัดตั้งในรูปแบบของปรีซ์ที่รับผิดชอบการประสานงานการบริหารโครงการและงบประมาณสนับสนุนพัฒนาการศึกษาโดยให้ภาคเอกชน ครู และสมาชิกชุมชนร่วมกันพัฒนาการศึกษาของชุมชน **โครงการ Osterinet** ของเมืองเอสโป ประเทศฟินแลนด์ เป็นกลุ่มการเรียนรู้เสมือนจริง หรือเครือข่ายทางการศึกษา ประชาชน ผู้ให้บริการเอกชน ร่วมกันสร้างหลักสูตรระยะสั้นให้แก่มหาวิทยาลัย

1.3 วิธีดำเนินการ/การขับเคลื่อน จากการศึกษาแนวทางในการดำเนินการของเมืองต่างๆ ในการขับเคลื่อนเพื่อกระตุ้นให้ทุกคนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลาจากแหล่งเรียนรู้ผ่านช่องทางต่างๆ ที่หลากหลาย ได้มีการริเริ่มและจัดทำโครงการ/กิจกรรม โดยใช้นวัตกรรมที่น่าสนใจเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ทุกคนได้เรียนรู้จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ของแต่ละเมือง ได้แก่ **1) การจัดทำธรรมนูญแห่งการเรียนรู้** เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ของเมืองเซาแธมป์ตัน โดยการจัดตั้งสหพันธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วยตัวแทนจากทุกภาคส่วนของเมือง ได้แก่ วิทยาลัยการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัย สภาเมือง หอการค้า และนายจ้างชั้นนำของเมือง 5 แห่ง ประชุมและร่วมกันจัดทำธรรมนูญเพื่อการเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อตกลงที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตและใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของทุกคน ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

- พัฒนาความร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วนของเมืองให้เกิดประสิทธิภาพและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ให้กับทุกคน
- ค้นหาความต้องการในการเรียนรู้ของประชาชนทุกคน เพื่อความก้าวหน้าด้านการพัฒนาอาชีพและชีวิตครอบครัวที่ดีขึ้น
- กระตุ้นให้ผู้เกี่ยวข้องจัดหาเครื่องมือการเรียนรู้ให้ตรงตามความต้องการที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิตของแต่ละบุคคลไม่ว่าอยู่ที่ใด เวลาใด
- ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านนวัตกรรมต่างๆ ด้วยการใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ
- สนับสนุนการเรียนรู้โดยการให้คำแนะนำการเรียนรู้ที่ทันสมัยและการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
- สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนใช้ศักยภาพ ทักษะ ความรู้ความสามารถ เพื่อดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม องค์กรต่างๆ ในชุมชน โรงเรียน และผู้อื่น
- สนับสนุนการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจและการช่วยเหลือองค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
- จัดโปรแกรมการเรียนรู้ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในระดับบุคคล ระดับชุมชน และระดับโลก
- จัดโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้โดยไม่แยกการเรียนรู้ออกจากวิถีชีวิต
- มอบรางวัลให้กับบุคคล ครอบครัว และองค์กรต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

จากสาระสำคัญของธรรมนูญการเรียนรู้ แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือของทุกคนและทุกภาคส่วน การจัดหาเครื่องมือ นวัตกรรมใหม่ๆ ในการจัดบริการการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องตรงตามความต้องการ เปิด

โอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งผลให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของทุกคน ธรรมนูญ การเรียนรู้จึงถือเป็นข้อตกลงร่วมกันของทุกคน/ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้สำหรับ ใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้จากแนวคิดไปสู่การปฏิบัติโครงการ/ กิจกรรมต่างๆ ที่ส่วนเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่ โครงการร้านเพื่อการเรียนรู้ องค์กรการเรียนรู้ ผู้ลงทุนในการเรียนรู้ บัณฑิต การเรียนรู้ โครงการคอมพิวเตอร์สำหรับทุกคน และได้มีการขยายผลแนวคิดการจัดทำธรรมนูญการเรียน ไปยังเมืองต่างๆ ในเวลาต่อมา 2) **การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการติดต่อสื่อสาร** ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นวิธีการที่ใช้ในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ของทุกคน เป็น การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ สะดวกในการเข้าถึงและเรียนรู้ได้ตลอดเวลา เป็นประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เลือกเรียนรู้ได้ตามถนัดและสนใจ และเหมาะกับวิถีชีวิตในปัจจุบัน ซึ่ง การดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ประเภทนี้ จำเป็นต้องมีการเตรียมการและจัดวางระบบการใช้งาน ซึ่งต้องประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ทุกภาคส่วน ทั้งในการการติดตั้งระบบ การพัฒนา เว็บไซต์ เพื่อการเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่างๆ ตามที่ต้องการ จากการศึกษาเมืองต่างๆ ทั้ง 5 ประเทศ ดังกล่าว แต่ละเมืองต่างให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสาร และดำเนินการจนประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับ ได้แก่ **เมืองอเล็กทรอนิกส์หรือเมืองไร้สาย** เป็นแนวคิดในการพัฒนาการเรียนรู้ของเมืองลิเวอร์พูล เป็นการสร้างแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ตเพื่อ การเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อใช้ประโยชน์ในด้านการศึกษาตลอดชีวิต ธุรกิจดิจิทัล และธุรกิจเทคโนโลยี และการสื่อสาร มีการดำเนินการแบบครบวงจรทั้งด้านการเชื่อมต่อระบบเมืองไร้สายและการพัฒนา เครือข่ายเว็บไซต์เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลออนไลน์ ซึ่งเกิดจากความร่วมมือขององค์กรธุรกิจกว่า 50 แห่ง และนักวิชาการศึกษาตลอดชีวิต เป็นการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและทันสมัยใน สร้างแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ **หอประชุมหมู่บ้านระบบอิเล็กทรอนิกส์** ของเมืองซันเดอร์ แลนด์ที่เชื่อมโยงการติดต่อด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์กับผู้จัดการศึกษาและฝึกอบรม ส่งเสริมอำนวยความสะดวกทางการศึกษาด้วยการเชื่อมโยงห้องสมุดของวิทยาลัย มหาวิทยาลัย และเมืองเข้าไว้ ด้วยกัน รวมถึงการติดต่อด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์กับสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อเป็นพื้นที่นำร่องโครงการมหาวิทยาลัยเพื่ออุตสาหกรรม เป็นการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ของ ทุกคน และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการช่วยเหลือการทำงานของประชาชนด้วย เป็นตัวอย่างที่ดีในการนำไปปฏิบัติปรับใช้ในเมืองต่างๆ ได้ และ 3) **โครงการ/กิจกรรม/นวัตกรรมที่ ใช้ในการขับเคลื่อน** การดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้จนประสบ ผลสำเร็จและเป็นที่ยอมรับ รวมทั้งเป็นตัวอย่างที่ดี (good practice) ของการนำแนวคิดเกี่ยวกับเรื่อง การเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติปรับใช้ได้จริงของเมืองต่างๆ มีดังนี้

- **ร้านเพื่อการเรียนรู้ (learning shop)** เป็นร้านเพื่อการเรียนรู้แบบจุดเดียว เบ็ดเสร็จ (one-stop-shop) ให้บริการด้านการให้คำปรึกษาแนะนำด้านการศึกษา และด้านการ

ฝึกอบรม เช่น การเรียนรู้ตามความสนใจ คำแนะนำด้านทุนค่าใช้จ่ายเพื่อการเรียนรู้ คำแนะนำที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การช่วยเหลือผู้พิการ การกลับเข้าทำงาน การเรียนรู้ที่บ้าน การเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น เป็นต้น การให้คำปรึกษาแนะนำแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ การให้คำปรึกษาแนะนำตลอดเวลาที่มีผู้มาเข้ารับบริการขอคำปรึกษา และการจัดช่วงเวลาให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ได้แก่ องค์กรการศึกษาท้องถิ่น และองค์กรให้คำปรึกษาโดยเฉพาะจากการศึกษาผู้ใหญ่ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลของมหาวิทยาลัยต่างๆ ศูนย์อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์ฝึกอบรมองค์กรในชุมชนท้องถิ่น การศึกษานอกระบบ และอื่นๆ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้จากหน่วยงานต่างๆ มากกว่า 200 แห่ง และข้อมูลอื่นๆ อีก ตั้งแต่ร้านเครื่องเขียน ร้านคอมพิวเตอร์และผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์ ร้านเพื่อการเรียนรู้แห่งนี้เป็นสถานที่ที่สามารถรับข่าวสารข้อมูลได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ หน่วยงานหลัก คือ วิทยาลัยนอร์ธมหาวิทยาลัยอีสต์แองเกลีย หน่วยงานอื่นๆ คือ ศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่ นอฟอร์ด วิทยาลัยอีสตัน โรงเรียนศิลปะและการออกแบบนอร์ธ มหาวิทยาลัยเปิด สภาเมืองนอร์ธ ศูนย์บริการให้คำแนะนำ นอฟอร์ด และหน่วยงานอื่นๆ อีกหลายแห่ง ร้านเพื่อการเรียนรู้เป็นหน่วยงานที่ได้รับความสนใจของคนทั่วไป และมีการจัดบริการร้านเพื่อการเรียนรู้ตามเมืองต่างๆ ในสหราชอาณาจักร

- **บัตรเพื่อการเรียนรู้** (smartcard/smartcities card) เป็นบัตรรอนอกประสงค์ที่ริเริ่มใช้ในเมืองเซาธัมตัน โดยการประสานความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนหลายสาขาอาชีพ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของทุกคนโดยสามารถใช้เป็นบัตรขึ้นรถประจำทางสำหรับผู้ใหญ่และผู้พิการ ค่าผ่านทาง สมาชิกห้องสมุด สมาชิกศูนย์กีฬาประเภทต่างๆ เช่น วายน้ำ แบดมินตัน กอล์ฟ โบว์ลิ่ง ฯลฯ บัตรสุขภาพ (กรณีบริจาคอวัยวะ) บัตรเข้าร่วมกิจกรรมตามปกติและกิจกรรมตามโอกาสต่างๆ ที่จัดขึ้นภายในเมือง รวมถึงกิจกรรมอื่นๆ ที่สนใจ เป็นบัตรที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่ครบวงจร ทั้งด้านความรู้ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษาและกิจกรรมอื่นๆ ตามความสนใจ ปัจจุบันมีการใช้บัตรเพื่อการเรียนรู้ในเมืองต่างๆ ของสหราชอาณาจักรอย่างกว้างขวาง

- **โครงการคอมพิวเตอร์สำหรับทุกคน** (Computing for All) เป็นโครงการที่เมืองเซาธัมตันได้ดำเนินการประสบผลสำเร็จ เน้นความร่วมมือระหว่างผู้สนใจโดยเชื่อมต่อกันระหว่างหลายเมืองผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีเป้าหมายเริ่มแรกให้ประชากรวัยทำงานร้อยละ 15 มีคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งเป็นแนวคิดให้เมืองต่างๆ เห็นความสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาวิธีการเรียนรู้ที่ทันสมัย และนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ของทุกคน มีการจัดเตรียมด้านโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งพัฒนาเว็บไซต์ต่างๆ ทั้งด้านการศึกษาและธุรกิจ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ในเวลาต่อมา

- การจัดเทศกาลการเรียนรู้ในโอกาสต่างๆ เป็นแนวดำเนินการอีกรูปแบบหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นความสนใจ และเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการ นายจ้าง ร้านค้า หน่วยงานต่างๆ ทุกประเภท ทุกสาขาอาชีพ และผู้เรียนรู้ทุกกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่วัยเด็กจนถึงผู้สูงอายุ ผู้พิการ ตลอดจนผู้ด้อยโอกาสในสังคม ได้มีโอกาสรับทราบข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง เป็นแหล่งเรียนรู้เคลื่อนที่ที่สามารถเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรง และใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ เช่น เทศกาลการเรียนรู้ในสัปดาห์การศึกษาผู้ใหญ่ของเมืองนอริช งานสัปดาห์การเรียนรู้และวัฒนธรรมยุโรปของเมืองเซฟฟิลด์ สหราชอาณาจักร งาน “Parents as First Teachers Literacy Expo” ของเมืองฮูม ประเทศออสเตรเลีย เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป เมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศมีลักษณะที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละเมือง ตามแต่ความต้องการด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังเช่นโครงการปีแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยุโรป (European Year of Lifelong Learning: ELLI) ที่ทุกเมืองต่างดำเนินการส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนและตามอัธยาศัย เพื่อการจ้างงานของภาคธุรกิจเหมือนกัน แต่ละเมืองมีประเภทธุรกิจที่แตกต่างกัน บางธุรกิจสามารถดำเนินงานเบ็ดเสร็จในตนเอง การพัฒนาการเรียนรู้จึงสามารถจัดการได้ด้วยบุคลากรในองค์กรซึ่งประกอบด้วยเจ้าของธุรกิจและลูกจ้าง แต่บางธุรกิจจำเป็นต้องได้รับการประสานงานระหว่างหลายภาคส่วนในท้องถิ่นหรือจากเมืองอื่นๆ ทำให้การพัฒนาที่มีข้อจำกัดหลายประการ จึงจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารเพื่อแก้ปัญหา ตามรายละเอียดดังนี้

1. ด้านผู้กระทำการ (agency) มหาวิทยาลัย

สิ่งสำคัญของการดำเนินการกิจการต่างๆ นั่นคือ ผู้กระทำการ ซึ่งจากการศึกษาการจัดการศึกษาในต่างประเทศ พบว่า การดำเนินการเพื่อพัฒนาทุกเมือง ทุกประเทศล้วนเกิดจากความร่วมมือของหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐระดับประเทศ สภาเมือง ภาคเอกชน ภาคการศึกษา อาสาสมัคร เครือข่าย องค์กรอิสระภายในและภายนอกชุมชน สมัชชานายจ้าง คณะทำงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะทำงานด้านการแนะแนวให้คำปรึกษา โดยดำเนินงานโครงการต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน เช่น อัตราการว่างงานลดน้อยลง อีกทั้งยังต้องการแรงงานเพิ่มเติมตามธุรกิจที่ขยายมากขึ้น เช่น เมืองเ็ดตฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ที่มีแนวโน้มต้องขยายเมืองในปี พ.ศ. 2569 ต้องการพื้นที่ก่อสร้างบ้านเรือนและคนงานจากต่างเมืองอีกกว่า 5,000 คน

แม้ว่าแต่ละหน่วยงานมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน แต่จำเป็นต้องทำงานประสานกัน เช่น เรื่องการขอรับและการจัดสรรงบประมาณ การเสนอขอของบประมาณเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐท้องถิ่นที่จะต้องเสนอต่อหน่วยงานระดับประเทศ แต่หลายเมืองให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับมามากกว่า โดยจะให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วม อาจด้วยวิธีการประชุมตัวแทน

ชุมชน การแสดงความคิดเห็นในระบบออนไลน์ หรือการจัดโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนตามความต้องการที่แท้จริงภายใต้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน

อย่างไรก็ดี ในเรื่องการจัดการศึกษาไม่ว่าจะในระบบใด ทุกเมืองจะมีคณะกรรมการ (Council) ซึ่งอาจเป็นระดับเมืองหรือระดับรัฐกำกับดูแลและสนับสนุนการดำเนินงาน มีหน้าที่ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจได้เป็นอย่างดี สรุปได้ว่า การที่จะเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ได้นั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือของหลายภาคส่วน บางครั้งภาครัฐหรือสภาเมืองมีหน้าที่เป็นเพียงผู้ร่วมดำเนินงานหรือผู้อำนวยการความสะดวกเท่านั้น

2. โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)

โครงสร้างพื้นฐานที่ดีย่อมส่งผลให้การดำเนินงานต่างๆ ของชุมชนเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการติดต่อสื่อสารกันทั้งในปัจจุบันและอนาคต ได้แก่

2.1 ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการสื่อสาร การให้ความรู้ การอบรมการทำงาน การแลกเปลี่ยนข่าวสาร การเรียนรู้ร่วมกัน การประชาสัมพันธ์ ฯลฯ การแลกเปลี่ยนความรู้ มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สิ่งที่สำคัญคือการให้ความรู้กับประชาชนให้สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ เช่น โครงการคอมพิวเตอร์สำหรับทุกคน (Computing for All) ของเมืองเซาแธมป์ตัน ประเทศอังกฤษ ที่เปิดให้ผู้สนใจศึกษาและนำความรู้ที่ได้มาก่อให้เกิดประโยชน์ในงานของตน หรือแนวคิดเมืองอิเล็กทรอนิกส์หรือเมืองไร้สาย เป็นต้น

2.2 ศูนย์ให้คำปรึกษา ในแต่ละเมืองจะมีหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ให้คำปรึกษาทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาหรือการทำงานแบบเบ็ดเสร็จ ทั้งนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่ศูนย์ให้คำปรึกษาจะต้องมีข้อมูลที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา จึงได้รับความร่วมมือดำเนินงานจากหลายภาคส่วนในชุมชน เพื่อให้การให้คำปรึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยอาจให้คำปรึกษาทั้งในสถานที่ที่จัดตั้งขึ้นหรือในระบบออนไลน์ รัฐจึงมีหน้าที่สนับสนุนงบประมาณช่องทางให้บริการต่อประชาชน ศูนย์ดังกล่าวครอบคลุมเพียงเมืองเดียวเพื่อตอบสนองความต้องการที่ชัดเจนในแต่ละเมืองให้ดีที่สุด เพราะแต่ละเมืองมีบริบทที่แตกต่างกัน จึงอาจไม่สามารถนำคำแนะนำจากเมืองหนึ่งไปสู่อีกเมืองหนึ่งได้

2.3 สถานที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งอาจจัดในหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน การจัดประชุม นิทรรศการ สัมมนาต่างๆ ซึ่งอาจเป็นสถานที่สาธารณะ โรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือการเปิดเว็บไซต์ให้ประชาชนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ได้ ทั้งนี้เพื่อให้แนวทางการพัฒนาเกิดจากความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อให้ทุกคนจะได้มีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานไปพร้อมกันอีกด้วย

2. สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการให้และการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

2.1 สภาพปัจจุบันของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.17$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า **ด้านแหล่งเรียนรู้** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.17$) โดยระยะเวลาการให้บริการมีความเหมาะสม สูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.32$) และการมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการของชุมชน ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.07$) ส่วน**ด้านการจัดกิจกรรม** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.17$) โดยประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์สูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.38$) และชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรมและการประสานความร่วมมือจากภาคเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมต่างๆ ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.04$)

2.2 ปัญหาของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.97$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า **ด้านแหล่งเรียนรู้** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.09$) โดยเจ้าหน้าที่มีความรู้และทักษะในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการแหล่งเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต เป็นต้น มีระดับปัญหาสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.48$) รองลงมา คือมีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.45$) โดยมีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์อยู่ในสภาพใช้งานได้ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.70$) ส่วน**ด้านการจัดกิจกรรม** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.86$) โดยสื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรม มีระดับปัญหาสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.10$) รองลงมา คือ มีการประสานความร่วมมือจากภาคเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมต่างๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.05$) โดยกิจกรรมที่จัดบริการมีความต่อเนื่องต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.65$)

ปัญหาดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับความเห็นของชุมชนเมืองที่กล่าวว่า ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการแหล่งเรียนรู้ เช่น บ้านหนังสือนั้น ควรพัฒนาความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ ที่ให้บริการแก่ประชาชนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อการบริการอย่างทั่วถึงและตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ เช่น ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต แท็บเล็ต ฯลฯ ด้วยการจัดอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และควรมีการจัดหาวัสดุ

อุปกรณ์ที่ทันสมัย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการอย่างทั่วถึงและตรงตามความต้องการ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง หนังสือ ฯลฯ

2.3 ความต้องการในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.17$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า **ด้านแหล่งเรียนรู้** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.09$) โดยเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องในการจัดบริการแหล่งเรียนรู้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีระดับความต้องการสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.42$) รองลงมา คืออาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.36$) โดยเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และทักษะในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการแหล่งเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต เป็นต้น ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.84$) ส่วน**ด้านการจัดกิจกรรม** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.84$) โดยกิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มีระดับความต้องการสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.31$) รองลงมา คือกิจกรรมที่จัดบริการสอดคล้องและตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.21$) โดยสื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.51$)

ความต้องการดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของชุมชนเมืองที่กล่าวถึงการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ ควรมีการจัดอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ควรพัฒนาความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ ที่ให้บริการแก่ประชาชนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อการบริการอย่างทั่วถึงและตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ เช่น ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต แท็บเล็ต ฯลฯ ส่วนชุมชนเมืองและชุมชนแออัดต้องการแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน ที่เป็นอาคารสถานที่ที่เหมาะสม มีบรรยากาศที่ดีเช่นกัน นอกจากนี้ชุมชนเมืองและชุมชนหมู่บ้านจัดสรรยังต้องการด้านวัสดุอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการอย่างทั่วถึงและตรงตามความต้องการ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง หนังสือ ฯลฯ เช่นกัน

2.4 สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.21$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า **ด้านแหล่งเรียนรู้** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.22$) โดยจำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการมีความค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.31$) รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการ ชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.29$) โดยมีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลายต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.17$) ส่วน**ด้านการจัดกิจกรรม** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.19$) โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

สูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.35$) รองลงมา คือ กิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.32$) และการสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.05$)

2.5 ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.93$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า **ด้านแหล่งเรียนรู้** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.97$) โดยความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีปัญหา สูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.40$) รองลงมา คือ ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.35$) และปัญหาด้านจำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.59$) ส่วน**ด้านการจัดกิจกรรม** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.89$) โดยสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดบริการมีปัญหาสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.22$) รองลงมา คือ ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.04$) โดยการนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ มีปัญหาต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.68$)

ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ข และชุมชนเมือง ค ที่กล่าวถึงปัญหาวัสดุและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกเช่นกัน

2.6 ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.01$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า **ด้านแหล่งเรียนรู้** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.12$) โดยอาคารสถานที่ที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี มีระดับความต้องการสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.68$) รองลงมา มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.44$) ส่วน**ด้านการจัดกิจกรรม** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.91$) โดยกิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็นประโยชน์มีระดับความต้องการสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.63$) รองลงมา คือ กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลายและตรงตามความต้องการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.35$) โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรมมีระดับความต้องการต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.40$)

ความต้องการดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของชุมชนหมู่บ้านจัดสรรที่กล่าวถึงสภาพของแหล่งเรียนรู้ที่คับแคบไม่สะดวก เช่นเดียวกับเคหะชุมชน ก และชุมชนชานเมือง ค ที่เห็นตรงกันว่าแหล่งเรียนรู้มีสภาพและบรรยากาศไม่น่าสนใจและไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงต้องการแหล่งเรียนรู้ที่มีสภาพดี เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี ส่วนด้านการจัดกิจกรรมนั้น เคหะชุมชน ก ต้องการ

ให้จัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เหมาะกับหลายช่วงวัยและเพศ ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนด้วย

3. สรุปแนวทางพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร

1. พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดย

1.1 **สำรวจเพื่อจัดทำฐานข้อมูลชุมชน** โดย 1) สำรวจชุมชนและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบในฐานข้อมูล และ 2) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเชิญชวนผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ สมาชิกชุมชน หน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนผู้ประกอบการทั้งในและนอกชุมชน เพื่อกำหนดเป้าหมายและแผนของชุมชนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.2 **สร้างเสริมศักยภาพบุคลากร** โดย 1) จัดอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมแก่เจ้าหน้าที่และบุคลากรที่เกี่ยวข้องใน แต่ละหน่วยงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกันและเป็นเอกภาพ 2) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการประชาชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพิ่มพูนทักษะการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ตามความต้องการของผู้ใช้บริการ 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงบประมาณ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 4) เสริมสร้างศักยภาพผู้นำชุมชนให้มีความรู้และทักษะความเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง เพื่อเป็น แกนหลักในการขับเคลื่อนชุมชนไปสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ 5) ประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการศึกษาตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งร่วมระดมทุนและทรัพยากรในการดำเนินงานสร้างชุมชนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. **พัฒนาการจัดแหล่งเรียนรู้** โดย 1) ส่งเสริมให้ชุมชนใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน และนอกชุมชนอย่างคุ้มค่า ตามความถนัดและความสนใจ 2) จัดแหล่งเรียนรู้และ กิจกรรมการเรียนรู้ให้ตรงกับความต้องการของชุมชน 3) จัดหาและเพิ่มเติมด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการได้อย่างทั่วถึงและตรงกับความต้องการ 4) ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการใช้พื้นที่แหล่งเรียนรู้และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิต โดยให้ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดมาตรการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม อีกทั้งจัดประเมินความพึงพอใจในการใช้พื้นที่แหล่งเรียนรู้ต่างๆ และนำข้อมูลไปใช้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เป็นที่ไปตามความต้องการของผู้ใช้บริการ 5) จัดเตรียมระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และ 6) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งด้านการติดตั้งระบบ การพัฒนาเว็บไซต์เพื่อเชื่อมต่อบริการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ออนไลน์

3. **ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้** โดย 1) ประสานหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งทุกภาคส่วนร่วมกันวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต 2) ส่งเสริมให้ทุกคนรักการอ่าน เริ่มตั้งแต่ระดับครอบครัวขึ้นไป รวมทั้งควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้คน

ทุกระดับได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตด้วย 3) จัดอบรม/สัมมนา/ให้ความรู้ด้านต่างๆ ที่หลากหลายตามความสนใจ 4) จัดกิจกรรมการจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่มีความหลากหลายตามช่วงวัยและเพศ 5) จัดกิจกรรมส่งเสริมวิชาชีพแบบครบวงจร โดยการให้ความรู้ด้านวิชาชีพต่างๆ พร้อมแนวทางการตลาดมารองรับ 6) ประสาน/เชิญชวนปราชญ์ชุมชนครูภูมิปัญญาท้องถิ่น และพระสงฆ์ ร่วมวางแผนจัดกิจกรรม และเป็นวิทยากร เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลายวิธี ทั้งที่บ้าน วัด และโรงเรียน 7) จัดทำเว็บไซต์เผยแพร่ความรู้ต่างๆ และ 8) สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้บริการแบบครบวงจร /จุดเดียวเบ็ดเสร็จทั้งด้านการศึกษา การฝึกอบรม และการทำงาน

4. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ โดย 1) จัดกิจกรรมรณรงค์เผยแพร่แนวคิดนี้อย่างทั่วถึงโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) ประชาสัมพันธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย พร้อมทั้งประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่องานประชาสัมพันธ์ด้วย 3) ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางต่างๆ

อภิปรายผล

1. แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศ

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย แคนาดา ฟินแลนด์ และสาธารณรัฐเกาหลี พบว่า ทั้ง 5 ประเทศ ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ โดยได้จัดทำแผน/ยุทธศาสตร์ โครงการ/กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้อย่างทั่วถึงผ่านช่องทางต่างๆ ในการเรียนรู้ โดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีชุมชนเป็นฐานและการมีส่วนร่วมของประชาชนจากทุกภาคส่วนเป็นสำคัญ แสดงให้เห็นว่า ทุกประเทศตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต ที่มีแนวคิด สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. 2555-2559) ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนมีนิสัยใฝ่รู้รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งแนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้ทั้ง 5 ประเทศ ต่างแสดงให้เห็นทิศทางการพัฒนา และแนวการปฏิบัติของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้และเมืองแห่งการเรียนรู้ในที่สุด

2. สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญที่ควรอภิปราย 8 ประเด็น ดังนี้

2.1 สถานภาพทั่วไปของผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

พบว่า ผู้เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 50-59 ปี และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นผู้บริหารโรงเรียนมากที่สุด มีประสบการณ์ในการทำงาน 15-20 ปี มากที่สุด แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนเป็นหน่วยงานการศึกษาที่มีหน้าที่โดยตรงในการจัดบริการแหล่งเรียนรู้ให้แก่ชุมชนโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจัดบริการและใช้บริการแหล่งเรียนรู้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาของชาติ มาตรา 25 ที่กำหนดไว้ นั่น โรงเรียนจำเป็นต้องมีการจัดแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนให้เรียนได้เต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องและเหมาะสมกับท้องถิ่น

ด้านการให้บริการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ใช้ข้อมูลจากความจำเป็นในลำดับที่ 1 สูงที่สุด แสดงให้เห็นว่า แหล่งเรียนรู้มีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคน เป็นที่รวมขององค์ความรู้ อันหลากหลายพร้อมที่จะให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้า ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มีการให้บริการแหล่งเรียนรู้ ประเภทห้องสมุดในลำดับที่ 1 สูงที่สุด ลำดับรองลงมา เป็นประเภทบ้านหนังสือ พิพิธภัณฑ์ ศูนย์เยาวชน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเจ้าของหน้าที่ห้องสมุด มีหน้าที่โดยตรงในการจัดบริการห้องสมุดให้กับประชาชน

ส่วนหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่ร่วมจัดบริการแหล่งเรียนรู้หรือกิจกรรมต่างๆ พบว่า กศน. เป็นลำดับที่ 1 สูงที่สุด ในลำดับที่ 2 และ 4 ชมรม/สมาคม ลำดับที่ 3 สมาชิกสภา ลำดับที่ 5 องค์กรรัฐ และลำดับที่ 6 องค์กรเอกชน แสดงให้เห็นว่า กรุงเทพมหานครได้ร่วมกับศูนย์บริการการศึกษานอกกระบบโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบจัดการศึกษานอกกระบบและตามอัธยาศัยโดยตรง มีขอบข่ายงานที่ครอบคลุมทั้งพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายทุกเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคนในชุมชน ทั้งการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและสายอาชีพ ตลอดจนจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ต่างๆ ตามความสนใจของชุมชน มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอยู่ในทุกเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร จึงประสานการทำงานกันจนเป็นภาคีเครือข่ายที่ร่วมจัดบริการแหล่งเรียนรู้หรือกิจกรรมต่างๆ ให้แก่

ชุมชน ส่วนหน่วยงานอื่นๆ มีการประสานความร่วมมือกับกรุงเทพมหานครในการจัดบริการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับประชาชนตามโอกาสต่างๆ เท่านั้น

นอกจากนี้ กลุ่มเป้าหมายที่คำนึงถึงในการจัดบริการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมต่างๆ พบว่า ในลำดับที่ 1 บุคคลทั่วไปสูงที่สุด ลำดับรองลงมา คือ เยาวชน เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน แสดงให้เห็นว่า การจัดบริการแหล่งเรียนรู้โดยรวมนั้น กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ครอบคลุมคนทุกกลุ่มในวงกว้าง มุ่งเน้นให้ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่จัดบริการให้อย่างทั่วถึง

ด้านการประชาสัมพันธ์การให้บริการ พบว่า ครู/สถานศึกษาสูงที่สุด ลำดับรองลงมา คือ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่า การประสานความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และการให้บริการแหล่งเรียนรู้ส่วนใหญ่จะประสานกับสถานศึกษามากที่สุด เนื่องจากสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้แห่งหนึ่งซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้จัดบริการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ด้วยเช่นกัน ส่วนผู้นำชุมชนจะเป็นผู้ประสานงานโดยตรงของชุมชน ทั้งโรงเรียนโดยครู/บุคลากรของโรงเรียน และชุมชนโดยประธานชุมชน/คณะกรรมการชุมชน ได้ร่วมกันจัดบริการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ด้วยกัน

2.2 การให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.17$) แสดงให้เห็นว่า ทั้งด้านแหล่งเรียนรู้และด้านการจัดกิจกรรมต่างมีความเหมาะสม ($M = 3.17$) โดยระยะเวลาการให้บริการมีความเหมาะสม แสดงว่าผู้ให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดการศึกษาลดชีวิตมีความคิดเห็นว่าได้ดำเนินการในส่วนที่เป็นความรับผิดชอบครบถ้วนเหมาะสมแล้ว โดยเป็นการจัดกิจกรรมตามนโยบายความจำเป็นและความต้องการของผู้ใช้บริการแล้ว แต่การมีส่วนร่วมในการเลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการของชุมชน ต่ำที่สุด ($M = 3.17$) แสดงว่ายังต้องมีการปรับปรุงในเรื่องนี้ นอกจากนี้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์สูงที่สุด ($M = 3.38$) ทั้งนี้ ผู้ให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดการศึกษาลดชีวิตคิดว่าได้เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ในขณะที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา กิจกรรมและมีการประสานความร่วมมือจากภาคเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมต่างๆ ต่ำที่สุด ($M = 3.04$) แสดงว่า ผู้ให้บริการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา กิจกรรม เนื่องจากข้อจำกัดตามระเบียบราชการ และยังมีการประสานความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมในระดับต่ำ เพราะเครือข่ายยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเองในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.3 ปัญหาของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.97$) ด้านแหล่งเรียนรู้ ปัญหาที่พบสูงสุด ได้แก่ ความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ ($M = 4.48$) สื่อ วัสดุ อุปกรณ์อยู่ในสภาพใช้งานได้ต่ำที่สุด ($M = 3.70$) แสดงว่าผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นว่า ความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่เป็นสิ่งสำคัญ เจ้าหน้าที่ควรมีทักษะเกี่ยวกับการบริการแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อการบริการที่ครบถ้วนตรงตามความต้องการผู้ใช้บริการ ส่วนด้านการจัดกิจกรรม ปัญหาที่พบสูงสุด ได้แก่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับกิจกรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากงบประมาณไม่เพียงพอ

2.4 ความต้องการในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.17$) ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.09$) โดยเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องในการจัดบริการแหล่งเรียนรู้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีระดับความต้องการสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.42$) รองลงมา คืออาคารสถานที่ที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.36$) โดยเจ้าหน้าที่มีความรู้และทักษะในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการแหล่งเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต เป็นต้น ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.84$) ส่วนด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.84$) โดยกิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มีระดับความต้องการสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.31$) รองลงมา คือกิจกรรมที่จัดบริการสอดคล้องและตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.21$) โดยสื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.51$)

2.5 สภาพทั่วไปของผู้เกี่ยวข้องที่ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตของกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้เกี่ยวข้องในการใช้บริการที่ตอบแบบสอบถามนี้ เป็นผู้อาศัยในหมู่บ้านจัดสรร/บ้านเดี่ยว/ทาวเฮาส์มากที่สุด รองลงมา เป็นตึกแถว/อาคารพาณิชย์ คอนโดมิเนียม/แฟลต และชุมชนแออัด แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอาศัยอยู่ในชุมชนหมู่บ้านจัดสรร และชุมชนเมืองมากที่สุด รองลงมาอาศัยอยู่ในเคหะชุมชนและชุมชนแออัด

ส่วนใหญ่ผู้ใช้บริการมีอายุอยู่ในช่วง 26-35 ปี (ร้อยละ 25.25) และจบการศึกษาหลากหลายระดับ ตั้งแต่ต่ำกว่าประถมศึกษาจนถึงสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งจบปริญญาตรีมีจำนวนมากที่สุด ประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน และพื้นฐานการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา จนถึงมีการศึกษาระดับอุดมศึกษา (สูงกว่าปริญญาตรี) ซึ่งคนในชุมชนต่างๆ ของกรุงเทพมหานครมีความหลากหลายทั้งด้านการศึกษาและสาขาอาชีพ เนื่องจากมีย้ายถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนต่างๆ ในเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานครตลอดเวลา

ด้านการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ พบว่า เคยใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในบริเวณหรือใกล้ชุมชน ร้อยละ 51.62 นอกนั้นไม่เคยใช้บริการ (ร้อยละ 48.38) แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยใช้บริการแหล่งเรียนรู้เลย อาจไม่สะดวกในการเดินทาง เนื่องจากแหล่งเรียนรู้อยู่ไกลจากชุมชน ต้องประกอบอาชีพ ไม่มีเวลาเพียงพอที่ไปใช้บริการแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

สำหรับผู้ที่เคยใช้บริการ จะใช้บริการในลำดับที่ 1 เป็นห้องสมุด/บ้านหนังสือสูงสุด ลำดับรองลงมา คือ พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์ ศูนย์เยาวชน ห้องสมุด/บ้านหนังสือ การฝึกอบรมระยะสั้น การใช้อินเทอร์เน็ต โดยมาใช้บริการ 1 ครั้ง/สัปดาห์สูงสุด และทราบข่าวการจัดกิจกรรมต่างๆ ทางสื่อออนไลน์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์ มากที่สุด แสดงให้เห็นว่า คนส่วนใหญ่ใช้บริการห้องสมุด/บ้านหนังสือ เนื่องจากมีการจัดบริการห้องสมุดแก่ประชาชนในทุกสำนักงานเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งการอ่านหนังสือ การให้บริการอินเทอร์เน็ตฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย การฉายภาพยนตร์ การจัดกิจกรรมตามความสนใจ เช่น กิจกรรมศิลปะ ส่วนบ้านหนังสือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นห้องสมุดขนาดเล็ก จัดบริการในชุมชน ซึ่งยังไม่ทั่วถึงทุกชุมชน/ทุกสำนักงานเขต ส่วนแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ที่กรุงเทพมหานครจัดบริการนั้นประชาชนส่วนใหญ่ใช้บริการไม่มากนัก เนื่องจากไม่มีเวลาและไม่สะดวกในการเดินทางไปใช้บริการ

ส่วนหน่วยงานที่จัดกิจกรรมต่างๆ พบว่า โรงเรียน เป็นหน่วยงานลำดับที่ 1 และ 4 สูงที่สุด ลำดับที่ 2 หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ ลำดับที่ 3 และ 5 หน่วยงานอื่นๆ ของกรุงเทพมหานคร แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในชุมชนต่างๆ ทุกสำนักงานเขต และมีหน้าที่ในการจัดบริการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ให้แก่ทุกคนในชุมชน เข้าถึงได้ง่ายและสะดวกในการเดินทางไปใช้บริการ

2.6 สภาพปัจจุบันของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการศึกษา

ตลอดชีวิตของกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.21$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.22$) โดยจำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการมีความค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.31$) รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการพิจารณา/เลือกสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.29$) โดยมีช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลายต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.17$) ส่วนด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.19$) โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.35$) รองลงมา คือกิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.32$) และการสร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.05$)

2.7 ปัญหาของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.93$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า **ด้านแหล่งเรียนรู้** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.97$) โดยความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีปัญหา สูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.40$) รองลงมา คือ ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.35$) และปัญหาด้านจำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.59$) ส่วน**ด้านการจัดกิจกรรม** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.89$) โดยสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดบริการมีปัญหาสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.22$) รองลงมา คือประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.04$) โดยการนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ มีปัญหาต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.68$)

2.8 ความต้องการในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.01$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า **ด้านแหล่งเรียนรู้** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.12$) โดยอาคารสถานที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี มีระดับความต้องการสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.68$) รองลงมา มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ระหว่างชุมชน หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.44$) ส่วน**ด้านการจัดกิจกรรม** มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.91$) โดยกิจกรรมหรือสื่อที่จัดบริการให้เนื้อหาและความรู้ที่เป็นประโยชน์มีระดับความต้องการสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.63$) รองลงมา กิจกรรมที่จัดบริการมีความหลากหลาย และตรงตามความต้องการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.35$) โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนากิจกรรมมีระดับความต้องการต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.40$)

จากการศึกษาเอกสารแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของเมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศและการศึกษาแนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน 5 ประเภทของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เคหะชุมชน ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ชุมชนชานเมือง ชุมชนเมือง และชุมชนแออัด ปรากฏผลที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานครได้ ดังนี้

1. การจัดเตรียมระบบโครงสร้างพื้นฐาน ในการดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย จำเป็นต้องมีการจัดเตรียมระบบโครงสร้างพื้นฐานที่อำนวยความสะดวกและเอื้อต่อการเรียนรู้ของทุกคน จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) กล่าวถึง ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างยั่งยืนว่าให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้

เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มีนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้สร้างสรรค์ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยพัฒนาการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศและสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาอาชีพ เปิดช่องทางการเข้าถึงและใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีการผลิตที่หลากหลายและรวดเร็ว รวมถึงข้อมูลช่องทางการตลาดที่เหมาะสมกับทักษะและอาชีพให้กับประชาชนเพื่อเป็นการสร้างทางเลือกและเพิ่มโอกาสการสร้างรายได้ ดังนั้นกรุงเทพมหานครจำเป็นต้องมีการจัดเตรียมระบบโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ การจัดทำระบบขนส่งมวลชน การวางระบบโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การจัดเตรียมติดตั้งคอมพิวเตอร์ การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรเพื่อเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ให้แก่ประชาชนอย่างหลากหลายด้วยช่องทางที่ทันสมัยเหมาะสมแก่การเรียนรู้ได้ทุกโอกาส เช่น การศึกษาทางไกลด้วยเครื่องมือที่ทันสมัย ได้แก่ การศึกษาผ่านเว็บไซต์ การบริการอินเทอร์เน็ตไร้สายในจุดที่สำคัญๆ ทั่วพื้นที่กรุงเทพมหานคร การศึกษาจาก application ต่างๆ ทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งกรุงเทพมหานคร หรือหน่วยงาน/องค์กรอื่นๆ ที่เป็นภาคีเครือข่ายร่วมกันจัดทำขึ้นเพื่อบริการฟรี ไม่มีค่าใช้จ่ายให้กับประชาชนของกรุงเทพมหานคร เพื่อการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้สะดวกทุกช่องทางได้ตลอดเวลา เหมาะกับวิถีชีวิต เป็นการทำงานเชิงรุกเพื่อกระตุ้นให้ทุกคนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเครื่องมือสื่อสารที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. กลไกความร่วมมือ จากการศึกษาแนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเมืองต่างๆ ในต่างประเทศ และจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชน 5 ประเภท ของกรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดบริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครยังขาดการร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ การดำเนินการต่างๆ ยังเป็นเพียงการจัดกิจกรรมตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้น การทำงานยังขาดความเป็นเอกภาพ ต่างฝ่ายต่างทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาระงานของตนเท่านั้น ไม่มีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานในกรุงเทพมหานคร การปฏิบัติกิจกรรมเกิดความซ้ำซ้อน เช่น การจัดบริการหนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อแจกจ่ายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ห้องสมุด บ้านหนังสือ หรือแจกจ่ายให้กับประชาชน โดยผ่านหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานกับชุมชน เช่น สถานศึกษา ที่ทำการชุมชน แต่ไม่มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้หรือเข้าถึงแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นทางการเชิงรับเพื่อให้สอดคล้องตรงตามนโยบายและรายงานผลการดำเนินการงานตามลำดับขั้นตอนเท่านั้น กรุงเทพมหานครควรประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อการจัดแหล่งเรียนรู้และ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม/ทุกระดับ โดยการ จัดตั้งหน่วยงานหลักมีหน้าที่ประสานความร่วมมือ แบ่งหน้าที่/งาน/โครงการ/กิจกรรมรับผิดชอบและ ดำเนินงาน และติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เป็นการทำงานเชิงรุกที่สอดคล้องกับนโยบาย ของกรุงเทพมหานคร อาศัยความร่วมมือจากหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการ ทำงานแบบจิตอาสา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนในชุมชนของกรุงเทพมหานครให้มีคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้น

3. การจัดทำฐานข้อมูลจากพื้นฐานความต้องการของประชาชน/ชุมชน การจัดทำ แผนพัฒนาชุมชน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนจัดแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ต้องมาจากข้อมูลพื้นฐาน ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ บุคลากร องค์กร หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยรอบบริเวณ ชุมชน การจัดกิจกรรมควรมีความยืดหยุ่นและหลากหลาย มีพลวัตร ปรับเปลี่ยนได้ โดยการ จัดประชุม การสำรวจ การศึกษาความต้องการ กลุ่มเป้าหมายในแต่ละชุมชน/พื้นที่ เพื่อเป็นข้อมูล พื้นฐานในการพิจารณา/ตัดสินใจกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่ตรง กับความต้องการของแต่ละชุมชน

4. เน้นนวัตกรรมที่เข้าถึงประชาชนได้ง่าย กรุงเทพมหานครควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้และจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับยุคสมัย ให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และ เข้าร่วมกิจกรรมได้สะดวก ให้บริการพื้นฐานด้านข้อมูลต่างๆ ที่ครบวงจรแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ ทั้ง ด้านการศึกษาต่อ การฝึกอบรม การจัดหางาน การเข้าร่วมกิจกรรมงานแสดง นิทรรศการ ตลอดจน แหล่งเงินทุนต่างๆ เพื่อการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เป็นทางเลือกที่เหมาะสมให้แก่ประชาชน ผู้ใช้บริการ ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษา ร้านเพื่อการเรียนรู้ (Learning shop) การใช้บัตรการ เรียนรู้ (smartcities card) เป็นต้น โดยประสานหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จัดหาสถานที่ แหล่งเงินทุน/งบประมาณ จัดเตรียมบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับการให้บริการแก่ ประชาชน นอกจากนี้ควรใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ไม่ต้อง เสียเวลาในการเดินทาง ด้วยการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ของเมืองที่สะดวกในการสืบค้นข้อมูล ข่าวสารที่ ทันเหตุการณ์ และเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสนใจและตรง ตามความต้องการ

5. การเคลื่อนไหวทางสังคม (Social movement) โดยการนำแนวคิด หลักการ ตลอดจน นวัตกรรมที่ได้จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของเมืองแห่งการ เรียนรู้ในต่างประเทศไปศึกษาและสร้างผู้กระทำการในชุมชน เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ตรงตามความต้องการของประชาชนในชุมชน โดยเน้นให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมทั้งในระดับ นโยบายจนถึงระดับปฏิบัติการ เช่น การประชุมผู้แทนชุมชน การแสดงความคิดเห็นผ่านระบบ ออนไลน์ การรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

การจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ตามความต้องการที่แท้จริงของชุมชนภายใต้ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรวางระบบและกระบวนการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร เป็นงานที่มีลักษณะเชิงรุก จำเป็นต้องใช้ความรู้เชิงสหวิทยาการและต้องการนักวิชาการหลากหลายสาขาในอันที่จะร่วมกันสร้างสรรค์และขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

1.2 ควรจัดตั้ง “หน่วยให้คำปรึกษาการจัดการศึกษาตลอดชีวิต” เพื่อเป็นกลไกหนึ่งใน การสนับสนุนช่วยเหลือในการขับเคลื่อนให้การดำเนินงานของแต่ละชุมชนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้

1.3 ควรจัดตั้ง “เครือข่ายชุมชนเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต” เป็นการผนึกกำลังทั้งผู้ให้ และผู้ใช้บริการที่มีความรู้และความสามารถ ซึ่งมีอยู่กระจัดกระจายในกรุงเทพมหานคร ให้เป็น ประชาคมการศึกษาตลอดชีวิตที่เข้มแข็ง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในวิถีชีวิตประจำวัน โดยมี แผนงานระยะยาวร่วมกัน และแบ่งงานกันรับผิดชอบดำเนินการ

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

2.1 จำเป็นต้องมี “ผู้บริหารจัดการ” ทำหน้าที่ช่วยเหลือและประสานงานความร่วมมือ ต่างๆ จากทุกภาคส่วนที่ช่วยผลักดันให้การจัดการศึกษาตลอดชีวิตดำเนินไปอย่างราบรื่นและต่อเนื่อง ไม่มีวันสิ้นสุด รวมทั้งติดต่อประสานงาน เพื่อติดตามประเมินผลเป็นระยะ และนำผลการประเมินไป เผยแพร่และปรับปรุงพัฒนางานให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไป

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิจัย

3.1 รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของกรุงเทพมหานคร

3.2 กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนของกรุงเทพมหานคร

4. ข้อเสนอแนะสำหรับกรุงเทพมหานคร

4.1 การให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างทั่วถึง ซึ่งจะมีผลอย่างมากต่อการเรียนรู้ เพราะในปัจจุบันข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยจะอยู่ในเว็บไซต์ต่างๆ หากแต่สิ่งที่ควรพึงระวังคือ พฤติกรรม การใช้เทคโนโลยีที่มากเกินไปและไม่เหมาะสม รัฐจึงควรมีแนวทางการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อของ ประชาชนอีกทางหนึ่งด้วย

4.2 การลดทอนหน่วยงานด้านบริการทางการศึกษาให้มีขนาดเล็กเพื่อการบริหารงานที่สะดวกรวดเร็ว อีกทั้งจำเป็นต้องให้หน่วยงานอิสระ ภาคเอกชน และประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ โดยอาจเปิดรับฟังความคิดเห็นนำไปสู่การปฏิบัติที่แท้จริง

4.3 การประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้อย่างกว้างขวาง แม้ว่าในปัจจุบัน กรุงเทพมหานครจะจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหลายแห่ง แต่บางแห่งยังไม่ได้ได้รับความนิยม หรือมีหลักสูตรที่ไม่ทันสมัย จึงควรมีการปรับปรุงโดยอาจให้ชุมชนหรือโรงเรียนมีส่วนร่วมการดำเนินงานดังกล่าว

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

เชษฐา พวงหัตถ์. (2548). **โครงสร้าง-ผู้กระทำการ (Structure-Agency)**. กรุงเทพมหานคร
คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2547ก). **แนวทางการพัฒนานครแห่งการเรียนรู้**.
กรุงเทพมหานคร: การพิมพ์.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2547ข). **นครแห่งการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: การพิมพ์.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2553). **แนวทางการพัฒนานโยบายการเรียนรู้นอกระบบ
โรงเรียนและการเรียนรู้ตามอัธยาศัยเพื่อการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตามปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภา
การศึกษา.

กรุงเทพมหานคร, สำนักงานการศึกษา. (2552). **แผนปฏิบัติการ 4 ปี (พ.ศ. 2552-2555)**.
กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กรุงเทพมหานคร, สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล. (2552). **แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 12
ปี (พ.ศ. 2552-2563)**. กรุงเทพมหานคร: ดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่น.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)**.
กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

ชัยยศ อิมสุวรรณ์. (2554). **แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ใน 22 ปี กศน. ศูนย์การศึกษาตลอดชีวิต**.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

คำริ บุญชู. (2548). การใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา. **วารสารวิชาการ**, 1
(มกราคม - มีนาคม), 27.

นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม. (2548). **การพัฒนาารูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้: กรณีศึกษาองค์การบริหาร
ส่วนตำบล จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษานอก
ระบบโรงเรียน ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นฤมล ตันธสุเรศฐนนทบุรี. (2533). **แหล่งวิทยาการในชุมชน ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการ
พัฒนาและการใช้แหล่ง วิทยาการในชุมชน หน่วยที่ 1 - 8**. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- บุญเลิศ มาแสง. (2532). **นอกรั้วโรงเรียน : กระบวนการ การศึกษานอกโรงเรียนเข้าไปหล่อหลอมตนเองและสังคม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- พรรณี เสียงบุญ ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสงและศักดิ์พงศ์ หอมหวล. (2553). **การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิกุล กันทะวัง. (2547). **ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มัญญา นวลศรี. (2552). **แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มิ่งขวัญ คงเจริญ. (2553). **การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชนเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนของชุมชนแห่งการเรียนรู้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ระวี สัจจโสภณ. (2556). **อนาคตภาพรูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาภาวะพลวัตของผู้สูงอายุไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ ไทยานันท์. (2540). **การนำเสนอนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง สมชัย วงษ์นายะ และทวนทอง เขาวงกิตพงศ์. (2556). **การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2**. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 15(2), 55-67.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวังนัง. (2545). **แหล่งการเรียนรู้เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ และหลักสูตรสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: เสริมสิน พรเพรส ชิสเท็ม.

- สนธยา พูนไธสง. (2549). **การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครโดยใช้เทคนิคดีไอเอ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัย การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย ฐิติรัตน์อัคร์. (ม.ป.ป.).**การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้**. เอกสารอัดสำเนา. ม.ป.ท.
- สิวรี พิศุทธิ์สินธพ. (2553). **รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพใน สถาบันอุดมศึกษาคาทอลิก**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภามาศ อ่ำดวง. (2554). **แนวทางการจัดแหล่งการเรียนรู้ในวัดเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอด ชีวิต**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาทฤษฎีระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2547). **การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อการศึกษาดูชีวิตตามแนว พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตาม อัยยาศัย กรมส่งเสริมนอกระบบโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2548). **การพัฒนาชุมชนเมืองแห่งการเรียนรู้สำหรับสังคมไทย : รายงานการ สังเคราะห์องค์ความรู้**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2555). **อนาคตภาพรูปแบบสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อการปรับเปลี่ยน กระบวนทัศน์เชิงบวกสำหรับชุมชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดุลย์ วังศรีคุณ. (2543). **การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ ชุมชนเข้มแข็ง: การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ. (2548ก). **รายงานการวิจัย การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต: สวนสาธารณะ**. กรุงเทพมหานคร: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ. (2548ข). **รายงานการวิจัย การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต: ห้องสมุดประชาชน**. กรุงเทพมหานคร: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

ภาษาอังกฤษ

- Alheit, P. (1998). Two Challenges to a Modern Concept of Lifelong Learning. In and E. Kammler P. Alheit (Ed.), **Lifelong learning and its impact on social and regional development** (pp. 31-41). Bremen: Donat Verlag.
- Cassey, C.A. (2006). Knowledge Economy and a Learning Society: A Comparative Analysis of New Zealand and Australian Experiences. *Compare: The British Journal of Comparative Education*, 36(2), 343-357.
- Council of Europe. (1998). **Lifelong learning for equity and social cohesion: A new challenge to higher education**. Strasbourg: Council of Europe, DECS-HE 98/5 rev2.
- Croopley, A.J. (1980). **Towards a System of Lifelong Education**. Hamburg: UNESCO Institute for Education.
- Dave, R.H. (1975). **Reflections on Lifelong Education and the School** (UIE Monograph III). Hamburg: UNESCO Institute for Education.
- Dave, R.H. (1973). **Lifelong Education and School Curriculum** (UIE Monograph I). Hamburg: UNESCO Institute for Education.
- Dave, R.H. (1976). **Foundations of Lifelong Education**. Oxford: Pergamon Press.
- Dave, R.H. and Lengrand, P. (1974). **International Review of Education**. *Lifelong Education and Learning Strategies*, 4(Special Issue).
- Eropa. (2003). **Eurean Commission: Policy Areas: Lifelong Learning, What is lifelong Learning?** [Online]. Available from: http://europa.eu.int/comm/education/policies/III/life/what_islll_en.html [2013, May 14].
- European Commission. (2015). **The TELS Project TOWARDS A EUROPEAN LEARNING SOCIETY**. [Online]. Available from: www.longlearn.org.uk/files/tels.doc [2015, July 5].
- Faure, E., et al. (1972). **Learning to Be: The World of Education Today and Tomorrow**. Paris: UNESCO.

- Gorard, S., et al. (1997). **The Learning Society: Patterns of Participation in Adult Education and training**. Working Paper 5. Lancaster. England: Economic and Social Research Council.
- J., Chatzkel. (2006). Greater phoenix as a knowledge capital. In F.J. Carrillo (Ed.), **Knowledge cities: Approaches, experiences and perspectives** (pp. 135-144). Oxford: Butterworth-Heinemann/Elsevier.
- Kirkwood, C. (1996). **Scotland as a Learning Society: Identity, Difference and Relatedness**. Occasional Papers Series: No. 9 Center for Continuing Education, Edinburgh. Scotland: University of Edinburgh.
- Lantz, A. and Brage, C. . (**A Learning society/ learning organization**. [Online]. 2006. Available from: F:\Learning society Article.htm [2013, November 2]).
- Liisa Tommila. (2002). **A Report on the Procedure off the Learning City Project in Espo**. [Online]. Available from: <http://eurolocal.info/sites/default/files/Espoo.pdf> [2015, July 5].
- Longworth, N. (2006). **Learning cities, learning regions, learning communities. Lifelong learning and government**. London: Routledge.
- McCullough, M., Carolane, R., and Hetherington, B. (2003). The experience so far **Proceedings of the 43rd Annual National Conference Adult Learning Australia** (pp. 297-311). Canberra: University of Technology Sdney.
- Miles, M.B. and Huberman, A.M. (1994). **Qualitative data analysis**. California: Sage Publications.
- Norman Evans. (2003). **Making Sense of Lifelong Learning**. New York: Routledge Falmer.
- Norman Longworth. (1999). **Making Lifelong Learning Work: Learning Cities for a Learning Century**. Great Britain Biddles.
- Norman Longworth. (2003). **Lifelong Learning in Action**. Great Britain: Clays.
- Peter, S. and Jim, C. (2008). **Lifelong Learning: Concept and Contexts**. Great Britain: Antony Rowe.
- Ron Faris. (2006). **Learning Cities: Lessons Learned/In Support of the Vancouver Learning City Initiative**. [Online]. Available from:

- <http://members.shaw.ca/rfaris/docs/VLC%20Lessons%20Learned.pdf> [2011, January 8].
- Skager, R. (1978). **Lifelong Education and Evaluation Practice**. UNESCO Institute for Education. Pergamon Press and Beccles and London: William Cloowes and Sons.
- Skager, R., and Dave R.H. (1977). **Curriculum Evaluation for Lifelong Education**: UNESCO Institute for Education Pergamon Press.
- Southampton City Council. (2014a). **smartcities card application** form. [Online]. Available from: http://www.discoversouthampton.co.uk/uploads/media_items/smartcities-card-application-form.original.pdf [2015, July 5].
- Southampton City Council. (2014b). **SmartCities card**. [Online]. Available from: <http://www.southampton.gov.uk/roads-parking/travel/smartcities-card/> [2015, July 5].
- Su, Ya-Hui. (2007). [Online]. Available from: <http://www.eric.ed.gov> [2008, November 3].
- Talbot, John. (2011). **Lifelong Learning Strategy for the City of Vancouver**. [Online]. Available from: vancouverlearningcity.ca/.../Lifelong_Learning_Strategy_for_the_City_of_Vancouver.pdf [2011, February 10].
- The Campaign for Learning. (2014). Professor R.H. (Bob) Fryer CBE. [Online]. Available from: http://www.campaign-for-learning.org.uk/cfl/aboutus/bob_fryer.asp [2015, July 5].
- U.K. (1998). **Lifelong Learning Homepage Learning Towns and Cities**. [Online]. Available from: <http://www.lifelonglearning.co.uk/learningcities/front.htm> (UK Lifelong Learning Homepage or the DFEE World Wide Website) [2010, January 29].
- UNESCO. (1962). **Draft Program and Budget for 1963-1964**. Paris: UNESCO.
- UNESCO. (1968). **Draft Program and Budget for 1969-1970**. Paris: UNESCO.
- UNESCO. (1972). **Learning to Be: The World of Education Today and Tomorrow**. Paris: UNESCO Press.

University of Southampton IT Innovation Centre. (2014). **SmartCities**. [Online].

Available from: <http://www.it-innovation.soton.ac.uk/projects/smartcities>

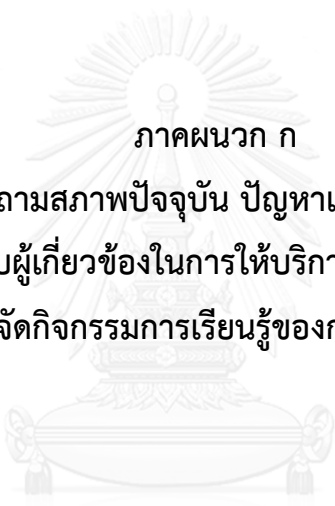
[2015, July 5].

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
สำหรับผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งเรียนรู้
และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสอบถามชุดที่ 1
แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
สำหรับผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งเรียนรู้
และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการสำหรับผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครนี้เป็นส่วนหนึ่งของการรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่องแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครโดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเพียงข้อละ 1 รายการ

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ 1. 15-19 ปี 2. 20 – 25 ปี
 3. 26 – 35 ปี 4. 36 – 45 ปี
 5. 46 – 60 ปี 6. มากกว่า 60 ปี
3. ระดับการศึกษา
 1. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 2. อนุปริญญา/ปวช.
 3. ปริญญาตรี 4. สูงกว่าปริญญาตรี

4. ตำแหน่งหน้าที่

☐ 1. ผู้อำนวยการเขต	☐ 2. ผู้บริหารโรงเรียน
☐ 3. ผู้บริหารโรงเรียนฝึกอาชีพ	☐ 4. หัวหน้าห้องสมุด
☐ 5. หัวหน้าศูนย์เยาวชน	☐ 6. เจ้าหน้าที่ห้องสมุด
☐ 7. เจ้าหน้าที่ศูนย์เยาวชน	☐ 8. เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ
☐ 9. เจ้าหน้าที่บ้านหนังสือ	☐ 10. อื่นๆโปรดระบุ

5. ประสบการณ์การทำงาน

☐ 1. 1 - 5 ปี	☐ 2. 6 - 10 ปี
☐ 3. 11 - 15 ปี	☐ 4. 15 - 20 ปี
☐ 5. มากกว่า 20 ปี	

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการให้บริการแหล่งการเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ใน และเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง

1. ในบริเวณชุมชนที่ท่านรับผิดชอบมีการจัดแหล่งการเรียนรู้โดยใช้ข้อมูลจาก (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ เรียงลำดับจากข้อมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ อันดับที่ 1 2 3 ... ลงในช่อง)

☐ 1. นโยบาย	☐ 2. ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
☐ 3. บริบทของพื้นที่	☐ 4. งบประมาณ
☐ 5. ความจำเป็น	☐ 6. อื่นๆโปรดระบุ.....

2. ท่านให้บริการแหล่งเรียนรู้อะไรบ้าง(สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ เรียงลำดับจากข้อมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ อันดับที่ 1 2 3 ... ลงในช่อง)

☐ 1. ห้องสมุด	☐ 2. บ้านหนังสือ
☐ 3. พิพิธภัณฑ	☐ 4. ศูนย์เยาวชน
☐ 5. อื่นๆโปรดระบุ.....	

3. การจัดบริการแหล่งเรียนรู้หรือกิจกรรมต่างๆในบริเวณชุมชนที่ท่านรับผิดชอบ มีหน่วยงานหรือภาคีเครือข่ายใดร่วมจัด(สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ เรียงลำดับจากข้อมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ อันดับที่ 1 2 3 ... ลงในช่อง)

☐ 1. กศน.	☐ 2. ชมรม/สมาคม
☐ 3. สมาชิกสภาฯ	☐ 4. ผู้นำชุมชน
☐ 5. องค์กรของรัฐ	☐ 6. องค์กรเอกชน
☐ 7. อื่นๆ (ระบุ).....	

4.การจัดบริการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมต่างๆในบริเวณชุมชนที่ท่านรับผิดชอบส่วนใหญ่จะคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายใดเป็นหลัก(สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ เรียงลำดับจากข้อมากที่สุดไปน้อยที่สุด คืออันดับที่ 1 2 3 ... ลงในช่อง)

☐ 1. เด็กเล็ก	☐ 2. เยาวชน
☐ 3. นักศึกษา	☐ 4. บุคคลทั่วไป
☐ 5. ผู้สูงอายุ	☐ 6. หัวหน้าชุมชน
☐ 7. อื่นๆโปรดระบุ.....	

5. ท่านมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือการให้บริการแหล่งเรียนรู้โดยวิธีใดบ้าง

☐ 1. ครู/สถานศึกษา
☐ 2. ผู้นำชุมชน
☐ 3. เจ้าหน้าที่/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
☐ 4. สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ประการศ แผ่นพับ ใบปลิว
☐ 5. สื่อออนไลน์ เช่น วิทยู โทรทัศน์ เว็บไซต์
☐ 6. อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 3 สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการให้บริการแหล่งเรียนรู้หรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจงกรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงเพียงข้อละ 1 เครื่องหมายเท่านั้น

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ระดับคะแนนมีความหมายดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง เป็นจริงมากที่สุด/ปัญหามากที่สุด/ความต้องการมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง เป็นจริงมาก/ปัญหามาก/ความต้องการมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง เป็นจริงปานกลาง/ปัญหাপานกลาง/ความต้องการปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง เป็นจริงน้อย/ปัญหาน้อย/ความต้องการน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง เป็นจริงน้อยที่สุด/ปัญหาน้อยที่สุด/ความต้องการน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	สภาพ					ปัญหา					ความต้องการ				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1	ด้านแหล่งเรียนรู้															
1.1	อาคารสถานที่ที่เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดี															
1.2	ความสะดวกในการเดินทาง															
1.3	จำนวนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอ															
1.4	ความทันสมัยของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์															
1.5	ความหลากหลายของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์															
1.6	จำนวนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ															
1.7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่หรือบุคลากร															
1.8	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการ															
1.9	ความรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ															
1.10	ระยะเวลาในการให้บริการเหมาะสม															
2	ด้านการจัดกิจกรรม															
2.1	กิจกรรมที่ท่านไปใช้บริการตอบสนองความต้องการของท่าน															
2.2	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรม															

ข้อ	ข้อความ	สภาพ					ปัญหา					ความต้องการ				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2.3	กิจกรรมหรือสื่อให้เนื้อหาและความรู้															
2.4	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้															
2.5	กิจกรรมหรือสื่อให้ความรู้ที่ สอดคล้องและทันเหตุการณ์															
2.6	การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่															
2.7	การประชาสัมพันธ์หรือบอกต่อ ให้กับคนในครอบครัว/เพื่อน บ้าน/บุคคลอื่นๆ มาร่วมทำ กิจกรรม															

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

4.1 ปัญหา ความต้องการและความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครที่ต้องการให้แก้ไขหรือจัดบริการเพิ่มเติม

- 1).....
- 2).....
- 3).....

4.2 กิจกรรมที่ต้องการให้จัดบริการเพิ่มเติม

- 1) กิจกรรมในระบบโรงเรียน เช่น.....
- 2) กิจกรรมนอกระบบโรงเรียน เช่น.....
- 3) กิจกรรมตามอัธยาศัย เช่น.....

4.3 ข้อคิดเห็นอื่นๆ

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามสำหรับผู้ให้บริการแหล่งการเรียนรู้และ
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสอบถามชุดที่ 2
แบบสอบถามสำหรับผู้ให้บริการแหล่งการเรียนรู้และ
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามสำหรับผู้ให้บริการแหล่งการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานครซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อสอบถามผู้ให้บริการแหล่งเรียนรู้และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการให้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

คำชี้แจง กรุณาเขียนเครื่องหมาย ใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเพียงข้อละ 1 รายการ

1. ประเภทที่อยู่อาศัย

☐ 1. หมู่บ้านจัดสรร/บ้านเดี่ยว/ทาวน์เฮาส์	☐ 2. ตึกแถว/อาคารพาณิชย์
☐ 3. คอนโดมิเนียม/แฟลต	☐ 4. ชุมชนแออัด
☐ 5. อื่นๆ ระบุ	

2. เพศ

☐ 1. ชาย	☐ 2. หญิง

3. อายุ

☐ 1. 15-19 ปี	☐ 2. 20 – 25 ปี
☐ 3. 26 – 35 ปี	☐ 4. 36 – 45 ปี
☐ 5. 46 – 60 ปี	☐ 6. มากกว่า 60 ปี

4. ระดับการศึกษา

☐ 1. ต่ำกว่าประถมศึกษา	☐ 2. ประถมศึกษา
☐ 3. มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
☐ 5. อนุปริญญา/ปวช.	☐ 6. ปริญญาตรี
☐ 7. สูงกว่าปริญญาตรี	

5. อาชีพ

☐ 1. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ 2. รับจ้าง
☐ 3. ประกอบอาชีพส่วนตัว	☐ 4. นักเรียน/นักศึกษา.
☐ 5. แม่บ้าน	☐ 6. อื่นๆ (ระบุ).....

6. รายได้ต่อเดือน

☐ 1. ต่ำกว่า 6,000 บาท	☐ 2. 6,000 – 10,000 บาท
☐ 3. 10,001 – 15,000 บาท	☐ 4. 15,001 – 20,000 บาท
☐ 5. 20,001 – 30,000 บาท	☐ 6. 30,001 – 40,000 บาท
☐ 7. 40,001 – 50,000 บาท	☐ 8. มากกว่า 50,000 บาท

7. ศาสนา

☐ 1. พุทธ	☐ 2. คริสต์	☐ 3. อิสลาม	☐ 4. อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของ

กรุงเทพมหานคร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITYคำชี้แจง กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ใน และเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง

1. ท่านเคยใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงชุมชนของท่านหรือไม่

☐ 1. เคย (ตอบข้อ 2 และ 3)	☐ 2. ไม่เคย (ไม่ต้องตอบข้อ 2 และ 3)

2. แหล่งเรียนรู้ที่ใช้บริการหรือกิจกรรมที่เข้าร่วมได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ เรียงลำดับจากข้อมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ อันดับที่ 1 2 3 ... ลงในช่อง)

☐ 1. ห้องสมุด/บ้านหนังสือ	☐ 2. พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์
☐ 3. ศูนย์เยาวชน	☐ 4. การพบกลุ่มตามความสนใจ
☐ 5. การฝึกอบรมระยะสั้น	☐ 6. การใช้อินเทอร์เน็ต
☐ 7. อื่นๆโปรดระบุ.....	

3. ท่านใช้บริการแหล่งเรียนรู้หรือเข้าร่วมกิจกรรมมากน้อยเพียงใด

☐ 1. 1 ครั้งต่อสัปดาห์	☐ 2. 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์
☐ 3. ทุกวันต่อสัปดาห์	☐ 4. นานๆ ครั้งต่อสัปดาห์
☐ 5. ทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม	☐ 5. อื่นๆ (ระบุ).....

4. ท่านทราบข่าวการจัดกิจกรรมต่างๆ จาก

- 1. ครู/สถานศึกษา
- 2. ผู้นำชุมชน
- 3. สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ประกาศ แผ่นพับ ใบปลิว
- 4. สื่อออนไลน์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์
- 5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 6. อื่นๆ (ระบุ).....

5. หน่วยงานใดบ้างที่จัดกิจกรรมต่างๆ ให้แก่ชุมชนของท่าน(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ เรียงลำดับจากข้อมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ อันดับที่ 1 2 3 ... ลงในช่อง)

☐ 1. โรงเรียน	☐ 2. สำนักงานเขต
☐ 3. หน่วยงานอื่นๆ ของ กทม.	☐ 4. หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ
☐ 5. หน่วยงาน/องค์กรเอกชน	☐ 6. อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 3 สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการใช้บริการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงเพียงข้อละ 1 เครื่องหมายเท่านั้น

ระดับคะแนนมีความหมายดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง เป็นจริงมากที่สุด/ปัญหามากที่สุด/ความต้องการมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง เป็นจริงมาก/ปัญหามาก/ความต้องการมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง เป็นจริงปานกลาง/ปัญหাপานกลาง/ความต้องการปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง เป็นจริงน้อย/ปัญหาน้อย/ความต้องการน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง เป็นจริงน้อยที่สุด/ปัญหาน้อยที่สุด/ความต้องการน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

4.1 ปัญหา ความต้องการ และความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครที่ต้องการให้แก้ไขหรือจัดบริการเพิ่มเติม

1).....

2).....

3).....

4.2 กิจกรรมที่ต้องการให้จัดบริการเพิ่มเติม

1) กิจกรรมในระบบโรงเรียนเช่น .....

2) กิจกรรมนอกระบบโรงเรียน เช่น.....

3) กิจกรรมตามอัธยาศัย เช่น .....

4.3 ข้อคิดเห็นอื่นๆ

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางวราภรณ์ นาคคง เกิดเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2507 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2530 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อพ.ศ. 2538 ต่อมาได้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2551 ปัจจุบันรับราชการ โรงเรียนวัดบางพลัด สำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

